

ره خنهی کوردی له لوتگهی لۆژیکه وه بۆ هه ئدیری جنیو

غفور صالح عبدالله

گۆمه ئی وتاری ره خنهییه وه لآمدانه وهیه
بۆ جنیونامه گانی (رئسین ههردی) له
ههر دوو ژمارهی گۆفاری "ئاینده" (٥)،
(٩ و ٨) وه هندی له نوسه ره گانی دیکهی
گۆفاری (ره هه ند) ههروه ها له کتیبی
(له بارهی دیموگراسیه وه، وه لآمیک بۆ
کاک ملا به ختیار).

بۆدایەزانی ئۆزبەکچە: (مَنْقَدِي إِقْرَأَ النَّقَافِي)

لتعمیل انواع الكتب راجع: (مَنْقَدِي إِقْرَأَ النَّقَافِي)

پراي دا ئۆزبەکچە: (مَنْقَدِي إِقْرَأَ النَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردی، عربی، فارسی)

رەخنەى كوردى لە لوتكەى لۆژىكەو بۆ ھەلدىرى جنىو

غفور صالح عبداللہ

كۆمەلى وتارى رەخنەىيە و ھەلامدانەو ھەى بۆ جنىونامەكانى (رىيىن
ھەردى) لە ھەردوو ژمارەى گۆقارى (ئايىندە) (۵) و (۸ و ۹) ھەندى
لە نووسەرەكانى دىكەى گۆقارى (رەھەند)، ھەروەھا لە كىتبى
لەبارەى دىموكراسىيەو ھەلامىك بۆكاك مەلا بەختيار...

◊ ناوی کتیب: (ره‌خه‌ی کوردی له لوتک‌ی لۆژیکه‌وه بۆ مه‌ل‌دیری جنیو)

◊ نویسنی: غه‌فور سالح عه‌بدوڵڵا

◊ کۆمپییوتەر: ته‌ها حه‌مه‌نوری

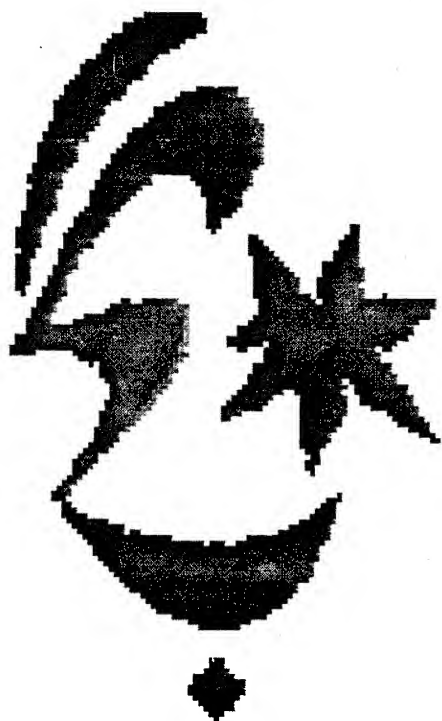
◊ چاپخانه: داناژ

◊ تیراژ: (۵۰۰)

◊ چاپی: یه‌که‌م / کوردستان / ۲۰۰۲

ژماره‌ی سپاردن: (۶۸) ی وه‌زاره‌تی روشنبیری سالی ۲۰۰۲ ی دراوه‌تی.

له‌ بلاوکراوه‌کانی بنکه‌ی نه‌ده‌بی و رووناک‌بیری گه‌لاویژ

پیشه‌کی ..

بۆچی ئهم ناو‌نیشانه ..؟

ره‌خه‌ وه‌کو تیژیکی نوێ و چه‌مکیکی جیا له‌گه‌ڵ هه‌موو ده‌قه‌ ئه‌ده‌بیه‌کانی دیکه‌، کۆمه‌ڵی بنه‌ماو ریسای تایبه‌تی خۆی هه‌یه‌، چونکی نه‌ هه‌موو ره‌خه‌گریکی شیعر ده‌بی به‌شاعیرو نه‌ هه‌موو شاعیریك ده‌توانی ببیته‌ ره‌خه‌گری شیعر، هه‌ندی که‌س ده‌لێن ره‌خه‌ موته‌ته‌فیله‌ له‌سه‌ر ئه‌ده‌ب یان پاشبه‌ندیتی، ده‌ق نه‌بی ره‌خه‌ نابێ، زۆرجار ره‌خه‌ له‌سه‌ر ده‌قی نه‌خویندراوه‌یش ده‌کری و هه‌کو ره‌خه‌ له‌دیارده‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کانی ناو کۆمه‌ڵ...

ده‌قی ئه‌ده‌بی چه‌ند پیرۆز بیت ده‌سا ره‌خه‌ هه‌نده‌ پیرۆزتر و ده‌ق پیرۆز ده‌کا به‌هه‌ڵسه‌نگاندنی یاخود به‌هه‌ڵوه‌شاندنه‌وه‌ی و ناساندنی ئاستی ده‌قه‌کان به‌خوینه‌ر له‌ هه‌موو روویه‌که‌وه‌، ده‌قی ره‌خه‌یی هه‌نده‌جار ده‌گاته‌ ده‌قی وه‌لامدانه‌وه‌ که‌ بێگومان له‌ دووتویی ئهم ده‌قه‌دا ریساکانی ره‌خه‌ و ئادابی ره‌خه‌ ره‌چاو ده‌کری له‌ لایه‌ن ده‌ق نووسه‌که‌وه‌، ده‌قه‌ ره‌خه‌یه‌کانی بلینسکی، پووشکین و گۆگۆل و تۆرگنیفی له‌ لای خه‌لکی رووسیا ناشناو خۆشه‌ویست کرد، ده‌قه‌ ره‌خه‌یه‌کانی فلادیمیر نابۆکۆف (بۆلیسس) ی له‌به‌ر دلان ناشنا کردو موحازه‌ره‌کانی خۆیان له‌ خۆیاندا بوون به‌چه‌ند ده‌قیکی ئه‌ده‌بی زیندوو و هه‌رگیز پێ‌دان بۆ زۆریه‌ی زمانه‌کان... به‌داخه‌وه‌ ره‌خه‌ی کوردی - ئه‌گه‌ر هه‌بێ - نه‌یتوانیوه‌ خۆی له‌ قه‌لبی که‌سایه‌تی و دۆستایه‌تی و خویندنه‌وه‌ی

زه‌وقی رزگار بکات، سه‌ره‌تای راپه‌پین، که ئه‌مه‌یان سه‌رحه‌دیکه‌بۆ
هه‌موو شته‌کان دانه‌ران (پیش راپه‌پین و دواى راپه‌پین).
وه‌لى دواى راپه‌پین وه‌رحه‌رخانیکی خه‌ره‌په‌یا بوو له‌م بواره‌دا،
کۆمه‌لێ که‌س په‌یا بوون به‌ ره‌خنه‌ و خۆبندنه‌وه‌ی ده‌ق و دیارده‌کان
خۆیان سه‌رقاڵ کرد تا له‌م رێگه‌وه‌ خه‌ریکه‌ خۆیان به‌ بیریارى سه‌رده‌مى
دواى راپه‌پین خۆیان ناوه‌د ده‌که‌ن و، خۆشاردنه‌وه‌ له‌ نیو ده‌قه
ره‌خنه‌ی و لیکۆلینه‌وه‌کانى رۆژئاواداو، تیۆریزه‌کردنى بۆچوونى سه‌قه‌ت و
لاسابى کردنه‌وه‌ی زه‌قى بیریاره‌ رۆژئاوايه‌کان و موتره‌کردنى فه‌لسه‌فه‌ی
سه‌قه‌تى هه‌ندێ له‌ پۆست مۆدێرنیته‌کانى رۆژئاوا، وه‌کو ده‌ق ئاوێزان و
داتاشین له‌گه‌ڵ دیارده‌ و حاڵه‌ته‌ کوردیه‌کاندا،....

له‌م ناوێشانه‌ بۆ ئه‌م کتێبه‌ باشترم نه‌دۆزیه‌وه‌، چونکى نووسینه‌کانى
دووتۆى ئه‌م کتێبه‌ کۆمه‌لێ وتارى وه‌لامدانه‌وه‌ن بۆ (رێبین هه‌ردى) به‌بێ
ته‌شه‌نووج و جێتۆ قسه‌ی جێتۆنامیز، بگه‌ر به‌به‌لگه‌وه‌ وه‌لامى هه‌له‌ و
جێتۆه‌کانى ئه‌م زاته‌م داوه‌ته‌وه‌ له‌ هه‌ردوو نووسینه‌که‌ی له‌ گۆڤارى
ئاینده‌ ژماره‌ (5) و (8 و 9) و کتێبه‌که‌ی (له‌باره‌ی دیموکراسیه‌وه‌).
ئه‌وه‌یش خسته‌نه‌ به‌رچاوى ئه‌و واقیعه‌یه‌ که ئێستا له‌ ره‌خنه‌ی کوردیدا
ته‌شه‌نه‌ی کردوه‌...

0 0 0

ره‌خه‌... یان هه‌ره‌نگی جینیو

له‌سه‌ر دیری ئه‌م وه‌لامه‌دا بۆ کتێبه‌که‌ی رێبین هه‌ردی! ((له‌باره‌ی دیموکراسیه‌وه، وه‌لامێک بۆ کاک مه‌لا به‌ختیار)) به‌روونکردنه‌وه‌و خسته‌نه‌ به‌رچاوی راستی و چه‌واشه‌کاریه‌کان ده‌رده‌که‌ون.

له‌ لاپه‌ره (٤٩) کتێبه‌که‌یدا رێبین ئیدیعاو گه‌زافیکێ سه‌یر لێده‌دات، که‌ گوايه‌ ئه‌وه‌و هاوڕێکانی له‌ گۆڤاری ره‌هه‌ند مه‌عسوومن له‌ هه‌له‌ کردن، ئه‌وه‌تا ده‌لێ: (له‌ ئیستاه‌ سوپاسی ئه‌وه‌که‌سه‌ ده‌که‌م که‌ هه‌له‌یه‌ که‌مان ده‌دۆزێته‌وه‌) زۆر بێ‌منه‌تانه‌ش لافی لێده‌دات، به‌لام منیش مژده‌ی ده‌ده‌می، یه‌که‌م که‌س که‌ ده‌بی رێبین سوپاسی بکات، ئه‌وا غه‌فور سالحه‌ که‌ ئه‌و به‌ نه‌خوینه‌وارو درۆزنی له‌ قه‌له‌م ده‌دا، ده‌یانجارو سه‌دانجار، ده‌با بزانی وه‌کو نمونه‌یه‌کی هه‌ره‌ زه‌قی خه‌رواریکی هه‌له‌کانی رێبین هه‌ردی له‌ هه‌مان کتێبو له‌ لاپه‌ره (٤٩) دا ده‌لێ: (سه‌عدی ئیبراهیم له‌ ژماره‌ پینجی ناینده‌ ئاماژه‌ی به‌وه‌ کردوه‌)، به‌لام دیاره‌ رێبین له‌بیری چووه‌ته‌وه‌ که‌ ئه‌و سه‌عدی ئیبراهیمه‌ هه‌ر خۆیه‌تی له‌ ژماره‌ (٨ و ٩) ی گۆڤاری ناینده‌دا نه‌ک ژماره‌ (٥) و نووسینیکی له‌ سه‌رم بڵاوکردوه‌ته‌وه‌ به‌ناونیشانی: (غه‌فورو شارلۆک هوڵمز... خوینده‌وه‌یه‌ک له‌ ته‌کنیکه‌کانی قسه‌ هه‌لبه‌ستندا). رێبین هه‌مان هه‌له‌ له‌ لاپه‌ره (٥٤) یشدا دووباره‌ ده‌کاته‌وه‌ ده‌لێ: (به‌ قه‌له‌می سه‌عدی ئیبراهیم له‌ ژماره‌ (٥) ی ناینده‌دا بڵاوکراوه‌ته‌وه‌و ده‌یسه‌لمینن ئه‌م پیاوه‌ چ

ره‌خه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

مه‌حشه‌ریکی نه‌خوێنده‌واری و بوختانی خستۆته‌گه‌ی. ئه‌م دووباره‌ بوونه‌وه‌یه‌ش گومانی هه‌له‌ی چاپی ره‌واندوه‌ته‌وه‌. هه‌ر بۆ دانیاییش چاویکم به‌ژماره‌ (٥)ی گۆڤاری ئاینده‌دا خشانده‌وه‌ ناوی (سه‌عدی ئیبراهیم)م نه‌دۆزیه‌وه‌ و به‌رچاوه‌که‌وت نه‌ له‌ دوورو نه‌ له‌ نزیکیش...

جا براده‌ری نه‌نوسه‌ریک ئه‌مه‌ خه‌یاڵ و بیرکردنه‌وه‌ی بێ، چۆن له‌پووی دێ به‌ خه‌لکی دیکه‌ بێ نه‌خوێنده‌وارو درۆزن...؟!

ئه‌جا، له‌سه‌رتاوه‌ دیمه‌ سه‌ر جێبوو قسه‌یه‌کی رێبین هه‌ردی له‌ لاپه‌ره‌ (٣٤)ی ئه‌وه‌ کتێبه‌یه‌دا (له‌باره‌ی دیموکراسیه‌وه‌ وه‌لامیک بۆ کاک به‌ختیار)، که‌ ده‌لێ: (من گووتومه‌ غه‌فور نه‌خوێنده‌واره‌و سه‌لماندومه‌، من گووتومه‌ غه‌فور درۆزنه‌ سه‌لماندومه‌، فهرموو بیسه‌لمینه‌ غه‌فور درۆی نه‌کردوه‌و من تۆمه‌تم بۆ داباشیوه‌)....

به‌لێ رێبین راست ده‌کا و با بزانی چۆن سه‌لماندویه‌تی که‌من (نه‌خوێنده‌وارو درۆزنم)، له‌ گۆڤاری ئاینده‌ ژماره‌ (٥) و ژماره‌ (٩ و ٨) و له‌ کتێبه‌که‌یدا، له‌ ریگای پتر له‌ (٢٨٠) رسته‌ و په‌ره‌گرافی جێبوو قسه‌ی بازاپه‌یه‌وه‌، (١٦٣) په‌ره‌گراف کاک مه‌لا به‌ختیار له‌ ژماره‌ (٧)ی گۆڤاری ئاینده‌ خسته‌ی بۆ کردون، ئه‌وه‌کانی دیکه‌ش له‌ گۆڤاری ئاینده‌ جووت ژماره‌که‌ی (٩ و ٨) و، له‌ کتێبی (له‌باره‌ی دیموکراسیه‌وه‌) سه‌لماندویه‌تی و چاکیشی سه‌لماندوه‌ !! ئه‌وا لێره‌دا ئه‌وه‌ سه‌لماندانه‌ی رێبین هه‌ردی به‌ خسته‌ ده‌خه‌ینه‌ به‌رچاو...

سه‌لاندنه‌کانی رێبین له ژماره (5) ی گۆشاری (ئاینده)

ژ		ل
1	خۆی لێ کردوین به‌نوسه‌ر	41
2	ئه‌م پیاوه‌ که له ستونی رۆژنامه به‌دناو چیرۆکه‌ روو	41
3	زه‌رده‌کانی پێش راپه‌رینه‌وه	
4	قه‌له‌مه‌ نه‌خوێنه‌واره‌که‌ی	41
5	ئه‌م مرقۆ به‌خشنده‌یی و میهره‌بانی جیهانی دوا‌ی راپه‌رینی	41
6	لێگه‌واره	
7	ئه‌و شره‌ نوسینه‌وه‌ بکوژین	41
8	نه‌خوێنده‌واری لێ نه‌باری	41
9	نه‌خوێنده‌وارترین که‌سی ئه‌و نه‌وه‌یه‌ی پێش ئێمه	41
10	تازه‌ له‌وه‌ که‌وتوو	41
11	غه‌فور بێ هیچ شه‌رمێک	41
12	ئه‌م کورد په‌رسته‌ی ئاخ‌ر زه‌مان	41
13	ئه‌وه‌نده‌ له‌ئاستێکی نزمدا‌ن	41
14	وێنه‌یه‌کی پر له‌نه‌خوێنده‌واری	41
15	به‌نه‌خوێنه‌واریکی وا‌ه بکوژم	41
16	ئه‌و جه‌ملنامه‌یه‌ی به‌ره‌خه‌ له‌قه‌له‌م ده‌ده‌ن	42
17	لێشای بوختانه‌یه	43
18	ئه‌و پیاوه‌ بێ ناگایه	43
19	ئایا نه‌خوێنده‌واریک	43
20	دیری تیا نه‌یه نه‌خوێنده‌واری لێ نه‌باری	43
21	نوسینه‌که‌ فری بده‌یت ناو "سه‌ی مه‌ملات"	43

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٤٣	٢٠	بروات بخوینیته‌وهو یاشان ده‌ست بۆ نوسین به‌ریت
٤٣	٢١	غه‌فوری بێ ناگا له‌دنیا‌ی فکرو نوسین
٤٣	٢٢	غه‌فور به‌چ روویه‌که‌وه
٤٣	٢٣	مه‌گه‌ر مه‌ر خودا بزانی غه‌فور ئه‌م مه‌موو شاکاره‌ له‌کوێوه دینێ
٤٤	٢٤	غه‌فور له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌رفیکێ له‌سه‌ر کۆمه‌لگای دایک سالاری نه‌خویندۆته‌وه
٤٤	٢٥	ئه‌و پیاوه‌ی بووه‌ به‌جاوسا‌ی بریک له‌نوسه‌رو ستون نوسه‌کان
٤٥	٢٦	ئه‌م چ نه‌خوینده‌واریکه‌
٤٥	٢٧	به‌چ روویه‌کیشه‌وه لی‌مان بووه‌ به‌نوسه‌رو جاوسا‌غ
٤٥	٢٨	له‌زاری نه‌خوینده‌واریکێ وه‌ک غه‌فوره‌وه
٤٥	٢٩	له‌گه‌ڵ نه‌خوینده‌واری غه‌فورا
٤٥	٣٠	ئه‌و به‌ردیکێ به‌ نه‌زانیه‌وه فری داوه‌ ته‌ ده‌ریابه‌که‌وه
٤٥	٣١	غه‌فور نه‌خوینده‌واری خۆی بکات به‌خوینده‌واری
٤٥	٣٢	مه‌ر نه‌خوینده‌واریکێ وه‌ک غه‌فور
٤٦	٣٣	ئه‌م پیاوه‌ به‌چ جاوێکی نه‌خوینده‌ورانه‌وه
٤٦	٣٤	ته‌نها نه‌خوینده‌واریکێ وه‌ک غه‌فور
٤٦	٣٥	ناشکرا‌یه‌ غه‌فور چۆن بێ ناگا له‌دنیا
٤٧	٣٦	تاوانی غه‌فور نه‌خوینده‌واری نیه‌
٤٧	٣٧	غه‌فور بێ شه‌رمانه‌
٤٧	٣٨	پانه‌خوینده‌واریکێ واتینگه‌یه‌نین
٤٧	٣٩	له‌بێ ناگایه‌کی گه‌وره‌دا ده‌ژی
٤٧	٤٠	پاش ئه‌م مه‌موو بێ ناگایه‌ غه‌فور
٤٨	٤١	ئه‌م مه‌موو نه‌خوینده‌واریه‌ له‌کوێوه دینیت
٤٨	٤٢	به‌چ روویه‌کیشه‌وه ده‌نوسیت

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدێری جێبو

٤٣	قسه بێ سه‌رو به‌ره‌کانی غه‌فور	٤٨
٤٤	ئه‌م پیاوه به‌سته‌زمانه	٤٨
٤٥	به‌ده‌یان نه‌خوێنده‌واری وه‌ک غه‌فورش	٤٨
٤٦	ئاشکرایه چه‌ند بێ ئاگایه لێی	٥٠
٤٧	جای خۆی له‌وه کوێر ده‌کات	٥٠
٤٨	نه‌خوێنده‌واریکی وه‌ک غه‌فور	٥٠
٤٩	خودایه ئه‌م پیاوه ئه‌م هه‌موو رووه له‌کوێوه دینیت؟	٥٠
٥٠	خودایه ئه‌م هه‌موو بێ شه‌رمیه‌ت چۆن داوه به‌م عه‌بدیه‌ی خۆت	٥٠
٥١	ئه‌م بونه‌وه‌رته‌ له‌جی دروستکرووه، خودایه؟	٥٠
٥٢	ئیدی چی به‌م پیاوه بێ شه‌رمه بلێین	٥٠
٥٣	له‌چایخانه‌کانیان وه‌رنه‌ده‌ریو بخوێنه‌وه‌و یاشان ده‌ست بۆ شه‌ره‌فی نوسین بیه‌ن	٥٠
٥٤	ئه‌م پیاوه گه‌ر بێک توانای خوێنده‌وه‌و تیگه‌یشتنی هه‌بوابه	٥٠
٥٥	له‌ژێر قه‌له‌مه نه‌خوێنده‌واره‌که‌ی غه‌فورا	٥١
٥٦	له‌ نه‌خوێنده‌واری وانه‌بیته‌ له‌که‌س ناوه‌شیته‌وه	٥١
٥٧	غه‌فور بێ ئه‌وه‌ی تۆز قالدێک شه‌رم بیکری	٥١
٥٨	غه‌فور ئه‌گه‌ر بێ ئاگایه‌کی گه‌وره نه‌بیته	٥٢
٥٩	نه‌خوێنده‌واریکی ترسناک نه‌بیته	٥٢
٦٠	غه‌فور گه‌ر راستگو بوابه	٥٢
٦١	غه‌فور چه‌ند بێ ئاگایه له‌م کتێبه	٥٢
٦٢	جگه له‌ نه‌خوێنده‌واریکی وه‌ک غه‌فور	٥٣
٦٣	چۆن غه‌فور درۆ ده‌کات	٥٣
٦٤	که‌مه ناشیرین و پیر له‌ شتواندنی غه‌فورش	٥٣
٦٥	غه‌فور چ درۆیه‌کی شاخدارای بۆ باوکی ناسانیله‌ دروستکردووه	٥٣
٦٦	پیاویکم نه‌دیوه ئه‌وه‌نده له‌تیگه‌یشتنی پوخته‌ی رۆمانیکدا کۆله‌وار بیته	٥٤

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لوژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جینو

٦٧	غه‌فور له‌چاوبه‌سته‌کیه‌کی ئاشکراو دژراودا	٥٥
٦٨	هه‌موو نه‌خوینده‌واری خۆی ئاشکرا ده‌کات	٥٥
٦٩	ئاخر کۆی کفری وا ده‌کات جگه‌ له‌ غه‌فور سالتج	٥٥
٧٠	له‌چ ناوه‌ندیکیشدا پیاوی وا ده‌بیته‌ چاوساغو رابه‌ری فکری	٥٥
٧١	غه‌فور فری به‌سه‌ر باوک سالاریه‌وه نه‌یه	٥٥
٧٢	چۆن له‌م بێ ئاگایه‌ هه‌نگه‌ین	٥٥
٧٣	غه‌فور له‌بێ ئاگایه‌کی گه‌وره‌وه‌ قسان ده‌کات	٥٦
٧٤	له‌خۆیه‌وه‌ قسه‌ی وایی سه‌روبه‌ری نه‌ده‌کرد	٥٦
٧٥	ئه‌م پیاوه‌ ده‌ست پاکه‌ی سانسۆری عێراقی	٥٦
٧٦	غه‌فور شه‌رم له‌وه‌ ناکات	٥٧
٧٧	غه‌فور شه‌رم له‌هیچ یه‌که‌ له‌مانه‌ ناکات	٥٧
٧٨	غه‌فور لیتمان بووه‌ به‌نوسه‌ر	٥٧
٧٩	ئایا جگه‌ له‌ نه‌خوینده‌واریکی گه‌وره‌ که‌س هه‌یه‌ قسه‌ی وایکات؟	٥٧
٨٠	جگه‌ له‌ پیاویکی بێ که‌وتوو که‌ سالانیکه‌ هه‌رفیکی نه‌خویندۆته‌وه‌ و فری به‌سه‌ر دنیاوه‌ نه‌ماوه‌	٥٧
٨١	نه‌خوینده‌واریکی وه‌که‌ غه‌فور ده‌بیته‌ بزانیت	٥٧
٨٢	گه‌ر غه‌فور راستگۆ بوايه‌	٥٧
٨٣	غه‌فور گه‌ر بێک له‌عه‌قل و تیگه‌یشتنی به‌خستایه‌ کار	٥٧
٨٤	پیاویک ته‌نانه‌ت له‌و قسانه‌ش ناکات	٥٧
٨٥	غه‌فور هه‌موو ئه‌م قسه‌ بێ سه‌رو به‌رانه‌	٥٧
٨٦	له‌زاری پیاویکی تاسه‌ر ئێسقان نه‌خوینده‌واره‌وه‌ نه‌بی، دیته‌ ده‌ری	٥٨
٨٧	برۆن بخویننه‌وه‌ باتۆزێک شت فێر بن	٥٨
٨٨	ده‌به‌خشم به‌نه‌خوینده‌واریه‌که‌ی	٥٩

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٨٩	به‌دبه‌ختی غه‌فور له‌وه‌دایه	٥٩
٩٠	غه‌فور تێناگات	٥٩
٩١	ته‌نها بێ ئاگایه‌کی وه‌ك غه‌فور	٥٩
٩٢	غه‌فور له‌بێ ئاگای و تێنه‌گه‌یشتنیکی قوله‌وه‌ قسان ده‌کات	٥٩
٩٣	غه‌فور که تازە شیواندنی کردوه‌ به‌پیشه‌ی خۆی	٥٩
٩٤	کوا شهرم له‌وه‌ده‌کات	٥٩
٩٥	غه‌فور که له‌ساده‌ترین زاراوه‌ فکریه‌کان و پوخته‌ی رۆمانیک نه‌گات	٥٩
٩٦	نوسینیکی ساده‌ تێ ناگات و ده‌یشیوینی	٥٩
٩٧	ته‌ماشای ئەم پیاوه‌ نه‌خوینده‌واره‌ بکه‌ن!	٦٠
٩٨	لێمان بۆته‌ نوسه‌رو به‌ناوی فکروه‌وه‌ قسه‌ ده‌کات	٦٠
٩٩	ئه‌وه‌نده‌ ساویکه‌یه	٦٠
١٠٠	غه‌فوری ئه‌نترۆپۆلۆگی ئاخ‌ر زه‌مان	٦٠
١٠١	به‌دبه‌ختی غه‌فوری له‌وه‌دایه	٦٠
١٠٢	غه‌فور به‌ر له‌وه‌ی شهرم بکات و لێمان بێ به‌ئەنترۆپۆلۆگ	٦٠
١٠٣	بابچێ برێك بخوینیت‌وه‌و تییگات پاشان ده‌ست بداته‌ نووسین	٦٠
١٠٤	غه‌فور له‌مه‌مو ئاراسته‌کاندا بێ ئاگایه	٦١
١٠٥	غه‌فور چاوی به‌رابی نایه‌ت ئەم شتانه‌ ببینی و خۆی لێ کوێر ده‌کات	٦١
١٠٦	غه‌فور له‌وه‌ نه‌خوینده‌وارتره	٦١
١٠٧	له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تێناگات	٦١
١٠٨	ده‌مامکی ئەم پیاوه‌ نه‌خوینده‌وارانه‌ی لاداوه‌ له‌ماهی‌ته‌و ئاستی بێ ئاگیان تیگه‌یشتوه‌	٦١
١٠٩	بێ ئه‌وه‌ی تۆزقالتیک شهرم بیگرێ	٦١
١١٠	بێ هیچ شهرم دودلیه‌ك	٦١

ره‌خه‌نی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٦٢	١١١	غه‌فور بێ هیچ شه‌رمێك
٦٢	١١٢	نه‌خوێنده‌وارانی وه‌ك غه‌فور
٦٢	١١٣	خودایه‌ چ روو و شه‌رمێك داوه‌تی بۆ نوسین
٦٢	١١٤	ئه‌م پیاوه‌ بێ فرت و فیل و ئه‌دیبه‌ ره‌سه‌نه‌ی سه‌رده‌می سانسۆری عێراقی
٦٣	١١٥	به‌دبه‌ختی غه‌فور له‌وه‌دایه‌
٦٣	١١٦	مه‌حاله‌ به‌غه‌فور بگوترێت نوسه‌رو خوێنه‌وار
٦٣	١١٧	ئه‌م پیاوه‌ نه‌خوێنده‌واره‌
٦٣	١١٨	هه‌موو ئیفلجی و بێ ناگایی خۆی ئاشکرا ده‌گات
٦٤	١١٩	غه‌فور واز له‌و گه‌مه‌ ساویلکانه‌یه‌ به‌یانی
٦٤	١٢٠	تازه‌ بریاری داوه‌ و خوداش تازه‌ نابه‌یانیته‌وه‌ سه‌رعه‌قل!
٦٤	١٢١	ئه‌م پیاوه‌ گه‌ر بێ ئیش و له‌بوختان نه‌گه‌ری
٦٤	١٢٢	شتی وا کۆمیدی جگه‌ له‌ غه‌فور چ که‌سیك ده‌یکات
٦٤	١٢٣	به‌لام غه‌فور شه‌رم له‌وه‌ ناکات
٦٤	١٢٤	ئانه‌مه‌یه‌ راستگویی و ده‌ستیپاکی ئه‌دیبه‌ ره‌سه‌نه‌کانی سانسۆری عێراقی
٦٤	١٢٥	له‌فرت و فیل و گه‌مه‌یه‌کی سه‌رتاسه‌ر دۆراودا
٦٤	١٢٦	غه‌فور هه‌یشتا منالی سه‌ره‌تاییه‌ و ریساکانی خوێنده‌وه‌ فیر نه‌بووه‌
٦٤	١٢٧	بۆ ئه‌وه‌ی بێ فرت و فیل ئه‌م پیاوه‌ی سه‌رده‌می سانسۆری عێراقیش ئاشکرا بکه‌م
٦٥	١٢٨	ئاشکراکردنی درۆ بوختانی گه‌وره‌ نه‌خوێنده‌واریکی وه‌ك غه‌فوره‌ که‌ زۆر بێ شه‌رمانه‌ ده‌لێت
٦٥	١٢٩	له‌و سه‌ره‌وه‌ به‌کۆلی نه‌خوێنده‌واری و تینه‌گه‌یشتن و بوختانه‌وه‌ بینه‌ ده‌ری
٦٥	١٣٠	ئه‌م درۆ شاخداره‌ش بێ هیچ شه‌رمێك ده‌نوسێ

ره‌خه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٦٧	١٣١	ئهم بیاوه بوختان که‌ره
٦٧	١٣٢	تازه له‌وه‌ش که‌وتوون ته‌ریق بینه‌وه
٦٧	١٣٣	ساویله‌کی و توانستی تیگه‌یشتنی غه‌فور
٦٧	١٣٤	یاریه‌کی ساویله‌کانه‌ی کردووه
٦٧	١٣٥	ئهم گه‌مه‌یه‌ که‌ غه‌فور زۆر دلخۆشه‌ پێی، گه‌مه‌یه‌کی دۆراوه
٦٧	١٣٦	ته‌قه‌نیاتی تازه بۆ درۆکردن بدۆزێته‌وه
٦٨	١٣٧	غه‌فور بوختانکه‌ریکی گه‌وره‌ نه‌بیته‌ به‌چ رویه‌که‌وه ده‌توانیته‌
٦٨	١٣٨	ئهم کابرایه‌ چۆن ده‌خوینێته‌وه‌و چۆن تێده‌گات
٦٨	١٣٩	به‌غه‌فورو نه‌وانه‌ی غه‌فور چاوساغ و تیوریزه‌نیانه‌ بلێن: به‌ک تۆز شه‌رمکردن
٦٨	١٤٠	غه‌فور ده‌بینی به‌لام ناخوینێته‌وه‌، سه‌یر ده‌کات به‌لام تیتناگات
٦٩	١٤١	که‌سیکی وه‌ک غه‌فور ده‌کات که‌ توانای بینینی جیاوازی نیوان نه‌ک دو‌ده‌ق، به‌لکو‌ په‌ره‌گرافیشی له‌ده‌ستداوه‌
٦٩	١٤٢	ئانه‌مه‌یه‌ راستگویی غه‌فورو ئاستی تیگه‌یشتنی ئه‌و بیاوه‌ی کۆمه‌لێ ئه‌دیبی لێ که‌وتوو و رۆژنامه‌نوسی مردووی هیناوه‌ته‌ سه‌ماو هه‌له‌پرکێ
٦٩	١٤٣	کاتی غه‌فور ده‌نوسی و برێک نووسه‌رو ستون نوسی رۆژنامه‌کان وه‌ک قوتابییه‌ک قسه‌کانی توتی وار ده‌لێنه‌وه‌
٦٩	١٤٤	دنیایه‌ک نه‌خوینده‌واری وه‌ک غه‌فور
٦٩	١٤٥	ئانه‌مه‌یه‌ که‌شفه‌ ئالتونییه‌کانی ئه‌دیبه‌ ره‌سه‌نو راستگۆو بێ فرت و فێله‌کانی سه‌رده‌می سانسۆری عێراقی
٧٠	١٤٦	ئهمانه‌ش هه‌ر بۆ غه‌فور له‌گه‌ل شێوانده‌نه‌کانیدا ده‌رۆم
٧٠	١٤٧	غه‌فور به‌و سیاسه‌ته‌ کار ده‌کات درۆ بکه‌، درۆ بکه‌ تابیروات پێده‌که‌ن
٧٠	١٤٨	ئایا نووسه‌ری واکۆمیدی که‌س بینویه‌تی؟

ره‌خه‌نی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

١٤٩	شایه‌نی ئه‌وه‌یه سانه‌یه‌یه‌تریکی رۆژنامه‌یه‌کی به‌ده‌یتێ بۆ ئه‌وه‌ی تیا‌ی بنوسی	٧٠
١٥٠	کاری وا کۆمیدی له‌غه‌فور نه‌بێ له‌کەس ده‌وه‌شیتته‌وه	٧٠
١٥١	ئه‌ناو کۆمه‌لێ نوسه‌رو رۆژنامه‌ونوسی بێ ئاگاشدا نه‌بێ، پیاوی وا ده‌بیته‌ چاوسا‌غو رێنمایکه‌ر؟	٧٠
١٥٢	بۆ ئه‌وه‌ی شیواندنه‌کانی ئه‌م پیاوه‌ کۆمیدییه‌ بزانه‌	٧١
١٥٣	ئه‌و به‌راورد ده‌ ئابروبه‌ره‌یه‌ی کردووه‌ که‌ ئاشکرامانه‌کرد	٧١
١٥٤	خۆی لێ کوێر کردووه‌	٧١
١٥٥	ئه‌مه‌یه‌ ده‌ستپاکی ئه‌دیبه‌ ره‌سه‌نه‌کانی سه‌رده‌می سانسۆری عێراقی	٧١
١٥٦	که‌سانی بێ ئیش و کاری وه‌ك غه‌فور	٧٢
١٥٧	ئه‌م پیاوه‌ کۆمیدییه‌	٧٢
١٥٨	غه‌فور ته‌نها بۆ ره‌شکردنه‌وه‌ی په‌ره‌ قسان ده‌کات	٧٣
١٥٩	ته‌ماشاکه‌ن ئه‌م پیاوه‌ چ روویه‌کی هه‌یه‌؟	٧٣
١٦٠	درۆمان به‌ده‌مه‌وه‌ ده‌کات قسه‌ ناکه‌ین	٧٤
١٦١	هه‌ندێک نوسه‌ری پر ئه‌زموون و رۆژنامه‌نووسیش توتی وار قسه‌کانی ئه‌م پیاوه‌ به‌سته‌زمانه‌یان نه‌گوتایه‌وه	٧٤
١٦٢	ئه‌م پیاوه‌ بوختان چی و درۆزنه‌ بلۆپکه‌نه‌وه	٧٤
١٦٣	پیاویکی وانه‌خوێنده‌وار بشیوێنری	٧٤

ئه‌وه سه‌مانده‌ی که (رێبین هه‌ردی)

له ژماره (٨ و ٩) ی گۆڤاری (ناینده) بـلاوی کردونه‌ته‌وه

ژ	ل
١	ئاخر چ بـلێن له‌گه‌ڵ بیاوێکدا که نه‌ک هه‌ر جوړه‌تی ئه‌وه‌ی نیه‌ دان به‌ هه‌له‌ی خۆیدا بنێ.
٢	یه‌که‌میش ئه‌وه‌ غه‌فور و نوسینه‌کانی نه‌بوو که هانی‌داین وه‌لامی بوختان نامه‌کانی بده‌ینه‌وه‌.
٣	غه‌فور له‌م که‌مه‌یه‌دا ته‌نیا نه‌بوو.
٤	به‌راستی یه‌کجار سه‌یره‌ سالێکه‌ غه‌فور گۆڤار و رۆژنامه‌یه‌کی ده‌سه‌لاتداری ناوچه‌ی یه‌کیته‌یی نه‌ماوه‌ تیایدا نوسین بـلاونه‌کاته‌وه‌ که پر نه‌بێ له‌ درۆ و بوختان و شیواندن.
٥	بوختان و تۆمه‌ته‌ ناهه‌قه‌کانی غه‌فور.
٦	غه‌فور که‌ ئه‌و شاکاره‌ له‌ درۆ و بوختانه‌ هه‌لده‌به‌ستی و ده‌ینوسی.
٧	کورتی ئه‌و درۆیانه‌ ده‌نوسمه‌وه‌ که غه‌فور بۆ ئێمه‌ی کردوه‌.
٨	غه‌فور ئه‌م درۆ و شیواندن و بوختانه‌ی.
٩	رووی نه‌کرده‌ ده‌م غه‌فور و پێی بـلێ: بـراکه‌م نوسین له‌سه‌ر خه‌لکی دی مافی خۆته‌ به‌لام درۆکردن عه‌یه‌.
١٠	درۆکردن و هه‌له‌کردن و نه‌خوێنده‌واری له‌ نوسیندا و باجی خۆی هه‌یه‌ و ده‌بێ بیده‌ی.
١١	غه‌فوریش ده‌بێ بینۆشی بۆئه‌وه‌ی جاریگی دی فێری حورمه‌تی نوسین و فکر بگرن و هه‌ر له‌خۆیه‌وه‌ قسه‌ی بێ‌سه‌رویه‌ر فرێ نه‌دا.
١٢	له‌خۆیه‌وه‌ کۆمه‌ڵی درۆ و تۆمه‌ت و زانیاری هه‌له‌ی ریزکرد ئه‌وا بێگومان باجی ئه‌و هه‌له‌ و تۆمه‌ت و درۆیانه‌ی خۆی ده‌بێ بدات چونکه‌ له‌ رێسا‌کانی نوسین لای‌داوه‌.
١٣	ئه‌گه‌ر غه‌فور درۆی نه‌کردوه‌

ره‌خه‌نی کوردی له لوتکه‌ی لوژیکه‌وه بو هه‌لدیری جینو

۱۴	من یتیم سه‌یره و یه‌کجار سه‌یره درۆکردن و درۆنوسین عه‌یب و عار نه‌بین.	۱۳۶
۱۵	کاتی ئه‌م درۆ شاخداره ده‌نوسن و بلاوی ده‌کاته‌وه.	۱۳۶
۱۶	غه‌فورێک که ئیستاش واده‌زانی به‌یه‌ه‌ندی یه‌کێک به‌ به‌رپرسیاریکی حیزبیه‌وه وه‌ک سه‌رده‌می به‌عس له‌سه‌ر بنه‌مای ملکه‌چی و به‌شیمان بونه‌وه و تۆبه‌کردنه.	۱۳۶
۱۷	هه‌موو ئه‌مانه‌ش (به‌داخه‌وه) له‌به‌رده‌م یه‌کیتی‌بوونی غه‌فوردایه‌ یوولێک ناکرێ.	۱۳۷
۱۸	نوسینه‌کانی غه‌فور خۆی ناستامه‌ی نوسه‌ری له‌ غه‌فور سه‌ندۆته‌وه.	۱۳۸
۱۹	ئه‌گه‌ر غه‌فور زیاده‌ جارێک به‌رۆکی بێ‌نه‌گرتینایه‌ و خه‌لکانێکی‌شی به‌خۆی سه‌رسام نه‌کردایه‌.	۱۳۹
۲۰	بۆئه‌وه‌ی جاریکی دی ده‌ری‌بخه‌ین چ پیاویکی نه‌خوینده‌وارمان له‌به‌رده‌مدايه‌.	۱۴۰
۲۱	که‌ی درۆ هه‌لبه‌ستن و بوختانکردن و هه‌له‌ی پر له‌ نه‌خوینده‌واری ده‌بین به‌ مشت و مری فکری.	۱۴۰
۲۲	به‌لکو له‌به‌رده‌م گرفتێکی ئه‌خلاقی و نه‌بوونی راستگۆیداين.	۱۴۰
۲۳	به‌لکو قه‌له‌میکمان هه‌یه‌ که ده‌مامک له‌سه‌ر نه‌خوینده‌واری و بێ‌ناگایی لاده‌دات و رێگه‌نادات پێشیلکردنی هه‌موو بنه‌ما ئه‌خلاقی و بابته‌یه‌کانی نوسین هه‌روا به‌ سانایی بروا و باجه‌که‌ی نه‌دا.	۱۴۱
۲۴	غه‌فور که‌وتوو ته‌ هه‌له‌ی واوه‌ و قسه‌ی بێ‌سه‌روبه‌ری وتوو!	
۲۵	به‌ردێک نه‌زان بیه‌خته‌ ئاو به‌ هه‌زاراته‌ ده‌رنایه‌!	
۲۶	غه‌فور به‌رده‌که‌ی وا نه‌زانانه‌ هاویشتوو..	
۲۷	ئاخر چ عاجباتیه‌کی دونیای ره‌خنه‌ ده‌بین.	
۲۸	بۆ ئه‌م به‌حره‌ له‌ شیوان و هه‌له‌ شه‌رعییه‌ت تاشی بکا.	
۲۹	له‌وانه‌ی جورته‌تی جه‌هاله‌تیان ده‌کاته‌ ئه‌ندازه‌ی بێ‌شه‌رمی.	
۳۰	ده‌کرێ به‌م درۆیه‌ بلیین ئازادی بپروا..	

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لوژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٢١	غه‌فور نازانی وه‌لامبداته‌وه.
٢٢	ئه‌دی ئه‌مه‌ راویو‌جیو‌نی. جیاوازه‌ یان ته‌کنیکی درۆ‌کردنه‌.
٢٣	ئاخۆ شوینی شهرم نیه‌ ئه‌م ترۆمانه‌ به‌ راویو‌جیو‌ن دا‌بنری.
٢٤	ئه‌مه‌ قه‌شه‌ریکردن نیه‌.
٢٥	ئه‌م رسته‌یه‌ درۆیه‌که‌ وه‌قه‌د کێوێ..
٢٦	که‌ به‌کێک بلیمه‌تی تاییه‌تی نه‌بیته‌ له‌ شتواندنا.
٢٧	سا بۆ ئه‌وه‌ی درۆی غه‌فور چاتر له‌ به‌رده‌ستایی.
٢٨	غه‌فور ئه‌و وێنه‌یه‌ی له‌ کوێ هاوردوه‌.
٢٩	دیاره‌ ئه‌م درۆ‌گه‌ ورا‌نه‌ زوو یاد ده‌چنه‌وه‌.
٤٠	ئه‌م قسه‌ پرۆیو‌جانه‌ به‌سه‌ر که‌سدا نا‌گوزهری.
٤١	غه‌فور زۆر خۆش‌حال‌ که‌م که‌ شه‌ریکه‌ درۆی له‌ سه‌رتابای دونیادا هه‌یه‌.
٤٢	مونیره‌ی تو‌رکی ژنی‌که‌ به‌زۆر کراوه‌ به‌ شاهیدی درۆ.
٤٣	ئه‌گه‌ر غه‌فور له‌ رۆمانه‌که‌ تێی‌گه‌شتبایه‌.
٤٤	له‌ راستیدا ده‌کرێ له‌سه‌ر هه‌موو ده‌قێک زنجیره‌یه‌ک له‌م وێنه‌انه‌ بنووسی.
٤٥	زاری به‌رد و داران ده‌ترازێ زاری غه‌فوور ناترازێ.
٤٦	له‌ رۆشنی‌یه‌ی ئه‌مه‌دا که‌سان‌گه‌لێک هه‌ن ئه‌م درۆیا‌نه‌ ده‌کرن.
٤٧	گه‌ر غه‌فوور بچو‌ک‌ترین زانیاری ده‌رباره‌ی لۆرانس هه‌بایه‌.
٤٨	تا نامو‌سته‌قی‌مانه‌ گومان‌ی درێ‌کردن گه‌وره‌تر بکا.
٤٩	من لای خۆم شهرم ده‌که‌م ئه‌م جو‌ره‌ بازاری نی‌فاق ده‌کاته‌وه‌.
٥٠	به‌لام گومان‌م هه‌یه‌ غه‌فوور راست بکا.
٥١	چون‌کی گه‌ر حه‌قیقی بوا‌یه‌ زانی ئه‌وه‌ی ده‌بوو.
٥٢	به‌لام ئه‌م ترسنۆکی‌یه‌ی غه‌فوور.
٥٣	خۆ ناشیته‌ غه‌فوور زاری له‌و کو‌فره‌ش دا‌بی.
٥٤	غه‌فوور دوو قسه‌ی به‌سه‌ریه‌که‌وه‌ هه‌ل‌ده‌به‌ستی.
٥٥	غه‌فوور له‌ ته‌قه‌لای ئه‌وه‌دا‌به‌ خۆی له‌مه‌ بدزێته‌وه‌ به‌م عه‌قه‌ی..
٥٦	به‌ش به‌ حا‌لی خۆم نازانم ئه‌م هه‌زه‌ل بازا‌ره‌ به‌های چه‌ند و کێ ده‌یکرێ؟
٥٧	ئه‌مه‌ چ قسه‌یه‌کی پرۆیو‌جیه‌ و چه‌ند شایسته‌ به‌ وه‌لام نیه‌.
٥٨	غه‌فوور مارسیل برۆستی نه‌خوێندوه‌ته‌وه‌.

ره‌خه‌نی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٥٩	به‌و چه‌شه‌نی خواره‌وه درۆتاشی تیا کردوه.
٦٠	دوای ئه‌وه نوسه‌ر گه‌ر ره‌سه‌ن بێ.
٦١	شارلۆک هۆلمزێکی تا خودا چه‌ز بکا خراب و بێ به‌هره.
٦٢	ئهمه‌ نووسینی ته‌ل و چه‌زفه‌زه‌ره‌ یاخود ره‌خه‌.
٦٣	هه‌ر چه‌یه‌ که‌ له‌ سه‌ر شه‌با هه‌ت له‌ نێوان ئیواره‌ی یه‌روانه‌ و مارسیل پروستا نووسیوته درۆیه‌..
٦٤	به‌دۆرشبێ لیجیوونی لێداتاشری.
٦٥	خۆ کاک غه‌فوور به‌قه‌د ده‌نگه‌ نیسکی له‌وه ئیجراج نابێ.
٦٦	ئیتیر بۆ له‌وه‌ی ته‌ریق بوه‌ته‌وه.
٦٧	بێ ئه‌وه‌ی که‌س شه‌کری وه‌های له‌سه‌ر شکاندبێ.
٦٨	له‌ نموونه‌ی پێنجه‌مدا سه‌ری چه‌ن تێنه‌گه‌ یشتوه‌..
٦٩	ته‌ حدای غه‌فوری ده‌که‌م رسته‌یه‌ک به‌ئێته‌وه‌ بلی ئه‌مه‌ درۆی په‌روانه‌یه‌.
٧٠	ئهمه‌ یان قسه‌ی گیرفانی کاک غه‌فووره‌.
٧١	به‌لام غه‌فور حاجه‌تی به‌و درۆیه‌ هه‌یه‌.
٧٢	تا له‌ رێی ئه‌م درۆیه‌وه‌ بلی.
٧٣	یه‌ قینم هه‌یه‌ کاری و له‌ خه‌و نیشا له‌ ده‌ست و خامه‌ی غه‌فور ناوه‌شیته‌وه‌..
٧٤	هه‌ته‌ سوود له‌م درۆیه‌ ده‌بینن.
٧٥	غه‌فور نه‌گه‌ر له‌ پێشده‌م به‌ختیار عه‌لیا هه‌ست به‌ لییرسرای ناکا، ده‌با له‌ به‌رده‌م خۆینه‌ردا ئه‌و هه‌سته‌ی نه‌دۆرانده‌بێ.
٧٦	نه‌گه‌ر له‌ به‌رده‌م خۆینه‌ریشدا ئه‌و هه‌سته‌ی نییه‌.
٧٧	ده‌بوا یه‌ گه‌ر حورمه‌تی بۆ ئێمه‌ی خۆینه‌ر نییه‌ حورمه‌تی چه‌ماعه‌ ته‌که‌ی خۆی بگه‌ڕێ.
٧٨	ئهم قسانه‌ی غه‌فوور که‌ هه‌ر کۆلکه‌ خۆینه‌ده‌ واری له‌ به‌رده‌میا عاره‌قه‌ی شه‌رم ده‌رده‌دا.

لیستی سه‌لماندنه‌کانی رییین له کتییی
(له‌باره‌ی دیموگراسیه‌وه، وه‌لامیک بۆ کاک مه‌لا به‌ختیار)

- ۱- له‌به‌رده‌م غه‌فورێکدا ئین که نه‌خوێندواریه‌که‌ی به‌سه‌د کاک مه‌لا به‌ختیار پینه‌ناکری... ل ۳۴.
- ۲- گوتومه‌ غه‌فور نه‌خوێنده‌واره و سه‌لماندومه‌ ل ۳۵.
- ۳- گوتومه‌ غه‌فور درۆزنه‌ سه‌لماندومه‌ ل ۳۵.
- ۴- فهرموو بیسه‌لمیئێ غه‌فور درۆی نه‌کردوه‌ومن بۆم داتاشیوه... ل ۳۶.
- ۵- بێگومان تا غه‌فور زیاتر بنوسی نوکته‌ی خوشتر ده‌بیستن ل ۳۶.
- ۶- خۆ بۆ هه‌له‌کانی غه‌فور عه‌ره‌ب وته‌نی (حدث ولا حرج) ل ۳۶.
- ۷- نه‌خوێنده‌واریه‌کانی غه‌فور ل ۳۶.
- ۸- نویسه‌ پر له نه‌خوێنده‌واریه‌کانی غه‌فور ل ۳۸.
- ۹- غه‌فور نه‌خوێنده‌واره ل ۴۷.
- ۱۰- غه‌فور درۆی کردوه‌ ل ۴۷.
- ۱۱- گوتومه‌ غه‌فور بێشه‌رمه‌ ل ۴۷.
- ۱۲- لیستی‌ک له نه‌خوێنده‌وار و بێشه‌رم و درۆزن که من بۆ غه‌فورم نویسیوه... ل ۴۸.
- ۱۳- به‌کوردی من به‌فه‌غورم گوتوو نه‌خوێنده‌وارو بێشه‌رم، درۆزن و هه‌موو نه‌مانه‌شم سه‌لماندوه‌ ل ۴۸.
- ۱۴- غه‌فورمان گرتوو نه‌ نه‌خوێنده‌واری پیشان داوه، نه‌ بێشه‌رمی کردوه، نه‌ درۆی بۆ هه‌لبه‌ستووین ل ۴۸.
- ۱۵- کێشه‌ی غه‌فور له‌گه‌ڵ نویسه‌نه‌کانی ئیمه، کێشه‌ی پیاویکی نه‌خوێنده‌وار و بوختانکه‌ر و شه‌رم ناکات... ل ۴۹.
- ۱۶- نویسه‌ پر له نه‌خوێنده‌واریه‌کانی غه‌فور ل ۵۴.
- ۱۷- ئه‌و غه‌فوره‌ی که ئه‌و هه‌موو نه‌خوێنده‌واری و شیوانده‌نی... ل ۵۴.

سه‌رجه‌م:

أ - كۆی سه‌لماندنه‌كان (٢٨٠) په‌ره‌گرافه‌.

ب- له كۆی ئەم (٢٨٠) په‌ره‌گرافه‌ی ئەم زاراوانه‌ی پۆست مۆدیرنیته‌ی
ئاخر زه‌مان مامۆستا رێبین هه‌ردی له‌ خواره‌وه ده‌ستنیشان
ده‌که‌ین:

- ١- زاراوه‌ی (نه‌خوینده‌وار) (٥١) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٢- زاراوه‌ی (بێ‌شه‌رم و شه‌رم ناکات) (٢١) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٣- زاراوه‌ی (درو و درۆزن) (٣٧) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٤- زاراوه‌ی (بوختان و بوختانکه‌ر) (١٤) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٥- زاراوه‌ی (بێ‌ئاگا) (١٤) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٦- زاراوه‌ی (به‌ چ روویه‌که‌وه) (١٠) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٧- زاراوه‌ی (ساویلکه‌) (٥) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٨- زاراوه‌ی (قسه‌ی بێ‌سه‌روبه‌ر) (٤٩) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ٩- زاراوه‌ی (چاوی خۆی لێ‌کوێرده‌کات) (٣) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ١٠- زاراوه‌ی (گه‌ر راستگۆ بوايه‌) (٢) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ١١- زاراوه‌ی (تێ‌ناگات) (٣٩) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ١٢- زاراوه‌ی (کۆمیدی و ئەم پیاوه‌ کۆمیدی) (٥) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ١٣- زاراوه‌ی (گه‌مه‌ی دوپا و) (٣) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ١٤- زاراوه‌ی (نه‌زانانه‌) (٢) جار به‌کاره‌یتاوه‌.
- ١٥- زاراوه‌ی (ته‌ریق نابێته‌وه‌) (٢) جار به‌کاره‌یتاوه‌.

١٦- زاراوه‌ی (نه‌خویندۆته‌وه و ناخوینتته‌وه) پتر له (١٥) جار به‌کارهێناوه.

١٧- زاراوه‌ی (جورئه‌تی نیه) (٤) جار به‌کارهێناوه.

١٨- پتر له (١٧) جاریش ئهم زاراوانه‌ی به‌کارهێناوه، شپه‌نووسین، جه‌هلنامه، کۆله‌وار، فری به‌سه‌ر دنیاوه نیه، هه‌زه‌ل بازار، چه‌ند جار قسه‌ی پرپوچ و ئیحرار نابێ، به‌دبه‌خته، که‌س شه‌کری وه‌های له‌سه‌ر شکاندبێ..

کۆی ئهم زاراوه پۆست مۆدیرنیته‌ی مامۆستا رییین به‌لانی که‌م خۆی له (٢١٢) زاراوه ده‌دات.

○ ○ ○

ره‌خه‌نی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

٢- به کاک مه‌لا به‌ختیار ده‌لێ: (له‌به‌رئه‌وه بێده‌نگ بوونم له‌به‌رده‌میدا به‌پراستی نه‌زانی و وه‌لامدانه‌وه‌م به‌شتێکی پێویست زانی)..

بێگومان ئه‌م رێسایه که رێبین خویی پێوه‌گرتوه‌وه، چونکی ئه‌م قسه‌یه به‌هه‌موو که‌سێک ده‌لێ و ده‌یکاته ده‌روازه‌یه‌ک بۆ جێبو و قسه‌ ناپه‌واکانی و زانیاریه هه‌له‌کانی و درێژدادریه‌کانی. ئه‌وه‌تا له‌گۆشاری (ناینده) ژماره (٨ و ٩) یشدا ده‌لێ (له‌راستیدا جاری به‌که‌میش ئه‌وه غه‌فور و نوسینه‌کانی نه‌بوو که هانیداین وه‌لامی بوختان نامه‌کانی بده‌ینه‌وه، به‌لکو ئه‌و نوسه‌رانه بوون که قسه‌کانی غه‌فوریان لێکردین به‌به‌لگه نه‌ویست و بێویژدانانه توومه‌ته‌کانی ئه‌ویان ده‌گوته‌وه).. له ژماره (٥) ی ناینده‌ش هه‌مان قسه ده‌لێ و پا‌کانه ده‌هێنێته‌وه.

٣- رێبین به‌ قسه‌ی خۆی گوايه یه‌ک هه‌له‌ی کردوه، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه حه‌دیسێکی پێغه‌مبه‌ری به‌ ئایه‌ت ناوبردوه.. ئه‌ی ئه‌و چه‌ندین هه‌له‌یه‌ی خۆی دانی پیاده‌نه‌ی له‌لایه‌ره (١٢) دا و له‌لایه‌ره (٤٩) و (٥٤) دا و چه‌ندین لایه‌ره‌ی دیکه، که ده‌بێ ئێمه بڵێین نه‌ک رێبین (حدث و لا حرج)!! ئه‌وه‌تا ده‌لێ: (بێگومان ده‌شیت له‌کۆپێکدا به‌هه‌له له‌ قسه‌یه‌ک تێگه‌یشتم و هه‌لسام ره‌خه‌م کردبێ)..

٤- زۆر سه‌یر و گه‌لێکیش سه‌یر، که رێبین له‌ وکتیبه‌دا له‌ لایه‌ره (٢٠٦) وه‌ تا (٢٤٦) له‌ به‌شی: (دیموکراسی و ئیسلامی سیاسی وه‌کو مونه‌زێکی بزوتنه‌وه‌ی تالیبان قسه‌ده‌کات سه‌باره‌ت به‌ ئیسلام له‌ دووتوی (٤٠) لایه‌ره‌دا، زۆر سه‌یریش هه‌موو گیروگرفت و بشێوی عێراق و کوردستان و دواکه‌وتن و نا‌ژاوه‌کان ده‌خاته ئه‌ستۆی شیوعیه‌کان، هه‌موو هێزه ناسیونا‌لیستی عه‌ره‌ب و ئیسلامی له‌و

کێشانه دوورده‌خاته‌وه. ده‌لێن کورد بدویننه‌ شه‌رحی خۆی ده‌کا، به‌لام من ده‌لێم نا، رێبین بدویننه‌ شه‌رحی خۆی ده‌کا.

۵- دوو جاریش سوپاسی کاک مه‌لا به‌ختیاری کردوه له‌ کتێبه‌که‌یدا، چونکی نووسینه‌که‌ی ئه‌وی به‌هه‌ند وه‌رگرتووه، ئه‌مه‌ خۆی له‌ خۆیدا گومانکردنه‌ له‌خۆ که نووسینه‌کانی به‌هه‌ندوه‌ریگیرئ.

قسه‌ عاجباتیه‌کان

۱- رێبین له‌ لاپه‌ره (۱۲) دا ده‌لێ: (هیچ عه‌یب و خه‌وشیکی تیا نیه‌ مرۆف هه‌له‌ بکات، به‌لام گه‌ره‌له‌که‌ی بۆ پاسکرا و له‌پاش چه‌ند سالی‌ش هه‌ر به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر ئه‌وه‌له‌یه‌ و بگه‌ر ئه‌وه‌ی ئێمه‌ش راستمان کردۆته‌وه‌ به‌هه‌له‌ بزانی‌ت ئیدی پێموایه‌ ئه‌و حوکمه‌ی سه‌ره‌وه‌ی به‌سه‌ردا ناگونجیت.)...

رێبین پێی وایه‌ ئه‌مه‌ ته‌نها له‌سه‌ر خۆی قوورخه‌ و بۆی هه‌لا‌له‌ ده‌نا بۆ که‌سی دی هه‌رامه‌. من له‌ ژماره (۱۵) ی گۆفاری گه‌لاوێژی نوی سالی (۱۹۹۹) دا به‌هه‌له‌ له‌جیات (خه‌ساندن) وشه‌ی (خه‌ته‌نه‌کردن) م نووسی‌بوو، دواتریش داوای لێبو‌ردنم له‌ خۆینه‌ر کرد‌بوو، به‌لام له‌گه‌ڵ (رێبین) دا چ سوودی‌کی نه‌بوو و له‌ هه‌موو نووسینی‌که‌دا دووباره‌ی ده‌کرده‌وه‌ و کرد‌بووی به‌ (قه‌مییسی عوسمان) و کردی به‌ بنێشته‌خۆشه‌ی ده‌می، ئیدی یه‌ک دنیا قسه‌ی نه‌خوینده‌واری بۆ هه‌لپه‌شتم؛ ئێ باشه‌ ئه‌ی بۆ هه‌له‌کانی خۆی پێی بلێن چی؟!

۲- رێبین له‌ لاپه‌ره (۱۵) دا ده‌لێ: (کاک مه‌لا به‌ختیار له‌په‌ره‌گرافی داوی ئه‌مه‌دا من به‌وه‌ تاوانبار ده‌کات له‌ هێنانه‌وه‌ی قسه‌کانیدا راستگۆ نه‌بووم و خۆم قسه‌م بۆ هه‌لبه‌ستووه‌. واته‌ من هه‌ندیک شتم

خستۆتە دەم كە ئەو نەىگوتووە. ئەو قسەىەش ئەمەىە: (كاك مەلا بەختىار وەك گروپىكى ئاىدىئۆلۆژى وىەك بىروبوچوون تەماشای دەستەى نوسەرانى رەهەندى كردووە). ئەم قسەىى رىبىن لە وەلامى ئەو ەىە كە گواىە: (كاك مەلا بەختىار تەنھا پەرسىارى ئاىدىئۆلۆژى و سىياسى لە بنىادگەرى دەكات)، نەك لە (دەستەى نوسەرانى رەهەند) كە ئەوان لە ەردو گۆفارى (ئازادى) و (رەهەند) وەكو خەلكىكى بونىادگەر خۆيان خستە پىشچاو. كە رىبىن لە لاپەرە (۱۷) دا دەلى و لەو قسەىە پەشىمان دەبىتەو كە دەلى: (دوور و نزىك نوسىنىكمان نىە پەىوهندى بە بونىادگەرىەو ەەبىت).

منىش دەپەرسەم، ئەى باشە پشت بەستن لە (تەحلىلەكانتان) بە قسەكانى جاك لاكان و دى سوسىر و التوسىر و رۆلان بارت و فۆكۆ، چى دەگەىەن؟! .. منىش دەلىم ئەگەر ەكە تاسەر ئىسقان ماركسى نەبى پەىتاپەىتا پەنا ناباتە بەر قسەكانى ماركس و ماركسىەكان.

۳- رىبىن لە لاپەرە (۱۸) دا دەلى: (غەفور لەسەر نوسەرىك لە نوسەرەكانى رەهەند نانسى بەلكو ەەر ەمووىان بەىەكەو ە تاوانبار دەكات.. غەفور ەموومان بەدزىى تاوانبار دەكات).

من ەەرگىز لەسەر ەموو نوسەرەكانى رەهەندەم نەنوسىو، بەلكو من لەسەر بەرەمەكانى (بەختىارەلى) م نوسىو و بەرەمەكانىم بەراوردكردو ەك پىم وتوو دزە. نە تەعلىقىشم ەبوو ە لەسەر فاروق رەفىق ە لەسەر ئاراس فەتاح و نە لەسەر ەلكەوت ەەبدوللا و ئامارەىشم بە قسەى بەرزان فەرەج كردو ە سەبارەت تۆقلىتى (حەسار) ى شىرزاە حەسەن كاتىك كە رىبىن دەلى (حەسار) تاوانى كوشتى باوكى تىا

نیه و منیش ئاماژە بە قسه‌یه‌کی به‌رزان فه‌ره‌ج ده‌ده‌م که باسی تاوانی کوشته‌ن ده‌کا له‌و چیرۆکه‌دا.. من هه‌رگیز له‌و نووسینه‌ی خۆمدا له‌ گۆڤاری گه‌لاویژی‌نوی ژماره (١٥) هه‌رگیز به (ریبێن هه‌ردی) م نه‌وتوو ده‌زیت کردوو و نه‌ک هه‌ر ئه‌وه به‌لکو پێشم نه‌وتوو نه‌خوینده‌واره و هه‌ر باسی ئه‌ویش نه‌بوو! که‌چی له‌ گۆڤاری ئاینده ژماره (٥) دا خۆیکرد به‌ ده‌م سپی و مه‌لابه‌زێن له‌ جیاتێ ئه‌وان (١٦٣) رسته جینیوی پێداوم...!! من لێره‌دا هه‌ر قسه‌یه‌کی ریبێن خۆی ده‌که‌مه‌ شایه‌ت له‌ لاپه‌ره (١٩) دا که ده‌لێ: (سه‌ره‌تایترین پرنسیپی نووسین حوکم ده‌رکردن و تۆمه‌ت ریزکردن نیه، به‌لکو سه‌لماندن و به‌لگه‌هێنانه‌وه‌یه).. ئێمه له‌ خوێنه‌ر ده‌پرسین کام سه‌لماندن و به‌لگه‌؟ ئه‌و (٢٨٠) جینیو و قسه‌ی ناشیرینه که پێشه‌کی کردمان به‌ لیست، ریبێن ئه‌وانه به‌ پرنسیپی نووسین و به‌لگه‌ ده‌زانێ، یان ئه‌و به‌لگانه‌ی من و کاک مه‌لا به‌ختیار که هه‌لیگێزپاونه‌ته‌وه و کردوونی به (تۆمه‌ت)...!!؟

٤- ریبێن له‌ لاپه‌ره (١٩) دا ده‌لێ: (پۆستمۆدێرنه‌ش له‌ خه‌یالی کاک مه‌لا به‌ختیاردا ئه‌و فه‌لسه‌فه‌یه‌یه که می‌ژوو ره‌تده‌کاته‌وه، حیزبایه‌تی بێبایه‌خ ده‌کات، ده‌سه‌لات بێبه‌ها ده‌کات و دیموکراسی ناکاته پێناویکی کۆمه‌لایه‌تی)..

ده‌با بزانی (احمد عمر شاهین) له‌ عه‌رزکردنی کتێبی (المتظاهرون بالثقافة) واتا - ئه‌وانه‌ی خۆیان به‌ رۆشنبیری‌وه هه‌لده‌کێشن - چی ده‌لێ له‌ ده‌می (ئالان سوکال و ژان بریکمۆنت) که هه‌ردوکیان دانه‌ری ئه‌و کتێبه‌ن به‌ زمانی فه‌ره‌نسی: (فه‌لسه‌فه‌ی پۆستمۆدێرنیته ئاراسته‌یه‌که به‌هه‌ر شی‌وه‌یه‌ک بێ، که‌له‌پووری ئه‌قلانی سه‌رده‌می رۆشنگه‌ری

ره‌تده‌کاته‌وه - له‌ ریگه‌ی نه‌ و توێژینه‌وه‌ تیۆریان‌ه‌ی که‌ هیچ‌ په‌یوه‌ندیه‌کیان‌ نیه‌ به‌ کاری نه‌زموونگه‌رییه‌وه‌ و به‌ مه‌عریفه‌تی رۆشن‌بیری ریژه‌یی که‌ زانست به‌ هیچ‌ دانانی جگه‌ له‌ رۆمانتیک‌ یان نه‌فسانه‌یه‌ک‌ یان بونیادیکی کۆمه‌لایه‌تی له‌نیۆشته‌ زۆره‌کانی دیکه‌(دا).

یان ده‌لێ: (کتیبه‌که‌ به‌ موناقه‌شه‌ و شیکردنه‌وه‌ باس له‌ و کتیبانه‌ی فه‌یله‌سووفه‌کانی پۆستمۆدیرنیته‌ ده‌کات که‌ به‌ خراپی چه‌مکه‌ زانستیه‌کان به‌کار‌دێنن و نه‌و تێنه‌گه‌یشته‌نه‌ی که‌ لیکۆلینه‌وه‌کانیان ده‌گریته‌وه‌، هه‌روه‌ها زمانه‌ عه‌مدی و بیرکردنه‌وه‌ مشه‌وه‌شه‌که‌یان).

هه‌روه‌ها ده‌لێ: (سه‌ره‌پای ورونکردنه‌وه‌ی نه‌م خراپ به‌کارهێنانه‌، هه‌ردوو نوسه‌ره‌که‌ - واتا سوکال و بریکمۆنت - نه‌و ته‌شه‌وشه‌ فه‌لسه‌فی و زانستیه‌یان شیکردوه‌ته‌وه‌ که‌ فیکری پۆستمۆدیرنیته‌ له‌سه‌ری دامه‌زراوه‌ و، ره‌خنه‌یه‌کی زانستیان بۆ گه‌یروگره‌فی ریژه‌یی مه‌عریفی (Epistemic Relativism) پێشکه‌ش کردوه‌ له‌لای نه‌و فه‌یله‌سووفانه‌ و، زنجیره‌یه‌ک‌ بیروباوه‌ری هه‌لته‌نجرایان روونکردوه‌وه‌ که‌ له‌ میژوو و فه‌لسه‌فه‌ی زانسته‌وه‌ ده‌ره‌ینراون و هیچ‌ ناوه‌پۆکیکی ریشه‌ییان نیه‌ که‌ زۆرجار په‌نای ده‌برێته‌به‌ر).

من لی‌ره‌دا له‌به‌رخاتری قسه‌یه‌کی رییین هه‌ردی له‌ لاپه‌ره‌ (١٠٨) ی گۆڤاری ئاینده‌ی ژماره‌ (٨ و ٩) دا په‌نام برده‌ به‌ر نه‌م عه‌ززی کتیبه‌، چونکی له‌ویدا رییین ده‌لێ: (ئایا بۆنه‌وه‌ی زانیاریمان له‌باره‌ی کتیبیکه‌وه‌ هه‌بیته‌ مه‌رجه‌ خوێندبیتمانه‌وه‌. گه‌ر وا بیته‌ نه‌ی نه‌و هه‌موو کتیب و نوسینانه‌ی که‌ ته‌نها کاریان عه‌رزکردن و پێشکه‌شکردنی زانیاریه‌ له‌باره‌ی کتیب یان نوسه‌ریکه‌وه‌، نرخیان چیه‌؟ ئایا بۆنه‌وه‌ی له‌ نه‌فلاتون شاره‌زا

بین مه‌رجه هه‌مو محاوره‌ته‌کانیمان خوێندبێته‌وه؟ بۆته‌وه‌ی قسه‌ له‌سه‌ر
ئه‌رستۆ بکه‌ین ده‌بێ و مه‌رجه سه‌رله‌به‌ری نوسینه‌کانیمان شه‌ن و که‌و
کردبێ، گه‌ر واشبێ ئه‌ی چی له‌وه‌زاران کتیب و نوسینه‌ بکه‌ین که
عه‌رزێ ئه‌و نوسینه‌ ده‌که‌ن، ئایا ئه‌مانه‌ بۆ جوانی و پێکردنه‌وه‌ی
ره‌فه‌ی کتیبخانه‌ نوسراون...))..

٥- ریبین له‌ لاپه‌ره (٣٦) دا ده‌لێ: ((بێگومان تا غه‌فور زیاتر بنوسی
نوکه‌ته‌ی خۆشته‌ ده‌بیستین. (ته‌ماهی) که‌ ئه‌م عه‌ره‌بیزانه‌ مه‌زنه
ده‌لێ له‌ ته‌مویه‌وه‌ هاتوه‌، له‌ بنه‌رتدا له‌ (ماهی) وه‌ هاتوه‌)).
نازانم ئه‌م شه‌کر شکانده‌ له‌ کوێ فیرووه‌، به‌پێی چ فه‌ره‌نگیکی
عه‌ره‌بی (تماهی) له‌ (ماهی) وه‌ هاتوه‌؟ ئه‌گه‌ر له‌ (ماهی) وه‌ هاتوه‌
ریبین بۆ ده‌لێ: (له‌ زمانی کوردیدا چۆنایه‌تی بۆ به‌کارده‌هێنن). نازانم
ئه‌مه‌یان کام زمانی کوردیه‌ (چۆنایه‌تی) به‌کاردینێ بۆ (الماهی) که‌واتا
فه‌ره‌نگیه‌که‌ی ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌یه‌:

الماهی: جمعها ماهیات: الاجرة المعنیه للمستخدم مشاهرة.

ئیدی چۆن ده‌کاته (چۆنایه‌تی) که‌ به‌ عه‌ره‌بییه‌که‌ی ده‌کاته (الکیفیة).
به‌لام هه‌ر نه‌ ئیستا با بلێین من له‌ وشه‌ی (تماهی) هه‌له‌بووم، ئه‌ی من له‌و
نوسینه‌ی ریبین له‌ ژماره‌ (٤) ی ئاینده‌ له‌ ژێر ناوینیشانی (له‌تیف
هه‌لمه‌ت لیوتارد ده‌کاته کوردی) نزیکه‌ی (٢٨) په‌ره‌گرافی عه‌ره‌بیم بۆ
راست کردوه‌ته‌وه‌ که‌ ده‌کاته پتر له‌ ده‌یان وشه‌ی به‌هه‌له‌ وه‌رگێردراو و
خۆی لێکردوه‌ به‌ که‌په‌ی شه‌ریه‌ت!؟

با به‌ ریبین بلێم که‌ ویستت چاو بپه‌ژێ به‌لام کوپرت کرد، ویستت له
عه‌ره‌بی نه‌زانی خۆته‌وه‌ هه‌له‌ی زمان بۆ کاک له‌تیف هه‌لمه‌ت چاک

ره‌خه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لوژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری چنیو

بکه‌یته‌وه، کاریکت کردوه که عه‌ره‌ب ده‌لئ: (راد یک‌طها عماها)..
ئاگاداری خویته‌ر ده‌که‌م که له دوا لاپه‌ره‌کانی ئەم کتێبه‌دا بچیته‌وه سه‌ر
ئهو به‌شه‌ی به‌ناونیشانی (رێبین ویستی چاو بره‌ژێ کویری کرد) که رێبین
چۆن ئه‌و (٢٨) په‌ره‌گرافه‌ی سه‌قه‌ت ته‌رجمه‌ کردوه و من بۆم
راستکردوه‌ته‌وه و شه‌ی (تماهی) یش ئه‌و واتایه نادات که ئه‌و ده‌لئ له
(ماهیته‌وه‌هاتوه‌وه).

٦- رێبین هه‌ردی له لاپه‌ره (٣٦) دا ده‌لئ: ((ئه‌وه خو بۆ هه‌له‌کان
غه‌فور عه‌ره‌ب وته‌نی (حدث و لا حرج)). کاتێ وا ده‌لئ بئ‌ئوه‌ی
بتوانی هه‌له‌یه‌کی من ده‌ستنیشان بکات ته‌نها ئه‌وه‌نه‌بئ که خو‌م
دانم پیا‌ناوه، ئەمه‌شیان به‌ شه‌رعی رێبین عه‌یبه‌ نیه‌!
به‌لام لێره‌دا چه‌ندین هه‌له‌ی سه‌یر سه‌یری (رێبین هه‌ردی) ده‌خه‌ینه
به‌رجاو:

١- له ژماره (٥) ی گۆفاری ئاینده ده‌لئ: ((پاش ئەم هه‌مو شاکاره
غه‌فور دیته سه‌ر به‌راوردکردنی که‌له‌کوپان و ئاسکه‌کچان به
چیرۆکی (فازل سامر) ده‌لئ ئەم دوو چیرۆکه له‌یه‌ک ده‌چن)).
که‌چی (فازل سامر) ره‌خه‌نگریکی عێراقیه نه‌ک چیرۆکنووس، به‌لکو
ئه‌وه‌ی من له باسه‌که‌مدا باسم کردوه (زه‌که‌ریا تامر) ه که
چیرۆکنووسیکی سوریه.

٢- ده‌لئ ئوقلیتی (حه‌سار) تاوانی کوشتنی باوکی تیا نیه، که‌چی هه‌ر
خوی له به‌رگی دووه‌می حه‌سار باسی تاوانی کوشتنی باوک ده‌کات
هه‌روه‌ها به‌رزان فه‌ره‌جیش، هه‌روه‌ها شیرزاد حه‌سه‌ن خۆشی...

۳- ده‌لێ رۆمانی (پیاوی لم) کوشتنی باوکی تیا نیه، ئه‌ی ئه‌و ته‌قینه‌وه‌یه له ژووری باوکه‌که وروده‌دات و ده‌یکا به‌ خه‌لۆزی چیه؟!

۴- یان ده‌لێ: (رامبۆ پاش ۳۰ ساڵ له‌ مردنی وه‌ك شاعیریکی مه‌زن و داهینه‌ر و تازه‌گه‌ر كه‌ شفكرا). ئیمه‌یش ده‌لێن رамبۆ ۱۰ / ۱۱ / ۱۸۹۱ مرد، به‌لام به‌ر له‌ مردنی له‌ هه‌موو نێوه‌نده ئه‌ده‌بیه‌كان وه‌كو شاعیریکی تازه‌گه‌ر ناسرابوو، هیشتا له‌ ژياندا بوو وازی له‌ شیعر هینا دوا‌ی ئه‌وه‌ی هه‌موو دنیا به‌ داهینه‌نه‌کانی رامبۆ ئاشنا‌بوو، نه‌ك (۳۰) ساڵ دوا‌ی مردنی، به‌ قسه‌ی ریبین ده‌کاته‌ ساڵی ۱۹۲۱، به‌لام ئه‌لمانه‌كان له‌ ساڵی ۱۹۱۵ په‌یکه‌ره‌که‌یان دزی له‌ (شارلفیل). ئه‌گه‌ر شاعیریکی مه‌زن و داهینه‌ر نه‌بووبی چۆن ئه‌و په‌یکه‌ره‌ی بۆ کراو، به‌ قسه‌ی ریبین (۶) ساڵ به‌ر له‌ كه‌ شفکردنی وه‌كو شاعیریکی مه‌زن و داهینه‌ر و تازه‌گه‌ر...!!

۵- ریبین پتی وایه ئه‌ده‌بی دوا‌ی شو‌رشی ئوکتۆبه‌ر له‌ روسیا به‌هێزتر بوو له‌ ئه‌ده‌بی سه‌رده‌می پێش شو‌رشی ئوکتۆبه‌ر و اتا سه‌رده‌می قه‌سه‌ریه‌ت، مایکۆفسکی و گو‌رکی و ئیتماتۆفی پێ داهینه‌رت‌رن له‌ تو‌رگنیف و تو‌لستۆی و دو‌ستو‌یفسکی و گو‌گۆل و چیخه‌ف.

۶- ریبین ده‌لێ (روانگه‌) دوو ژماره‌ی له‌ سلیمانی ده‌رچوو، که‌ وانیه به‌لکو له‌ نه‌جه‌ف چاپ ده‌کرا و له‌ به‌غدا بڵاوده‌کرایه‌وه...

۷- ریبین قسه‌ی هاو‌بیره‌کانی خۆی به‌هه‌له‌ نه‌قل ده‌کات: مه‌ریوان وریا قانع ده‌لێ: سیستمی بورهانی سیستمیکی یونانی، که‌چی ریبین ده‌لێ مه‌ریوان ده‌لێ بورهان سیستمیکی سه‌ده‌سه‌ده‌ریه‌یه.

رهخنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

۸- ریبین له لاپه‌ره (۴۷) دا ده‌لێ: (من نویسمه غه‌فور نه‌خوینده‌واره چونکه نویسیویه‌تی کۆمه‌لگای دایکسالاری سه‌ربه‌درگایه‌تی دواکه‌وتوو و فرۆیدیش له دوو لیکۆلینه‌وه‌دا ئه‌مه‌ی باسکردوه).
که‌چی من له لاپه‌ره (۳۵) ی گۆفاری ئاینده ژماره (۶) ئه‌مه‌م نویسه:

((باوک سالاری وه‌ک سیسته‌میکی کۆمه‌لایه‌تی خیزان له سه‌رده‌مه کۆنه‌کانی دوا‌ی مه‌شاعیه‌کانی سه‌ره‌تایی هه‌بووه...)).

۹- یان ریبین له لاپه‌ره (۴۹) دا ده‌لێ: ((غه‌فور.. شهم ناکات هه‌له‌ی زانستی بخاته سه‌ر په‌ره‌ی کاغه‌ز و ناوی لیبنیت نویسن چونکه له‌نیوان یه‌کیکدا که دایکسالاری ده‌کات به‌ره‌می سه‌رده‌می کۆیلایه‌تی و باسی باوکی سه‌ره‌تای له غینای تازه ده‌کات و ته‌وتم که کتیبیکی گه‌وره و گرانی فرۆیده ده‌کات به‌ چیرۆک و کورتی ده‌کاته‌وه بۆ سێ خال)).

من هه‌رگیز نه‌مووتوه دایک له سیستمی دایکسالاریدا ده‌سه‌لاتی موته‌قی هه‌یه و، من باسی باوکی سه‌ره‌تاییم نه‌کردوه له غینای تازه‌دا، به‌لام مۆریس گۆدۆلی - که زۆریه‌ی قسه‌ ئه‌ترۆپۆلۆژیه‌کانی ریبین هی ئه‌وه.. گۆدۆلی له دیمانه‌یه‌کی گۆفاری (النهج) ژماره (۱۶) دا باسی باوکی سه‌ره‌تایی ده‌کات که ده‌لێ ده‌سه‌لاتی موته‌قی هه‌یه له کۆمه‌لگای غینای تازه‌دا و باسی دایکسالاری ده‌کات، نه‌ک من.

۱۰- ریبین له ژماره (۸ و ۹) ی ئاینده به‌ ناوی سه‌عدی ئیبراهیمه نویسنیکی پێ جێبۆی له‌سه‌رم نویسیوه، که‌چی له‌م کتیبه‌دا ده‌لێ سه‌عدی ئیبراهیم له ژماره (۵) ی ئاینده ئه‌وه‌ی نویسیوه و دووباره‌شی کردوه‌ته‌وه له لاپه‌ره (۴۹) و (۵۴) دا.

۱۱- یان رێبین له لاپه‌ره (۳۰) دا ده‌لێ: (من ره‌خه‌م له سێ که‌س و بگره له چه‌ند که‌سیکیش له یه‌ک و تاردا گرتوه، کاک مه‌لا به‌ختیار چ په‌یونديه‌کی به‌م کیشه‌یه‌وه هه‌یه؟).

زۆر سه‌یره ئه‌م رێبینه، ئه‌م که‌له‌نوسه‌ری ناخرزه‌مانه‌ی کورد، بۆ خۆی شت هه‌لاله‌ و بۆ خه‌لکی دیکه‌ هه‌رامه، به‌ کاک مه‌لا به‌ختیار ده‌لێ: ((ئێ ئه‌وانه خۆ قه‌له‌می خۆیان هه‌یه و ده‌توانن وه‌لام بدنه‌وه))... ئێ باشه خۆ من له ژماره (۱۵) گه‌لاویژی نوێ دا باسی (به‌ختیاره‌لی) م کردبوو، نه‌ک رێبین هه‌ردی، ئیدی بۆ له ژماره (۵) ی ئاینده چ په‌یونديه‌کت به‌و کیشه‌یه‌وه هه‌بوو تا (۱۶۳) په‌ره‌گراف جێبۆم پێده‌ی، که‌چی ئه‌وان قه‌له‌می خۆیان هه‌بوو تا وه‌لامبدنه‌وه؟!

۱۲- یان رێبین له هه‌مان لاپه‌ره (۳۰) دا ده‌لێ: ((برامان له‌وساوه‌ واز له‌وه ناهێنێ من وه‌ک (جێبۆفروش) پێشان خه‌لکی بدات). ئێ باشه کورد وتویه (گونکه‌کان به‌ ژماره‌ مایه‌یان دیاره) خۆ ئه‌وه‌تا ژماره (۵) ی گۆفاری ئاینده جێبۆه‌کانی تۆ، که‌ هه‌ر کاک مه‌لا به‌ختیار خۆی - که‌ تۆ مه‌به‌سته - له ژماره (۷) ی ئاینده خسته‌یه‌کی بۆ ئه‌و جێبۆانه‌ دروستکردوه که (۱۶۳) په‌ره‌گرافه، ئه‌مه‌ جگه‌ له ژماره (۸ و ۹) هه‌مان گۆفار و کتێبی (له‌باره‌ی دیموکراسیه‌وه)!! له‌کاتێکدا قسه‌خۆشه‌کانی رێبین ئه‌مانه‌ن: غه‌فور درۆزنه، غه‌فور بی‌شه‌رمه، غه‌فور شه‌رم ناکات، غه‌فور ته‌ریق نابێته‌وه، غه‌فور چ روویه‌کی هه‌یه، نووسینه‌کانی فرێده‌نه‌ سه‌له‌ی مه‌ملاته‌وه.

باشه من ویژدانی خۆینه‌ ده‌که‌مه‌ ناوبژیوان، ئه‌گه‌ر ئه‌مانه‌ جێبۆ نه‌بن، ئیدی چی جێبۆه؟ (تۆ بێلێ جێبۆدان به‌ دایک و باوک و خوشک

ئه‌وانه جێبوین له‌لای رێبین هه‌ردی؟ هه‌رکه به‌ کاک مه‌لا به‌ختیار ده‌لی:
ئه‌وه ره‌خنه‌یه نه‌ک جێو!!

یان کاتێ کاک یاسین بانیخیلانی ره‌خنه له زمانێ نووسینه‌کانی
(به‌ختیاره‌لی) ده‌گرێ، به‌ختیاریش نایکاته نامه‌ردی نامه‌یه‌کی پێ له
جێوی بازاری ده‌نووسێ بۆی و بۆشی ره‌وان ده‌کات، ئه‌و جێوانه‌ش
هه‌ندیکیان هه‌مه سه‌عید هه‌سه‌ن له رۆژنامه‌ی (ئالای ئازادی)
بلاویکړده‌وه، (مه‌ریوان وریا قانیم) یش له مانگی مایسی (۲۰۰۱) دا له
سلیمانی له‌سه‌ر کتێبه‌که‌ی کاک مه‌لا به‌ختیار: (دیموکراسی له‌نیوان
مۆدێرنیته و پۆست مۆدێرنیته‌دا) له کۆرێکدا و له‌سه‌ر شاتوی رۆشنیری
چه‌ندین قسه‌ی جێو ئامیز و بازاری به‌ کاک مه‌لا به‌ختیار دا، ئیدی ئاوی
بێنه و ده‌ست بشۆ.

رێبین له‌لاپه‌ره (۴۷) دا ده‌لی: (من گوتومه‌ غه‌فور درۆی کردوه،
چونکه به‌ خوێنه‌ری گوتوه رێبین و به‌ختیاره‌لی سه‌رچاوه‌یان له ژماره
پێنجی ره‌هه‌ندا به‌کارنه‌هێناوه، ده‌ی له‌ حالێکدا من (۱۱) سه‌رچاوه
وبه‌ختیاریش (۲۲) جار ئاماژه‌ی به‌ سه‌رچاوه‌ کردوه).

من کاتی خۆی جاریکی دیکه ئه‌وه‌له‌یه‌م بۆ رێبین چاک کردوه‌وه که
(به‌ختیاره‌لی) (ژێده‌ری به‌کارهێناوه نه‌ک (۲۲) سه‌رچاوه رێبین
ئه‌وانه‌شی به‌ سه‌رچاوه ژماردوه که ده‌لی: (هه‌مان سه‌رچاوه). من باسی
رێبینم نه‌کردوه که له چ باسێک (۱۱) سه‌رچاوه‌ی به‌کارنه‌هێناوه... شاهۆ
سه‌عیدیش له رۆژنامه‌ی (الاتحاد) ژماره ۳۵۶ که‌وتوه‌ته هه‌مان هه‌له‌وه.

رووی خۆر به بیژنگ ناگیرئ

ئهمه ئهو نووسینه بوو که رێبین هه‌ردی وروژاند تا چهند لیستیک به جێو
پرێکاته‌وه، ته‌نها لی‌ه‌دا ناوێشانه‌که‌یم گۆریوه
() () ()

بێ‌شک ئه‌نجامدانی به‌ره‌می به‌پێ‌ز له‌لایه‌ن قه‌له‌مه‌ تازه‌کان ده‌بێ‌ته
مایه‌ی دلخۆشی هه‌ر رووناکبیرێک که به‌ته‌نگی که‌لتووری نه‌ته‌وه‌که‌یه‌وه
بیت بو بره‌ودان پێ‌ی و ده‌ره‌ینانی له‌ بۆته‌ی کۆنه‌و یستی و سه‌له‌فیه‌ت و
چه‌ق به‌ستوویی که ده‌بێ‌ته‌ هۆی له‌یه‌ک جیاکردنه‌وه‌ی نه‌وه‌کان و شوین
په‌نجه‌کان و گال و په‌موه‌کان. له‌به‌ر رۆشنایی خوێندنه‌وه‌ی بابه‌تیانه‌ی
که‌له‌پووری نه‌ته‌وه‌ به‌کۆن و نوێیه‌وه، به‌ بژاره‌کردن و ئیستقرا و
ئیس‌تنبات، واتا خوێندنه‌وه‌ی له‌ئانجاندنی چاک و وه‌لاخستنی،
بێ‌کار‌تی‌کردنی ده‌قا و ده‌ق و به‌خواستنی راسته‌وخۆ و داپ‌شتنه‌وه‌ی
به‌زمانی‌کی دیکه‌ که له‌ زمانه‌ ئه‌سه‌له‌که‌ به‌دوور نیه‌. بۆیه ئێمه‌ لی‌ره‌ که‌س
تاوانبار ناکه‌ین که‌ فلانه به‌ره‌م له‌ فیساره به‌ره‌م و ده‌رگیراوه، یان فلانه
به‌ره‌م کار‌تی‌کردنی ده‌قا و ده‌قی فیساره به‌ره‌مه‌. بێ‌گومان که‌س له
کار‌تی‌کردن و فێربوون رزگاری نابیت، که‌شیش له‌ (توارد الخواطر) به‌دوور
نیه‌، چونکی هه‌ست و نه‌ست و سۆزه‌کان له‌لای مرقایه‌تی وه‌کو چۆن
خوێنه‌که‌ی یه‌ک ره‌نگی هه‌یه‌، ئاوه‌اش ئه‌وانه‌ ژۆر له‌یه‌که‌ه‌چن. ئه‌لبه‌ته
کوردیش هه‌موو ئه‌و سیفه‌تانه‌ ده‌یگریته‌وه، له‌ خه‌لکی دیکه‌وه‌ فێری

نوسینی چیرۆکی هونه‌ری بووه و فیتری رۆماننووسین و هونه‌ری
شیره‌کارو نواندنیش بووه .

به‌لام ئه‌وه‌ی لی‌ره‌دا جێ‌ی سه‌رنجه هه‌ندی له‌برا نوسه‌ره‌کانی گۆفاری
(ره‌هه‌ند) که له ولاتی سوید ده‌رده‌چێ، به‌تایبه‌تی له ژماره (5) دا، زۆر
به‌بێ منه‌ت قسان ده‌که‌ن و ئاماژه بۆ سه‌رچاوه‌ی قسه‌کانیان ناکه‌ن، هه‌چ
ژیده‌رو په‌راوی‌زیکیان نیه . یان ئاماژه بۆ سه‌رچاوه‌ی قسه‌و باسه‌کانیان .
ئه‌لبه‌ت لی‌ره‌شدا مه‌به‌ست هه‌یندی له‌و نوسه‌رانه ده‌گرێته‌وه : (به‌ختیار
عه‌لی، مه‌ریوان وریا قانع، رێبین هه‌ردی) هه‌ندی‌کیان که‌س ناخویننه‌وه‌و
په‌روایان به‌که‌س نیه . بۆیه من دوا‌ی خویندنه‌وه‌ی ژماره (5) ی گۆفاری
(ره‌هه‌ند) زۆر بیرۆکه‌و بۆ‌چوونم له‌لا‌گه‌ل‌له‌ بوون . هه‌ر بۆیه
پیا‌چوونه‌وه‌یه‌کی دیکه چوومه‌وه به‌و نووسینه‌انه‌ی که خۆم له‌سه‌ره‌ندی
له‌و براده‌رانه نووسی‌بووم . من ته‌نها قسه‌یه‌ک ده‌لێم من هه‌زه‌که‌م ئه‌وه‌ی
ئێ‌وه ده‌ینووسن بیا‌خوینمه‌وه ، به‌ته‌ئکید زۆر به‌وردیش، چونکی له‌لای
من په‌رسیار دروست ده‌که‌ن، هه‌ر وه‌کو (به‌ختیار عه‌لی) له (ئیمپراتۆریه‌تی
وه‌هم) دا ده‌لێ : ((له‌ رۆشن‌بیری ئیمه‌دا په‌رسیاره ده‌بی‌ت ده‌مامک له‌سه‌ر
ده‌قه‌کان لابیات، نه‌وو‌تره‌وه‌کان ئاشکرا بکات)) .. بۆیه په‌رسیاره‌که‌ی من
"وو‌تره‌وه‌کان" ئاشکرا ده‌کات، "نه‌وو‌تره‌وه‌کان" یش به‌جێ دێ‌لم بۆ کاک
به‌ختیار خۆی و هاو‌پێ‌کانی له‌ گۆفاری (ره‌هه‌ند) !!

(١)

ئه‌وانه‌ی ئێوه‌ ووتراون

به‌ختیار عه‌لی له‌ ژماره‌یه‌ی (ره‌هه‌ند) له‌ باسیکی دوورو درێژدا که پانتاییه‌کی زۆری گۆزاره‌که‌ی داگیر کردووه‌، له‌ژێر ناوێشانی "ئیمپراتۆریه‌تی وه‌هم، مانای تازه‌گه‌ری و په‌یوه‌ندیی به‌میکانیزمی کارکردنی گووتاره‌کانه‌وه‌...".

ئێمه‌ لیڤه‌دا چه‌ند بڕگه‌یه‌ک له‌ وتاره‌ی ده‌خه‌ینه‌ به‌رچاو که په‌یوه‌نده‌ به‌ تازه‌گه‌ری کوردیه‌وه‌. دواچار ئێمه‌یش به‌کورتی و تیرو ته‌سه‌لی قسه‌ی خۆمان ده‌که‌ین. ئه‌مه‌شیان له‌ پڕیگه‌ی به‌راوردکردنی پووخت و مه‌وزوعیانه‌وه‌...

■ "له‌ رۆشنییری ئێمه‌دا پرسیاره‌ ده‌بێت ده‌مامک له‌سه‌ر ده‌ق لایبات.. نه‌ ووتراوه‌کان ئاشکرا بکات،... پڕۆسه‌ی پرسیارکردن پڕۆسه‌ی ئاشکراکردن و لادانی ده‌مامکه‌ له‌سه‌ر ده‌قه‌کان، ئه‌وه‌ی ئامانجی لایبردنی ده‌مامکی نه‌بێت ناتوانێت له‌ هیچ هه‌نگاوێکدا به‌ره‌و تازه‌گه‌ری به‌شدارییه‌کی کاریگه‌ری هه‌بێت." - ره‌هه‌ند - ل ٣٧...

■ "له‌پاستیدا یه‌کیک له‌ هۆکاره‌ گرنگه‌کانی تیگه‌یشتنی هه‌له‌ له‌ تازه‌گه‌ری بڕیکێ زۆری له‌ وه‌وه‌ دێت که زۆر جار تازه‌گه‌ری به‌ پڕۆسه‌ی به‌یه‌کداچوون و نزیکبوونه‌وه‌ له‌ ده‌قی دیکه‌ و نمونه‌ی ده‌قی دیکه‌ تێده‌گه‌ین" - ره‌هه‌ند - ل ٣٨...

■ "لاوازیی سیسته‌می دۆزینه‌وه‌ی (لێکچوون) که‌وا ده‌کات زۆر جار سه‌رچاوه‌ راسته‌قینه‌کانی ده‌قیکمان بۆ نه‌دۆزیته‌وه‌ و بکه‌وینه‌ ناو فریوی ئه‌و بانگه‌شه‌ ساختانه‌وه‌ که ده‌قیک بۆ خۆی ده‌یکا به‌

مه‌به‌ستی گۆمپاکردنی ئێمه‌ ده‌ره‌ق به‌ سه‌رچاوه‌کانی خۆی و نه‌ ژینگه‌یه‌ی لێوه‌ی هاتووه‌... "ره‌هه‌ند-".

■ "لاوازی سیسته‌می دۆزینه‌وه‌ی (جیاوازی) که‌وا ده‌کات کۆمه‌لێک جیاوازی که‌وره‌ نه‌بینین له‌ نێوان ده‌قی نووسراو و ده‌قی راکێشراودا هه‌یه‌... "ره‌هه‌ند- ل ۳۹..."

■ "یه‌کیکی تر له‌ و خاله‌ گرنگانه‌ی واده‌کات تازه‌گه‌ری له‌ رۆشنیبری ئێمه‌دا مانای نه‌بێت سیسته‌می برپاری وه‌چه‌کانی پێشوه‌، چونکه‌ تازه‌گه‌ری له‌ قوناغه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی خۆیدا پێوانه‌ و به‌ها نه‌پستمیه‌کانی خۆی نه‌چه‌سپاندووه‌... "ره‌هه‌ند- ل ۳۹...."

■ "سه‌له‌فیه‌ت له‌ به‌رامبه‌ری دونیای ئێمه‌دا هه‌یج نیه‌ بیلێت له‌ میژیش له‌ ناوکه‌لاوه‌ مه‌عریفه‌یه‌کانی خۆیدا، بابته‌ی مردوو، شیعره‌ی مردوو، گوتاری مردوو، دووباره‌ ده‌کاته‌وه‌، به‌لام نه‌مرۆ توانای سه‌له‌فیه‌ت به‌جۆریکی تر ده‌رده‌که‌وێت... "ره‌هه‌ند- ل (۶۱)...".

ئه‌وه‌ی لێره‌دا دوابرگه‌ی قسه‌که‌ی (به‌ختیارعه‌لی) بخوینێته‌وه‌ بۆی ده‌رده‌که‌وێت که‌ هه‌موو خه‌لکانی پێش خۆی هه‌زف کردووه‌ و به‌سه‌له‌فییان له‌قه‌ڵه‌م ده‌دا گوايه‌ هه‌یجیان پێ نیه‌ به‌رامبه‌ر به‌دنیای ئه‌وان...! جگه‌ بابته‌ی مردوو، شیعره‌ی مردوو، گوتاری مردوو نه‌بێت دووباره‌ ده‌که‌نه‌وه‌...

یه‌که‌م، بێشک ئه‌م قسه‌یه‌ تازه‌ نیه‌، کورد له‌سه‌ره‌تای سالاڤاتی هه‌فتاکانه‌وه‌ ئه‌م قسه‌یه‌ی کردووه‌ له‌ پێگه‌ی روانگه‌چه‌یه‌کانه‌وه‌... دووه‌م، باسکردن له‌ مۆدێرنیزم و تازه‌گه‌ریش به‌ده‌یان سال به‌ر له‌ سالاڤاتی نه‌وه‌ده‌یه‌ی کورد به‌تێروته‌سه‌لی باس له‌ ئه‌شکالیه‌تی تازه‌گه‌ری کراوه‌،

ده‌یان کتێبی له‌سه‌ر نوسراوه... تازەترینیان که‌ باس له‌ وه‌مهی تازەگه‌ری بکات کتێبیکی (ئه‌دوئیس) ه‌ به‌ ناوی (الشعرية العربية)، خوێنه‌ر ئه‌گه‌ر بێتو به‌ووردی باسه‌که‌ی به‌ختیار عه‌لی و ئه‌وه‌ی ئه‌دوئیس بخوێنێته‌وه تێیاندا جیاوازیه‌کان له‌ بۆچووندا به‌رامبه‌ر به‌ تازەگه‌ری به‌دی ناکات. ئه‌وه‌ی به‌ختیار عه‌لی هه‌لگیرانه‌وه‌یه به‌ره‌و کورداندنی ئه‌و باسه‌ی ئه‌دوئیس... له‌م کتێبه‌دا (ئه‌دوئیس) وه‌مهی تازەگه‌ری ده‌کاته پێنج وه‌م. ئیمه‌ش وا لێره‌دا کورته‌یان ده‌خه‌ینه پێش چاو:

■ "الوهم الاول هو الزمنية فهناك اتجاه يرى أن الحادثة هي الارتباط المباشر، اليقظ بال لحظة الراهنة... أصحاب هذا الاتجاه ينظرون الى الزمن على أنه نوع من القفز المتواصل التراتيبي، بحيث إن ما حدث الان، متقدم بالضرورة على ما حدث أمس"... واتا: وه‌مهی به‌که‌م زه‌مانیه‌ته بۆچوونیک هه‌یه واده‌بینی که‌ تازەگه‌ری په‌یوه‌سته‌یه‌کی راسته‌وخۆ وریایه به‌ساته‌وه‌ختی ئێسته‌او... خاوه‌نی ئه‌م بۆچوونه‌یش واده‌بینن که‌ زه‌مه‌ن جۆریکه‌ له‌ بازدانی به‌رده‌وام و به‌که‌ له‌دوای به‌که‌، به‌شێوه‌یه‌که‌ ئه‌وه‌ی ئێسته‌ رووده‌دا به‌گۆیره‌ی پێویست پێشکه‌وتوورتره‌ له‌وه‌ی دوێنی رویدا".

به‌ختیار عه‌لی ئه‌م وه‌مهی به‌ (بریارى وه‌چه‌کانی پێشوو) گۆڕپوه... ■ "الوهم الثاني، هو الاختلاف عن القديم، واصحاب هذا القول يرون أن مجرد الاختلاف عما سبق دليل على الحادثة"

واتا: وه‌مهی دوهم جیاوازی له‌گه‌ڵ کۆن خاوه‌نه‌کانی ئه‌م قسه‌یه‌ش واده‌بینن که‌ ته‌نها جیاوازی له‌گه‌ڵ رابردوودا ده‌لیله بۆ تازەگه‌ری... به‌ختیار عه‌لی‌یش به‌ (سیسته‌می دۆزینه‌وه‌ی جیاوازی گۆڕپویه‌تی...

■ "الوهم الثالث هو المماثلة، ففي رأي بعضهم إن الغرب. مصدر الحادثة، وتبعاً لهذا الرأي، لا حادثة خارج الشعر الغربي ومغايره، أي لا حادثة إلا في المماثل معه".

واتاك وههمی سییه‌م لیكچوون، به‌پای هه‌ندیکیان گوايه رۆژئاوا سه‌رچاوه‌ی تازه‌گه‌ریه‌و به‌پێی ئه‌م رایه‌ش، تازه‌گه‌ری نیه‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی شیعری خۆرئاواو پێوانه‌کانی، واتا تازه‌گه‌ری نیه‌ جگه‌ له‌ لیكچوون له‌ گه‌لیدا نه‌بێ...

به‌ختیاره‌لیش به‌ (سیسته‌می دۆزینه‌وه‌ی لیكچوون) گۆپیوه‌تی... ■ "الوهم الرابع وهو وهم التشكيل النثري ويرى أصحابه أن مجرد الكتابة بالنثر من حيث إنها تختلف مع الكتابة الوزنية القديمة وتأتلف وتتماثل مع الكتابة النثرية في الغرب، دخول في الحادثة".

واتاك وههمی چواره‌م وههمی دروست بوونی په‌خشانه‌، خاوه‌نی ئه‌و رایه‌ش، ته‌نها نووسین به‌په‌خشان ئه‌وه‌یه‌ چونکی جیاوازه‌ له‌ نووسینی به‌سه‌روای کۆن و له‌گه‌ڵ نووسینی په‌خشان رۆژئاوا دا ده‌گونجی و لی نزیکه‌، ئه‌وه‌ چوونه‌ ناو تازه‌گه‌ریه‌وه‌یه‌...

به‌ختیاره‌لیش به‌ (پروۆسه‌ی به‌یه‌کداچوون و نزیکبوونه‌وه‌) ی گۆپیوه‌ته‌وه‌...

■ "الوهم الخامس هو المضموني، ويزعم أصحابه إن كل نص شعري يتناول إنجازات العصر وقضاياها هو بالضرورة نص حديث" واتا: وههمی پێنجه‌م دروست کردنی ناوه‌پۆکه‌ خاوه‌نی ئه‌م بۆچوونه‌یش ده‌لێن هه‌ر ده‌قیکی شیعری ده‌ریاره‌ی ده‌ستکه‌وته‌کانی سه‌رده‌م و کێشه‌کانی بێت به‌ته‌ئکید ئه‌وه‌ ده‌قیکی نوێیه‌...

ئه‌دۆنیس له‌ (بابه‌تی تازه‌گه‌ری) یشتدا باسی له‌م وه‌همانه‌ کردووه‌ . بۆیه‌ بۆ خۆمان باشه‌ که‌ قسه‌ ده‌که‌ین ئاماژه‌ به‌ سه‌رچاوه‌ و ژێده‌ر بکه‌ین، هه‌موو شێ نه‌که‌ینه‌ هی خۆمان و بۆ خۆمانی بگه‌ڕێنینه‌وه‌ . وه‌کو له‌مه‌وبه‌ر وتمان کورد له‌ کوردستانی عێراق له‌ سه‌ره‌تای سالی هه‌فتاوه‌ باسی له‌ تازه‌گه‌ری و وه‌همه‌کانی کردووه‌، ئه‌وه‌ی له‌ سالانی هه‌فتا ئه‌نجامدرا ده‌شی له‌ لای به‌ختیار عه‌لی و هاوه‌له‌کانی به‌ سه‌له‌فی له‌ قه‌له‌م بدری، که‌چی دوا‌ی چاره‌که‌ سه‌ده‌یه‌ک ئه‌مان دێن باس له‌ هه‌مان ئه‌وه‌ شکالیه‌ته‌ مه‌عریفیه‌ ده‌که‌ن که‌ روانگه‌چیه‌کان داوا‌ی تێپه‌رکردنیان ده‌کرد، ده‌یانویست سه‌رخه‌م که‌ له‌پووری پێشینه‌ی کورد تووڕه‌نه‌ ده‌ریاوه‌ چونکی مردوو سه‌له‌فی بوو.

من خۆم بروام به‌ قسه‌که‌ی (رامبۆ) هه‌یه‌ که‌ ده‌لی: "ده‌بێ تازه‌گه‌ریکی موته‌لق بێ". تازه‌گه‌ریه‌تی موته‌لقیش له‌سه‌ر جووینه‌وه‌و دووباره‌کردنه‌وه‌ دروست نابێ...

به‌ختیار عه‌لی، هه‌موو نه‌وه‌کان به‌ (سه‌له‌فی) له‌قه‌له‌م ده‌دا، ئه‌گه‌ر ئه‌وانیش نه‌ک به‌ ته‌نها نه‌وه‌ی کورد بگه‌ر نه‌وه‌ی هه‌موو دنیا‌ش گوايه‌: "سه‌له‌فیه‌ت له‌ به‌رامبه‌ری دونیای ئێمه‌دا هه‌چی نیه‌ بیلایته‌ له‌ میژیشه‌ له‌ناو که‌لاوه‌ مه‌عریفیه‌کانی خۆیدا، بابه‌تی مردوو، شیعه‌ی مردوو، گوته‌ری مردوو دووباره‌ ده‌کاته‌وه‌".

من له‌م دیده‌وه‌ ده‌مه‌وێ بپرسم چونکی هه‌ر وه‌کو به‌ختیار عه‌لی خۆی ده‌لی پرسیارکردن پڕۆسه‌ی ئاشکراکردن و لادانی ده‌مامکه‌: ئه‌وان خۆیان چێیان کردووه‌ که‌ تازه‌ بێ بۆ کوردو له‌ هی خه‌لکی دیکه‌ نه‌چێ؟! چ جیاوازیه‌ک له‌ خۆیاندا دبێنن له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ی ئه‌وان به‌ (سه‌له‌فی) ناوزه‌دیان ده‌که‌ن؟...

ئیمه لیڤه‌دا به‌کورتی و به‌کوردی نه‌و نووسینه‌ی به‌ختیار عه‌لی له‌و چه‌ند بېگه‌یه‌دا ده‌بینن که باسمان کردو پاشانیش وه‌همه‌کانی تازه‌گه‌ری عه‌ره‌بمان هیناوه له‌مه‌ر ئه‌دۆنيس، یان هه‌ندئ نووسین که خویندنه‌وه‌یه‌کی سه‌رپیتی روداو‌ه‌کانی کوردستان و عێراقن، وه‌کو خویندنه‌وه‌ی کاره‌ساتی (ئه‌نفال)، یان خویندنه‌وه‌ی کتیبی (کۆماری ترس). ئه‌مانه نابنه بناغه‌یه‌ک بۆ ئه‌قلی تازه‌بین و تازه‌گه‌ری کورد. ئیمه ده‌بئ ناگامان له‌وه‌بئ که کاتئ هه‌موو شتئ ره‌فزو رت ده‌که‌ینه‌وه ده‌بئ بزانی که خۆمان چی باشترمان پئینه و ئه‌وه‌ی کردوومانه چه‌ند به‌پیت و تازه‌ن و مافی خه‌لکی دیکه‌یان پئوه نیه و رت کردنی هه‌موو قوناغ و سه‌رده‌مه‌کانی کورده ...!

ئیمه لیڤه‌دا دوو به‌ره‌می دیکه‌ی به‌ختیار عه‌لی ده‌خه‌ینه به‌باری سه‌رنج و به‌راووردکردن و لێدوان، ئه‌گه‌ریش (بابه‌تی مردوو) نه‌بن ئه‌وه کارتی‌کردنی راسته‌وخۆی بابه‌تی دیکه‌ی خه‌لکيه. نابئ ئیدی‌عاکان گه‌وره بن، ئه‌گه‌ریش گه‌وره بوون ده‌بئ به‌گوێره‌ی گه‌وره‌یی بابه‌ته‌کان بن. ئه‌و دوو به‌ره‌مه‌یش (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) و (ئێواره‌ی په‌روانه‌ن)، له‌لایه‌ن هه‌ندئ براده‌ره‌وه به‌بئ مه‌وزوعیانه زۆریان پیا هه‌لگوترا... له‌رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) به‌ختیار عه‌لی ویستوو‌یه‌تی ریالیزم‌یک سیحری یان فانتازی‌یه‌کی کوردی به‌هینیتته کایه‌وه‌و مایه‌ی شانازی و دلخۆشی ده‌بوو ئه‌گه‌ر له‌پینه‌و په‌رۆو کارتی‌کردنی چه‌ند رۆمان‌یک که‌سانی دیکه سه‌رچاوه‌ی نه‌گرتبایه، هه‌ر وه‌کو چیرۆکنووس (عه‌تا نه‌های) یش له ژماره (٢٧) ی گۆشاری (رامان) دا ده‌لئ: "به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه به‌فۆرم و ته‌کنیک و زمانی پایزی په‌تریارک ده‌گیردینه‌وه، وه‌ک ژێر مه‌جموعه‌یه‌کی

ئهو رۆمانه ده‌نوی‌نن، ئه‌گه‌ر وانه‌بووايه، واته ئه‌گه‌ر فۆرم و ته‌کنیک و زمانى مه‌رگى تاقانه‌ی دووهم، ئه‌زموون و ته‌جره‌به‌ی خودى به‌ختیار عه‌لى بووايه (مه‌رگى تاقانه‌ی دووهم) به هه‌موو که‌م و کورپیه‌کانیه‌وه که پێشتر ئاماژه‌م پێ‌کردوون، یه‌کێ له رۆمانه باشه‌کان ده‌بوو...". بۆیه به‌هیچ کلۆجیک نه‌یتوانیوه له کارتی‌کردنى ئهو رۆمانانه ده‌رباز بێت و ده‌قى هه‌ندیکى‌انی گواستوه‌ته‌وه نێو ئه‌م رۆمانه، ته‌نیا که‌سایه‌تى (ئه‌ش‌ره‌ف) و کوشته‌که‌یه‌تى، ئه‌گینا کارتی‌کردنى زه‌ق و ئاشکراو لێ‌کچوون له‌گه‌ڵ ئه‌م رۆمانانه زۆره، ئه‌وه‌ی بیا‌خوینێته‌وه ئهو راستیانه‌ی بۆ ده‌سه‌لمی: رۆمانى (پایزى په‌تريک) و (سه‌د سال گۆشه‌گیرى) و (ئه‌رندێرای لێو به‌بارو دا‌پیره شه‌یتانیه‌که‌ی) (مارکین) له لاپه‌ره‌کانى ۱۰۲، ۹۶، ۹۵، ۷۱، ۷۰، ۶۹، ۹، ۷، ۶ جۆر ئامادۆ له لاپه‌ره‌کانى ۸۴، ۸۳ و دواتر هه‌روه‌ها رۆمانى (مه‌سیح سه‌ر له‌نوێ له‌خاچ ده‌دری) ی نیکۆس کارانتزاکی.

کۆکردنه‌وه‌ی رووداوى بچووک بچووک وه‌کو چه‌ند سکێچیک و ئاوێته‌کردنیان به‌بێ هۆ و پێویست نایه‌ن به‌رۆمان، بگه‌ر وه‌کو ئه‌وه وایه یه‌کێ: چه‌ند پارچه پڕۆ کوتاڵی هه‌مه‌په‌نگ و هه‌مه‌جۆره کۆیکاته‌وه و بیه‌وێ قالیه‌کی لێ دروست بکات، که ئه‌ه‌جام قالیه‌کی ناشیرین و بێ‌ره‌واجی لێ ده‌رده‌چێ و نایه‌ن به‌قالی کاشان. بۆ نمونه ده‌یان ده‌سته‌واژه‌ و رووداوى ئاوها ئاخێنراوه‌ته نێو ده‌قه‌که‌وه که بوون نه‌بوونیان وه‌کو یه‌ک وایه،: "ئوتووچیه‌ک و شاگرد هه‌کانى بوون به‌خه‌لۆز، قه‌سابی زگی چوو به‌شیشی عاره‌بانه‌که‌یدا، ئاگر له دوکانى جگه‌رچیه‌کی به‌خیل به‌ربوو، کوتاڵ فرۆشیک له‌سه‌ر حه‌وزه وشکه‌که تا مردن رۆایه‌وه،

كۆپان دروويەك سوزنەكەى كرد بە چاوى خۆيدا، دۆ فروشنىك خايسكاو مېشكى پزئا... "ئەمانە مشتىكن لە خەروارىك، ەموو وردە رووداوى شارىكنو رۆژانە روودەدەن و ەموو كەسنىك دەيانىنىنى يان دەيانىستى بۆ يەكدى دەگېرنەو ە. ەونەر فۆتۆكردنى واقع نىە، بگرە جوان كردنى واقعە، ئەگىنا ەونەر يەكەى خۆى لە دەست دەدات. چەند جار دووبارە بوونەو ەى وەسفى كۆشك -كۆشكەكەى سەرەنگ- بەوردو درشتىەو ەكە ئەمەيان تەنیا درىژكردنەو ەيەكى ناپتويستى حىبكەكەى و درىژدادىرى دەگەيەنىت و لابرندى ئەو بىرگانە ەيچ لە كرۆكى حىبكەكە ناگۆپن و خوينەر ەستيان پىناكات، چونكى ەيچ لاسەنگى و بۆشايىەك نايەتە گۆپى... نووسەر وەك بلىنى باسى شارىك بكا لە ئەمريكاي لاتىن بى، نەك باسى شارىكى وەكو (سلىمانى)! ئاوا رووداوەكان دەگېرئەو ە. چونكى شارەكەى (ئەشرەف) شارىكى نىو يۆتوبياكان نىە، بەلكو بەپىنى زۆربەى جىگا و شوپنە گشتىەكان شارى سلىمانىە، بەلام لەدىوى دوو ەمىدا جودايە. بۆ نمونە ماركىز لە رۆمانەكانىدا كە باسى شارىك دەكا بەتەككىد باسى شارىك دەكا لە شارەكانى كۆلۇمبيا، بۆ نمونە (ماكۆندۆ) لە رۆمانى (سەد سال گۆشەگىرى) زۆربەى سىماكانى شارى (ئاركاتاكا)ى شارى ماركىزە... يان (ماركىز) دەلى پياو و ژنە ئاشقەكەى نىو رۆمانى (خۆشەويستى لە زەمەنى كۆلىرەدا) باپىرە و داپىرەى خۆمن. كەچى داپىرەكەى نىو رۆمانى (مەرگى تاقانەى دووم) نە لە داپىرەى نوسەر دەچى و نە لە داپىرەى من و ەيچ كوردىكى دىكەش. دەقاو دەق داپىرە شەيتانىەكەى ئەرەندىرايە لە رۆمانى (ئەرەندىراى لىو بەبارو داپىرە شەيتانىەكەى) ماركىز، "ئافرەتتىكى پىرو بە تەمەن بوو، بەو گۆشتە سىپى و سەنگىنەو ە، ماو ەيەكى زۆرى دەويست تا لە جىگاي خۆى راست بىتەو ە، ئەمە جگە لەو ەى بەكارى ئەو بۆن و بەرامە سەپرو قورسانەى لە

هه‌وای ژووره‌که‌دا پۆنگیان خواردبۆوه، گێژو بێ‌حه‌واس دیار بوو که‌ بۆ بینینی ته‌رمه‌که‌ی نه‌شرف چوینه‌ ژوورێ بۆنی نه‌و مه‌رله‌ پزیشکانه‌ی له‌تای ئازاری رۆماتیزم ده‌یدا له‌خۆی، تیکه‌ لاوی بۆنی نه‌و هه‌موو شووشه‌ عه‌تره‌ بوو بوو که‌ کردبوویان به‌ لاشه‌که‌یدا. نه‌و عه‌ترانه‌ی له‌سه‌ر ره‌فه‌ی تایبه‌تی و رازاوه‌ له‌ سووچی ژووره‌کاندا ریزکراوون و یادگاری نه‌و سه‌رده‌مه‌ بوو که‌ هه‌شتا بیه‌ژنیکێ گه‌نج و ناشق بوو" ... له‌ ۹ و له‌ ۱۰ - مه‌رگی تاقانه‌ی دووه‌م -.

دایپیره‌ دۆسته‌ژنی (سه‌ره‌نگ به‌دری) بووه‌ ژنیکێ داوین پیسو ته‌نانه‌ت کیزه‌کانیشی رام کردووه‌ بۆ سه‌ره‌نگ، نه‌میش سه‌ره‌نگیکه‌ وه‌کو سه‌ره‌نگه‌کانی (ئال بۆیندیا) له‌ رۆمانی (سه‌د سال گۆشه‌گیری) یان به‌تیریه‌که‌ی رۆمانی (پایزی په‌تیریک) ... کاتێ سه‌ره‌نگ ده‌مری ده‌رگای کۆشکه‌کان ده‌کێنه‌وه‌، به‌ده‌ردی (په‌تیریک) له‌ رۆمانی (پایزی په‌تیریک) خه‌لکی خۆیان پیاده‌که‌ن و ده‌که‌ونه‌ تالان کردنی، وه‌کو بیره‌ مانگا له‌ کۆشکه‌که‌ی په‌تیریک ته‌راتین ده‌که‌ن و دواچاریش له‌ لایه‌ن خه‌لکه‌وه‌ تالان ده‌کری... گومانیش هه‌یه‌ که‌ ده‌بی (نه‌شرف) نه‌وه‌ی سه‌ره‌نگ به‌دری بێت چونکی دایپیره‌ تارا ده‌یه‌ک ژنی ناشه‌ری سه‌ره‌نگ بووه‌، نه‌نجام وه‌کو سۆزانیه‌ک ده‌یه‌وی تۆبه‌ بکا و کۆشکه‌که‌ی ده‌کاته‌ دالده‌ی نه‌و منالانه‌ی که‌ تووشی نه‌خۆشی گه‌پی و گولی بوو بوون له‌ ۸۳ و له‌ ۸۴ ... لیته‌شدا (تیریزا پاتیستا)ی جۆرج ئامادۆمان بیرده‌خاته‌وه‌ که‌ نه‌ویش کیزیکێ خولاسی داوین پیس بوو چه‌ندین نه‌م ده‌ست و نه‌و ده‌ست ده‌کا له‌ پاشان ده‌یه‌وی تۆبه‌ بکا و ده‌بیته‌ یارمه‌تی ده‌ری نه‌و مندالانه‌ی که‌ تووشی نه‌خۆشی (جوازم) و اتا گه‌پی و گولی بوو بوون، هه‌تیوخانه‌یه‌ک دروست ده‌کا بۆ چاره‌سه‌ریان.

وتراو ەنەرى ەرمىللەتەك ئاوتىنەى خۆپەتى ورەنگدانەو ەى شتەكانى خۆپەتى... كىشورەى ئەمرىكائى لاتىن بەو ەناسراو ە چەندىن ولاتە ورژىمى تۆتالىتارى بەپړو ەى دەبات، ئەگەر ماركىز باسى رژىمە دكتاتورى ەك لە دوائى ەكەكانى ولاتەكەى خۆى بكا لە رۆمانى (سەد سال گۆشەگىرى) دا لە بۆتەى شارى ماكوندودا يان باسى كۆمەلەى خەلك دەكا كە بە تەككىد خەلكى كۆلۆمبىيان لەپەش پىست و سوور پىستەكان و خولاسىەكان، خوينەرىك غەبرى خوينەرى كۆلۆمبى تىدەگا كە پىكەتەى ولاتەكەى رۆمانووس چى ە ورژىمى سىياسى و كۆمەلەپەتى و ئابوورى چۆنە... يان بۆ نمونە پالەوانەكانى دوستويفسكى (راسكۆلىنكوف و سۆنبا و مارمىلاووف) كە بىگومان كۆمەلەى روسىائى قەيسەرى ەزاران راسكۆلىنكوف و سۆنبا و مارمىلاووفيان تىا بوو، يان كەسايەتپەكانى ەكو (ئاكاكى ئاكاكافىچ)ى چىرۆكى - پالتۆ - گۆگۆل... بەلام ئەگەر خوينەرىكى بىانى و بەزمانىكى غەبرە كوردى رۆمانى (مەرگى ئاقانەى دوو ەم) بخوينتەو، خەرىتەپەكى زۆر سەبرى لەلا دروست دەبى سەبارەت بە شارى سلىمانى و كوردستان و تىدەگا كە دكتاتورەكانى عىراق ەمويان خەلكى سلىمانىن و لە سلىمانى دادەنىشىن و فەرمانپەوائى دەكەن و كۆشك و تەلارى ئەفسانەيان ەپە، يان ەموو ژنانى كورد لە جۆرى (تىرىزا پاتىستا و داپىرە و مونىرەى توركى)ن.

ەولدانى كوشتنى سەرەنگ لە رۆمانەكەدا لەلاپەن ئەشرەف و ەو ەلەكانى ەو شتىكى نوئىنە لە رۆماندا، ئەم ەولدانى كوشتنەيش ەولدانەكەى سالى ۱۹۵۹ دەخاتەو ە ياد كە ەوللى تىرۆرگەردنى سەرەك

وه‌زیرانی عێراق (عبدالکریم قاسم) دراو هه‌وله‌که‌ سه‌رنه‌که‌وت و ئه‌نجامه‌درانی ئه‌و کاره‌ که‌وته‌ به‌ر شالۆی گرتن و راوه‌دونان و خۆشاردنه‌وه‌ به‌ده‌ردی ئه‌شره‌ف، ئه‌م هه‌وله‌یش له‌ چه‌ند کاریکی رۆماننوسی عێراق ره‌نگی داوه‌ته‌وه‌، یان دیسان هه‌ولێ کوشتنی دکتاتۆره‌که‌ی رۆمانی (به‌رێز سه‌رۆک) ی ئه‌ستۆریاس. له‌ به‌شی دووه‌می رۆمانه‌که‌دا که‌سایه‌تی (خورشیدی جادویان) سه‌ره‌له‌ده‌دا وه‌کو که‌سایه‌تیه‌کی زیاده‌ ترنجاوه‌ته‌ رۆمانه‌که‌وه‌ ئه‌م که‌سایه‌تیه‌ش به‌ده‌ردی (میلیکاودس) ی قه‌ره‌ج له‌ رۆمانی (سه‌د سال گۆشه‌گیری) به‌دوای ئاوینه‌یه‌کی سیحری‌دا ده‌گه‌ڕێ که‌ رابردو و ئاینده‌ی تیا به‌دی‌بکا و به‌ جادوو هه‌موو شتێ مه‌یسه‌ر ده‌کا. که‌سایه‌تی راگوزاری له‌ رۆمانه‌که‌ زۆن هه‌روه‌کو وتمان بوون و نه‌بوونیان وه‌کو یه‌ك وایه‌ بۆ نموونه‌ (مونیره‌ی تورکی) ژنیکی داوین پیسه‌ و بازرگانی به‌ له‌شی که‌چه‌کانیه‌وه‌ ده‌کا، دیسان ئه‌میش به‌شیکه‌ له‌ که‌سایه‌تی داپیره‌. ئه‌و ژنه‌یه‌ که‌ شه‌ره‌فی پیاوان ده‌پاریزی و نایه‌لێ پیاوانی دیکه‌ بچن به‌لای ژنه‌کانیان‌ه‌وه‌: (به‌لام بزانه‌ خودا بۆیه‌ که‌سانی سۆزانی و نه‌فامی دروستکردوو ته‌ شه‌ره‌فی ئیمه‌ بپاریزن، کاری ئه‌وان هه‌ر ئه‌وه‌ نیه‌ ئابرووی خۆیان به‌رن، نا‌جه‌نابی سه‌رۆک کاریکی دیکه‌یان که‌ چاوی ئیمه‌ومانان له‌ کاتی وه‌هادا نه‌بی نایبینیت ئه‌وه‌یه‌ به‌رگری له‌ شه‌ره‌فی ئیمه‌ش بکه‌ن...ل ٧٦.

(مونیره‌ی تورکی)ش دیسان که‌سایه‌تیه‌که‌ وه‌کو (کاترینای بیوه‌ژن) له‌ رۆمانی (مه‌سیح سه‌ره‌له‌نوێ له‌خا‌ج ده‌درێ) ی کازانتزاک، دیسان ئه‌م ده‌سته‌واژه‌ و قسه‌یه‌ش سه‌باره‌ت به‌و بیوه‌ژنه‌ له‌ رۆمانه‌که‌دا هاتوه‌، کازانتزاکیش ده‌لێ: (بوونی سۆزانی‌ه‌ك له‌ دییه‌که‌دا شه‌ره‌فی ژنان

دەپارىژى و لاوان لەبەر دەرگاكانيان دوور دەخاتەو.. ەروەھا كەسايەتى سەرھەنگ ديسان ەندى خەسلەتى كۆيخا دىيەكەي رۆمانى (مەسيح سەرلەنوئى لەخاچ دەدرى) ى تيايە ئەويش منداالى لوسكەي ەيە، واتا (شذوذى سىكسى) ەيە، دەيان رووداو وەكو مېژوو ئاماژەيەكي رەمزيان پىكراو، وەكو: ئاھەنگەكانى پىرەمىردى شاعىر لە نەورۆزدا، كارەساتى رووداوەكانى سالى ١٩٥٩ لە كەركوك، نوسەر لىزەدا بەھەلە شتىكى گىراو تەو كە توركمانەكان بەو تاقىدەكرانەو كە كوردن بەرەچەلەك يان توركمانن، ەر توركمانىكيان بگرتايە پىيان دەوت بلئ (پلاو) ئەويش دەيووت (پىلاو)، نەك وەكو ئەوەي نوسەر نوسىوويەتى (برنج) و (پىرنج)..

رۆمانى ئىوارەي پەروانە

رۆمانى (ئىوارەي پەروانە) يش دىوى دووەمى رۆمانى (مەرگى تاقانەي دووەمە). چىرۆك گىپرەو وە واتە (الراوى) لە رۆمانى (مەرگى تاقانەي دووەم) (خەندانى گچكۆلە) يە، (پەروانە) دىوى مەينەي (ئەشرەفە) ە، (سەعیدى سولتان بەگ) لە مەرگى تاقانەي دووەم دىوى دووەمى كەسايەتى فەرەيدوونى مەلەك و نەسرەدينى بۆ خۆشە..

خویندەنەوەي ئەم رۆمانەش بەدەردى رۆمانى (مەرگى تاقانەي دووەم) گەلئ رۆمانى جىهانى و ەرەبىمان بىردەخاتەو، يەككە لە و رۆمانانە (ژنە ئاشقەكان) ى ە.د. لۆرەنس، يان ژنە ئەشقاوئەكانى سەرچەم رۆمانەكانى (لۆرەنس).. زۆربەي بابەتەكانى نىو رۆمانى ئىوارەي پەروانە، يان ئەو تەزۆر سادە و فۆتۆكردىنى و واقىيەي كوردەواريان يان زۆر دوورن

ره‌خه‌ی کوردی له لوتکه‌ی نۆزیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

له‌واقیعه‌وه. فانتازیایک‌ه‌ی ئیواره‌ی په‌روانه فانتازیایه‌کی لاسایی‌که‌ره‌وه‌ی فانتازیای (مارکین)ه‌ دیسان له‌ رۆمانه‌کانی (پاییزی به‌تیریک) و (سه‌د سال گۆشه‌گیری) و (ئه‌ره‌ندیری لیبه‌بار و داپیره شه‌یتانیه‌که‌ی)...

چیرۆکنووس (عه‌تای نه‌هایی) له‌باره‌ی رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) له‌ گۆفاری (رامان) ژماره ٢٧ ده‌لی: (راسته رووداو‌ه‌کانی مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم به‌هه‌مان ئالۆزی رووداو‌ه‌کانی پاییزی پاتریاک نییه‌ و که‌سایه‌تییه‌کان ئه‌وه‌که‌سایه‌تییه‌ ئه‌فسانه‌یه‌یه‌ نیه‌، به‌لام له‌م رۆمانه‌شدا هه‌ولێ ئه‌وه‌ دراوه‌ که‌ له‌سه‌ر زه‌مین‌ه‌ی واقیعه‌کانی کۆمه‌لگای نوسه‌ر، رووداو‌ه‌ ساده‌کان، که‌سایه‌تییه‌ ساده‌کان له‌ فه‌زایه‌کی شیۆه ئه‌فسانه‌یی‌دا، له‌ زه‌مان و شوێنیکی شیۆه ئه‌فسانه‌یی‌دا به‌رجه‌سته‌بکریته‌وه‌، درۆ، فریو، بێ‌ره‌حمی، فه‌ساد و نا‌پاک‌ی تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی دنیای مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم. به‌لام له‌به‌رئه‌وه‌ به‌ فۆرم و ته‌کنیک و زمانی پاییزی پاتریاک ده‌گێردریته‌وه‌ و وه‌ک ژێر مه‌جموعه‌یه‌کی ئه‌و رۆمانه‌ ده‌نوێن، ئه‌گه‌ر وانه‌بووایه‌، واته‌ ئه‌گه‌ر فۆرم و ته‌کنیک و زمانی مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم، ئه‌زموون و ته‌جره‌به‌ی خودی به‌ختیار عه‌لی بوایه‌، (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) به‌هه‌موو که‌موکۆریه‌کانیه‌وه‌ که‌ پێشتر ئاماژه‌م پێ‌کردوون، یه‌کێ له‌ رۆمانه‌ باشه‌کان ده‌بوو). وایانم ئه‌م رایه‌ دیسان به‌و‌پێیه‌ که‌ (ئیواره‌ی په‌روانه) دیوی دووهمی مه‌رگی تاقانه‌ی دووهمه‌. به‌سه‌ر ئه‌م رۆمانه‌ش ده‌سه‌پێ، دیسان هه‌مان زمان و ته‌کنیک و فۆرمی رۆمانی (پاییزی په‌تیریک)ه‌ له‌و فانتازیایه‌ به‌دوور نیه‌، ئه‌وه‌تا ره‌ه‌ووف هه‌سه‌ن له‌ (رامان) ی ژماره (٣٣)

دا سه‌باره‌ت به‌ رۆمانی (ئێواره‌ی په‌روانه) ده‌لی: (رۆمانووس به‌یه‌ک نه‌فه‌س هه‌ر ۲۲ به‌شی رۆمانه‌که‌ی پێشکه‌ش ده‌کا.. به‌بی‌ئوه‌ی هه‌یچ نیشانه‌یه‌کی هونه‌ریی باوی چیرۆک وه‌ک قسه‌که‌ر (دیالۆگ) و که‌وانه‌ی مه‌نه‌لۆژ و فلاشباک و مۆنتاژ و ناوینیشانی لاوه‌کی و.. تاد دابنیت، که‌ له‌جیاتنی گشت ئه‌مانه‌ پێپه‌وه‌ی شیوازی سه‌ردی هونه‌ری نویی کردوه‌ که‌ به‌تایبه‌تی لای (مارکیزه) به‌کارده‌هێنریت و به‌گشتی له‌ ئه‌مریکای لاتینی نویدا پێپه‌وده‌کریت).. یان دیسان (عه‌تای نه‌های) له‌باره‌ی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووه‌م) وه‌ ده‌لی: (که‌ک وه‌رگرتنی نوسه‌رێک له‌ ته‌کنیک و شیواز و زمانی نوسه‌ریکی تر، به‌بێ پساندن ئه‌زمونه‌کانی ئه‌و نوسه‌ر و تاقیکردنه‌وه‌ی داهینانی خۆی به‌مانای روانین له‌ ده‌لاقه‌ی فیکرو ئه‌ندیشه‌ی که‌سیکی تر وه‌ بۆ دنیا‌ی ده‌وروپه‌ری خۆی که‌ که‌مترین زیانی ئه‌م کاره‌ ئه‌وه‌یه‌ نوسه‌ر هه‌یچ شتیکی تازه‌ی پێشکه‌ش دنیا‌ی داهینان نه‌کردوه‌).

دیمه‌نه‌ له‌یه‌کچووه‌کان

- ۱- له‌سه‌رتاوه‌ دیمه‌نی گۆمه‌ خۆینه‌کانی (ئێواره‌ی په‌روانه) و بۆنی گۆشت و قوربانی سه‌ره‌پین. مه‌پ سه‌ره‌پین و گۆمه‌ خۆینه‌ بچوکه‌کانی نیو رۆمانی (زانایانی تاریکی) سه‌لیم به‌ره‌کات له‌سه‌رتاوه‌ به‌بیردینه‌وه‌.
- ۲- له‌م رۆمانه‌دا دیمه‌نه‌کانی سه‌ره‌لگرتن به‌ره‌وه‌نده‌ران و ماڵ و موڵک فروشتن له‌و پێناوه‌دا جیتی دیمه‌نه‌کانی دوا‌ی راپه‌پین له‌ رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووه‌م) ده‌گریته‌وه‌.

۳- دووباره‌بوونه‌وه‌ی دیمه‌نی (با) یه‌کان له هه‌ردوو رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم و ئیواره‌ی په‌روانه) له رۆمانه‌کانی (مارکین)یش سه‌د سال گۆشه‌گیری، پایزی په‌تیریک، تۆفانی گه‌لا.. (ئو حکایه‌ته‌یش که ده‌لێت له رۆژی له‌دایکبووندا ره‌شه‌با نیوه‌ی شاری وێرانکردوه جگه له خورافه‌تێک زیاتر هیچی تر نیه). - ئیواره‌ی په‌روانه - (ره‌شه‌بایه‌ک بۆ کاولکردنی شاره له ئاوینه‌ دروستکراوه‌کان هه‌لده‌کا) له لاپه‌ره‌کانی کۆتایی رۆمانی سه‌د سال گۆشه‌گیری.

۴- دووباره‌بوونه‌وه‌ی دیمه‌نی ژنه خه‌تاکار و سۆزانیه‌کان له هه‌ردوو رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) و (ئیواره‌ی په‌روانه) که دیسان که سایه‌تیه ژنه‌کانی (مارکین)مان ده‌خه‌نه‌وه‌یاد، (ئه‌ره‌ندی‌راو داپه‌ره‌که‌ی) و (پرمینا داسا) و (خۆشه‌ویستی له زه‌مه‌نی کۆلیژه‌دا)، یان که سایه‌تی (تیریزا پاتیستا) ی جۆرج ئامادۆ.

۵- باسی مه‌له‌سه‌ی پیاوه ته‌زیب به‌ده‌ست و دینداره‌کان و (مه‌لا که‌وسه‌ری باغه‌وان) ئه‌م دیمه‌نانه شتێکی تازه‌نین، چیرۆکنووسی عێراقی (محمد خضیر) زۆر له‌م بابه‌تانه‌ی له چیرۆکه‌کانی (المملکه السوداء) باسکردوه به‌تایبه‌تی له چیرۆکی (الشفیع) که باسی مه‌راسیمی ئایینی ده‌کا له که‌ربه‌لا و به‌سرا یان له زیاره‌تی مه‌رقه‌ده‌کان له که‌ربه‌لا و نه‌جه‌ف.

۶- ژنانی ده‌ف ژهن پتر له ئاهه‌نگی سیه‌رنامیزی میسریه‌کاندا زۆر باوه که له زۆریه‌ی کاره ئه‌ده‌بی و هونه‌ریه‌کانی میرسیه‌کان ره‌نگی داوه‌ته‌وه، یان وه‌کو ئه‌جوائی رۆمانی (لیله القدر) ی (طاهر

بن جلون)، دیمه‌نه‌کان چونکی له دوو کۆمه‌لگای رۆژه‌لاتی ئیسلامین ته‌قس و سه‌روشته‌کان زۆر جیاوازیان نیه‌.

۷- له‌م رۆمانه‌دا دیمه‌نه‌کان زۆری هیچ ره‌نگدانه‌وه‌ی واقعی کورد نیه‌، بۆ نمونه نووسراوه‌: «ئێستا له‌ قسه‌کانی ئه‌و پیاوه‌ تێده‌گه‌یشتم، ده‌مزانێ ئه‌و پیاوانه‌ هه‌موو مێرد، یان باوکی ئه‌و ئافره‌تانه‌ن که‌ زینایان کردوه‌، ره‌دووکه‌وتوون، بێ بنکراون، شاره‌وشار هه‌لگیراون، خراپه‌ پێشه‌یان بووه‌ تێده‌گه‌یشتم ئه‌و کچه‌ ترساوه‌ چکۆلانه‌ی ده‌ورو به‌رم ئه‌م پێژ هه‌رزه‌کاره‌ شه‌رمناوه‌، هه‌موو خوشکی ئه‌و خاتوونه‌ خراپه‌کارانه‌ن کچی ئه‌و دایکه‌ سۆزانیانه‌ن که‌ به‌ لێشاو له‌و چهند وه‌رزانه‌ی دوایه‌دا دوا‌ی شه‌یتانی ئاره‌زووه‌کانی خۆیان که‌وتوون هه‌رام و هه‌لاک‌یان له‌یاد خۆیان بردوه‌ته‌وه‌» (ل ۱۰۴).

۸- دیمه‌نی په‌پوله‌کانیش پانتاییه‌کی زۆری گرتوه‌ته‌وه‌ له‌ رۆمانه‌که‌، (یوسف عزالدین) ی چیرۆکنووس له‌ ژماره‌ (۱۸۱۰) پاشکۆی کوردستانی نوێدا سه‌باره‌ت به‌م دیمه‌نه‌ قسه‌یه‌کی مارکیزی بیرده‌که‌وێته‌وه‌ که‌ باس له‌ خه‌یاڵ و ئه‌ندیشه‌ی نه‌کی ده‌کات، که‌ پێی وابوو یه‌کێک له‌وانه‌ی سه‌ردانیان ده‌کات هه‌رده‌م په‌پوله‌کان له‌پێش ئه‌وه‌وه‌ په‌یدا ده‌بن).

یان دوا‌ی ته‌واوکردنی ئه‌م نووسینه‌ براده‌ریک کتێبیکی خسته‌ به‌رده‌ستم به‌ناوینیشانی (مارسیل بروس‌ت والتخلص من الزمن) له‌ نووسینی (جیرمین بیریه) یه‌و نجیب المانع کردویه‌ به‌ هه‌ره‌بی و باس له‌

شاكارەكەى مارسىل پىرۇست: (گەپان بەدواى زەمەنى ونبوو) دا دەكات،
دواى چاوپياخشاندېك بەم كىتېبە دا بۆم دەرەكەوت لىكچونىكى زۆر ەىە
لەنىوان رۆمانى (ئىوارەى پەروانە) و ئەم رۆمانە دا وەكو:

۱- كەسايەتى سەرەكى چىرۆك گىپەرەو ە (الراوى) گەرچى مەسەلەى
نىر و مى ەىچ لە بابەتەكە ناگۆپىو (خەندانى چكۆلە) لە جياتى
راوئەكەى (گەپان بەدواى زەمەنى ونبوو) داىە ..

۲- لە ئاسودەىەكى ونبوو ە بۆ زەمانىكى بەرگەشتە وەبوو.

۳- جىهانىكى بەرگەشتە وە بوو كە سەرەم مەنەلۆژەكانى خەندانى
چكۆلە دەگىتەو ە.

۴- ەمىشە سەفەرى پالەوانەكە و دەستە خوشكەكانى.

۵- ەموو كەسايەتەكانى رۆمانى (ئىوارەى پەروانە) ىش ئەم قسەىەى
(جىرمىن بىرىە) يان بەسەردا دەسەپى. با بزانىن دەربارەى جىهانى
پىرۇست چى دەلئ: (دانىشتوانى جىهانى پىرۇست لە گەو ەردا نە
بۆرژوان و نە ئۆرستۆكرات. لەپاستىدا جگە چەند زىندەو ەرىكى
نەزانراو بەولاو ەىچى دىكە نىن، ژنەكان بە پىاوان دەچن.
پىاوەكانىش بە ژنان دەچن، چەند زىندەو ەرىكن. ەردوو
توخمەكەيان تىايە، يان زېندەو ەرى نىرەمووكن). يان دەلئ: (ئەم
كەسايەتەيانەى پىرۇست لە جىهانىكى نامرۇفانە دا دەژىن، كە جىهانى
شەوانىەتە و پىوىستىەكانى لە زىادبوونداىە، ئەو پىداوىستىانەى
كە تىرناكرى جگە بەو كەسانە نەبى كەسانى وەكو خۆيان كە
رادەكەن لە راكرىدن و خۆشارىدەو ە..).

۶- لەىەكچوونى كەسايەتى پوورى (خەندانى چكۆلە) و پوورى راوئەكە
كە ناوى (پوورە لىئونى) ىە لە رۆمانى (گەپان بەدواى زەمەنى
ونبوو) دا.

۷- هه‌لاتن بۆ دۆزینه‌وه‌ی شوێنی ئارام. له (ئێواره‌ی په‌روانه) به‌ره‌و دارستان و له (گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) دا به‌ره‌و نه‌خۆشخانه (المصح)..

۸- که‌سایه‌تی (ئه‌لبێرتین) ژنه له (گه‌پانه به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) رێک وه‌کو که‌سایه‌تی (په‌روانه) وایه، کۆمه‌لێ په‌یوه‌ندی به‌ریالوی هه‌یه. بابزانی ئه‌ویش له‌لای پرۆست چۆن وه‌سفی هاتووه: (له‌ دوای هه‌ر قسه‌یه‌کیه‌وه دۆریه‌ک هه‌یه، له‌ دوای هه‌ر مالێک که‌ ده‌لێ بۆی ده‌پرۆم مالێکی دیکه هه‌یه، له‌ دوای هه‌ر کرده‌وه و که‌سیکدا کرده‌وه و که‌سیکی دیکه هه‌یه) ل ۲۳۲.

۹- دیسان له‌ رۆمانی (گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) دا به‌شی‌ک هه‌یه له‌ ژێر ناوێشانی (ئه‌لبێرتین ونبوو) که‌ ئه‌مه‌یش ونبوونه‌کی (په‌روانه) مان بیرده‌خاته‌وه..

۱۰- چیرۆکه‌کانی خۆشه‌ویستی نێو رۆمانی (ئێواره‌ی په‌روانه) یش وه‌کو چیرۆکه‌کانی خۆشه‌ویستی نێو رۆمانی (گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) دا وان، یه‌ک ئه‌وی دی راده‌کێشێ و هه‌مووشیان له‌ کۆتاییدا له‌ راپه‌وی زه‌مه‌ندا ون ده‌بن..

۱۱- ته‌قس و ئاهه‌نگه‌ سێحراویه‌کانی نێو دارستان له‌ لایه‌ن ژنانه‌وه له‌ هه‌ردوو رۆمانه‌که‌دا..

۱۲- جیهانی له‌زه‌تی نامرۆڤانه له‌ هه‌ردوو رۆمانه‌که‌دا به‌دی ده‌کری..

۱۳- له‌یه‌کچوونی که‌سایه‌تی (بارۆن دی شارلۆ) له‌ رۆمانی (گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) له‌ گه‌ل فه‌ره‌یدونی مه‌له‌ک له‌ رۆمانی (ئێواره‌ی په‌روانه)..

له‌یه‌کچوونه‌کان زۆرن تادکاته وه‌سفی سروشت و گیاو گول و ئاو و باران به‌شێوه‌یه‌کی شاعیرانه و فانتازیانامیز له‌ هه‌ردوو رۆمانه‌که‌دا. وه‌کو ئه‌وه‌ی ئێمه له‌ کتێبی (مارسیل بروست و قوتاریبون له‌ زه‌مه‌ن)

به‌رچاومان که‌وت ئه‌گه‌ریش رۆمانه‌که بخوینیته‌وه ده‌شی لیکچووه‌کان زۆرین. بۆیه له‌به‌ر رۆشنایی ئه‌م به‌راوردکردنانه، ئیمه‌یش ده‌لیین ئه‌گه‌ر رۆمانی (ئیواره‌ی په‌روانه) له‌ پینه‌وپه‌پۆی خه‌لکی دیکه‌نه‌بوايه، ده‌سا ئه‌وا یه‌کیک ده‌بوو له‌ رۆمانه‌ هه‌ره‌ باشه‌کانی کورد..

ده‌شی براده‌ریکی دیکه‌ بێت هه‌ردوو رۆمانه‌که (ئیواره‌ی په‌روانه) و (گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) بخوینیته‌وه و به‌راوردیکی تێوته‌سه‌لی بکات، به‌لام ئه‌مه‌ی ئیمه‌ی ته‌نها بۆچوون و ئاماژه‌یه‌که و هیچی دیکه‌.. زمانی (ئیواره‌ی په‌روانه) له‌ نێوان دوو جوړه‌ زمانی شیعریدا خۆی ده‌دۆزیته‌وه، یه‌که‌میان زمانی رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) که‌ زمانی رۆمانی (پایزی په‌تیریک) هه‌ دووهم هه‌مان شیعریه‌تی زمانی رۆمانی (گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوو) که‌ به‌راوردکردنیان له‌گه‌ڵ ئه‌و په‌ره‌گرافه‌ زۆرانه‌ی له‌ کتێبی (مارسیل پروسه‌ و قوتاریبۆن له‌ زه‌مه‌ن) دا هاتووه راستی ئه‌م بۆچوونه‌ ده‌رده‌که‌وی..

رۆشنییری کوردی و سیستمی عیرفانی

ئه‌و نویسینه‌ی مه‌ریوان وریا قانع له‌ گۆڤاری ئازادی ژماره‌ (٢) بڵاوبووته‌وه له‌ لاپه‌ره‌ (٥) هه‌و بۆ لاپه‌ره‌ (٣٣) یه‌ واتا ده‌کاته‌ (٢٨) لاپه‌ره‌ نه‌ک وه‌کو ریبین ده‌لێ (٣٣) لاپه‌ره‌یه‌. ئه‌وجا بزانی چه‌ند له‌ گۆڤار و نویسینی براده‌ره‌کانیشیدا ورده‌کاره‌؟! .. ئه‌م نویسینه‌ له‌ گۆڤاری (په‌یفین) ژماره‌ (٧) ساڵی ١٩٩٩ بڵاوبۆته‌وه‌.

بۆ راستی و ناراستی قسه‌کانی من و ئه‌و براده‌ره‌ هه‌ندی خالی له‌یه‌ک چوو ده‌هینینه‌وه‌. باسه‌که‌ی مه‌ریوان له‌ سێ به‌ش پیکه‌هاتوو، یه‌که‌م، سیستمی ئه‌پستمۆلۆژی تایبه‌ته‌ بۆ رۆشنییری کوردی که‌

لاسابی کردنه‌وه‌ی ئه‌پستمۆلۆژیه‌ عه‌ره‌بیه‌که‌ی (الجابری)یه، دووهم که به‌شی هه‌ره‌زۆری نووسینه‌که ده‌گرێته‌وه باس له سیستمه‌کانی ئه‌قلی عه‌ره‌بی ئیسلامی ده‌کات. سییهم که کۆتایی باسه‌که‌یه‌تی دیسان ده‌که‌رێته‌وه سه‌ر شه‌رحی سیستمی عیرفانی و باشلار و بونیادی ئه‌قلی دینی.

محمود الذوادي بۆ عه‌ززی کتێبه‌که‌ی محمد عابد الجابري (بنية العقل العربي، نقد العقل العربي) ده‌لێ:

[توصل المؤلف الى تحديد ثلاثة انماط من الانظمة المعرفية التي عرفتھا الثقافة العربية الاسلامية العالمية، وهي النظام البياني (البيان) والنظام (العرفان) والنظام البرهاني (البرهان)].

به‌کوردیه‌که‌ی (دانه‌ر - مه‌به‌ستی الجابریه - گه‌شته‌ دیاریکردنی سێ شیوه له سیستمه‌کانی ئه‌پستمۆلۆژی که رۆشنبیری عه‌ره‌بی ئیسلامی ناسیویه‌تی. که ئه‌ویش سیستمی به‌یانی و سیستمی عیرفانی و سیستمی بوره‌انییه‌)..

مه‌ریوان وریاش ئاوها دایرپشتوه‌ته‌وه: (رێنێساسی ئیسلام سێ سیستمی ئه‌پستمۆلۆژی به‌رهمه‌یه‌تی که دواچار ناچاریکردبۆن له‌نیو بونیادی ئه‌قلی دینیدا کار بکات و جه‌انبینی دینی هه‌رستیکیان ئاواسته بکات، ئه‌و سێ سیستمه‌یش بریتین له: ١- سیستمی (به‌یان) ی. ٢- سیستمی مه‌عریفی عیرفانی. ٣- سیستمی مه‌عریفی بوره‌انی).

ده‌قی عه‌ره‌بیه‌که:

فینتسب الى النظام المعرفي البياني كل من اللغويين والنحاة وعلماء البلاغة واصول الفقه والكلام ويستند هذا النظام المعرفي اساساً الى النص

(القران والحديث) والاجماع والاجتهاد و كسلطات مرجعية في تشييده لتصوره للعالم و من ثم خدمة العقيدة الاسلامية وبالأحرى فهمها).

به‌كوردیه‌كه‌ی: ((سیستمی مه‌عریفی به‌یانی هه‌موو زمانه‌وانه‌كان و زانایانی زمان و زانایانی به‌لاغه و بنچینه‌کانی فقه و قسه ده‌گریته‌وه. له بنه‌په‌تدا ئه‌م سیستمه مه‌عریفیه پش‌ت ده‌به‌ستێ به‌ ده‌ق (قورئان و حه‌دیس) و رێککه‌وتن و ئیجتیهاد وه‌کو ده‌سه‌لاته مه‌رجه‌عیه‌کان له بنیاتنانی و دیدی بۆ جیهان و پاشانیش خزمه‌تکردنی باوه‌ری ئیسلامی جیهانبینی دواجاریش تیگه‌یشتن لێ)).

مه‌ریوانیش ئه‌مه ده‌لێ: ((سیستمی مه‌عریفی (به‌یان) ی: ده‌بی سهره‌تا ئه‌وه بلێم که (به‌یان) له - به‌یان - ی به‌لاغی عه‌ره‌بییه‌وه وه‌رگیراوه. و سه‌رجه‌م هونه‌ره زمانیه‌کانی عه‌ره‌بی ده‌گریته‌خۆی.. به‌که‌مین سیستمی مه‌عریفی ئیسلامیه و له رووی می‌ژووویه‌وه، له هه‌ردوو سیستمه‌که‌ی دیکه کۆنتر و ئسۆلی‌تر و سوونی‌تره. سیستمیکه ئه‌گه‌ر بمانه‌وی ئینتیمایه‌کی ئه‌تنی و نه‌ته‌وه‌بی بۆ بدۆزینه‌وه ده‌کرێ بلێن سیستمیکێ سه‌د ده‌رسه‌د عه‌ره‌بی‌یه. کارکردنی ئه‌بستمۆلۆژیانه‌ی ئه‌م سیستمه کارکردنیکێ به‌لاغیانه و زمانانه‌یه، له‌نیۆ ده‌قیکی سه‌ره‌کیداکه (قورئان) ه، سیستمی به‌یانی توانی بنه‌ماکانی زمانی عه‌ره‌بی و به‌لاغه و هونه‌ره‌کانی به‌یان له‌نیۆ فیکری عه‌ره‌بیدا بچه‌سپینیت)).

ده‌قه عه‌ره‌بییه‌که: ((النظام المعرفي العرفاني: جملة التيارات الدينية التي يجمعها كونها تعتبر ان المعرفة الحقيقية بالله وامور الدين و تلك التي تقوم على تعميق الحياة الروحية واعتماد الحكمة في السلوك.. اذ ان طريق العرفان هو طريق الاصفياء خاصة الاولياء والائمة)).

ره‌خه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

به کوردیه‌که‌ی: ((سیستمی مه‌عریفی عیرفانی: کۆمه‌لێ ته‌وژمی
ئایه‌ی ئه‌وه‌ کۆیان ده‌کاته‌وه‌ که‌ پێیان وایه‌ ناسینی راسته‌قینه‌ی خوا و
کاروباری ئاین ئه‌وه‌یه‌ له‌سه‌ر قوولکردنه‌وه‌ی ژیا‌نی رۆحی داده‌مه‌زێ و
پشت به‌ستن به‌ حیکمه‌ت له‌ ره‌وشتدا.. رێگای عیرفان رێگای پیاوچا‌کانه
به‌تایبه‌تی ئه‌ولیا و ئیمامه‌کان)).

مه‌ریوان وای دا‌رشته‌وه‌: ((سیستمی مه‌عریفی عیرفانی: سیستمی
دووه‌می سیستمه‌ مه‌عریفیه‌کانی نیۆ ئیسلامه‌، گوتاره‌کانی کۆی کارکردن
و ئا‌رسته‌ی کارکردنی ئه‌قلی سو‌فی ئیسلامیه‌، رێکخه‌ری ئه‌قلی
سو‌فیه‌کانی ناو ئیسلام و سه‌رچاوه‌ی راسته‌وخۆی هه‌موو رێبازه
ته‌سه‌وفیه‌کانی ناو ئیسلامه‌)).

ده‌قه‌ عه‌ره‌بیه‌که‌: ((فان النظام البرهاني يرى أن اكتساب المعرفة
بالكون ككل او كاجزاء لا يتم الا بواسطة قوى الانسان الطبيعية من حس و
تجربة و محاكمة عقلية و يؤكد الجابري أن (لارسطو) دوراً كبيراً في نشر
منهج النظام البرهاني في الثقافة العربية الاسلامية العالمة)).

به‌کوردیه‌که‌ی: ((سیستمی بورهانی وای ده‌بینی بۆ وه‌رگرتنی زانیاری
ده‌رباره‌ی که‌ردوون به‌گشتی یان وه‌کو به‌ش به‌ش ده‌سته‌به‌رناکری جگه
به‌ هێزه‌ سروشتیه‌کانی م‌ر‌و‌ف نه‌بی له‌ هه‌ست و نه‌زموون و دادگای ئه‌قلی
و جابری ئه‌و دووپات ده‌کاته‌وه‌ که‌ (ئهرستو) رۆلێکی گه‌وره‌ی هه‌بووه‌ بۆ
بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی میتۆدی سیستمی بورهانی له‌نیۆ که‌له‌پووری رۆشن‌بیری
عه‌ره‌بی ئیسلامی جیهان بین دا)).

با بزانه‌ی مه‌ریوان چۆنی ده‌لێ: ((سیستمی مه‌عریفی بورهانی:
سێهه‌مین سیستمی مه‌عریفی ناو ئیسلامه‌ له‌رووی می‌ژوو‌یه‌وه‌ له‌ د‌و‌ای

سیستمه‌که‌ی دیکه‌وه دیت. ئه‌م سیستمه سیستمیکی سه‌ده‌ده‌سه‌د یۆنانییه. و ئه‌گه‌ر وردتر قسه‌بکه‌ین سیستمیکی ئه‌رستۆیه، هه‌ولدانیکه بۆ خۆیندنه‌وه‌ی بونیادی دینی ئیسلام به‌هۆی ئه‌و چه‌مک و مه‌نه‌ج و جیهانبینییه (العالمه) که فیکری یونانی به‌گشتی و (ئه‌رستۆ) وه (مه‌نتقی ئه‌رستۆ) به‌تاییه‌تی به‌ره‌مه‌یه‌ینابوو))..

مه‌ریوان له نووسینه‌که‌ی خۆیدا هه‌ریه‌کێک له سیستمانه‌ی داوه‌ته پال ریبازێک له ریبازه‌کانی ئیسلام: سیستمی به‌یانی بۆ سوونه مه‌زه‌به‌کان و عیرفانی بۆ شیعه‌کان و بورهان بۆ شارستانی و فه‌ره‌نگیه‌کانی ئیسلام.

محمد عابد الجابریش به‌رله‌و ئه‌مه‌ی کردوه، به‌یان هی سونه‌یه و عیرفان هی شیعه‌یه یان چۆن ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ی دا‌پشته‌وه: ((لا یت‌رد الدكتور الجابري في اصدار نقده اللاذع للموقف العرفاني فهو في نظره موقف هروب من عالم الواقع الى عامل العقل المستقبل)) به‌کوردیه‌که‌ی: ((دکتۆر جابری به‌بێ دوودلی ره‌خه‌ی توندی خۆی ده‌رده‌کا سه‌باره‌ت به‌ هه‌لوێستی عیرفانی چو‌نکی له دیدی ئه‌ودا را‌کردنه له جیهانی واقیع به‌ره‌و جیهانی ئه‌قلی ئاینده)).

مه‌ریوانیش وای ده‌لێ: ((به‌وه‌ی که عیرفان خۆی وه‌کو سیستمی مه‌عریفی نامۆبوونی ئه‌قله له دنیا)).

محمود الذوا‌دی ده‌لێ: ((اما علماء اصول الفقه فان النص القراني أو الحديثي عندهم استعمال واستبصار العقل ان الدلالة والاستدلال عندهم عمليتان مترابطتان)).

بە كوردىەكەى: ((بەلام زاناىانى ئسوولى فىقە دەقى قورئان و
حەدىس لەلاى ئەوان بەكارمىنان و بىناى ئەقلە، دال و مەدلولىش لەلاى
ئەوان دوو پروسەى بەىەكەو ەبەستراون)).

مەرىوانىش وادەلى: ((ئەلبەتە ەموو گۆرپانىك لە (دال) دا بەناچارى
گۆرپان لە (مەدلول) دا دەخاتەو. لىرەو ەگۆرپان لە (دال) ى ەرەبى و
فارسىەو ەواتا لە جەستەى بىنراو و بىستراوى ئەو دوو زمانەو)).

الذواى دەلى: (شەلە) وەلى مەرىوان دەلى (پىى شكاو)!! ىان
ئەم پەرەگرافەى (الذواى) چۆن داپشتو ەو: ((ان اول ما ىتمىز بە
القرآن على المستوى البیان هو اعجاز لغته و ان هذا الكتاب يعلن في وضح
النهار ان فيه اشارات و معلومات عامة حول كل شيء)).

بەكوردىەكەى: ((ىەكەم شت كە قورئانى پىدەناسرى لە ئاستى بەىان
دا موعىزەى زمانەكەىەتى، ئەم كىتەبە بە رۆژى رووناك رادەگەىەنى كە
ەموو ئاماژە و زانىارىەكى گشتى تىاىە دەربارىەى ەموو شتى)).

با بزانىن مەرىوان چۆنى داپشتو ەو: ((جا ئەگەر زانىمان
موعىزەى (قورئان) بە پلەى ىەكەم موعىزەىەكى زمانىە - معجزة لغوية
- لەوئشەو ەموو موعىزەىەكى بەىانى و بەلاغىە)).

محمود الذواى دەلى: ((قان الاعجاز اللغوي القرآني هو سمة ىتمز بها
الاسلام، كدين عن الرسالات السماوية السابقة كما تتميز بها الحضارة
العربية الاسلامية - الى حد كبير - عن الحضارات الانسانية الاخرى)).

بەكوردىەكەى: ((موعىزەى زمانى قورئان رەوالەتیکە ئىسلام وەكو
ئایىن جىادەكاتەو لە پەيامە ئاسمانىەكانى پىشىنە وەكو چۆن -
تارادەىەكى گەرە - شارستانى ەرەبى ئىسلامى جىادەكاتەو لە
شارستانىەكانى دىكەى مرقاىەتى)).

مه‌ریوان وای داپشتوه‌ته‌وه: ((چونکی خودی ئه‌و زمانه‌ وه‌کو وتم هه‌موو موعجیزه‌ی قورئان و ئاسته‌کانی دیکه‌ی پرۆژه‌ی ئیسلامی عه‌ره‌بی له‌سه‌ر بنیادنرابوو، و هیچ زمانی له‌ دنیا دا ئه‌وه‌نده مانای ده‌رکی (سیاسی) نه‌ته‌وه‌یی، شارستانی، ئایینی، له‌گه‌ڵ خۆیدا هه‌لنه‌گرتبێ)).

یان محمود الذوادی ده‌لێ: ((الموقف العرفاني موقف سحري يلغي العالم ليجعل من (انا) العارف الحقيقة الوحيدة. ان النظرية العرفانية ذات رؤية سحرية في الصميم انها تخلق كل شيء يربيه العارف من لا شيء...)).

به‌کوردیه‌که‌ی: ((هه‌لۆیستی عیرفانی هه‌لۆیستیکی سحیری که جیهان هه‌لده‌وه‌شینیتته‌وه و (من) ی عاریف ده‌کاته تاکه حقیقه‌ت، تیۆری عیرفانی له‌ به‌ره‌تدا خاوه‌نی دیدیکی سحیری. هه‌موو شتی بۆ عاریف ده‌خولقینێ له‌هیچه‌وه‌ گه‌ر بیه‌وئ)).

با بزانی مه‌ریوان چۆنی داپشتوه‌ته‌وه: ((پروسیسی که شفی عیرفانی پروسیسکه که (حدس) یکی سوفیانه نه‌نجامی نه‌دات، یان (ختووره) و ئیشراقیکی ده‌روونی له‌ریگای نووریکی خودایه‌وه که له‌نیۆ دڵ و ده‌روونی خاوه‌ن ئیمان و (عارف) دا روده‌دات)).

ئیدی وه‌رگرتن و نقلکردن ده‌بێ چۆن چۆنی بێت...؟!

محمد عابد الجابري (ابن عربي) کردوه‌ته‌ گه‌نگه‌ترین نماینده‌ی سیستمی عیرفانی که له‌نیۆان سالانی (۵۶۰-۶۳۸) کۆچی دا ژیاوه. مه‌ریوانیش ئه‌و ناوه‌ی گۆرپوه به‌ (بابه‌ تایه‌ر هه‌مه‌دانی) که له‌ سالێ (۱۰۱۰) ی زایینی مردووه. گوايه (بابه‌ تایه‌ر) زمانی عه‌ره‌بی ره‌فزکردوه و به‌کوردی شیعی نووسیوه، که‌چی بابه‌ تایه‌ر شیعی مه‌زه‌ب نه‌بوو، بگه‌ ده‌لێن ئه‌ه‌لی هه‌ق بووه. یه‌که‌م شاعیری کوردیش نه‌بووه به‌کوردی شیعر بنووسی...!

راستییه‌کان به جینیو ئنگه‌و قووچ ناکرینه‌وه..

ئهو قسه ره‌قانه‌ی (ریبین هه‌ردی) له ژماره (۵) ی گۆفاری (ئاینده) وه‌لامه بۆ ئه‌و راستیانه‌ی من له ژماره (۱۵) ی گۆفاری گه‌لاویژی نوێ سالی ۱۹۹۹ و ژماره (۷) ی گۆفاری (په‌یڤین) ب‌لاومکردونه‌ته‌وه، که له ده‌ره‌وه و ناوه‌وه ده‌نگدانه‌وه‌یه‌کی زۆری هه‌بوو، بۆیه ئه‌وانه‌ی باسه‌کانی من پیکاونی و کێچ که‌وته که‌ولیان و مامۆستایان کرده دهم سپی خۆیان و لییان گال دام تا ئه‌و هه‌موو جینیوانه‌م بۆ ریزکات له‌بری ئه‌وه‌ی وه‌لامی مه‌وزوعیانه‌م ب‌داته‌وه، شه‌لم کوێرم ده‌ست ناپاریژم هه‌موو (زه‌خیره‌یه‌کی رۆشن‌بیری) خۆی خسته‌کار و به‌یه‌کجاری خۆی به‌تالکردۆته‌وه. من له نووسینه‌که‌ی گه‌لاویژی نوێدا که‌سم به‌ دز ده‌رنه‌کردوه، بگره به‌ره‌مه‌کانم به‌راورد کردوون، که‌چی ئه‌وان خۆیان به‌ (دن) ده‌زانن. ئه‌وه‌تا مامۆستا (ر) خۆی ده‌لی: (قسه‌مان له‌سه‌ر ده‌کات و به‌دزی تاوانبارمان ده‌کات). جارێ مامۆستا (ئیب‌داعیکی) وه‌های نییه‌ تا به‌ دز ده‌ری بکه‌م، یان تا ئیستا چی نویسه‌وه تا ئیتمه‌ ته‌نگه‌تاو بکات و هه‌سوودی پێ‌به‌رین و له‌داخانه به‌ دزی ده‌رکه‌ین؟!

به‌لام وتراوه: (قنگلاشه‌که له‌خۆی به‌ شکه). نازانم ئه‌م مامۆستایه بۆ بووته دهم سپی: به‌ختیار عه‌لی و مه‌ریوان وریا و به‌رزان فه‌ره‌ج و که‌سانی دی خۆی کردوه به‌ (عه‌پابیان)? که‌چی ئه‌م ئاگای له‌وه نییه که ئه‌و براده‌رانه ئه‌م (عه‌پابی)یه‌ی ئه‌ویان پێ باش نییه بگره زیاتر بۆیان زه‌ره‌رمه‌نده و، به‌ چه‌کیکی سواو و گالته‌جاریه‌وه هاتووته مه‌یدانه‌وه، ده‌یه‌وێ له‌ په‌نای خه‌لکانی دیکه‌وه خۆی به‌ (رووناکبیر) ناوزه‌د بکات؟!

ئه‌و قسه‌یه‌ی له گۆڤاری په‌یفین ژماره (٧) دا کردوومه قه‌ت لێی په‌شیمان نیم، من وه‌کو ئه‌و مامۆستایه له‌ترسی (ده‌سه‌لات) ده‌م و ده‌ست له بیر و بۆچوونه‌کانی خۆم په‌شیمان بېمه‌وه، ئه‌و مامۆستایه پار له قیستیقایێ ئه‌ده‌بی بنکه‌ی گه‌لاویژدا له هۆلی کۆمه‌له‌ی هونه‌ره‌جوانه‌کان له سلێمانی هه‌لسا و دنیا‌یه‌ک قسه‌ی ناشیرینی به حیزبه‌کانی کوردستان دا و له‌سه‌روی هه‌موویانه‌وه (ی.ن.ک) وه‌لی کاک (مه‌لا به‌ختیار) لێی به‌ده‌نگ هات و وه‌لامێکی مه‌عقولی دایه‌وه، دو ده‌قیقه‌ی نه‌برد ئه‌م مامۆستایه هه‌لسا و چو له‌سه‌ر شاتۆ داوای لێبوردنی کرد له کاک مه‌لا به‌ختیار و له قسه‌کانی خۆی په‌ژێوان بوه‌وه.

خاڵێکی دیکه‌ش نوسه‌ره‌ داهێنه‌ره‌کانی ئێستای گۆڤه‌پانی ئه‌ده‌بی کوردی له شێرکۆبیکه‌سه‌وه تا ده‌گاته به‌ختیار و مه‌ریوانیش هه‌موو قه‌رزازیاری ئه‌و رۆژنامه و گۆڤارانن که پێش راپه‌رین ده‌رده‌چوون هه‌ر له دوا‌ی ١١ ی ئازاری سا‌لی ١٩٧٠وه، ئه‌گه‌ر تۆزێک ویژدان به‌کاربێنن چونکی ئه‌و بلاوکراوانه‌ مولکی به‌عس نه‌بوون، به‌لکو مولکی میللەت بوون به‌لام دوا‌جار به‌عس به‌زۆری زۆرداری ده‌ستی به‌سه‌راگرتن. مه‌کسیم گۆرکی ده‌لێ: ئاماده‌م له هه‌موو رۆژنامه‌یه‌کی زه‌ردا به‌ره‌می خۆم بلاوبکه‌مه‌وه. به‌لام مامۆستا ئه‌وه له ئێمه‌ قه‌ده‌غه ده‌کا و به‌خیانه‌تی له‌قه‌له‌م ده‌دات و هه‌رکه‌سێ ئه‌وده‌مه له‌و بلاوکراوانه‌ی عێراق نووسینی بلاوکردبێته‌وه جێگای گومانه‌ له‌لای ئه‌و. چونکی خۆی ئه‌و سه‌رده‌مه له‌هیچ شوێنێکه‌وه دیار نه‌بوو، خاڵێکی دیکه‌ش دیاره‌ مامۆستا له‌ بێ‌خه‌به‌ران که‌شکه‌ک سه‌لاوات، که له سه‌ره‌تای نووسینه‌که‌یدا ئه‌مه ده‌لێ: ((هیچ جێگه‌یه‌ک و له‌هیچ شوێنێکی دنیا‌دا نه‌بووه ئه‌ده‌ب و رۆشنیریه‌که‌ی له

سه‌رده‌می کۆیله‌یه‌تی و سانسۆرکردندا له‌ رۆشن‌بیری ئه‌ده‌بی سه‌رده‌می نازادی گه‌شاوه‌تر و راست‌گۆتر بووێ...)). ئه‌م قسه‌یه‌ی له‌ قوتووی هه‌یج عه‌تاریکدا نیه‌، چونکی دیاره‌ ئاگاداری ئه‌ده‌بی رووسی پێش شۆرشی ئۆکتۆبه‌ر نیه‌، هه‌موو ره‌خه‌نگه‌رانی دنیا ده‌لێن ئه‌ده‌بی رووسی پاش شۆرشی ئۆکتۆبه‌ر ئه‌و گۆپ و تینه‌ی جارانی نه‌ما. ئیمه‌یش ده‌پرسین ئایا شاکاره‌کانی وه‌کو: (جه‌نگ و ناشتی، ئاناکارینا، برایان کارامازۆف، تاوان و سزا، پالۆتۆ، پالۆه‌وانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌، شاکاره‌کانی تۆرگنیف، تۆلستۆی، پوشکین، گۆگۆل، چیخه‌ف) له‌ سه‌رده‌می قه‌یسه‌ری و سانسۆر و کۆیله‌یه‌تی بوون یان له‌ سه‌رده‌می دوا‌ی شۆرشی بۆلشه‌وی شو‌عه‌یه‌کان بوون؟ بێگومان بچووکترین خۆینه‌ر ده‌زانی ئه‌مانه‌ له‌ سه‌رده‌می قه‌یسه‌ریه‌ت بوون، سه‌رده‌می کۆیله‌یه‌تی و سانسۆردا...

به‌ (مامۆستا) رێبین ده‌لێم که‌ سه‌رده‌می پێش راپه‌ڕین به‌ ته‌نیا سه‌رده‌می (ئالۆتوونی) غه‌فور نه‌بوو به‌ شایه‌تی زۆریه‌ی ئه‌و نوسه‌ره‌انه‌ش که‌ ئه‌و له‌ گه‌ڵاندا له‌ ده‌زگای سه‌رده‌م کار ده‌کات، هه‌ی ئه‌وان و خه‌لکی دیکه‌ش بوو، زۆریه‌ی به‌ره‌مه‌کانیان ئه‌و سه‌رده‌مه‌ له‌ دووتۆی کتێبدا له‌ ده‌زگای رۆشن‌بیری و بۆلۆکردنه‌وه‌ی کوردی بۆلۆده‌بوونه‌وه‌، نوسه‌ران له‌ لای رۆژمی به‌ عس جێگای مه‌ترسی بوون، به‌لام نوسه‌رانی (دوا‌ی راپه‌ڕین) هاتن و هه‌موو شتیکیان دیزه‌به‌ده‌رخۆنه‌کرد. مامۆستا رێبین توانجی ئه‌وه‌م لێ ده‌دا که‌ له‌ رۆژنامه‌ی ئاسۆ و هاوکاری نووسینم بۆلۆکردوه‌ته‌وه‌ وه‌ک بۆی ئه‌وه‌ خیانه‌ت بێ! دیاره‌ نازانی ئه‌وانه‌ی که‌ ئه‌و دیفاعیان لێ ده‌کا له‌و جێگایه‌ی ئه‌و کاری لێ ده‌کا زۆریه‌ی نووسه‌ره‌کانی له‌ ئاسۆ بوون، ئێه‌ باشه‌ خۆی چی ده‌کا له‌و جێگایه‌ی که‌ زۆریه‌ی

نوسه‌ره‌کانی له ئاسۆ ده‌یاننوسی؟ باشه بۆ نموونه ئه‌م نوسه‌رانه به‌زۆری نووسین و به‌ره‌میان له ئاسۆ بلۆکێدوه‌ته‌وه: مه‌سعود محمد، محمد مه‌لا کریم، د. که‌مال مه‌زه‌هر. ره‌ه‌ووف بێگه‌رد، که‌ژال ئه‌حمه‌د، ئازاد به‌رزنجی که‌ له ده‌رچوونی ژماره (سفری) ئاسۆدا تا به‌ره‌به‌یان له چاپخانه‌ی دار الحریه‌ خه‌فه‌ریووه، هیوا قادر، مه‌ریوان وریا قانع، به‌ختیار عه‌لی و زۆر نووسه‌ری تریش، یان زۆریه‌یان کارتی پیرۆزباییان ئاردوه به‌بۆنه‌ی سالیاد و ده‌رچوونی ئاسۆ. که‌چی منیش به‌دریژی (٥٥) ژماره‌ی رۆژنامه‌ی (ئاسۆ) دوو نووسینم بلۆبوه‌ته‌وه. یه‌کیکیان ده‌رباره‌ی رۆمانی (لیله‌ القدر) ی الطاهر بن جلون و ئه‌ویدیکه‌یان وه‌لامدانه‌وه‌یه‌کی ئیسماعیل رۆژیه‌یانی بوو، به‌لام ئه‌وه‌ی ستوونه‌که‌ی ئاسۆ بۆیان نووسیبووم وه‌کو دواجار روونی ده‌که‌مه‌وه... خاڵێکی دیکه‌ چهند جارێ له‌لای هه‌ندی که‌س وتومه‌ حه‌زه‌که‌م ئه‌و براده‌رانه که‌من له (که‌لاویژی نوێ) و (په‌یقین) به‌ مه‌وزوعیانه له‌سه‌رم نووسیون، به‌قه‌لام و به‌ مه‌وزوعیانه وه‌لامم بده‌نه‌وه و بمخه‌نه‌ نیو قه‌پچکی خۆم! به‌لام مه‌خابن، مامۆستا (رێبین) بووه به‌ عه‌باب و سه‌رجه‌له‌کێشیان به‌ کۆلێ جێبو لێم به‌ده‌نگ هات، به‌قه‌سبه‌ی خۆی دمێکه‌ له‌سه‌رم وه‌ستاوه، جا نازانم بۆ ئه‌م هه‌موو خۆپاگرتنه؟! دیاریوو هیچیان پێ نه‌بوو، حه‌زم ده‌کرد مامۆستا رێبین ئه‌و (جه‌هلنامه‌یه‌ی) منی پشت گوێ بخستایه، نه‌با ئاوها شپه‌رزه‌ بووايه و هه‌موو سه‌لیقه‌یه‌کی رۆشنه‌ری و ئه‌ده‌بی له‌کیس بدابایه. خۆزیا بێ‌ده‌نگ بوایه گه‌لی خاسته‌ر بوو، نه‌ده‌بوو ئه‌م (ئینفیعال) نامه‌یه‌ بنووسی و گه‌رچی ئه‌مه‌یش شتیکی تازه‌ نیه، چونکی پێشتر ئه‌م قسانه‌ی ئه‌ویان پێ‌وتووم ئه‌ویش له‌وانه‌وه وه‌ریگرتوه.

په‌یفه‌که‌ی کاک محمد موکری له ژماره (٧) ی په‌یفین ته‌نگه‌تاوی کردون، که به هیچ شیوه‌یه‌که له دورونزیکیشه‌وه وێژه‌ی مامۆستا و ئاوه‌له‌کانی نه‌گرتوو و ناوی نه‌هێناون، بۆیه ته‌ئویلی ئه‌و په‌یفه ده‌کات و ده‌لێ (موکری که غه‌فور سألحی کردۆته چاوساغی خۆی)!!.

لیڤه‌دا ده‌قی په‌یفه‌که‌ی موکری ده‌هێنینه‌وه بزاین بۆ ئه‌مانه‌تی زانستی له دورونزیکه‌وه ناوی منی هێناوه، یان ناوی د. فه‌ره‌اد پیرب‌ال، موکری ده‌لێ: ((دزی ئه‌ده‌بی، هه‌ر له ناو کوردا نه‌بووه، بگره له‌نیو هه‌موو میله‌تاندا - له‌سه‌رده‌می‌که‌دا - دیارده‌بووه. تا خه‌لکانێک له‌ دزان هاتوونه‌ته ده‌س و ئاشکرای کردون. ته‌نانه‌ت له مه‌حه‌که‌مه‌یش شکات له دزه‌کراوه. نمونه‌ش بۆ ئه‌م حاڵه‌ته (فرانسوا ساگان) ه‌ رۆمانی که‌سیکی دزی و به‌ناوی خۆیه‌وه بل‌اوی کرده‌وه، پاشان ئاشکرا‌بوو شکاتیان لی‌کرد، ئه‌م‌پ‌رۆیش له‌نیو ئه‌ده‌بی کوردیدا هه‌ندێ ئه‌دیبه‌ ته‌راتینێ دزی ده‌که‌ن، پ‌ی‌یان وایه، نوسه‌رانی دی گ‌یلن و ئاگایان له‌و به‌ره‌مانه‌ نییه‌ و ئه‌مان که‌وتوونه‌ته‌ نیویان به‌ ئاره‌زووی خۆیان په‌ره‌گراف و رسته و ته‌نانه‌ت سه‌ره‌به‌ری ناوه‌پۆک و فۆرم و ته‌کنیکی ده‌دن، ه‌ی واشیان هه‌یه به‌وه‌نده‌ش ناوه‌ستی له‌ چه‌ند شا‌کارێکه‌وه وه‌رده‌گرێ و کۆلا‌جیان ده‌کات و به‌ روداریه‌وه ده‌یخاته‌پ‌وو. کۆلکه‌ خۆینه‌رانیش وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌نگیان له‌ دارا دۆزی‌ب‌یته‌وه، به‌ شان و بال‌ای هه‌ل‌ده‌دن، پاشانیش که‌ ده‌رده‌که‌وێ ئه‌و به‌ره‌مه‌ دزراوه مه‌تق ناکه‌ن. ئه‌مه‌ دیارده‌یه‌کی خراپه‌ و ناشارستانییه، ره‌نگه‌ سونگه‌ی ئه‌م کاره‌ بۆ چه‌ند هۆ‌کارێکی سه‌ره‌کی بگه‌رپ‌یته‌وه، گرنگ‌ترینیان نه‌فسیه‌تی نزمی خودی دزه‌که‌یه، که پ‌ی‌ی وایه‌ خه‌لکانی دی گ‌یلن، په‌ی به‌م کاره‌ی نابهن. دووه‌م هۆ‌کاریش - ئه‌مه‌شیان

- بایه‌خ و گرنگی تایبه‌تی خۆی هه‌یه‌ ئه‌ویش بێ‌ده‌نگ بوونی ره‌خنه‌گرانه‌،
یا ئه‌وه‌تا ره‌خنه‌گرانمان به‌سه‌ریاندا تێده‌په‌چێ، یا ئه‌وه‌تا له‌به‌ر
ئێتعباراتی تایبه‌تی بێ‌ده‌نگ ده‌بن و وه‌ك ئه‌وه‌ی هه‌چ مه‌سئولیه‌تێکیان
له‌ ئه‌ستۆنه‌بێ و هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ بلێین (ئێمه‌ خۆمان بۆ پیاو خراپ بکه‌ین،
روژێ هه‌ر ئاشکرا ده‌بن). هۆکارێکی دیش بۆ ئه‌م دیارده‌ی دزیه‌ هه‌یه‌،
ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ ئه‌و کتێبانه‌ی لێیان هه‌ ده‌دزێن زۆر به‌که‌می له‌
کتێبخانه‌کاندا هه‌ن، به‌ده‌گمه‌ن ده‌ست ده‌که‌ون، ئه‌گه‌ر هه‌شبن
نرخه‌کانیان گه‌لی گرانه‌ له‌ کرپنی که‌سانی ئه‌دیبه‌ی ره‌سه‌ن نایین.
ئه‌مه‌یش بووه‌ته‌ هۆی ئه‌وه‌ی به‌دره‌نگ کتێبه‌کان ده‌سکه‌ون و دره‌نگیش
دزه‌کان ئاشکرا بن.. هه‌ندێ پاساوی نابه‌جێیان بۆ ده‌هێنێته‌وه‌، ده‌لێن:
په‌ره‌گرافه‌کان یا لاپه‌ره‌کان ده‌قاوده‌ق نین به‌لکه‌ هه‌ندێ لێکچونیان
پێوه‌دیاره‌. ئه‌م پاخانه‌یه‌ بیه‌سه‌ربه‌ره‌، جگه‌ له‌وه‌ش خۆی له‌خۆیدا
ناحه‌قی گوته‌. به‌کورتی تالانی کردنی به‌ره‌می ئه‌م و ئه‌و خه‌تایه‌کی
گه‌وره‌یه‌، ده‌ره‌ق به‌:

یه‌که‌م: ئه‌و که‌سه‌ی لێی ورده‌گیرێ و به‌ره‌م و ره‌نجی به‌تالان ده‌برێ.
دوهم: بۆ ئه‌و میله‌ته‌ی که‌ چه‌واشه‌ی ده‌که‌ن وای لێده‌گه‌یه‌نن که‌ ئه‌م
به‌ره‌مه‌ زاده‌ی ئه‌قل و سۆز و داھێنانی ئه‌مانه‌ ئه‌و چه‌واشه‌ کردنه
جۆرێکه‌ له‌ تاوان..

چاکتر وایه‌ خودی ئه‌و که‌سه‌نه‌ی ده‌ست بۆ داھێنانی که‌سانی دی
ده‌بن، به‌ده‌نگی به‌رز خۆیان ئاشکرا بکه‌ن. طاویه‌کان - ئاینێکه‌ له‌
چیندا- قسه‌ییکی جوانیان هه‌یه‌ و ده‌فه‌رموون ئاشکرا کردنی خه‌تای خۆ،
جۆرێکه‌ له‌ تۆبه‌کردن.

له دوا ژماره‌ی گه‌لاویژی نوێدا به‌پێزد. فه‌ره‌اد پیربāl له‌ نووسینی‌کدا ده‌فه‌رمی (له‌سه‌رده‌مانی‌کدا دزی‌م کردوه، نه‌گه‌ر خۆم ئیستا نه‌مه‌ ئاشکرانه‌که‌م، ره‌نگه‌ هه‌ر ئاشکرا نه‌بی).

ئه‌مه‌ قسه‌ی که‌سی‌که‌ کامل بووه، بێ سێ‌کردنه‌وه‌ رووبه‌پووی سه‌ره‌تا‌کانی خۆی بووه‌ته‌وه، ئه‌وا به‌ده‌نگی به‌رز پێ له‌و خه‌تایه‌ ده‌نی... خۆزیا هه‌موو جوورنه‌تی د. پیربāl مان ده‌بوو، خۆزیا هه‌موو جوورنه‌تی ئه‌وه‌مان ده‌بوو رووبه‌پووی خۆمان بینه‌وه.

په‌یفه‌که‌ی - موکری - لێره‌ ته‌واوبوو، ده‌پرسم ئایا ناوی من و ناوی ئاوه‌له‌کانی مامۆستا (رێبین) یان تیا بوو؟ پێی وتبوون به‌رچاوتان به‌کله‌وه‌یه؟ ناوی که‌سیانی هه‌تاوه‌ و پێی وتوووه‌ تو‌ دزی؟! ئیدی به‌ چ پێتۆرێک به‌ - موکری - یشدا هه‌ڵده‌شاخ و قسه‌ی پێ‌ده‌لێ و ده‌یکاته ره‌فیی خۆی و ئاوه‌له‌کانی؟.

مامۆستا (رێبین) له‌لاپه‌ره (٤٣) ی گۆفاری ئاینده‌ ژماره (٥) دا ئیمه‌ به‌ کفر و نه‌خوینه‌وار له‌قه‌له‌م ده‌دا و ده‌لێ: (کۆمیدیای گه‌وره‌ ئه‌وه‌یه‌ غه‌فور ئه‌و کفرانه‌ ده‌خاته‌ ده‌م فرۆید و ده‌لێ له‌و دوو لیکۆلینه‌وه‌دا باسی کردوه، مه‌حاله‌ بتوانی ناوی ئه‌و دوو لیکۆلینه‌وه‌مان بۆ بنوسی).

ته‌ماشه‌که‌ خوینه‌ری به‌پێز که‌ - مۆریس گۆدۆلی - له‌م نووسینه‌ وه‌ریگێ‌دراوه‌ی گۆفاری گه‌لاویژی نوێ ژماره (٥) که‌ هه‌ردوو بۆی نوسه‌ر کامیل محمد قه‌ره‌داغی و فایه‌ق ره‌حیم محمد له‌ گۆفاری - النهج - ه‌وه‌ کردویه‌نه‌ به‌کوردی، ده‌لێ: (بابه‌تی کوشتنی باوک و پێشیلکردنی حرام کراوه‌کان له‌ زۆربه‌ی ئه‌و کاره‌ گرنگانه‌دا ئاماده‌بیان هه‌یه‌ که‌ فرۆید پێشکه‌شی کردون، هه‌ر له‌ (ته‌وته‌م و حه‌رام) ه‌وه‌ بیگره‌ هه‌تا

(یه‌کتا‌په‌رستی و موسای مروّف) به (نیگه‌رانی له‌ رۆشنی‌بری‌دا) و (پاشه‌پۆژی وه‌هم‌/یشه‌وه‌). یان - گۆدۆلی - ده‌لی: (ده‌بی‌ت نه‌شه‌مان له‌یادنه‌چیت که‌ نه‌م چیرۆکه‌ له‌لای فرۆید ته‌واوکه‌ری هه‌یه‌، نه‌وه‌تا باوکه‌که‌ له‌پاش کوشتنی جاریکی تر له‌ریگه‌ی نه‌لته‌رناتیفیکه‌وه‌ دیته‌وه‌ ژیان که‌ نه‌ویش ئاژه‌لیکی ته‌وته‌می‌ه و له‌پۆره‌سمی‌کی دیاریکراودا خواردنی هه‌رام کراوه‌...).

کاک ری‌بین له‌ ژماره‌ (۱۰) ی گۆفاری گه‌لاوێژی نویدا نه‌م وته‌یه‌ی (مۆریس گۆدۆلی) ی کردوه‌ته‌ ناویشانی باسه‌که‌ی له‌سه‌ر توفیلی (هه‌سار) (باوکی کوردی له‌نیوان کوشتن و زیندوو‌بوونه‌وه‌دا)، زۆربه‌ی قسه‌کانی نه‌و باسه‌ی له‌و نووسینه‌ی - گۆدۆلی - وه‌ وه‌رگرتوه‌ و بی‌نه‌وه‌ی هیچ ئاماژه‌یه‌ک بۆ (گۆدۆلی) ی به‌ده‌خت بکات.

مۆریس گۆدۆلی - به‌ناو‌بانگترین کۆمه‌لناسی دنیا‌یه و چه‌ندین کتییی دانسقه‌ی هه‌یه‌ وه‌ه‌ندیکیان کراون به‌عه‌ره‌بی و له‌دار - المدی - چاپکراون و له‌یه‌کێ له‌ دوا ژماره‌کانی گۆفاری (النه‌ج) چاپیکه‌وتنیکی هه‌یه‌. دیاره‌ نه‌و مامۆستایه‌ خۆی له‌و پێ فه‌یله‌سوف تره‌ بۆیه‌ لی، وه‌رده‌گرێ به‌لام به‌گوێی ناکات(!!) و له‌به‌ر قسه‌کانی غه‌فور سالح عه‌بدوللا نه‌ویش به‌درۆده‌خاته‌وه‌..

کاک ری‌بین له‌ ژماره‌ (۵) ی ئاینده‌ له‌ باسی فرۆید و مۆریس گۆدۆلی وه‌رگێپانه‌که‌ی منی تیکداوه‌ و پێش و پاشی کردوه‌ که‌ له‌ گۆفاری (النه‌ج) ژماره‌ (۱۰) وه‌رمگرتوه‌ و قۆناغی دووه‌می گریمانه‌که‌ی فت کردوه‌، که‌ (گۆدۆلی) دابه‌شی کردوه‌، بۆنه‌وه‌ی سه‌ر له‌ خوینه‌ر تیک‌ب‌دات و من به‌هه‌له‌دا بیات و خۆی به‌ راست ده‌رکات، نه‌مه‌یش نه‌خلاقیه‌تیکه‌ له‌

ئه‌مانه‌تی عیلمی‌یه‌وه به‌دوو‌ره، ته‌نها نوسه‌ره‌کانی رژی‌می به‌عس پێش راپه‌پین ئه‌م ره‌فتاره‌یان ده‌کرد، چونکی خۆم ده‌ردی ئه‌م ره‌فتاره‌م خواردوه. ئه‌ی ئه‌وه نیه مامۆستا ری‌بین، ئه‌و ستوونه‌ی رۆژنامه‌ی (ناسۆ) ژماره (١٦) ی ١٩٨٩/١١/١١ ی کردوه ته‌ ده‌سکه‌لای ده‌ستی تا هێرش بکاته سه‌رم. من ئه‌و نووسینه‌ لی‌ی بی‌به‌ریم، من شتی‌کم نووسی بوو تا ملی خۆم له‌ په‌تی سی‌داره‌ دوو‌ری‌خه‌مه‌وه، که‌چی هه‌ندێ نوسه‌ر له‌و رۆژنامه‌یه‌ هه‌ر خۆیان ناو‌نیشانه‌که‌یان گۆرپی‌وو به‌ناوی (هه‌لۆیستی‌که جینی شانازی‌مه) و ناوی سه‌دام حسی‌ن و هه‌ندێ قسه‌ی رووزه‌ردیان تیا‌ترنجاندبوو، چونکی سا‌ل سا‌لی ١٩٨٩ بوو کێ هه‌دی هه‌بوو روونکردنه‌وه بنوسی و بلی‌ی من شتی وام نه‌نووسیوه. من ئه‌و نووسینه‌م به‌ته‌له‌فۆن له‌ که‌رکوکه‌وه بۆ خۆینده‌وه ته‌نانه‌ت به‌ ده‌سته‌تی منیش نه‌بوو. ته‌نانه‌ت له‌و رۆژنامه‌یه‌دا گالته‌شیان پێ‌کردوم به‌ نووسین بۆ‌ئه‌وه‌ی سووکم که‌ن چونکی من له‌و چیرۆکه‌ی بۆ جه‌نگ نووسی‌بووم - چیرۆکی‌کی مرۆ‌فایه‌تی بوو، باسی له‌ ده‌رد و زوو‌خوا‌ی ئه‌و جه‌نگه‌ چه‌په‌له‌ ده‌کرد که‌ سه‌دام و به‌عس به‌سه‌ر گه‌لانی عێراق‌یا سه‌پاندبو‌یان - په‌شی‌مان ببوومه‌وه له‌ دوا به‌رگی رۆ‌مانی (توانه‌وه) که‌ سا‌لی ١٩٨٨ به‌چاپ گه‌یشته، ئه‌ویش خه‌ریک بوو سه‌رم بدا به‌ فتاراته‌. ئه‌م مامۆستا‌یه ده‌شتوانی بگه‌ریته‌وه سه‌ریه‌کی‌ک له‌ ژماره‌کانی (هاو‌کاری) سا‌لی ١٩٩٠ وابزانم ده‌و‌ری‌به‌ری مانگی ته‌مووز بوو به‌چاکی له‌بیرم نیه روونکردنه‌وه‌یه‌کم له‌ دوا لاپه‌ره‌که‌ی له‌سه‌ر نووسراوه، راپۆرتی‌که بۆ له‌سی‌داره‌دان.

من ئاگام له‌مه نه‌بوو له‌ هه‌ولێر بووم، هونه‌رمه‌ندی شه‌هید و هاوڕێم -
که‌ریم عوسمان - م بێنی له‌ ساحه‌ی شیخ الله وتی شتیکی خراپیان
له‌سه‌رت نووسیوه‌ له‌ هاوکاری - مشوورێکی خۆت بخۆ له‌وانه‌یه‌ بنگرن و
له‌ناوت به‌رن. ئه‌م حیکایه‌ته‌ زۆریه‌ی نوسه‌رانی کورد له‌ کوردستانی
عێراق ئاگادارن، ئه‌و براده‌ره‌ نوسه‌رانه‌م که‌ مامۆستا کاریان له‌گه‌ڵ ده‌کا
له‌ ده‌زگای سه‌رده‌م شایه‌تی حالن. جاریکیان ره‌شنووسی ئه‌و چیرۆکه‌م
دایه‌ کاک (ئازاد عبدالواحد) ی ره‌خه‌نگه‌گر وتی چیرۆکیکی ئاساییه‌ و چ
پێوه‌بندی به‌م جه‌نگه‌ به‌دناوه‌وه‌ هه‌یه‌؟!

براده‌ریک (م.ن) کاتی خۆی پێی وتم ده‌بی تۆ له‌جیاتی ئه‌م چیرۆکه‌
ئێعدام بکړی، چونکی تۆ قادسیه‌ت به‌کوشت داوه‌ و دژی قادسیه‌یه‌!
ئه‌مه‌ تۆزیک بوو له‌ راستیه‌ی که‌ کاک رێبین نازانی یان ده‌یزانی و خۆی ئی
گێل ده‌کا..

بۆ هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی بوختانه‌ بێسه‌رویه‌ره‌کانی کاک رێبین، بۆ
بابه‌ته‌که‌ی - گۆډۆلی - په‌ناده‌به‌مه‌به‌ر وه‌رگیرانه‌که‌ی کامیل محمد
قه‌ره‌داغی و فایه‌ق ره‌حیم له‌ گۆڤاری گه‌لاویژی نوێ ژماره‌ (5) : (له‌
ده‌قی دیو و حه‌رام) ئه‌وه‌ی که‌ پێوه‌ندی به‌ کوشتنی باوکه‌وه‌ هه‌یه‌
به‌شیوه‌ی به‌دوای یه‌کداهاتنی سه‌ربرده‌کان دیت و هه‌مووشی له‌ سێ
قوناغدا هاوسه‌نگی وه‌رگرتوه‌. له‌کۆتایی قوناغه‌کانیشدا پێوه‌سته
کۆمه‌لایه‌تییه‌کان به‌ته‌واوی به‌رجه‌سته‌ بوون:

له‌ قوناغی یه‌که‌مه‌دا؛ باسی ئاپۆریه‌کی پڕ ئاواوه‌ی خه‌لکیکی
سه‌ره‌تاییمان پێشکه‌ش ده‌کات. که‌ له‌نیوانیاندا باوک به‌ژن و کوپ
وکچه‌کانی ده‌وره‌دراوه‌. ده‌سه‌لاتیکی سێکسی ره‌های به‌سه‌ر ژن و
کچه‌کانیدا هه‌یه‌ و قۆرخ کردنه‌ سێکسیه‌که‌ش پشت به‌ پیاده‌کردنی
تووندوتیژی و هه‌ره‌شه‌ی به‌کارهێنانی هی‌زده‌به‌ستیت. ئاره‌زووی سێکسی

كوپەكانىش بەرامبەر بە دايك و خوشكەكانيان لەگەڵ ئەم توندوتىژىە
(بەكردەو ەيان بە ئەگەرەدا) بەرىك دەكەون. من لىرەدا تەنيا ئەم
هەقە بە رىبين دەدەم لەجياتى وشەي (خەساندن)، وشەي (خەتەنە)
كردنم بەكاربردوو. ئەمەيان ەلەيەكى ئەنقەست نىيە، چونكى خۆيشى
زۆر باسى (خەساندن) دەكات لە بابەتى (باوكى كوردى لەنيوان كوشتن و
زيندوبوونەو ەدا). بۆيە داواي لىبوردين لە خوينەر دەكەم بۆئەو ەلە
بەكارهينانى زاراو ەكان..

لە قۇناغى دوو ەدا؛ پلانى كوپ و رۆلە بۆ ەرييەكان دەبينين كە برپار
دەدەن لە ياساى باوك ەلگەپننەو ە بەكوشتنى يەكجارەكى لىي رزگار
بين.

لە قۇناغى سىيەدا؛ و لەپاش ئەنجامدانى تاوانەكەيان لەجياتى
ئەو ەي كە كوپەكان دايكى خۆ، يان دايك و خوشكەكانيان لەنيوان
خۆياندا دابەش بكەن. بۆيان دەردەكەوئت كە ئەگەر ئەو بەكەن ئەوا
گيرۆدەي خودى ئەو رىگەيە دەبنەو ە كە دەگاتەو ە بەكوشتنى باوك.
بەلام ەلەكەيان لەدەست دەرچوو. لىرەدا ئىتر بەخواستى خۆيان
پاشگەزدەبنەو ە. بەم شىو ەيە بەتەواوى ويستى خۆيان واز لە تىركردنى
ئارەزوو ە ياساغ كراو ەكانيان دەهينن كە ئەو تىركردنە لەرىگاي
پىادەكردنى توندوتىژىيەو ە بىت. بەلام ەر بە وازهينانيان لە
زەماو ەندكردن لەگەڵ دايك و خوشكەكانيان ئەو ە بەسەر خۆياندا
دەسەپنن كە لە دەرەو ەي سنوورى ئاپۆرە ئازاو ەكەي خۆياندا بەدواي
ژنى تردا بگەرئين).

ئەمە قسەي غەفور سالىج ەبدوللا نىيە بەلكو قسەي - گۆدۆلى - يە
كە كاك رىبين لە من چاكترى دەناسى.

ره‌خه‌نی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدیری جێبو

جا خوێنه‌ری ئازیز سووکه به‌راوردێك بكه له‌نیوان ئه‌و سێ قوناغه و تۆقڵیتی (حه‌سار) دا بزانه چ جیاوازیه‌ك به‌دی ده‌كه‌ی. یان باسه‌كه‌ی - مۆریس گۆدۆلی - (كوشتنی باوك یان قوربانیدانی سیكسی) بخوێنه‌وه له ژماره (5) ی گه‌لاویژی نوێ، باسه‌كه‌ی كاك رێبینیش بخوێنه‌وه له ژماره (یه‌كی) هه‌مان گۆقاردا بزانه چ جیاوازیه‌ك ده‌بینی له‌نیوان بۆچوونه‌كاندا، به‌قسه‌ی خۆی ئه‌و - گۆدۆلی - ی به‌فارسی خوێندۆته‌وه. من بۆ شایه‌تی حال یه‌ك دوو سووکه په‌ره‌گرافیک له هه‌ردوو بابه‌ته‌كه ده‌هێنمه‌وه بزانه جیاوازیان هه‌یه. رێبین له‌ نووسینه‌كه‌ی (باوكی کوردی له‌نیوان كوشتن و زیندوو‌بوونه‌وه‌دا) ده‌لێ له‌لایه‌ره (65): (چونكه فرۆید خۆشی هه‌رگیز ئه‌م چیرۆكه‌ی وه‌ك یه‌قینیکی زانستی دانه‌پشت ئه‌گه‌رچی چاوی له‌سه‌ر هه‌ندێ له‌ لیکۆلینه‌وه‌کانی - داروین - بوو، به‌لكو وه‌ك گریمانیه‌ك ته‌ماشای ده‌کرد).

چ جیاوازیه‌کی هه‌یه له‌گه‌ڵ ئه‌م قسه‌یه‌ی - مۆریس گۆدۆلی - (له‌ تیبینیه‌كدا فرۆید بۆ به‌لگه‌هێنانه‌وه بۆ چه‌مکی دروستکردنی ئه‌و ئاپورا ئازاوییه‌ سه‌ره‌تاییه به‌ روون و راشکاوی پشت به‌ - داروین - ده‌به‌ستیت).

یان چ جیاوازیه‌ك هه‌یه له‌نیوان ئه‌م قسه‌یه‌ی رێبین له وتاری (باوكی کوردی...) كه ده‌لێ: (باوك له‌ رێگه‌ی وێنه‌كانیه‌وه، ده‌گه‌رێته‌وه. به‌لام گه‌رانه‌وه‌ی باوك له‌ رێگه‌ی وێنه‌كانه‌وه، جیاوازه له‌ مانه‌وه‌ی خودی باوك...).

له‌گه‌ڵ ئه‌م قسه‌یه‌ی - مۆریس گۆدۆلی - له وتاری (كوشتنی باوك یان قوربانیدانی سیكسی) دا كه ده‌لێ: (ده‌بیست ئه‌وشه‌مان له‌یادنه‌چیت باوكه‌كه له‌پاش كوشتنی جاریکی تر له‌ رێگه‌ی ئه‌لته‌رناتیفیکه‌وه دێته‌وه

ژیان که ئه‌ویش ئاژه‌لێکی ته‌وته‌مییه و له رۆره‌سمێکی دیاریکراودا خواردنی حه‌رام کراوه‌).

ئه‌مه‌یه (ده‌ست پاکی) که کاک رێبین باسی ده‌کات؟ به‌ ته‌ئکید خوێنه‌ری هێژا ئه‌و دوو باسه‌ له ژماره (١) و (٥) ی که‌ لاویژی نوێ‌دا بخوینێته‌وه بۆت ده‌رده‌که‌وێ که ئه‌و - مۆریس گۆدۆلێ - ده‌ست ناپاکه - وتاره‌که‌ی خۆی له وتاره‌که‌ی (رێبین) هوه وه‌رگرتوه به‌لام هه‌ندی ترش و خوێی ئه‌وروپی پیاکردوه !!

یان که ده‌لێ: (ئایا قسه‌ هه‌یه له‌مه‌ کۆمیدی‌تر: ئایا جگه‌ له‌ غه‌فوریش که‌ سێک هه‌یه له‌ دنیا‌دا بلێ چیرۆکێک دا‌پشتنه‌وه‌ی کتێبیکی لیکۆلینه‌وه‌ی پڕ له‌ وتویژی ئه‌نتروپۆلۆگی و تیوری ده‌رونشیکاریه‌وه‌؟ ... تاد).

باشه‌ من ده‌پرسم ئایا بیرێ (وجود) ی وتویژه‌کانی قورستره‌ یان ئه‌نتروپۆلۆژی و ده‌رووناسی که ئه‌و دوو زانسته زیاتر په‌نا ده‌بهنه‌ به‌ر (دیراسه‌ی مه‌یدانی) له‌لای ئه‌نتروپۆلۆژیه‌کان و (دیراسه‌ی سریری) له‌لای زانا ده‌روون ناسه‌کان؟. (وجودیه‌ت) پتر په‌نا ده‌باته‌ به‌ر زهن هیه‌چ گۆره‌پانیکی نیه‌ له‌ مرۆف زیاتر که‌ شیکاری تیا بکات. دیاره‌ له‌ دنیا‌ی رۆمان خویندنه‌وه‌ و چیرۆک خویندنه‌وه‌ و فیکر زۆر کۆله‌واره‌. باشه‌ ده‌پرسم: ژان پۆل سارته‌ر بیریارێکی وجودی چیرۆک و رۆمان و شاتۆنامه‌کانی ئایا چیرۆکی دل‌داری و سێکسی و سوارچاکی بوون یان سه‌رجه‌م کوزارش بوون له‌ بیرێ وجودی (سارته‌ر)؟!.

با سیانه‌ی (رێگا‌کانی ئازادی) بخوینێته‌وه‌ و، بیرۆکه‌ی زۆربه‌ی رۆمان و شاتۆنامه‌کانی له‌ دووتویی کتێبه‌ تیوریه‌کانیدا هه‌ن به‌تایبه‌تی (الوجود والعدم). یان نووسه‌ران و موفه‌کیره‌کانی لامعقول و پووچکه‌رایێ (الع‌بث). ئایا بیرۆکه‌ی کتێبی - یاخی‌بوو (المتمرد) ی ئه‌لبێر کامۆ له‌ رۆمانی

(نامۆ) دا ره‌نگی نه‌داوه‌ته‌وه، یان (ئه‌فسانه‌ی سیزیف) له - به‌دحالی بوون - و ژۆربه‌ی شانۆنامه‌کانی (کامۆ) دا؟!

باشه تۆ بڵێی هه‌موو رۆمانه‌کانی دنیا هیچ په‌یوه‌ندیه‌کیان نه‌بێ به‌ فیکر و هزره‌وه؟

یان قسه‌یه‌کی سه‌یرتر ده‌کات: (ئیدی لێره‌دا نابێ له‌ غه‌فور بپرسین چۆن نۆڤلیتیک هه‌شتا لاپه‌ره‌ دارشتنه‌وه‌ی راسته‌وخۆی سێ چوار په‌ره‌ی گریمانه‌یه‌کی ئه‌نترۆپۆلۆگیه‌..!) من لێره‌دا ئه‌وشه‌ ناڵیم که ئه‌م قسه‌یه‌ی پێچه‌وانه‌ی قسه‌کانی دیکه‌یه‌تی که له‌ مه‌وهر کردویه‌تی، دیاره قسه‌یه‌ک ده‌کات نازانی به‌رله‌وه چی وتوو؟ به‌هه‌رحال، ژۆر رۆمانی جیهانی هه‌یه له‌سه‌ر دێره‌ قسه‌یه‌ک بنیاتنراون، یان چیرۆکنووسی گویی له‌ رسته‌یه‌کی کابرایه‌ک ده‌بێ و رۆمانیک له‌سه‌ر رۆده‌نی.. هه‌مه‌نگوای رۆمانی (پیره‌مێرد و ده‌ریا) ی له‌سه‌ر ده‌سته‌واژه‌یه‌ک رۆناوه که ئه‌ویش ئه‌وه‌یه: (مرۆڤ تیکده‌شکێ به‌لام نابه‌زێ).. یان - شانۆنامه به‌ناوبانگه‌کی (شه‌کسپیر) - هاملیت - که له‌سه‌ر ده‌سته‌واژه‌یه‌ک رۆنراوه (بیم یان نه‌بیم) (To be or not to be).. ئیدی بۆ نابێ له‌سه‌ر گریمانه‌یه‌ک نۆڤلیتی رۆبێزێ که به‌ قسه‌ی خۆی کتێبیکه نه‌ک سێ چوار په‌ره.. له‌ شوێنیک دیکه‌ی وتاره‌که‌یدا ده‌لێ: (غه‌فور رۆمانیک دینیت که نه‌یخویندۆته‌وه به‌لام پوخته‌ی رۆمانه‌کی له‌ (ئه‌ده‌ب الفنتازیا) دا خویندۆته‌وه..) (!!)

یه‌که‌م، جارێ کاک ریپین هینده په‌له‌په‌لی کردوه وشه‌ی (ادب) ی به‌ ئیملا کوردی نووسیوه (ئه‌ده‌ب الفنتازیا). ئایا ئه‌مه سه‌مه‌ره‌نیه و مشتێ نیه له‌ خه‌رواری بۆ په‌له‌په‌لی ئه‌م؟!

دووه‌م، خۆم ئه‌و راستیه‌م درکاندوه و به‌خۆی که‌شفی نه‌کردوه و، ده‌شمتوانی له‌ که‌سیکی وه‌کو ئه‌وی تیک بده‌م و بڵێم رۆمانه‌که‌م خویندۆته‌وه. ئه‌گینا ئێستا ئه‌م قسه‌که‌وره گه‌ورانه‌ی نه‌ده‌کرد، ئه‌ویک

جودایی نه‌کات له‌نیوان (زه‌که‌ریا تامر) و (فازل سامر) دا، نه‌زانئ کامیان چیرۆکنووسه و کامیان ره‌خنه‌گره، چۆن ئه‌وه‌ته‌له‌ی هه‌لده‌هێنا، جگه‌له‌وه‌ی که جینۆ بکاته پیشه‌ی له‌جیاتى ره‌خنه‌ی بابه‌تیانه؟!

ئه‌وه‌تا دیسان له‌لای خواره‌وه به‌راورده‌که دووباره ده‌که‌مه‌وه له‌نیوان چیرۆکی (عیزرائیل) و رۆمانی (پیاوی لم) ی هۆقمان، من نالیم (عیزرائیل) له‌وه‌وه وه‌رگیراوه...

رۆمانی پیاوی لم	چیرۆکی عیزرائیل
<p>(ناثانیل) پالهلانی رۆمانه‌که‌یه له‌گه‌ڵ خوشک و براکانیدا و باوکه‌که‌یان کابرایه‌کی دل‌ره‌ق و تووندوتیژ و هه‌وه‌س بازه.</p>	<p>پالهلانه‌که کورپی خیزانه‌یه‌که، خیزانه‌که‌ی پیکهاتوو له‌ باوکیکی دل‌ره‌ق، دایکیکی بێ‌ده‌سه‌لات و خوشک و براکانی.</p>
<p>باوکه‌که هه‌میشه له‌ ژن و منداله‌کانی دابراوه و له‌ ژوره‌که‌ی خۆیدا خۆی دووره‌په‌ریزگرتوو.</p>	<p>باوکه‌که هه‌میشه له‌ هه‌موو شتی‌کدا له‌ ژن و منداله‌کانی دووره‌په‌ریزه.</p>
<p>شه‌وان له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌ی‌دا موماسه‌ره‌ی سێکس ده‌کات موماره‌سه‌یه‌کی زۆره‌ملی له‌لایه‌ن باوکه‌که‌وه.</p>	<p>باوکه‌که شه‌وانه‌ ژنه‌که‌ی په‌لکش ده‌کا بۆ نێو پێخه‌ف بۆ موماره‌سه‌ی سێکس.</p>
<p>ناثانیل به‌ دزیه‌وه ده‌یه‌وێ ته‌ماشای ئه‌و موماره‌سه‌ سێکسه بکات له‌نیوان دایک و باوکیدا.</p>	<p>شه‌وان له‌ ژیر لیقه‌که‌وه سه‌رده‌ردینن بۆ دینتی موماره‌سه‌ی سێکسی نیوان دایک و باوکه‌که.</p>
<p>له‌ترسی (پیاوی لم) ناویری هه‌زه‌که‌ی به‌دی به‌هینئ.</p>	<p>دایکه‌که به‌ عیزرائیل ده‌یانترسیئ بۆنه‌وه‌ی ئه‌و موماره‌سه‌یه نه‌بینن.</p>
<p>له‌شه‌وی نه‌نگوسته‌چاو موماره‌سه‌ی سێکس ده‌ست پێده‌کات له‌نیوان دایک و باوکدا.</p>	<p>دیسان له‌ شه‌ودا باوکه‌که به‌ره‌و پێخه‌فی دایکه‌که ده‌خزئ بۆ موماره‌سه‌ی سێکس.</p>

من تێناگه‌م له‌م نوسه‌ره‌ عه‌جیبانه‌ی کوردی دوا‌ی راپه‌رین که‌
 خۆشیان سه‌ریان لێتێکچوو‌ه و له‌ جێو به‌ولاوه‌ هیچی دی نازان. رێبین
 هه‌ردی به‌ عاجباتی ده‌زانێ که‌ من باسی کۆمه‌لگای (غینای تازه‌) (*) م
 کردوو‌ه منیش له‌و باسه‌وه‌ وه‌رمگرتوو‌ه که‌ ئێوه‌ پووخته‌ی وتاری (باوکی
 کوردی له‌نیوان کوشتن و زیندوو‌بوونه‌وه‌دا) تان لێی وه‌رمگرتوو‌ه و هیچ
 ئاهازه‌یه‌کتان به‌و باسه‌ نه‌داوه‌ که‌ ناوی: (کوشتنی باوک یان قوربانیدانی
 سیکسی) .. مۆریس گۆدۆلی .. له‌شوینێکی دیکه‌ی نووسینه‌که‌یدا با بزانی
 ده‌لێ چی: (له‌سه‌ره‌تا گوتم بۆ من گرنگ نه‌خوینده‌واری غه‌فور نه‌،
 به‌لکو لای من ئه‌وه‌ ترسناکه‌ که‌ غه‌فور گه‌وره‌ترین بیراره‌کانی ئه‌م
 سه‌رده‌مه‌ ده‌کات به‌ نه‌خوینه‌وان).

وه‌لاهی من له‌ خۆم شک نابه‌م قسه‌م به‌ مۆریس گۆدۆلی و فرۆید و
 محمد عابد الجابری و میشیل فۆکۆ و فرانسیس فۆکۆیاما یان عه‌لی حرب
 وتیێ یان محمد ئه‌رگۆن. به‌لام و ابزانم ره‌خنه‌م له‌ به‌ختیار عه‌لی و مه‌ریوان
 وریا قانع گرتبوو، وتوو‌مه‌ ئه‌وه‌ی ئێوه‌ ده‌یڵێن خه‌لکی دیکه‌ وتوو‌یانه‌.
 خوینده‌ری کوردی نه‌گه‌ت تۆ بێی گه‌وره‌ترین بیراره‌کانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌
 ئه‌و دووانه‌ و مامۆستا و (من لف لفهم) بێ؟! ..

به‌پاستی ماوه‌یه‌که‌ گه‌یشتوو‌مه‌ته‌ قه‌ناعت که‌ کورد میله‌له‌تێکی گه‌لی
 مه‌زنه‌ و هه‌رگیز له‌ناوناچێ، چونکی مردوو‌ه‌کانی میله‌له‌تانی دی دین و له‌
 زیندوو‌ه‌کانی ئێمه‌ شت وه‌رده‌گرن و به‌ناوی خۆیانه‌وه‌ ده‌یکه‌نه‌ کتیی
 گه‌وره‌ گه‌وره‌ .. کارێکی باش نیه‌ بۆ نوسه‌رانی وه‌کو (ئه‌دۆنیس، عه‌لی
 حرب، محمد عابد الجابری، محمد ئه‌رگۆن، گابریل گارسیا مارکیز، مۆریس
 گۆدۆلی و فرۆید) دین له‌ که‌له‌پووی میله‌له‌تی قورپه‌سه‌ری وه‌کو کورد
 وه‌رده‌گرن و خۆیانی پێده‌که‌نه‌ فیه‌له‌سوف، ئه‌مه‌یان گه‌لی عه‌یبه‌ کوردینه‌

! ..

له‌شویئێکی دیکه ده‌لی: (له‌به‌رئه‌وه‌ی غه‌فور فیری به‌سه‌ر باوک سالاریه‌وه‌ نیه) .. ئێ باشه‌ عه‌یبه‌ له‌ که‌سیک بپرسی بلی: ۲+۲ ده‌کاته‌ چه‌ند، ئه‌ویش بلی نازانم ده‌کاته‌ (۴)؟!

رێبین له‌ شویئێکی دیکه‌ی جێبونا مه‌که‌یدا وا ده‌لی: (له‌وه‌ ده‌گه‌رێم چ که‌سیک به‌ غه‌فوری گوتوو له‌ سیسته‌می باوک سالاریدا باوک ده‌سه‌لاتی موته‌له‌قی هه‌بووه‌؟) .. به‌سه‌ری هه‌موو لایه‌که‌مان هه‌ر جه‌نابت وات پێ گوتووم، له‌ باسی (باوکی کوردی له‌نیوان ..) وا ئیژیت: (ئایا ده‌سه‌لاتی باوکی کوردی چ جوهر ده‌سه‌لاتیکه‌؟ دواچاریش ده‌فه‌رمی: (ده‌سه‌لاتی کوردی ده‌سه‌لاتیکه‌ سزاده‌ره‌). بێگومان مه‌به‌ست له‌ ده‌سه‌لاتی باوکی کوردیه‌. کێ ده‌توانێ سزاده‌ر بێت؟ ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ی که‌ ده‌سه‌لاتی موته‌له‌قی هه‌یه‌ به‌سه‌ر خه‌یزان دا یان به‌سه‌ر میله‌تدا .. ئه‌و باسه‌ی رێبین له‌ ژماره‌ (یه‌کی) گه‌لاوێژی نوێدا یه‌که‌ په‌راوێزی هه‌یه‌، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ که‌ نووسیویه‌تی (ئه‌م باسه‌ به‌شی یه‌که‌مه‌). سه‌رچاوه‌کانی دیکه‌ی قسه‌کانی که‌ ئاماژه‌یان پێده‌کا به‌ختیارعه‌لی و مه‌ریوان وریایه‌ و هه‌ندێ نووسینیش له‌نیو که‌وانه‌دا خاوه‌نه‌کانیان دیار نین، ناوی مه‌نه‌جیه‌تی (میشیل فوکۆ) ده‌هێنێ له‌گه‌ڵ دی سۆسیر و دریدا و ئه‌ریک فرۆم، به‌لام ئه‌مانه‌یان ته‌نها ناو ریزکردنه‌ و هه‌چی دی. به‌لام وه‌کو له‌مه‌وبه‌ر ئاماژه‌م پێدا سه‌رچاوه‌ی سه‌ره‌کی باسه‌که‌ی - مۆریس گۆدۆلی - یه‌ که‌ ئاماژه‌ی پێنه‌داوه‌. هه‌روه‌ها له‌و نووسینه‌دا (سیاق ثقافی) به‌ (ره‌وتی رۆشنه‌بیری) وه‌رگێراوه‌ که‌ سیاق ناکاته‌ (ره‌وت) ده‌کاته‌ (له‌دووتوێ) یان (بۆته‌ی) .. کاک له‌تیف هه‌لمه‌تی شاعیر له‌ هه‌مان ژماره‌ (۵) ی گۆفاری (ناینه‌) له‌ وه‌لامی کاک رێبین دا ده‌لی: (کاک رێبین

بابه‌تیکی نارد بۆ گۆڤاره‌که به‌ناونیشانی (باوکی کوردی له‌نیوان کوشتن و زیندوبوونه‌وه‌دا) له ژماره (یه‌کی) گۆڤاره‌که‌دا بڵاوکرایه‌وه. من بۆ میژوو ده‌یڵیم ئه‌و وتاره‌م ئیمزا نه‌کرد وه‌کو ئه‌ندامێکی ده‌سته‌ی نوسه‌رانی (گه‌لاویژی نوێ) به‌لامه‌وه ئه‌سته‌م بوو یه‌کێک کوردی نه‌زانی و له‌ گۆڤاریکی سه‌نگیندا بابه‌تی بۆ بڵاوکریته‌وه...

ئه‌وه‌ی من بزانم کاک شێرزاد هه‌سه‌ن له پێنج شه‌ش کتێب زیاتر چاپکراوی هه‌یه، ئه‌وه‌تا به‌ختیار عه‌لیش هه‌ر نه‌ ئێستا دوو سێ کتێبی به‌ چاپ گه‌یاندوه به‌هه‌رجۆریک بێ، به‌لام ئه‌وه‌ی من بزانم رێبین هه‌ردیه‌ چهند پێشه‌کیه‌کی سه‌قه‌تی بۆ چهند کتێبیکی ناته‌واو گومان له‌سه‌ر نووسیه‌، له‌گه‌ڵ ئه‌و بابه‌ته‌ی ژماره (یه‌کی) گه‌لاویژی نوێ و بابه‌تیکی له ژماره (١٦) گۆڤاری (ئێستا) که هێرشکردنه‌ سه‌ر شاعیرانی کورده به‌ کۆن و نویانه‌وه، ئه‌و نووسینه‌ی گۆڤاری ئاینده (٤) که کاک له‌تیف بۆی راستکردوه‌ته‌وه.

له‌سه‌ر باسی چیرۆکی (که‌له‌ کوپان و ئاسکه‌ کچان) دا چیرۆک نووسی نا. راوی سوری (زه‌که‌ریا تامر) ی کردوه به‌ (فازل سامر). برپايش ناکه‌م هه‌له‌ی چاپ بێ چونکی (٣) جار دووباره‌ی کردۆته‌وه. ئه‌وه‌تا هه‌رسێ رسته‌که ده‌یئمه‌وه:

((١- پاش ئه‌م هه‌موو شاکاره‌ی غه‌فور دێته‌سه‌ر به‌راوردکردنی که‌له‌ کوپان و ئاسکه‌ کچان به‌ چیرۆکی (فازل سامر) ده‌لێ ئه‌م دوو چیرۆکه له‌یه‌ک ده‌چن..

١- له‌ چیرۆکه‌که‌ی فازل سامردا.

٢- بۆچی له‌ چیرۆکه‌که‌ی فازل سامردا))

که‌چی (فازل سامر) ره‌خنه‌گرێکی عێراقی ناسراوه.. خوێنه‌ره چاکه‌کانی کوردستانی عێراق ده‌گه‌من تێیاندا هه‌یه ناوی (زه‌که‌ریا تامر) یان نه‌بیستبێ وه‌کو چیرۆکنووسیکی داھێنه‌ری عه‌ره‌ب. به‌ نووسینه‌که‌ی خۆمدا چوومه‌وه وتم نه‌با هه‌له‌م کردبێ یان هه‌له‌ی چاپ رووی دا‌بێ.. به‌لام دیتم من راستم نووسیوه له‌ لاپه‌ره (١٧١) ی که‌ لاویژی نوێ‌دا یه‌که‌م رسته‌ی دوا‌ی ناو‌نیشانی چیرۆکه‌که‌ (چیرۆکی مه‌رگی گو‌له‌ یاسه‌مین): (ئه‌مه‌ چیرۆکیکی چیرۆکنوسی سوری (زه‌که‌ریا تامر)ه‌).

له‌ شوێنێکی دیکه‌ ئه‌وه‌تا دیسان له‌ قسه‌یه‌کی له‌مه‌ویه‌ری په‌شیمان ده‌بیته‌وه وه‌کو چۆن پار له‌ قیستی‌قالی بنکه‌ی که‌ لاویژ دوا‌ی دوو ده‌قیقه له‌ بیروبۆچونه‌کانی خۆی په‌شیمان بوه‌وه، ئه‌وه‌تا ده‌لێ: (لێ‌ره‌وه مه‌حاله‌ چ به‌ختیار و چ هه‌رکه‌سیکی دی به‌ گۆران و نالی و مه‌حوی بلێ سه‌له‌فی، وه‌ک چۆن مه‌حاله‌ به‌ غه‌فور بگوتریت نوسه‌ر و خوێنده‌وار، غه‌فور ره‌خنه‌کانی به‌ختیار له‌و ئه‌زمونانه‌ ده‌شیوینێ و ده‌لێ ئه‌وه‌تا به‌ختیار پێیان ده‌لێت سه‌له‌فی..).

یه‌که‌م، خۆ ئه‌وه‌تا گۆفاری (ئێستا) ژماره‌ (١٦) ماوه‌ته‌وه و نه‌غه‌وتاه، که‌ خودی رێبین خۆی ئه‌وانه به‌ کۆن و سه‌له‌فی له‌قه‌له‌م ده‌دات!

دووه‌م: ئه‌وه‌تا دیسان قسه‌که‌ی به‌ختیار عه‌لی له‌ژماره‌ (٥) ی ره‌هه‌ند ده‌یتمه‌وه: (سه‌له‌فیه‌ت له‌به‌رامبه‌ر دونیای ئێمه‌دا هه‌یچی نیه‌ بیلێت له‌مێژیشه‌ له‌ناو که‌لاهه‌ مه‌عریفیه‌کانی خۆیدا، بابه‌تی مردوو، شیعرێ مردوو، گوتاری مردوو، دوباره‌ده‌کاته‌وه).

له زمانى عه‌ره‌بى واتای وشه‌ی (سلفی) یانى ئه‌وه‌یه (به‌سه‌رچوو) یان (کۆن). وه‌کو عه‌ره‌ب ده‌لێ (عفا الله عما سلف) واتا خوا له‌وه‌ بووراهه‌ که به‌سه‌رچوو بۆیه (السلفية) سه‌له‌فیه‌ت له‌وه‌ زیاتر هیچ واتایه‌کی نیه‌، به‌لام ئه‌م خۆی له (سیبویه) به‌عه‌ره‌بى زانتر ده‌زانێ، که ده‌لێ (سه‌له‌فی دیدگایه‌کی ئه‌م‌پۆیه‌ و له‌گه‌لماندا ده‌ژێ سه‌له‌فی ته‌نها ئه‌وکاته سه‌له‌فه‌ که له‌ ئێره‌ و له‌ ئێستادا بێ نه‌ک له‌ رابردودا))!! سبحان الله...!!!

با بێینه‌ سه‌ر باسه‌که‌ی رێبین له‌ گۆڤاری (ئێستا) ژماره (١٦) به‌ناو نیشانی (تارماییه‌کان له‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ره‌ پێ داھێنه‌ره‌که‌ی شیرکۆ بێکه‌سدا).. له‌وێ چى ده‌لێ و له (ئاینده‌)ش چى ده‌لێ: له (ئێستا) دا ده‌لێ: (به‌لام شیرکۆ بێکه‌س له‌ هه‌موو که‌سیک زیاتر ده‌بێت ئه‌و راستیه‌ بزانی‌ت که نه‌وه‌یه‌کی تازه‌ش هه‌یه‌ هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ به‌ رووبه‌رووبوونه‌وه‌یه‌کی رادیکالانه‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و میراته‌ له‌ ئیفلجیه‌ ده‌ستی پێکرد). یان ده‌لێ: (لێره‌وه‌ له‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ره‌که‌ی شیرکۆ بێکه‌سدا ناو و کتێبه‌کان هه‌ن، به‌لام به‌داخه‌وه‌ ناو و کتێبه‌کان به‌س نین). دابا بزانی‌ن ئه‌م مامۆستایه‌ له (ئاینده‌) چۆنى ده‌گۆڕێ و ده‌لێ: (منێک که شیرکۆ بێکه‌سم به‌ گه‌وره‌ترین شاعیری هاوچه‌رخ دانابی که تا ئێستاش ته‌حه‌دای نه‌وه‌ی شیعرى تازه‌ ده‌کات؟ چۆن و له‌کویدا که‌وتومه‌ته‌زه‌مکردنى خۆی و هاوچه‌رخه‌کانی؟).

یان سه‌یری ئه‌م قسه‌یه‌ی بکه‌ن له‌ ژماره (١٦) ی گۆڤاری (ئێستا) ده‌لێ: (به‌راستی یه‌كجار سه‌یره‌، شیرکۆ بێکه‌س به‌ سانایی به‌سه‌ر بێ ده‌نگی و هیچ نه‌کردنى نه‌وه‌کانی رابردودا تێده‌په‌رێت و یه‌خه‌ی نه‌وه‌ی تازه‌ ده‌گرێت، ئه‌گه‌رچی من نازانم مه‌به‌ست له‌ نه‌وه‌ی تازه‌ کێیه‌؟).

ئێ باشه بۆ یه‌خه‌ی ئه‌وه‌ نه‌وه تازیه نه‌گرێ که جه‌نابتان نازانن کێیه، که ئیستا ده‌لێی ته‌حه‌دای ده‌کا. زۆر سه‌یره نازانی نه‌وه‌ی تازه کێیه، که چی به‌ناویانه‌وه ته‌صریح ده‌دا!! یان له هه‌مان وتاردا چی ئیژێ: (هاوڕێیان: سه‌رنج به‌ده‌ن ئه‌وه‌وه به‌زۆرکراو به‌تازه‌گه‌ره چۆن له‌گه‌ڵ نه‌وه‌ی رابردودا ستون و گۆشه‌ مردوووه‌کانی رۆژنامه و گۆڤاره‌کانیان له‌نیوان خۆیاندا به‌ش کردوو و چۆن پێکه‌وه قیستی‌قال ده‌گیژن و ده‌سکه‌وته‌کانیان به‌ش ده‌که‌ن، تازه‌گه‌ر فیلێک نیه بیکه‌ین و ده‌مامکێک نیه بیکه‌ینه سه‌رمان). ئه‌ی ئه‌گه‌ر ئه‌مه مه‌به‌ستی زه‌مه‌کردنی شیرکو بیکه‌س و هاوچه‌رخه‌کانی نه‌بی‌ت، ده‌سا دیاره مه‌به‌ستی نه‌وه‌کانی نیوه‌ی هه‌زاره‌ی سییه‌مه؟!

یان بزانی‌ن رێبین چ ده‌فه‌رمێ (به‌پاستی نالی و مه‌حوی و حاجی قادری کۆبی و گۆران و ده‌یان ناوی دی چیان لی هاتوه و له‌ کوژین؟). (جگه‌ له‌ کومه‌لێک تارمایی و چه‌ند کتییێکی تۆزگرتوو چیان لی‌ماوه‌ته‌وه)..

وه‌رن با بزانی‌ن له‌ (ئاینده) چۆن له‌ رقی من له‌ و قسه‌یه‌ی خۆی په‌شیمان ده‌بی‌ته‌وه: (لێره‌وه مه‌حاله‌ چ به‌ختیار و چ هه‌رکه‌سیکی دی به‌ گۆران و نالی و مه‌حوی بلێ سه‌له‌فی!! سو‌بحانه‌الله، بادانه‌وه بۆ کورد چاکتر وایه بۆ ئه‌م براده‌ره عه‌یب نیه..! ئه‌ی به‌ختیار به‌کێ ده‌لێ که‌لاوه مه‌عیرفیه‌کانی خۆی؟! بۆ دی‌فاعکردن له‌ (مه‌ریوان وریا) هه‌یچی پێ نیه جگه‌ له‌ هه‌ندێ قسه‌ی بێ بنج و به‌نه‌وان. فه‌رموو بزانی‌ن چۆن به‌رگه‌ی لێده‌کا: (هه‌ر له‌ به‌رئه‌وه‌ش داوای لێ‌بوردن له‌ مه‌ریوان ده‌که‌م و ده‌زانم ئه‌م کورته‌کردنه‌وه‌یه رازیناکات. به‌لام ئه‌وه‌ی من ده‌مه‌وی ئاشکره‌کردنی درۆ و بوختانی گه‌وره‌نه‌خوینده‌وارێکی وه‌ك غه‌فوره که زۆر (بێ‌شه‌رمانه)

ده‌لێت ئه‌م وتاره‌ جگه‌ له‌ کورداندنی باسه‌که‌ی (بنیه‌ العقل العربي) هه‌چی دی نیه‌، خوێنه‌ر به‌ته‌واوی ده‌توانی هه‌ست به‌وه‌ بکات که‌ ئه‌م تونه‌ سیاسیه‌ که‌ کرۆکی وتاره‌که‌ی مه‌ریوان پێک ده‌هێنن، به‌ته‌واوی لای جابری ونه‌..).

یه‌که‌م: ده‌سته‌وسانی رێبین هه‌ردی دیاره‌ هه‌چی پێ نیه‌ بۆ راستیه‌کانی من..

برگه‌ی دووه‌می ناوینیشانی کتێبه‌که‌ی محمد عابد الجابری قرتاندوه‌ ناوی راستی کتێبه‌که‌ ئه‌مه‌یه‌: (بنیه‌ العقل العربي، نقد العقل العربي).

دووه‌م: ئه‌و خوێنه‌ره‌ی که‌ ئێوه‌مانان چه‌واشه‌تان کردوه‌ چۆن هه‌ستی پێ بکات، هه‌ست به‌ چی بکا جگه‌ له‌وه‌ی که‌ ئێوه‌ هه‌ندی زانیاری سه‌قه‌تی پێ ده‌ده‌ن..! من مژده‌ ده‌ده‌مه‌ ئه‌م (رێبین)ه‌ که‌ له‌ ده‌رفه‌تیکی دیکه‌ی عه‌رزه‌که‌ی (محمود الذوادی) بۆ کتێبه‌که‌ی محمد عابد الجابری (بنیه‌ العقل العربي، نقد العقل العربي) وه‌رده‌گێڕم که‌ له‌ گۆڤاری (عالم الفکر) جه‌لدی (٢٠) ژماره‌ (٤) ی یه‌نایه‌ر، فه‌برایه‌ر، مارت سالی ١٩٩٠ بڵاویوه‌ته‌وه‌.

ئه‌وجا له‌لای خوێنه‌ر ئاشکراده‌بێ که‌ مه‌تنی ئه‌و نووسینه‌ی (مه‌ریوان وریا) (رۆشنییری کوردی.. و سیستمی عیرفانی) چه‌ند مافی ئه‌وه‌ی پێوه‌یه‌، جگه‌ له‌ هه‌ندی درێژدادپی و گۆپینی ناوی (ابن العربي) به‌ (باباتاھیر هه‌مه‌دانی) نه‌بێ. مه‌ریوان وریا (٣) نووسینی دیکه‌ی له‌م باباته‌نه‌ له‌ ژماره‌ (١٨ و ٤٢ و ٤٣) ی رۆژنامه‌ی (ناسۆ) بڵاوکردوه‌ته‌وه‌! هه‌روه‌ها سێ ئه‌لقه‌ی نووسینیکی به‌ختیار عه‌لی به‌ناوینیشانی (مێژوو ریتمی سروشت قه‌یرانی ئیراده‌گه‌ریتتی). که‌ له‌ رۆژنامه‌ی کوردستانی نوێ

ژماره (٣٥٣) و (٣٥٤) و (٣٥٥) سالی دوهم مانگی ١٩٩٣/٤
بلاووبونه‌ته‌وه... به‌ختیار عه‌لیش له‌ژماره (٣٢) ی رۆنامه‌ی (ناسۆ)،
(١٩٩٠/٢/٣) له‌م جۆره‌ ته‌نزیراته‌ی بلاوکردوه‌ته‌وه...

له‌ لاپه‌ په (٦٨) ی گوڤاری (ئاینده) مامۆستا له‌ به‌ر په‌ له‌ په‌ل
قه‌سه‌کانی (ئه‌دوئیس) ده‌کاته‌ قسه‌ی من ده‌لێ: (غه‌فور ده‌نووسی: الوهم
الثاني هو الاختلاف.. غه‌فور ده‌لێ: (الوهم الثالث هو المماثلة.. غه‌فور
ده‌لێ: الوهم الرابع هو التشكيل النثري...)). ئه‌وه‌ی پا‌کانه‌کانی مامۆستا
بخوینێته‌وه بۆ به‌ختیار عه‌لی بۆی ده‌رده‌که‌وی که (ئه‌دوئیس) زمان
کوردی ده‌زانێ و له‌ به‌ختیار عه‌لی باسه‌که‌ی (الشعرية العربية) له‌وه‌وه
دزیوه. ئه‌م رێبینه‌ که (الجابري) به‌ نه‌زان له‌قه‌له‌م بدات که ده‌لێ: (ئه‌م
تۆنه‌ سیاسیه‌ که کرۆکی وتاره‌که‌ی مه‌ریوان پێکه‌هێنن به‌ته‌واوی لای
جابری ونه) ئیدی چۆن هاوه‌له‌کانی خۆی ناکاته‌ سه‌رچاوه‌ی زانیاری
(ئه‌دوئیس و الجابري)! خوینێری نازیزه‌ ده‌بی بۆ ئه‌م جۆره‌ ئه‌قلانه‌ی
کورد سه‌له‌وات لێده‌ین...

رێبین ده‌لێ: (غه‌فور ٥٦ لاپه‌ په‌ی نوسینه‌که‌ی به‌ختیار
کورتکردۆته‌وه بۆ ئه‌م پینچ خاله‌) نه‌خێر، من ده‌لێم (ئه‌دوئیس) ئه‌و
(٥٦) لاپه‌ په‌ی نوسینه‌که‌ی به‌ختیاری کورتکردۆته‌وه بۆ پینچ وه‌هم...!
یه‌که‌ مجاره‌ قسه‌یه‌کی فره‌ جوان ده‌کا که ده‌لێ: (به‌ختیار بێ‌هاوتایه
چونکه‌ کاریکی کردوه له‌وه‌وه‌پیش هه‌یج ئه‌دیپیک له‌ میژووی ئه‌ده‌دا
نه‌یکردوه). ئه‌شه‌ه‌د وایه‌، چونکی به‌ختیار عه‌لی ئه‌مه‌یه‌ داهێناوه‌که‌ی و
هه‌یجی دیکه‌. ئه‌نجا ئه‌مه‌یان زۆر سه‌یره‌ من به‌ به‌ختیار عه‌لیم نه‌وتوه
دزه‌، که‌چی ئه‌و مامۆستایه‌ که‌ براده‌ری له‌ میژینه‌ی ئه‌وه‌ عه‌پابێتی

ناتۆره‌ی دزی پێو ده‌لکێنێ. ئیدی ئه‌م مامۆستا به‌راب و پارێزه‌ریکی سه‌رنه‌که‌وتوی به‌ختیاره‌لی به‌ چونکی له‌ دووتویی قسه‌کانیدا هیچی نه‌وتوووه‌ خوێنه‌ر برپای پێکا یان وه‌کو من به‌لگه‌ به‌هێنێته‌وه‌ بۆ (بوختانه‌کانی) من و هه‌لیانه‌وه‌ شینێته‌وه‌، مه‌خابن!

به‌لام ته‌نیا به‌ قسه‌یه‌کی سیاسیه‌ ده‌یه‌وێ هه‌موو شته‌کان دیزه‌ به‌ ده‌رخۆنه‌ بکات که‌ ده‌فه‌رمێ (ته‌ماشاکه‌ن ئه‌م پیاوه‌ چ رویه‌کی هه‌یه‌؟ له‌ هه‌موو ئه‌وه‌وه‌ شۆرشگێڕانه‌دا که‌ پێشمه‌رگه‌ و رێکخسته‌نه‌کانی شار بۆ راوکردنی پیاوانی رژێم ده‌یاندان و ئێمه‌ رۆژانه‌ له‌ سلێمانی ده‌مانبێست). جا چیه‌ ئێمه‌ش له‌ که‌رکوک ده‌مانبێست نه‌ک له‌ سلێمانی. به‌لام سه‌یر له‌ وه‌دایه‌ باس له‌ هه‌وله‌ شۆرشگێڕانه‌کانی پێشمه‌رگه‌ ده‌کات! بێگومان ئه‌و پێشمه‌رگانه‌ش هه‌موو دنیا ده‌زانی پێشمه‌رگه‌ و رێکخسته‌نه‌کانی یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان بوون له‌و سالانه‌دا. که‌چی هه‌ر دوینی ئه‌م بوو له‌ مینه‌به‌ری میهره‌جانه‌کانی بنکه‌ی گه‌لایێ هێرشێ ده‌کرده‌سه‌ر خه‌باتی ئه‌و سالانه‌ی ئه‌م حیزبه‌ (ی.ن.ک) به‌تایبه‌تی له‌ رۆژی یه‌کشه‌مه‌مه‌ ۱۹/۱۲/۱۹۹۹ له‌ هۆلی سلێمانی سه‌نته‌ری گه‌نجانه‌، کۆمه‌ڵی هێرشێ قین له‌ دلانه‌ی کرده‌ سه‌ر ستراتیژ و سیاسه‌تی ئه‌م حیزبه‌ و دیسان کاک مه‌لا به‌ختیار لێی به‌ده‌نگ هاتوووه‌ و خستوووه‌ تیه‌وه‌ ئێو قه‌پێلکی خۆی.

رێبین ده‌لێ: (غه‌فور ده‌لێ کورد له‌ کوردستانی عێراقدا له‌ سه‌ره‌تای سالی هه‌فتاوه‌ باسی له‌ تازه‌گه‌ری و وه‌همه‌کانی کردوه‌، به‌لام کوا و که‌ی؟ له‌ چ شوێنێکدا له‌ چ کتێبێکدا؟).

بۆ وه‌لامی ئه‌م پرسیاره‌ سه‌یه‌ی و رویه‌پووی کاک شێرکۆ بێکه‌سی شاعیری ده‌که‌ینه‌وه‌ بزانه‌ چۆن پێی ده‌لێ له‌ سالی هه‌فتا به‌ یانیکیان

ده‌رکرد به‌تاوی (روانگه‌) وه‌و پێنج ئه‌دیبه‌ و شاعیری کورد ئیمزایان کرد و داوای تازه‌گه‌رییان کرد له‌ ئه‌ده‌به‌ی کوردیدا و داوی ئه‌وه‌یش گۆڤاری (روانگه‌) دوو ژماره‌ی لێده‌رچوو که له‌سه‌ر به‌رگی یه‌که‌می ئه‌م دروشمه‌ نووسرابوو: 'بیری نوێ، وته‌ی نوی، کرداری نوێ' وایزانم شتیکی له‌و بابته‌ بوو. ئه‌م روانگه‌خوازانesh له‌ ژێر کارتیکردنی (به‌یانی ٦٩) ی شیعری عێراقی‌دا بوون که فازل عه‌زاوی و هاوڕێکانی مۆریان کرد.

به‌لام به‌یانه‌که‌ی (روانگه‌) ئه‌م پێنج شاعیر و ئه‌دیبه‌ مۆریان کرد! حسین عارف، شیرکو بێکه‌س، جه‌لال میرزا که‌ریم، کاکه‌ مه‌م بۆتانی، جه‌مال شارباژێری).. ئه‌مه‌ جگه‌ له‌و ده‌یان وتارانه‌ی که‌ د. عزالدین مسته‌فا ره‌سول و که‌مال میراوده‌لی و چه‌ندانی دی له‌سه‌ر به‌ره‌می روانگه‌خوازه‌کان نووسران یان ئه‌و ده‌یان نووسینه‌ی که‌ ده‌ریاره‌ی نوێگه‌ری ده‌کران به‌کوردی و له‌ گۆڤاره‌کانی (به‌یان) و (روژی کوردستان) و رۆژنامه‌ی (برایه‌تی) و (هاوکاری) دا بڵاوده‌بوونه‌وه‌..

سه‌یری رێبین هه‌ردی له‌وه‌دایه‌ که‌ داوی (٣٥) لاپه‌ره‌ نووسینی گۆڤاری (ناینده‌) هاتوه‌ ده‌لێ: (بێگومان ئه‌مه‌ گه‌مه‌یه‌کی یه‌کجار خوشه‌ به‌لام به‌داخوه‌ من هه‌وسه‌له‌ییم نیه‌ و به‌جێ دێلم بۆ که‌سانی بێ نیش و کاری وه‌ک غه‌فور)..

به‌ براده‌ریکی (رێبین) م وت که‌ (٣٥) لاپه‌ره‌ جێیوی له‌سه‌رم نووسیوه‌، سه‌ری سووپما وتی (٣٥) لاپه‌ره‌؟! وتی ئه‌مه‌ واتای بێ‌نیشیه‌.. یه‌کیك نه‌زانئ ئه‌م وه‌کو - مۆریس گۆدۆلی - هه‌میشه‌ گه‌ره‌ به‌ زانکۆکانی دنیا‌دا بۆ موخازه‌ره‌وته‌وه‌، بۆیه‌ فریای (٣٥) لاپه‌ره‌ نووسینی گۆڤاریک ناکه‌وێ!!

یان ده‌لێ: (غه‌فور له‌بری هه‌موو ئه‌مانه‌ ته‌نها بیرى پرۆسه‌یه‌کی تیرۆری له‌میژوودا ده‌که‌وێته‌وه که ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که سه‌دام حسیڤ پالّه‌وانه‌که‌یه‌تی..).

ئێ جا ئه‌مه‌ میژووه‌ واده‌لێ من چی بکه‌م؟ من وه‌کو تو و کا که سه‌دام ناتوانم به‌که‌یفی خۆم میژوو بنوسمه‌وه، چی بکه‌م که به‌ختیار عه‌لی به‌سه‌ره‌اتییکی وای هیناوه‌ته‌وه که له‌ عیراق رووداوه‌ وه‌کو چۆن له‌ باسی رووداوه‌کانی که‌رکوکى سالی ۱۹۵۹ دا یان باسی به‌ریبونه‌وه‌ی فرۆکه‌که‌ی (عبدالسلام عارف) دا، جا بۆئه‌مه‌یان ئه‌وه‌ وه‌ولّه نه‌بی که عبدالکریم قاسم سه‌ره‌ک وه‌زیرانی عیراق ئامانجی بوو و (سه‌دام) یش پالّه‌وانه‌که‌ی نه‌بوو، بگره‌ فوئاد الرکابی و تحسین معله و عبدالوهاب الغیری و عبدالکریم الشیخلی پالّه‌وانی بوون، به‌لام سه‌دام ئه‌ندامییکی هه‌ره‌ بچووکى ئه‌و گروپه‌ بوو که تو خه‌ریکه‌ لیئمانی ده‌که‌ی به‌ (پالّه‌وان)!!

جا ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌ راست نیه‌ بۆوا هه‌لچووی؟! بۆئه‌وه‌ی رووداوه‌کانی ۱۹۵۹ ی که‌رکوک و عبدالسلام عارف و ئیواره‌ سه‌یرانه‌کانی پیره‌میژد راست بێ به‌لام ئه‌مه‌یان درۆبی؟! له‌گه‌ل مندا ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ سه‌مه‌یه‌ریه‌ی بخویننه‌وه:

(غه‌فور به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک په‌یه‌وه‌ندی به‌ رۆمانه‌که‌وه‌ نیه‌، چونکه‌ جگه‌ له‌ خودا و به‌ختیار عه‌لی که‌ستێک نیه‌ بزانیته‌ له‌کاتی باسکردنی تیرۆری سه‌ره‌نگا چ چیرۆکی تیرۆریکی له‌خه‌یالدا بووه‌؟!). تو بلێی ئه‌م رێبینه‌ غه‌یب ناسبی وه‌ها قسان ده‌کات؟ یان دیاره‌ به‌ختیار عه‌لی یه‌کیکه‌ له‌ مه‌عصومه‌کانی دنیا و مه‌حاله‌ قسه‌ی پێبووتری!!

به‌لام من به‌تۆ ده‌لێم با له‌به‌ینی خۆم و خۆندا بێ، چیرۆکی تیرۆری به‌پێز سه‌رۆکی رۆمانه‌که‌ی (میکل ئه‌ستوریاس) ی له‌خه‌یاڵدا بووه. که‌ من له‌ باسه‌که‌م له‌ گه‌لاویژی نوێ ناوم هێناوه که‌چی تۆ باسی ئه‌و رۆمانه‌ت نه‌کردوه (سه‌رۆکی به‌پێز) ی (میکل ئه‌ستوریاس) ی گواتیمالی.

() () ()

من له‌ گۆڤاری گه‌لاویژی نوێ دا وتوومه: ئه‌و (باوکه‌ی هه‌سار) یان ئه‌و باوکه‌ی رێبین هه‌ردی باوکی کوردی نیه ده‌شێ له‌ ولاتیکی ئه‌فه‌ریقی وه‌کو (غینیا ی نوێ) دا هه‌بێ له‌ ناو گه‌لی (بارۆیا) که‌ نێرینه ده‌سه‌لاتی موله‌قی هه‌یه). به‌لام رێبین بۆی هه‌یه له‌ زۆزانی خۆی گالته‌ی به‌و قسه‌یه‌ی من بێت. به‌لام تۆ بلێی گالته‌ی به‌م قسه‌یی - مۆریس گۆدۆلی - یش بێ که‌ له‌ چاوپێکه‌وتنیکدا وتویه‌تی و کراوه به‌ عه‌ره‌بی و له‌ گۆڤاری - النهج - ژماره (١٦) ی سالی ١٩٩٨ دا بڵاوبۆته‌وه؟ ده‌لێ: (سه‌رده‌م ئه‌زمونه‌کانم سه‌باره‌ت به‌ بارۆیه‌کان و سه‌باره‌ت به‌ ته‌قسی ته‌لقینی نێرانه‌یان ئه‌م جوړه ئالیه‌ته‌ی بۆ ناشکرا کردم، وه‌ک ده‌زانی که‌ ده‌سه‌لات له‌ ناو ئه‌م کۆمه‌لگایه‌ دوور له‌ چینایه‌تی و ده‌وله‌ت، له‌ ده‌ستی پیاواندا بوو، ژنان به‌ ده‌ربوون له‌ موله‌کداریه‌تی زه‌وی و چه‌ک و به‌کارهێنانی چه‌ک و له‌ به‌ره‌مه‌یێنانی ئامرازه‌کانی گۆرینه‌وه و پاره (خوێ) و گه‌یشته‌نی راسته‌وخۆ به‌ خۆریان به‌ هێزه‌کانی ئه‌ودیبوی سروشت (ماوراء الطبیعة).. ئه‌و نابه‌رابه‌ریه‌ی (اللامساواة) بارودۆخه‌که‌ له‌ نێوان هه‌ردوو ره‌گه‌زه‌که‌دا له‌ دیدی بارۆیه‌کاندا به‌لگه‌ نه‌ویست بوو)..

رێبین که باسی (غینای نوێ) ده‌کا، ناگای له‌وه نیه که - مۆریس
گۆدۆلی - کتیبیکێ هه‌یه سه‌باره‌ت به‌ پیاوانی مه‌زن، ده‌سه‌لات و رکێف
له‌لای بارۆیه‌کان له‌ گینای نوێ دا..

• هه‌ر له ژماره (١٦) ی گۆفاری (ئێستا) بزانی کاک رێبین چون
به‌هه‌له باسی (رامبو) ی شاعیری کردوه و ئیمه‌ش له ژماره (١٨)
ی ئێستادا بۆمان راست کردوه‌ته‌وه، ئه‌مه به‌ خاتری ئه‌وه‌یه تا
خوێنه‌ر بزانی چه‌ند زانیاریه‌کانی له‌جێی خۆیاندا نین..
له گۆفاری (ئێستا) ژماره (١٦) ده‌لی: (رامبو جگه له پیاویکی نامۆ
که دواچار بوو به قاجاخچی له ولاتیکی ئه‌فریقیدا، هه‌چی دی نه‌بوو، و
هه‌موومان ده‌زانی رامبو پاش (٣٠) ساڵ له مردنی وه‌ک شاعیریکی مه‌زن و
داهێنه‌ر و تازه‌گه‌ر که‌شف کرا..).

- لیژده‌دا سه‌یر له‌وه‌دایه ئه‌م براده‌ره هه‌موومان ده‌کاته شایه‌تی
حال، نازانم به‌ چه‌ پێوه‌ر و قه‌ناعه‌تیک؟!

- ئیمه‌ش ئه‌م هه‌له‌یه‌مان بۆ چاککردۆته‌وه - گه‌رچی هه‌له‌کان
له‌ژماردن نایه‌ن - (رامبو ١٠ ی تشرینی دووه‌می ساڵی ١٨٨١مرد،
به‌لام پێش مردنی چامه‌کانی وه‌کو (پاپۆره سه‌رخۆشه‌که) و
(دروشانه‌وه‌کان) و (وه‌رزیک له‌ دۆزه‌خ) هه‌موو نێوه‌نده
ئه‌ده‌بیه‌کانی فه‌ره‌نسیان هه‌ژاندبوو. نه‌ک وه‌کو (رێبین) ده‌لی
(پاش ٣٠ ساڵ له‌ مردنی) چونکی (جیرار بویر) ده‌لی: (ساڵی ١٩١٥
ئه‌لمانه‌کان نیوه په‌یکه‌ره‌که‌ی رامبۆیان دزی). واتا هه‌ر له‌ دوا
مردنی وه‌کو مه‌زنیک له‌ (شارل فیل) په‌یکه‌ری بۆ کرابوو. هه‌شتا
ته‌مه‌نی نه‌گه‌یشته‌بووه (٢٠) ساڵ مه‌زنترین و بلیمه‌ترین

شاعیری‌فهره‌نسا بوو، ئه‌وجا وازی له‌ شیعەر مه‌ینا و رویشته‌ بۆ
(حه‌به‌شه) به‌دوای بزێوی و موغامه‌ره‌کردنه‌وه. بۆیه‌ به‌رله‌وه‌ی
بمری هه‌موو شیعیری نوێی فهره‌نسا قه‌رزاریاری رامبۆ بوو، نه‌ك
دوای (۳۰) ساڵ له‌ مردنی..). (ئێستا) ژماره (۱۸).

• نه‌فهرته‌ له‌و رۆژه‌ ده‌كه‌م ئه‌گه‌ر بیته‌ و له‌ رێبین و هه‌قاله‌کانی
به‌باشی له‌سه‌ر من بنووسن، چونکی باس نووسینی ئه‌وان وه‌كو
زه‌مکردن و خراب نووسین وایه‌. وه‌كو چۆن ئه‌م جینیونامه‌یه‌ی
مه‌دحکردنێکی گه‌وره‌یه‌ بۆ من..

من ده‌مه‌یکه‌ چه‌ندین نوسه‌ری عه‌ره‌ب و کورد به‌باشی له‌سه‌ریان
نووسیوم من چ پێویستم به‌ قه‌له‌مه‌ بێئینسافه‌که‌ی ئه‌وان نیه‌. له‌و
نوسه‌ره‌ عه‌ره‌بانیه‌ی به‌ره‌مه‌کانی منیان به‌چاکی هه‌لسه‌نگاندوه‌: د.
عبدالله ابراهيم، سعدي عوض الزيدي، قحطان جاسم جواد، يوسف
الحيدري، شوقي كريم، محمد زه‌هزاف، اسماعيل عيسى، هيثم الناشي،
موسی محمد، اسماعيل شاكر الرفاعي.. ئه‌وه‌ی كه‌ خۆم ئاگام لێی بێ..
به‌كوردیش محمود زامدار، محمد موكری، جلال زه‌نگابادی، دكتور عادل
گه‌رمیانی.

رۆمانی (توانه‌وه) یه‌كه‌یكه‌ له‌و رۆمانه‌ كوردیانه‌ی كه‌ مامۆستا
ابراهيم قادر محمد، ماسته‌رنامه‌ی له‌سه‌ر وه‌رگرتوه‌.

• رێبین بۆ قووم كردنه‌ چاوی خوێنه‌ر ئاماژه‌ به‌و نووسینه‌ ده‌دا كه‌ له‌
ستوونێکی رۆژنامه‌ی (ناسۆ) ساڵی ۱۹۸۹ بڵاوکراوه‌ته‌وه، له‌مه‌به‌ر
ئاماژه‌م به‌ راستیه‌که‌ی دا. به‌لام به‌م مامۆستایه‌ ده‌لێم له‌ ساڵی
۱۹۹۰ پێش کاره‌ساتی داگیرکردنی (کویت) دام و ده‌زگاکانی به‌عس
وێستیان به‌ته‌واوه‌تی رۆشنییری کوردی پاوان بکه‌ن به‌تایبه‌تی
(شاتۆ) ئه‌وه‌بوو نووسراویکیان له‌ژێر ژماره (۲۲۱۸) به‌ناو
ئه‌مینه‌داریتی گه‌شتی رۆشنییری و لاوانی ناوچه‌ی (نۆتۆنۆمی)

کوردستان ده‌رکرد، که له (١١) خاڵ پیکهاتبوو، به‌پیتی ئه‌و (١١) خاڵه ده‌بوايه ده‌قه کوردیه‌کان له‌خزمه‌تی بیرى به‌عس و عه‌ره‌بچیه‌ت به‌عس بووايه، دانه‌یه‌ک له‌و نووسراوه‌م ده‌ستکه‌وت له‌لایه‌ن هونه‌رمه‌ند (محسن محمد) هوه شتی‌کم له‌سه‌ری نووسی و له‌هاوکارى بلام کرده‌وه، چووم به‌گژی ئه‌و هه‌ولێ چه‌په‌له‌وه. دواى بلامبوونه‌وه‌ی نووسینه‌که‌ی من له (هاوکارى) ژماره ١١٨٨ له ١٩٩٠/٦/٢١ ئه‌مینداری ئه‌و ئه‌مینداریه‌تیه که (حکمت حاجی سه‌لیم) بوو و به‌عسیه‌کی کۆنی کورد بوو، گپى گرتبوو، یه‌کسه‌ر کۆبوونه‌وه‌ی به‌ سه‌رجه‌م ئه‌مینداریه‌تیه‌که‌ کردبوو سه‌باره‌ت به‌ من و ئه‌و نووسینه‌ی من - وابزانم سه‌رجه‌م ریکخسته‌کانی به‌عس له‌ هه‌ولێر ده‌مارگیر ببون و که‌وتبوونه‌ ملۆو مۆشکردن له‌ من - ئه‌و بوو حیکمه‌ت حاجی سه‌لیم پرسیبوو ی که‌ مه‌وقیفم چیه‌ له‌ عه‌سکه‌ری پێیان وتبوو (سه‌لیمه) ئه‌نجا به‌ زمانى عه‌ره‌بى وتبوو (لعد دبرو له‌ ته‌مه) واتا تۆمه‌تیکی بۆ ریکخه‌ن. هونه‌رمه‌ند محسن محمد که له‌ هه‌ولێر ماوه وه‌کو کارمه‌ندیکی ئه‌مانه‌ته‌که له‌وێ ئاماده‌بوو بۆی گێرپامه‌وه، ئیدی دواى ئه‌وه نووسینیکیان نووسی و له‌ ژماره (١١٩٧، ١٩٩٠/٧/٢٦ له (هاوکارى) له‌ گۆشه‌ی (هه‌ر جاره‌ی نووسینیکی) بلامیان کرده‌وه. ئه‌مه‌یش بۆ ئه‌وه‌یه که ئه‌و رێبینه‌ بزانی ئیتمه‌ هه‌رگیز له‌گه‌ڵ ده‌سه‌لاتی به‌عس ته‌با نه‌بووین تا تاوانبارمان کات له‌ بری ئه‌وه‌ی ره‌خنه‌ی مه‌وزوعمان لێبگیر!

ئه‌مه‌یش هه‌ندی له‌ ده‌قی رونکردنه‌وه‌که‌ی (ئه‌مینداریتی گشت رۆشنییری و لاوان) ده‌رباره‌مان: (نامۆژگاری یا کاروبار ریکخستن)..

له‌ ژماره (١١٨٨) ی ١٩٩٠/٦/٢١ ی ئه‌م رۆژنامه‌یه‌دا، مامۆستا غه‌فور سالح عه‌بدوللا وتاریکی به‌ناونیشانی (یازده نامۆژگاری نووسراوی ژماره ٢٢١٨) بلامکرده‌وه و هه‌ندی باری سه‌رنجی خۆی ده‌رباره‌ی نووسراویکی

ئهم ئه‌مینه‌دارتییه‌ ده‌ریبڕیوو که له‌کاتی خۆیدا به‌سه‌ر به‌پێوه‌ به‌رایه‌تی
رۆشنیبری و لاوان و تیپه‌ هونه‌ریه‌کانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی کوردستان
بلاوکراوه‌ته‌وه و تێیدا باسی ئه‌و خالانه‌ کراون که ده‌بنه‌ بنچینه‌ی
روخسه‌تدانی شاتۆنامه. له‌پێشدا ده‌بی ئه‌وه‌ بڵێن که ئیمه‌یش هه‌ر له‌و
باوه‌ره‌داين هه‌روه‌کو نووسه‌ریش بۆی‌چوو، که شاتۆ ده‌وریکی گرنه‌گ له‌
کاروانی رۆشنیبری گه‌له‌که‌ماندا ده‌بینی و پێویسته‌ حسیییکی
زیره‌کانه‌ی بۆ بکری. ئه‌گینا له‌وانه‌یه‌ خه‌لکیکی وا هه‌بن ئه‌رك و وه‌زیفه‌ی
شاتۆ فه‌رامۆش بکه‌ن یا به‌ته‌واوی تێنه‌گه‌ن و ببیته‌ هۆی دواکه‌وتنی له‌
رێپه‌روی ئه‌و پیشکه‌وتنه‌ مه‌زنه‌ی که ئیستا عێراقی خۆشه‌ویستمان
ده‌یپێ. له‌به‌ر ئه‌م هۆیه‌ و گه‌لێک لایه‌نی هونه‌ری و کۆمه‌لایه‌تی تره‌وه‌.
به‌پێویستمان زانی چه‌ند خاڵێک ئاراسته‌ی تیپه‌ هونه‌ریه‌کان بکه‌ین که
بودجه‌ی سالانه‌یان له‌لایه‌ن ئیمه‌وه‌ داين ده‌کری که ئه‌و نیوی‌ناوه‌
(ئامۆژگاری).. بۆئه‌وه‌ی ئه‌و تێپانه‌ خۆیان له‌ هه‌ندێ بیروپای ته‌سک و
کۆن لاده‌ن، که به‌ هه‌چ شێوه‌یه‌ک خزمه‌تی قوناغی ئیستای گه‌له‌که‌مان
ناکه‌ن. ئه‌م کاره‌یش به‌ ئه‌رکیکی نیشتمانیی - پیرۆز و ره‌وا ده‌زانين
له‌پێناو وه‌دی‌هێنانی ئامانه‌که‌انی شوێشی ۱۷ - ۳۰ ته‌بموزی نه‌مه‌.
بۆیه‌ زۆرمان لاسه‌یره‌ مامۆستا غه‌فور سالح ئه‌م کاره‌ی ئیمه‌ به‌ ته‌گه‌ره‌
و کۆسپ دانا له‌به‌رده‌م شاتۆی کوردی بزانی و بگاته‌ راده‌یه‌ک بۆ ئیمه‌
راسته‌ و پرگال به‌کار دێنین).. (ئیمه‌ چه‌زمان ده‌کرد مامۆستا غه‌فور سالح
عه‌بدوڵلا نیه‌وه‌پۆکی نووسراوی ئیمه‌ی به‌جۆریکی قوولتر شیبکرايه‌ته‌وه‌ و
بۆچوونه‌کانی واقعیی و زانستی‌یا نه‌ ده‌بوون، نه‌ک سه‌ره‌پیی و په‌له‌ و
حوکمی نا‌په‌وا) تادوا‌یی نووسراوه‌که‌یان..

ئه‌گه‌ر خوێنه‌ر بگه‌ڕێته‌وه سه‌ر خاڵه‌کانی نووسراوه‌که له ژماره (١١٨٨) دا که له سه‌ریان داوام، من له‌نوسینه‌م دا دژ به ئاماژه‌کانی رژیمی به‌عس وه‌ستاوم و رووبه‌رویان وه‌ستاوم که شاتوی کوردی بکه‌نه ئامرازێک بۆ بلاوکردنه‌وه‌ی ئاماژه‌گلاوه‌کانیان له کوردستاندا. ئه‌وه‌بوو داگیرکردنی کویتی به‌سه‌رداها و من و نوسینه‌که‌میان له‌بیرچوه‌وه.

ئه‌گه‌ر وانه‌بوایه ئێستا خواده‌یزانی چیم به‌سه‌ر هاتبوو چه‌ندین که‌سی وه‌کو مامۆستايش له‌نوسینه‌کانیادا میان ده‌کرد به‌قاره‌مان!! که‌چی ئێستا زیندم قسه‌ی سارد و سووکم پێ‌ده‌لێن...!!

جاریکی دیکه راستیه‌کان به‌ جینیو ده‌مکوته‌وه‌کا

له‌سه‌ره‌تادا (قسه‌یه‌کی (باوکی رۆحی) مامۆستا ریبین، به‌ختیار عه‌لی ده‌هه‌ینینه‌وه، له‌ چاوێکه‌وتنی ئیزگه‌یی و له‌ رۆژنامه‌ی کوردستانی نوێ ژماره (٢٠٩٤) له ٩ / ٣ / ٢٠٠٠ بلاوبه‌ته‌وه و ده‌لێ: (به‌نیسبه‌ت ئه‌زمونی منه‌وه چ به‌ نیسبه‌ت ئه‌زمونی هاوته‌مه‌نه‌کانمه‌وه، به‌ دوو ئاست ئیش ده‌کات، ئاستیکیان سه‌یرکردنیان بریتیه‌ له‌وه‌ی گواستنه‌وه‌یه‌کی هه‌رفی هه‌ندێ مه‌فاهیم و چه‌مک و هه‌ندێ بۆچوونی روکاری و هه‌یجی تر نه‌یه. یان بۆچوونی گوازاراوه له‌ ژینگه‌کانی تره‌وه، بۆ ژینگه‌ی رۆشنییری کوردی بێ هه‌یج گۆران و ده‌ستکاری کردنێک). به‌ختیار ده‌لێ (گواستنه‌وه‌ی هه‌رفی) و (بۆچوونی گوازاراوه). کاتێ ئه‌مه ده‌لێ له‌ ئۆرشت ده‌یه‌وێ خۆی ده‌ریازکات و هه‌مووشته خراپه‌کان بخاته ئاستۆی هاوته‌مه‌نه‌کانی خۆی، که به‌ ته‌ئکیدیه‌کێ له‌ وانه (ریبین)ه، چونکی به‌لگه‌کان و جینیوه‌کان و هه‌لچوونه‌کانی ئه‌وه‌یان ئاشکراکرد، هه‌روه‌ها (ریبین) چه‌مه‌کانی (مۆریس گۆدۆلێ) ی گواستوه‌ته‌وه بۆ نیو رۆشنییری

کوردی له نووسینه که ی به ناوی (کوشتنی باوکی کوردی)، مه ریوان وریاش چه مکه کانی (محمد عابد الجابری) گواستوه ته وه له و نووسینه ی (رۆشنییری کوردی و سیستمی عیرفانی) که له به شی پێشووی ئەم باسه دا خستمانه به رچاو . ریپین و هاو بی ره کانی دوا ی ئە وه ی هه موو سه ره دا وه کانی راستیه کان که وتنه به ر تیشکی خۆر، نه یان توانی بیده نگ بن و که وتنه به رگری کردنیکی گیانه لایانه و، هیه چ پاساویکی پی نه ما (ریپین) هیه چ لۆژیکیک ی پی نه بوو بۆ دا کوکی کردن له و راستیه انه ی ئیمه له هه ردوو گۆقاری که لاویژنیوی ژماره (۱۵) و ئاینده ژماره (۶) دا به یانمان کرد و به به لگه شه وه هاتینه مه یدانی، وه لی کاتی (ریپین) ئیدیعی ئه وه ده کا به به لگه وه لامي ئیمه ی دا وه ته وه، با خوینهر خوی راستی و نا راستی ئه و ئیدیعی به چاو بیینی.. خوی کرد به ده م سپی ره هه ندیه کان و به راست و چه پدا که وته لاق و له ته رگرتن و هه لویست فروشتنی ساخته . ریگایه کی دیکه که گرتوویه تیه به ر، ریگای نا کوک بیرکردنه وه و خۆ ده ریازکردن له وه لامدانه وه ی راستیه کان.. دوباره کردنه وه ی ئه و قسانه ی که خوی به راستیان ده زانی، که چی واش نیه و زیاتر ئەم هه ولدانه یش نوشستی بیرکردنه وه کانی و هه وله کانی راده گه یه نی..

ره هه ندیه کان کۆمه لی ناوی موفه کیره جیهانیه کانیان له به رکردوه، هه موو سه رجه م ئه و ناوانه ده لینه وه، بۆ نمونه به پله ی یه که م میشیل فۆکۆ، لیۆتارد، هابرماس، گۆدۆلی، شتراوس، جاک دریدا، ئە ریک فۆرم و قوتا بخانه ی فرانکفۆرت.. تاد. بۆیه (ریپین) له وه لامي کاک مه لا به ختیاردا راده گه یه نی که ناوی (میشیل فازولی). نه بیستوه، ئیدی ئه و ناوه ی ئه وان نه یانی بیستوه بوونی نیه..!! ریپین جیاوازی نا کات له نیتوان

(زه‌که‌ریا تامر) که چیرۆکنووسیکی سوریه له‌گه‌ڵ (فازل سامر) که ره‌خنه‌گرێکی عێراقیه!! یان نازانی نوسه‌رانی پێش شوێشی ئوکتوبر له‌ روسیا کێن و به‌ره‌مه‌کانیان کامانه‌ن!!

ره‌هه‌ندیکی دیکه‌ی ره‌هه‌ندیه‌کان، به‌تایبه‌تی رێبین، قسه‌ هه‌لبه‌ستن به‌ده‌م که‌وره‌ موفه‌کیر و فه‌یله‌ سووفه‌کانه‌وه و بێ‌ئوه‌ی ئاماژه‌ بکا به‌ سه‌رچاوه‌ی قسه‌که‌ی، وه‌کو ئه‌وه‌ی که‌ لێنێن گوتویه به‌ قسه‌ی رێبین (ئه‌مانه‌ گوی کۆمه‌لگان).. جووره‌ که‌سیکیشه‌ دايمه‌ پاكانه‌ی حارز به‌ده‌ستی پێیه‌ و بێ‌په‌رواش پاكانه‌ ده‌کات و له‌ قسه‌کانی پێشجوی په‌شیمان ده‌بێته‌وه. ئه‌مه‌یش واتای ئه‌وه‌یه که‌ یان نازانی له‌مه‌وبه‌ر چی وتوه‌ یان ئه‌گه‌ریش بزانی جوهره‌تی به‌ره‌نگاریبونه‌وه‌ی نیه. بۆیه ئه‌گه‌ر یه‌کێک قسه‌ی هه‌قی له‌سه‌ر کرد و ئه‌وه‌ له‌لایسته‌نه‌ی خسته‌ به‌رچاوی، له‌ وه‌لامدا پێی ده‌لێ ئه‌وه‌ راپۆرت نووسه‌، که‌سیکه‌ هه‌موو خه‌ڵک به‌هه‌له‌ ده‌زانی و خۆی به‌ راست، بۆیه زۆر ره‌هایانه‌ داوا له‌ به‌رامبه‌ره‌که‌ی ده‌کات دان به‌ هه‌له‌که‌یدا بنێ، له‌کاتێکدا خۆی دان به‌ هه‌له‌کانیدا نانی و ئه‌گه‌ریش بۆی ده‌ستنیشان بکری، بگره‌ به‌سه‌ر ئه‌وه‌ له‌لانده‌دا بازده‌دا.. ئه‌گه‌ر له‌ نووسینیکی له‌وه‌وبه‌ری چی وتبێ و به‌ره‌نگاری هه‌بوو ئه‌وا لێی په‌شیمان ده‌بێته‌وه و رێک تاوان و هه‌له‌که‌ ده‌خاته ئه‌ستۆی ئه‌وه‌ی که‌ وه‌لامی داوه‌ته‌وه. یه‌کێ له‌ سیفه‌ته‌ سه‌یره‌کانی ئه‌وه‌یه‌ دان به‌ هه‌له‌ی خۆیدا نانی. ئه‌گه‌ر بۆی بلوێ دیفاع له‌ هه‌له‌که‌ی خۆی ده‌کا. ده‌نا به‌ دیویکی دیکه‌ی دا ده‌شکێنێته‌وه. بۆ نمونه‌ من له‌ ژماره‌ (6) ی گۆڤاری - ئاینده‌ - دا له‌ ژێر ناوینیشانی (رێبین ویستی چاو به‌ره‌ژێ کویتری کرد) باس له‌وه‌ ده‌که‌م رێبین خۆی عه‌ره‌بی نازانی، که‌چی به‌ له‌تیف هه‌لمه‌ت ده‌لێ عه‌ره‌بی نازانی و بۆ کاری وه‌رگێڕان ده‌کات؟! که‌چی هاتوه

زمانی عه‌ره‌بی بۆ عه‌ره‌بی زانیکی وه‌کو له‌تيف هه‌لمه‌ت چاك ده‌كات. كه‌چی له‌ زیاتر له‌ (۲۰) په‌ره‌گراف هاتوو بۆ كاك له‌تيفی چاك‌كاته‌وه، كه‌وتوو ته‌هه‌لی واوه‌ ده‌ربازبون لێی مه‌حاله‌ و ئه‌وه‌هه‌لانه‌یش مایه‌ی پیکه‌نینه‌. ئه‌مه‌ دووهم جاره‌ ده‌یه‌وێ هه‌له‌ و نه‌زانینه‌کانی خۆی به‌ هه‌لوێست فروشتنی سیاسي بۆش و به‌تال په‌رده‌پۆش بکات، بۆ باری حه‌قیقه‌تیش ئه‌وه‌وت خاله‌ی نووسینه‌که‌ی كاك مه‌لا به‌ختیار ده‌هێنینه‌وه، وه‌کو شایه‌تی‌ه‌ك بۆ هه‌لوێستی رێبین، له‌ ژماره‌ (۷) ی ئاینده‌، كه‌ رێك ئه‌وه‌ و هاویره‌کانی ده‌گریته‌وه. نه‌ك گۆفاریك وه‌کو ئه‌وه‌ بۆی چوو:

- ((- دۆژمنی سه‌ره‌کی و ناكۆکی بنچینه‌یان نه‌بووه.
- ئه‌ركی عه‌سكه‌ریان نه‌بووه.
 - به‌رپرسیاری ئیداری و یاسایی و ئابوریان نه‌بووه.
 - راوه‌دوونه‌نراون و كه‌سیان لێ نه‌گیراوه.
 - رێكخستنیان دروست نه‌کردوو و ناچاری گۆڕینی تاكتیک و مانقۆری ناویه‌ناو نه‌بوون.
 - پابه‌ندی دیپلوماسی و پێكهاته‌ی كۆمه‌لایه‌تی نه‌بوون.
 - به‌رپرس نه‌بوون له‌ رووداوه‌كان، شكسته‌كان، سه‌ركه‌وتنه‌كان، مل
- ملانی و دۆژمنایه‌تی‌ه‌كان... تاد...))

یان ئه‌وه‌ی ئه‌م قسه‌یه‌ی رێبین له‌ (ره‌هه‌ند) ژماره‌ (۵) له‌ لاپه‌ره‌ (۱۴۲) دا بخوینێته‌وه‌ بۆ ده‌رده‌كه‌وێت رێبین چه‌ند بێ‌لایه‌نه‌ و چۆن له‌ سیاسه‌تی کوردی و کوشتنی باوکی کوردی گه‌یشتوو كه‌ ده‌لێ: (به‌لام هه‌موو ئه‌وه‌هه‌لانه‌ی بۆ کوشتنی باوك دران، نه‌ك هه‌ر تێكشان به‌لكو په‌شیمانی خۆشیان راگه‌يانده‌ له‌ جیا‌بوونه‌وه‌که‌ی (۶۲) هه‌وه‌ بۆ هێنانه‌وه‌ی

ته‌رمه‌که‌ی به‌هه‌شتی مه‌لا مسته‌فا به‌و که‌رنه‌قائیه‌ته‌...)). دیاریشه‌ رێبین
باس له‌ ناگۆکیه‌کانی ناو پارتی دیموکراتی کوردستان ده‌کات له‌
شه‌سته‌کان که‌ له‌ گۆنفرانسی ماوه‌ت ساڵی ۱۹۶۴ وه‌ سه‌رچاوه‌ی گرت -
نه‌ک ۶۳ - و خوالیخۆشبووما‌مۆستا ئیبراهیم ئه‌حمه‌د رابه‌رایه‌تی ئه‌و
هه‌ولانه‌ی ده‌کرد بۆ پاککردنه‌وه‌ی پارتی له‌ ده‌سته و تا‌ق‌می ده‌ره‌به‌گ و
راستکردنه‌وه‌ی رێبازی پارتی. هه‌ینانه‌وه‌ی ته‌رمی مه‌لا مسته‌فاش به‌و
که‌رنه‌قائیه‌ته‌ (رێبین) ئه‌وه به‌ تیکشکان و په‌شیمانی یه‌ک‌یتی نیشتمانی و
سه‌رکرده‌کانی ده‌زانئ.. یان با بزانی چۆن رێبین بۆ سوکایه‌تی کردن به‌و
حیزبه‌ی که‌ نان و نمه‌کی ده‌کا له‌ ده‌زگای سه‌رده‌م چی ده‌لئ:

((له‌ ولاتیکی وه‌ک کوردستاندا که‌ ئه‌و ده‌وله‌ته‌ هه‌ریمه‌ی زۆریه‌ی
وه‌زیره‌کانی له‌ هه‌یزه‌که‌ی کاک مه‌لا به‌ختیار پیکهاتوه‌، نه‌ک هه‌ر
نه‌یتوانیوه‌ حاله‌تی بێ‌ئیشی هه‌زاران که‌س چاره‌سه‌ر بکات به‌ل‌گه‌
نه‌یتوانیوه‌ مانگانه‌ی موچه‌خۆرانیشی بگه‌یه‌نیت ته‌ ئاستی
کرئ‌خانووه‌کانیان)). یان ده‌لئ: (به‌لام وه‌زاره‌ته‌ رۆشن‌بیری‌که‌ی ئه‌و
ده‌وله‌ته‌ی زۆریه‌ی له‌ هه‌یزه‌که‌ی کاک مه‌لا به‌ختیار پیکهاتوووه‌ به‌ هه‌زار
حال ده‌توانئ - گه‌ر بتوانئ - گۆفاریک ده‌ربکات).

رێبین وه‌ک ب‌ل‌ئی ده‌زگای سه‌رده‌م حیزبیک له‌ هه‌ولێره‌وه‌ دايمه‌زراندوه
و بۆدجه‌ی سالانه‌ی بۆ ته‌رخان ده‌کا نه‌ک (هه‌یزه‌که‌ی) کاک مه‌لا به‌ختیار
که‌ (ی.ن.ک).ه. ئایا ره‌خنه‌ تووندوتیژه‌کانی رێبین دژ به‌ ده‌سه‌لاتی ژێر
سایه‌ی یه‌ک‌یتی ئه‌وه ناگه‌یه‌نن که‌ بارودۆخیکی پ‌ر هه‌وای ئازادی هه‌یه‌،
وه‌لئ چاک دیاره‌ که‌ش و هه‌وای ناوچه‌ی ژێر ده‌سه‌لاتی یه‌ک‌یتی به‌
هه‌له‌زانئ بۆنه‌وه‌ی هه‌رش بکاته‌ سه‌ر ئه‌و حیزبه‌ و سه‌رکرده‌کانی و
که‌سیش نه‌لئ چاوت کلی پتویه‌!

() () ()

ئه‌وه‌ بوو له ژماره (٦) ی گۆفاری - ئاینده - دا وه‌لامێکم نووسی
 بۆئه‌و نووسینه‌ی (ریبێن) له ژماره (٥) ی هه‌مان گۆفار، وه‌لێ هه‌ندیکم
 تیا هیشتبووه‌وه و به‌سه‌ر هه‌ندی شتدا بازم دا‌بوو، به‌لام ئه‌وه‌تا لی‌ره‌دا
 ده‌چمه‌وه سه‌ریان .. (ریبێن) له‌و نووسینه‌ی به‌ناو‌نیشانی (کاتی غه‌فور
 ده‌بیته‌ چاوسا‌غیان) ده‌لێ: (له‌ راستیدا ئه‌و نووسینه‌ی غه‌فور وا بۆ
 ماوه‌ی سا‌لیک پتره‌ له‌ سه‌ر من و چه‌ند هاو‌پێکه‌کی دی ده‌ینووسی،
 ئه‌وه‌نده‌ له‌ ئاستیکی نزم‌دان که‌ من وه‌کو خۆینه‌ریکی دوا‌ی را‌به‌پین
 شه‌رم به‌ بلا‌بوونه‌وه‌یان له‌ به‌ربلاوترین گۆفار و رۆژنامه‌کانی کوردستان
 ده‌که‌م).. نا‌زانی ئه‌گه‌ر خۆینه‌ر بچێته‌وه‌ سه‌ر ئه‌و لیستی جێبوانه‌ی
 (ریبێن) که‌ کاک مه‌لا به‌ختیار له‌ نووسینه‌که‌یدا له‌ ژماره‌ی (٧) ئاینده
 بلا‌وی کردو‌ه‌ته‌وه‌ هه‌روه‌کو له‌ پێشه‌کی ئه‌م کتێبه‌شدا بلا‌ومان
 کردو‌ه‌ته‌وه‌، بۆی ده‌رده‌که‌وێت که‌ کێ نووسینه‌که‌ی له‌ ئاستیکی نزم‌دا‌یه
 و شه‌رم له‌ بلا‌بوونه‌وه‌ی نا‌کات له‌ به‌ربلاوترین گۆفار له‌ کوردستان؟!
 ژماره‌ی ئه‌و جێبوانه (١٦٣) په‌ره‌گرافه‌ له‌گه‌ڵ جێبوه‌کانی ئه‌مجاره‌ی
 که‌ پتر له‌ (٢٠) په‌ره‌گرافه‌ و له‌گه‌ڵ (٥٦) په‌ره‌گرافی دیکه‌ (سه‌عدی
 ئیبراهیم) تۆماری کردون؛ واته‌کۆی په‌ره‌گرافه‌کان (٢٨٠) په‌ره‌گرافی
 درێژی جێبو و قسه‌ی ره‌قن .. هه‌روه‌ها بۆی سا‌غ ده‌بیته‌وه‌ که‌ کام نو‌سین
 (ئه‌م قونا‌غه‌ پێ به‌هره‌یه‌ی کوردستان ده‌شی‌وێتی و وێنه‌یه‌کی پێ له‌
 نه‌خوێنده‌واری بۆ نه‌وه‌کانی دا‌هاتوو دروست ده‌کات)?! ئه‌م براده‌ره‌ هه‌ر
 له‌ سه‌ره‌تاوه‌ و یه‌که‌مجار ویستوو‌یه‌تی له‌خۆپایی خۆی له‌ مه‌سه‌له‌یه‌ک
 هه‌لقورتنی که‌ ته‌قه‌ی سه‌ری دی لێی به‌لام وه‌کو عه‌ره‌ب وته‌نی (عسی و
 لعل) خۆینه‌ر چه‌واشه‌ بکات، خۆی بکا به‌ خاوه‌نی مه‌سه‌له‌یه‌ک که‌ هه‌رگیز

ناوی ئەوی تیا نه‌هاتبوو و که‌سیش پێی نه‌هاتوو تو دزی ئە‌ده‌بی ده‌که‌یت، چونکی نووسینی ئە‌وتۆی نیه‌ سه‌رنج راکی‌ش بێ و ئێمه‌ش گومانێ بخه‌ینه‌سه‌ر، له‌سه‌رنه‌وه‌ی سه‌رجه‌م نووسینه‌کانی دوورن له‌ ئە‌قل و زیره‌کیه‌وه، ئە‌و (٢٨٠) په‌ره‌گرافه‌ جێبو‌ه‌ش شایه‌تی ئە‌و راستیه‌ن.

رێبین هێنده‌ له‌ نووسینی زانستی و ئە‌مانه‌ته‌وه‌ دووره‌ بۆیه‌ له‌و نووسینه‌ی ژماره‌ (٥) ی ئاینده‌ ئە‌مه‌ ده‌ڵێ: (ئایا که‌س هه‌یه‌ که‌ نووسیمان مارکس به‌روای وابوو ژێرخان کار له‌ سه‌رخان ده‌کات داوای سه‌رچاوه‌مان لێبکات؟ ئە‌م تێژه‌ ئە‌وه‌نده‌ بڵاوه‌ و گوتراوه‌ته‌وه‌ که‌ که‌س نیه‌ نه‌ییبستبێ...) ئە‌م قسه‌یه‌ی له‌ بێ‌ئاگایی گه‌وره‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتووه‌، چونکی واده‌زانی هه‌موو که‌سی ده‌زانی مه‌لی نه‌عامه‌ (وشت‌م‌رخ) که‌وته‌ ته‌نگانه‌وه‌ سه‌ره‌ به‌چوکه‌که‌ی ده‌شارێته‌وه‌ و له‌شه‌ زه‌به‌لاحه‌که‌ی به‌ده‌ره‌وه‌ جێدێڵێ! ده‌توانم گه‌وه‌ له‌سه‌رنه‌وه‌ بکه‌م ئە‌و خوێنه‌رانه‌ی که‌ رێبین بۆیان (ده‌نووسی) ئە‌م زانیاریه‌ به‌چوکه‌ش نازانن. ئیدی چۆن بزانی ژێرخان کار له‌ سه‌رخان ده‌کات؟! یان زۆر به‌ شیا‌بزانن ژێرخان و سه‌رخان چیه‌ که‌ ئە‌م ده‌ڵێ: (هه‌موو که‌سی ده‌یزانی)!! یان رێبین ئە‌م قسه‌ سه‌رپێیانه‌ی کردوه‌ که‌ ده‌ڵێ: (حه‌سار تاوانی کوشتنی باوکی تیا رووینه‌داوه‌)؟! نازانم ئە‌مه‌ قسه‌ی چ فه‌یله‌سوفیکه‌؟ به‌ته‌ئکید قسه‌ی (گۆدۆلێ) نیه‌، ته‌نها قسه‌ی رووتی رێبینه‌، یان ده‌ڵێ (چ من و چ به‌رزان غه‌ره‌جیش باسی (بوونه‌دانی) تا‌ه‌نه‌که‌ له‌ناو چیرۆکی حه‌ساردا ده‌که‌ین) وشه‌ی (روو - نه‌ - دان) ی به‌کاره‌بناوه‌ نه‌ک (روودان).. ده‌سا بزانی به‌رزان فه‌ره‌ج بۆ نا‌پاستی قسه‌که‌ی رێبین له‌ نووسینه‌که‌ی خۆیدا (حه‌ساری نه‌مر و باوکی پیرۆز) له‌ ژماره‌ (٥) ی ره‌هه‌ند چۆن ته‌ئکید له‌سه‌ر روودانی کوشتنی باوک ده‌کا له‌ ناو چیرۆکی حه‌ساردا..

به‌رزان فه‌ره‌ج ده‌لێ (کوشتنی باوک وه‌ك خه‌ونێك، پرۆژه‌یه‌ك،
حه‌تمیه‌تێك، پیلانێك، وه‌ دواتر كرده‌یه‌كه له‌ هه‌ساردا ئه‌نجامده‌درێ).
(كرده‌یه‌ك) لێره‌ واتای (فعل) واتا روودانی تاوانی كوشتنی باوكه‌. یان
به‌رزان ده‌لێ: (ئهم پیاوه‌ قه‌له‌مه‌كه‌ی پاش ترس و راراییه‌کی چه‌ندین
سال له‌ نووسین له‌ دلی باوکی خویناوی‌کرد. پاش كوشتنی باوك و
نیشاندانی ده‌رئه‌نجامه‌كه‌یش چی‌ماوه‌ پێمان بلیت؟). یان ده‌لێ (پاش
كوشتنی ره‌مزی ئه‌و ده‌سه‌لاتانه‌)..

(تا خه‌نجه‌ره‌كه‌ی له‌ دلی ئه‌و بوونه‌وه‌ره‌ ئه‌فسانه‌یه‌دا بچه‌قینێ).
ئهی ئه‌م هه‌موو قسانه‌ی به‌رزان فه‌ره‌ج واتای روودانی تاوانی كوشتنی
باوك نه‌بێ له‌ ناو چیرۆکی هه‌ساردا ئهی واتای چی‌ه‌؟ به‌رزان فه‌ره‌ج زۆر
به‌ئه‌مانه‌ت‌ره‌ له‌ رێبین كه‌ ده‌لێ: (چۆن شیرزاد له‌ دنیا‌ی فرۆیده‌وه
ئه‌فسانه‌یه‌کی لێكچووی تۆته‌ممان بۆ ده‌گێڕێته‌وه‌ به‌ هه‌ندێ جیاوازی
جه‌وه‌ریه‌وه‌ له‌ گه‌ل گریمانه‌کانی فرۆیدا). كه‌چی رێبین به‌رزان
فه‌ره‌جیش به‌ درۆده‌خاته‌وه‌ كه‌ ده‌لێ: (له‌كاتێكدا چیرۆكه‌كه‌ له‌ هه‌موو
ئاپاسته‌كاندا پێچه‌وانه‌ی گریمانه‌كه‌ی فرۆیده‌) لاپه‌ره‌ (٥١) ئاینده‌ ژماره
(٥).. له‌پێناوی سه‌رخستنی ئاپاسته‌یه‌کانی خۆیدا ته‌نانه‌ت
هاوبیره‌کانیشی به‌ درۆده‌خاته‌وه‌ !!

به‌رزان ده‌لێ (به‌ هه‌ندێ جیاوازی)، ((نالی: پێچه‌وانه‌ی گریمانه‌كه‌ی
فرۆیده‌)). رێبین نه‌ك هاوبیرانی به‌ درۆده‌خاته‌وه‌، بگه‌ر خۆیشی
به‌ درۆده‌خاته‌وه‌ ئه‌وه‌تا له‌ دوا به‌رگی تۆقێلتی هه‌ساردا ده‌لێ:
(ده‌بیته‌هۆی ئازاوه‌ و کاره‌سات و تراژیدیا) !! من کاتێ هاتوم باسی
(ئاسکه‌کچان و رۆمانی مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم و ئیواره‌ی په‌روانه‌ و
ئیمپراتۆریه‌تی وه‌همی به‌ختیاره‌لی و باسه‌كه‌ی مه‌ریوان وریا قانع)

مکردوه، نه‌هاتوه ئه‌و به‌راوردو و ئه‌و قسانه‌ی من ره‌ت بکاته‌وه و بلێ وا نیه و به‌لگه به‌ییتیه‌وه، به‌لکو له‌و حه‌قیقه‌تانه رایکردوه و بازای داوه به‌سه‌ریاندا و هاتوه (٢٨٠) په‌ره‌گراف جێبو بۆ ریزکردوم!! هه‌ر ئه‌م قسانه‌ی رێبینه که ده‌رفه‌تی پێکه‌نین بۆ من و خوینه‌ران ده‌ره‌خسێنن، نه‌ک ئه‌و راستیانه‌ی که من باسم کردوون و هه‌موو خوینه‌ریش باوه‌ریان پێی هێناوه.

(رێبین) با بزانی چۆن له‌ باسی رۆمانی (پیاوی لم) ی هۆفمان گه‌یشتوه...

له‌ کتێبی (أدب الفتازیا مدخل الی الواقع) له‌ لاپه‌ره (٧٢) دا به‌ عه‌ره‌بیه‌که‌ی هاتوه: (یحدث انفجار فی غرفة المذاکره و یموت أبو ناثانیل بعد أن یصاب وجهها بحروق شديدة و یتفحم بشكل یشیر الفرع) واته‌: (ته‌قینه‌وه‌یه‌ک له‌ ژووری خویندنه‌وه‌دا رووده‌دات باوکی ناثانیل ده‌مری دوای ئه‌وه‌ی سه‌روچاوی به‌ خه‌ستی ده‌سووتی و ده‌بیته‌ خه‌لۆز، به‌جۆریک ترس ده‌روژینیی). که‌چی دیاره (رێبین) ئه‌و ده‌قه‌ی نه‌خویندوه‌ته‌وه، یان لێی تێنه‌گه‌یشتوه‌ چو‌نکی بۆیه‌ وه‌ها سه‌ره‌چی‌فانه ئه‌م قسه‌یه‌ ده‌کا، ده‌ ئه‌م قسه‌یه‌ هه‌له‌وه‌یه‌له‌ی رێبین بخوینه‌وه‌ ده‌رباره‌ی ئه‌و راستیه‌ی که ئێمه‌ ئاشکرامان کردوه، ده‌لی: (سه‌رنجی خوینه‌ر بۆ ئه‌وه‌ راده‌کێشم یه‌ک تۆزقال ئاماژه‌ بدۆزیته‌وه‌ که باس له‌ تاوانی کوشتنی باوک بکات، ئاخ‌ر تاوانی کوشتنی باوک له‌م ده‌قه‌دا کوا و له‌کویدا‌یه‌؟). بێگومان مه‌به‌ستی له‌ ده‌قی رۆمانی (پیاوی لم) ه‌ که ئێمه‌ ئاماژه‌مان پێداوه. که‌چی ئه‌وه‌تا به‌ عه‌ره‌بیه‌که‌ی هاتوه (یموت ابو ناثانیل).. (رێبین) وا ده‌زانێ کوشتن ته‌نها به‌ چه‌ق و خه‌نجه‌ر ده‌بی. ئه‌ی ئه‌و ته‌قینه‌وه‌یه‌ چی‌یه‌ له‌ ژووری باوک رووده‌دا؟. ده‌بی هه‌ر له‌ خۆپای

رووی دابئ یان چیرۆکیکی ره مزیش پيش وهخت سازدانیک و پیلانیک هه بووه؟ (ریبین) په ره گرافیکی به هه له وه رگپراوه له وکتیبه (ادب الفتازیا) له لاپه ره (۷۰) دا، که چی له لاپه ره (۷۲) دا نه ورسته زه قی په پاندوه که باسی کوشتنی ناسانیل ده کات...!! منیش هانی خوینهر ده دم بجیت نه وکتیبه بخوینته وه له لاپه ره (۶۵) وه تا لاپه ره (۸۹)، بۆی ده رده که وی که چۆن (ریبین) بابه ته کان چه واشه ده کات و ناوه ژوویان ده کاته وه. یان نه م قسه یه ی (ریبین) بخوینته وه که ده لی: (بیگومان نه هۆفمانی به دبخت و نه هیچ که سیکی دی چیرۆکیک نانوسی که تیایدا خیزانیک به راشکاوی به مناله کانی بلای نابئ سهیری موماره سه ی جنسی دایک و باوکیان بکه ن). نه له چیرۆکی (عیزرائیل) ی شیرزاد ه سه ن و نه له رۆمانی (پیاوی لم) ی هۆفمانیش منداله کان به راشکاوی ناگاداران کرینه وه، به لام لییان قه دهغه ده که ن و به عیزرائیل و پیاوی لم ده یانترستین. با بزانیان دایکه که ی نیو چیرۆکی (عیزرائیل) چی ده لی: (رۆله نه که ی له ژیر لیفه که وه سه رده ربیئی، نه وه یان عیزرائیله. هیلایکی رۆح کیشانی خه لکه وه نه دی شه و لیرو وه تیده په پئی).. (دایکه نه ی تارمایی نه وه زه لامه ی هه نه دی شه و له ژووره که ماندا هات و چۆ ده کا.. ناو ده خواته وه.. ده خزیته ژیر لیفه که ی تو؟!.. (خویه ته ی.. نه ویش عیزرائیله که یه). نه ی نه مه ناگاداری کردنه وه نیه بۆنه وه ی ته ماشای موماره سه ی جنسی باوکه به ئالۆشه که یان نه که ن که هه موو شه وی ده چیته لای دایکه که یان و به رۆره ملی موماره سه ی له گه ل ده کات. یان با بزانیان له کتیبی (ادب الفتازیا) چۆن له لاپه ره (۷۱) دا ناپاستی نه و قسانه ی (ریبین) ئاشکراده کات: (فلاطال يحظر عليهم رؤية العملية، و من هنا فان الدخان المنبعث من غليون الاب يضرب رؤيتهم، و

هكذا فان الاب السبيء كوبيلوس، هو الذي يسمعه ناثانيل يصعد السلم حين يكون الاخير في الفراش. اذن هذا هو الاب الذي سوف يمارس نشاطا جنسيا و ان الاب نفسه هو ما يتمنى ناثانيل أن يتلصص عليه و انه سوف يعاقب بالعمى بسبب تلك الامنية).

واتا: (مندالەکان دیتنی ئەو پرۆسەیان لێ قەدەغەدەکرێ، ئا لێرەوێ دووکه‌لی سه‌بیله‌که‌ی باوکه‌که‌ بینایان لێل ده‌کات. به‌مجۆره‌ باوکه‌ خراپه‌که‌ کۆبیلووس، ئەوه‌ی که‌ ناثانیل گوێی لێیه‌ به‌ په‌یژه‌که‌دا سه‌رده‌که‌وێ کاتێ ئەم له‌نیو نوێندایه‌. که‌واته‌ ئەمه‌ ئەو باوکه‌یه‌ که‌ موماره‌سه‌ی چالاکی سی‌کس ده‌کات و هه‌ر ئەو باوکه‌یشه‌ که‌ ناسانیل ئاواته‌خوازه‌ به‌ دزیه‌وه‌ ته‌ماشای بکات به‌هۆی ئەو ئاواته‌یشه‌وه‌ به‌کوێری سزاده‌درێ). لێرەدا مه‌به‌ست له‌ وشه‌ی (العملیة) موماره‌سه‌ی سی‌کسه‌. ئەمه‌یشه‌ ئەوه‌ده‌که‌یه‌نێ که‌ (رێبین) له‌ تیگه‌یشه‌شتنی دنیای رۆمان و شیکردنه‌وه‌یدا کۆله‌واره‌، بۆیه‌ دنیای هونه‌ر و ژیا‌نی ساده‌ی رۆژانه‌ی خه‌لکی له‌یه‌ک جیا‌ناکاته‌وه‌، که‌ هونه‌ر جوانکردنی ژیا‌نه‌ نه‌ک له‌ وتاندنی، بۆیه‌ قسه‌ی بازاپی تیکه‌ل به‌ قسه‌ی فیکر و رۆمان ده‌کات که‌ ئەو ده‌یان‌شیتوێنێ. ئەگه‌ر خوێنه‌ر ئەو دوو نووسینه‌ی رێبین بخوێنێته‌وه‌ له‌ ژماره‌ی (۵) و (۸ و ۹) ی ئاینده‌ بۆی روونده‌بیته‌وه‌ که‌ چه‌ند نوسه‌ریکی ته‌نزنامێزه‌. با بزنین چ ئیدیعا‌یه‌ک ده‌کات له‌ لاپه‌ره‌ (۶۳) ی ئاینده‌ ژماره‌ (۵) ده‌لێ: (سه‌له‌فی له‌ واقیعی ئیমে‌دا که‌سیکه‌ که‌ ده‌لێ گۆران بلیمه‌ته‌ به‌لام هه‌رفیک بۆ ناساندنی گۆران نانوسێ. نالی ده‌کاته‌ پاشا به‌لام که‌ره‌سه‌یه‌کی مه‌نه‌ه‌جی ناخاته‌گه‌ر بۆ که‌شفکردنی جیهانه‌که‌ی، ده‌لێ ئیمه‌ له‌مێژه‌ تازه‌گه‌ریمان بیستوو‌ه به‌لام رسته‌یه‌کی تیوری له‌سه‌ر تازه‌گه‌ری نالێ)!!

تۆ بلیتی (که‌ره‌سه‌ی مه‌نه‌جی) (ریبین) به جینو تیگه‌یشتی، یان رسته‌ی تیوری ئه‌و (٢٨٠) په‌ره‌گرافه جینوه‌یه له نووسینه‌کانیدا و ئیمه تازه پیمان زانیوو؟! بۆ تا ئیستا (ریبین) و هاویره‌کانی چه‌ند هه‌رفیان له‌سه‌ر گۆران و نالی نووسیوه و جیهانه‌که‌یان که‌شف کردوه، جگه‌ ئه‌و قسانه نه‌بی که به گۆران و نالی و شاعیره‌کانی دیکه‌ی کوردی ده‌لێن و به که‌لاوه‌ی مه‌عریفیان له‌قه‌له‌م ده‌ده‌ن؟ یان رسته و که‌ره‌سه‌ی مه‌نه‌جی دارپشتنه‌وه‌ی ئه‌و بابته‌ییت له‌سه‌ر کتییکی محمد عابد الجابری که هاویری ریبین مه‌ریوان وریا له گۆفاری (نازادی) دا داپروشتوو ته‌وه و ریبین پتی سه‌رسام بووه؟!

یان ریبین نازانی (فانتازیای کوردی چیه)؟! من نه‌مووتبوو فانتازیای کوردی به‌لکو کاک شیرزاد هه‌سه‌ن له چاوپێکه‌وتنێکدا وایوو ته‌وه که نایه‌وی فانتازیای که‌ی ئه‌و لاساییکه‌ره‌وه بی به‌لکو فانتازیایه‌کی کوردی بی.. نه‌گه‌رچی شتی نیه ناوی فانتازیای کوردی یان فانتازیای عه‌ره‌بی یان ئیسپانی یان کۆلۆمبی بی، فانتازیا هه‌ر فانتازیایه و له داهینانی ئیمه‌ی کوردیش نیه.. ریبین دیسان له ژماره (٨ و ٩) ی گۆفاری ئاینده‌دا هاتوو به‌هه‌مان شیوازی پێشوی وه‌لامی کاک مه‌لا به‌ختیاری داوه‌ته‌وه، جینونامه‌که‌ی ژماره (٥) ی ئاینده به هه‌ق و وه‌لامدانه‌وه ده‌زانێ و، هه‌قیقه‌تنامه‌که‌ی ئیمه‌یش به راپۆرت و نه‌خوێنده‌واری له‌قه‌له‌م ده‌دات.

له یه‌که‌م لاپه‌ره‌ی (ئینفیع‌النامه‌که‌ی) ئه‌مجاره‌یدا ئه‌مه ئیتر: (ئاخر چی بلیین له‌گه‌ڵ پیاویکدا که نه‌ک هه‌ر جورته‌تی ئه‌وه‌شی نیه دان به هه‌له‌ی خۆیدا بنێ و بیده‌نگ بی، به‌لکو جورته‌تی ئه‌وه‌شی نیه دان به‌و تۆمه‌تانه‌دا بنێ که بۆ نوسه‌رانی ره‌هه‌ندی ریزده‌کات و رۆژنامه و گۆفاره‌کانی لی پرکردوه..).

بۆئوه‌ی بزانی‌ن کێ سه‌د ده‌رسه‌د هه‌له‌یه و نه‌زانه و، گێ راسته و کێ تۆمه‌ت دروسته‌ده‌کات، له ژماره (5) ی ئاینده نووسیه‌یه‌تی: (له هه‌چ جیگه‌یه‌ک و له هه‌چ شوێنیکێ دنیا‌دا نه‌بووه ئه‌ده‌ب و رۆشنه‌بیره‌که‌ی له سه‌رده‌می ئازادی گه‌شاهه‌تر و راستگۆتر بووبێ) !!

منیش وه‌لامم دایه‌وه و پێم وت وانیه براده‌ری عازیز: (دیاره ئاگاداری ئه‌ده‌بی رووسی پێش شۆرشێ ئۆکتۆبه‌ر نه‌یه. هه‌موو ره‌خه‌نه‌گرانی دنیا ده‌لێن ئه‌ده‌بی رووسی پاش شۆرشێ ئۆکتۆبه‌ر ئه‌و گۆپوتینه‌ی جارانی نه‌ما.. ئایا شاکاره‌کانی وه‌کو (جه‌نگ و ئاشتی)، (ئاناکارینا)، (برایان کارامازوف) (تاوان و سزا)، (پالتۆ)، (پاله‌وانی ئه‌م سه‌رده‌مه)، شاکاره‌کانی تۆرگنیف، تۆلستۆی، پووشکین، گۆگۆل، چخه‌ف، له سه‌رده‌می شۆرشێ بۆلشه‌وی شو‌عه‌یه‌کان بوون؟ وه‌لامی ئه‌م په‌رسیاره بۆ رێبین و هاویره‌کانی به‌جێ ده‌یلم).. که‌چی (رێبین) هاتوه وه‌کو کورد ده‌لێ (که‌ر له کوێ که‌وتوه و کونه له کوێ دپاوه) ئه‌مه‌ی خواره‌وه ده‌لێ: (غه‌فور زۆر باشی کردوه که وه‌لامی ئه‌م په‌رسیاره‌ی بۆ به‌جیه‌یشتووین، بۆئوه‌ی جارێکی دی ده‌ریبخه‌ین چ پیاوێکی نه‌خوێنده‌وارمان له‌به‌رده‌مدایه. پیاوێک که سێ چاره‌که سه‌ده زیاتره خه‌وتوه و بی‌ئاگایه له‌وه‌ی که شۆرشێ ئۆکتۆبه‌ریه‌کتیک له تۆتالیتاری‌ترین ده‌وله‌ته‌کانی ئه‌م سه‌رزه‌ویه‌ی به‌ره‌مه‌ینا. پیاوێک که له سه‌ده‌ی بیست و یه‌کدا ده‌ژی و به‌سه‌ره‌اتی کاره‌ساتاوی کۆلاگه‌کان و ئۆردوگا‌کانی سی‌بیریا و ره‌شه‌کوژی‌ه‌کانی ستالینی نه‌بیستوه. گرتن و زیندانیکردنی هه‌موو رۆشنه‌بیر و مامۆستای زانکۆکان و قه‌شه‌کانی له‌ژێر تۆمه‌تی رۆشنه‌بیری بورجوازی‌دا له‌لایه‌ن لێنینه‌وه نه‌بیستوه. قسه‌کانی لێنینه‌ی نه‌بیستوه که له وه‌لامی نامه‌یه‌کی گورگی‌دا که داوای به‌ربوونی ئه‌و رۆشنه‌بیره‌ ده‌کات ده‌نووسی (ئه‌وانه نه‌ک پێشپه‌وه‌ی کۆمه‌لگانه‌ بۆ گۆی کۆمه‌لگانه).

یه‌که‌م: ده‌لێ (سێ چاره‌که سه‌ده زیاتره) دیاره من ته‌مه‌نم سه‌ده‌یه‌ک زیاتره‌وه‌ها سێ چاره‌که نو‌ستووم؟!

دووهم: باشه من باسی ئه‌ده‌بم کردووه یان باسی سه‌رده‌می ستالین. سییه‌م: من باسی ئه‌ده‌بی پێش شو‌پشی ئوکتۆبه‌رم کردوه نه‌ک ئه‌ده‌بی سه‌رده‌می ستالین.. ئه‌مه هه‌چ لوغز و ئالۆزیه‌کی تیا نه‌هه‌ (ریبین) تێ نه‌گات، نه‌ک ئه‌و بگره ساده‌ترپن خو‌ینه‌ریش!

وه‌لێ (ریبین) ناوی هه‌ندێ له‌و به‌ره‌مانه و ناوی نو‌سه‌ره‌کانی به‌ده‌ستی ئه‌نقه‌ست په‌راندوه، چونکی خو‌ینه‌ری ئاسایی ده‌زانێ ئه‌و نو‌سه‌رانه له‌ چ سه‌رده‌می‌که‌دا ژیاون و مردون، ته‌نها ئه‌و نه‌بێ! هه‌موویان به‌ر له‌ شو‌پشی ئوکتۆبه‌ر مردون: تو‌رگنیف به‌ر له‌ تو‌لستوی مردوه، تو‌لستوی سا‌لی ۱۹۱۰ مردوه، دو‌ستو‌یفسکی ۱۸۸۱ مردوه که‌ خاوه‌نی چه‌ندین شا‌کاری وه‌کو بایان کارامازوف و تاوان و سزایه، گو‌گۆل سا‌لی ۱۸۵۲ مردوه، لی‌رمنتوف که‌ خاوه‌نی شا‌کاری (پاله‌وانی ئه‌م سه‌رده‌مه) یه‌ له‌ سا‌لی ۱۸۴۱ مردوه، چیخه‌ف سا‌لی ۱۹۰۴ مردوه. سه‌رده‌می قه‌یسه‌ریه‌ت ئه‌و سه‌رده‌مه بوو که‌ ده‌یان که‌له‌ نو‌سه‌ری وه‌کو دو‌ستو‌یفسکی به‌ حو‌کمی سه‌خت‌گیری له‌ سی‌یریا تو‌وند‌کران، بی‌رو‌که‌ی زۆریه‌ی شا‌کاره‌کانی زاده‌ی ئه‌و سه‌رده‌مه سه‌خته‌یه وه‌کو خو‌ی ده‌لێ. چی‌رو‌کی (پالتۆ) ی چیخه‌ف به‌سه‌ره‌اتی تالو‌ی ژیا‌نی کو‌مه‌لایه‌تی و سی‌اسی و رو‌شن‌بیری سه‌رده‌می قه‌یسه‌ریه‌ته، (ریبین) ئه‌و قه‌سه‌یه‌شی وه‌کو ئه‌وه‌ وابوو که‌ (زه‌که‌ریا تامر) ی کرد به‌ (فازل سامر).. راست‌یش ده‌کا که‌ ده‌لێ من قه‌سه‌کانی لی‌نینم نه‌بیستووه، چونکی له‌و ب‌روایه‌دام ئه‌و قه‌سه‌یه‌ی که‌ ده‌لێ لی‌نین وتویه‌تی: (ئه‌وانه نه‌ک پێش‌په‌روی کو‌مه‌لگان

به‌لکو گری کۆمه‌لگان)، قسه‌ی گیرفانی خۆیه‌تی چونکی سه‌رچاوه‌که‌ی دیاری نه‌کردوه!

پاشان لێنن سالی ۱۹۲۴ مردوه، کاتیك بوو هیشتا ده‌وله‌تی سۆقیه‌ت فریای هه‌یج نه‌که‌وتبوو، هه‌ر خه‌ریکی دامرکانده‌وه‌ی شه‌ری دژه شوپشه‌کان بوو، که‌چی لێنن ستایشی نوسه‌ریکی بۆرجوازی وه‌کو تۆلستۆی ده‌کات و ده‌لی: (به‌رله‌م نه‌بیله جوتیاری راسته‌قیه‌ نه‌بوو له ئه‌ده‌دا).

(ریبین) له ژماره (۵) ی گۆفاری ئاینده ده‌لی: (غه‌فور رۆمانیک دیتیت که نه‌خویندوه‌ته‌وه به‌لام پوخته‌ی رۆمانه‌که‌ی له (ئه‌ده‌ب الفنتازیا) خویندوه‌ته‌وه و هه‌ر ئه‌و پوخته‌یه‌ش به‌سه‌ بۆ که‌سیکی وه‌ك غه‌فور بۆئه‌وه‌ی ئه‌و هه‌سته‌ی بداتی که رۆمانه‌که‌ی بینیه‌وه و چیدی ده‌توانیت هه‌م له‌سه‌ری قسه‌ بکات و هه‌م به‌راوردی بکات به‌ شتی دی).

ده‌با بزانی هه‌ر خۆی (ریبین) له ژماره (۸ و ۹) ی ئاینده به‌چی وه‌لامی کاک مه‌لا به‌ختیار ده‌داته‌وه: (ئایا بۆئه‌وه‌ی زانیاریمان له‌باره‌ی کتیبیکه‌وه هه‌بیت مه‌رجه خویندیتمانه‌وه. گه‌ر وابیت ئه‌ی ئه‌و هه‌موو کتیب و نووسینه‌ی که ته‌نها کاریان عه‌رزکردن و پێشکه‌شکردنی زانیاریه له‌باره‌ی کتیب یان نوسه‌ریکه‌وه، نرخیان چیه‌؟ ئایا بۆئه‌وه‌ی له ئه‌فلاتون شاره‌زا بین مه‌رجه هه‌موو محاوهره‌ته‌کانیمان خویندیته‌وه؟). ئی باشه‌ منیش مه‌رجه هه‌موو رۆمانیک بخوینمه‌وه بۆئه‌وه‌ی قسه‌ له‌سه‌ر رۆمان بکه‌م. باشه‌ من ئه‌گه‌ر چیرۆکیکم خوینده‌وه و هه‌ستم کرد ئه‌و چیرۆکه‌ پوخته‌ی رۆمانیکه‌ خویندومه‌ته‌وه چی تیا به‌سه‌ره به‌ دهردی جه‌نابت؟ یان ئه‌وه‌تا مه‌سه‌له‌که‌ لای ره‌هه‌ندیه‌کان مه‌سه‌له‌ی بانیکه‌ و دوو هه‌وايه‌؟!

یان ده‌لێ: (غه‌فور و نووسینه‌کانی نه‌بوو که هانیداين وه‌لامی بوختان نامه‌کانی بده‌ینه‌وه به‌لکو ئه‌و نوسه‌رانه‌ بوون که قسه‌کانی غه‌فوریان لێکردین به‌هه‌لگه‌نه‌ویست و بێ‌ویژدانانه‌ تۆمه‌ته‌کانی ئه‌ویان ده‌گوته‌وه).

۱- باشه ئه‌گه‌ر وایه ئه‌ی ئه‌و قسه‌یه‌ی رێبین چیه له ئاینده ژماره‌ی (۵) که ده‌لێ غه‌فور ماوه‌ی سالتیکه به‌رده‌رگای رۆژنامه‌کانی لێگرتووین و نابوو لێی بیده‌نگ بین؟

۲- دیاره رێبین خۆی به‌ کابرایه‌کی نۆر به‌‌ویژدان ده‌زانێ، هه‌رخۆی شۆپه‌سواری ئه‌م بواره‌یه وه‌موو نوسه‌ره‌کانی دیکه بێ‌‌ویژدانن، چونکی به‌ رێبین و هاو‌پێکانی ده‌لێن ئه‌وانه‌ی ئێوه ده‌ینووسن ه‌ی خۆتان نه‌.

۳- باشه ئه‌و نوسه‌رانه کێن که قسه‌کانی غه‌فوریان لێکردن به‌ به‌هه‌لگه‌نه‌ویست. جگه غه‌فور که‌سی دیکه به‌ر له‌و پێی نه‌وتوون چاوتان کلی پێوه‌یه.

ئه‌گه‌ریش مه‌به‌ست له‌ په‌یفه‌که‌ی محمه‌د موکری بێ له‌ گۆفاری (په‌یفین) که له‌ به‌شی پێشوو بلاومانکردووه‌ته‌وه، ئه‌وا ئه‌و ناوی که‌ستانی نه‌بردووه... وه‌کو ئه‌وه‌ وایه منیش ستوونه‌که‌ی (شوان ئه‌حمه‌د) له‌ کوردستانی نوێ ژماره (۲۱۴۵) ببه‌مه سه‌رخۆم ئیدی منیش بکه‌ومه وێزه‌ی و بلیم تۆیش وه‌کو ئه‌وان شت وه‌رده‌گری بۆیه دیفاع له‌ ره‌هه‌ندیه‌کان ده‌که‌یت، له‌به‌رئه‌وه‌ی که‌سانێک دێن گواستنه‌وه‌ی حه‌رفی و وه‌رگرتنه‌کانی ئه‌وان که‌شف ده‌که‌ن ده‌بێ ئیدی ئه‌و ستووننوسه ئه‌و که‌سانه به‌ سه‌له‌فی دابنێ، ئه‌و که‌سانه‌یش که وه‌رده‌گرن به‌ مۆدێرنیزمیان له‌قه‌له‌م بدات؟!!

یان رێبین باس له مانه‌وه‌ی بونیادگه‌ری (البنیویه) ده‌کات، ته‌نانه‌ت مامۆستا گه‌وره‌کانی ئه‌م بۆچوونه‌ش یان ئه‌م میتۆده هه‌ر خۆیان له‌بیریان کرد و ئێستا له‌ کوله‌که‌ی ته‌ریش ناوی نابهن. یان ئه‌م قسه‌یه ده‌کات: (زۆرجار له‌ دنیای فکردا رویداوه میتۆدێکی کۆن به‌هۆی به‌کارهێنانی زیره‌کانه‌ی ره‌خه‌نگریکه‌وه جاریکی دی ده‌وله‌مهن‌دی و گه‌رنگی خۆی ئاشکراکردوه).. باشه‌ که‌ی و کامه‌ میتۆد و کامه‌ ره‌خه‌نگه‌ری زیره‌که‌ ئه‌مه‌ی ئه‌نجام داوه؟! دیاره به‌ حیسابی رێبین، به‌ختیارعه‌لی ئه‌و ره‌خه‌نگه‌ری زیره‌که‌یه که‌ بونیادگه‌ری به‌کارهێناوه. به‌شبه‌حالی خۆم هه‌ولێکی سه‌رنه‌که‌وتوو (د. کمال ئه‌بو دیب) م خۆینه‌ده‌وه له‌ هه‌شتا‌کانی سه‌ده‌ی رابردوو له‌ سه‌رقه‌سیده‌ی (قمر شیران) ی عبدالوهاب البیاتی له‌یه‌کێ له‌ ژماره‌کانی گو‌فاری (الاقلام) عێراقی‌دا بۆیه به‌ختیار دوا که‌سه ئه‌وه ده‌کات! جارێ (رێبین) هه‌یج به‌ره‌مه‌می ئه‌ده‌بی نیه له‌ شیعر و چیرۆک و رۆمان تا قوتابخانه‌ی پۆست مۆدێرنیزم کاری تێبکات، وه‌کو هه‌ندێ له‌ نوسه‌ره‌کانی ئه‌و قوتابخانه‌یه به‌ره‌م دا‌هێنێ وه‌کو: ئیمبرتۆئیکۆ، ئیتالیو کالفینۆ، جۆن بارت و مارکیز و زۆر نوسه‌ری دیکه، یان فه‌یله‌سوفه‌کانی ئه‌و قوتابخانه‌یه، وه‌لێ به‌ختیارعه‌لی ده‌شی، چونکی رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) لاسایی که‌ره‌وه‌ی یان وه‌رگرتنی رۆمانی (پاییزی به‌تیریک) ه‌ که‌ هی نوسه‌ریک له‌ نوسه‌رانی پۆست مۆدێرنیزمه که‌ ئه‌ویش مارکیزه، ئه‌گینا خۆینه‌ده‌وه‌کانی (مه‌ریوان وریا) رێک له‌وانه‌ی (محمد عابد الجابری) و (جاک دریدا) و قوتابخانه‌ی فرانکفۆرت هه‌لاوێر ده‌کری‌ن، هه‌روه‌کو به‌ختیارعه‌لی شایه‌تی ئه‌مه ده‌دات بۆ هاوته‌مه‌نه‌کانی خۆی که‌له‌پووری بیانی ده‌گوێزنه‌وه بۆ نێو رۆشنی‌ری کوردی و ئه‌و نووسینه‌یشی له‌ گو‌فاری ئاینده ژماره (٢٤) ساڵی ٢٠٠١

به‌ئاوینیشانی (ره‌خنه‌ی ئێمه‌ له دۆخی که‌مخوێنبه‌یه‌کی مه‌نه‌جی کوشنده‌دا ده‌ژی) که‌ سه‌رجه‌م وتنه‌وه‌ی قسه‌ی خه‌ڵکانی دیکه‌یه‌.

(رێبین هه‌ردی) ده‌ڵێ: (به‌ رۆژی رووناک و له‌ناو سلێمانیدا دوو ژماره‌ی روانگه‌یان ده‌رکرد)!! یه‌که‌م، ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نێ شتیکی زۆر سه‌رپێخانه‌ ده‌زانێ له‌سه‌ر روانگه‌، ئه‌رێ ئه‌و براده‌رانه‌ی روانگه‌ که‌ ئێستا له‌ ژياندان که‌ی گۆقاری (روانگه‌) له‌ سلێمانی ده‌رچوو به‌ خاتری خوا؟ ئه‌رێ کاک حسێن عارف، کاک شیرکۆ بێکه‌س چونکی ئه‌م براده‌ره‌ی که‌ ئه‌م قسه‌یه‌ ده‌کا له‌ ده‌زگا که‌ی ئێوه‌ نیش ده‌کات...؟! بۆئه‌وه‌ی ئه‌ز (خزمه‌ت) بکه‌م: روانگه‌ وه‌کو بزوتنه‌وه‌یه‌کی ئه‌ده‌بی وه‌کو براده‌ریکی نزیکیان وتی (قد هدر دمهم) وانا خوێنیان هه‌ڵاڵ کرابوو. ئه‌و سه‌رده‌مه‌، بۆیه‌ ماده‌کانی گۆقاری (روانگه‌) یان له‌ به‌غدا ئاماده‌ ده‌کرد و ده‌بران بۆ شاری (نه‌جه‌ف) چاپ ده‌کران، هه‌ر یه‌کێک له‌ نزیکانی روانگه‌ پێی وتم (حمید المطبعی) بۆی چاپ ده‌کردن ئه‌وسا که‌ ئه‌و گۆقاری (الکلمه‌) ی ده‌رده‌کرد.. ئێ باشه‌ که‌ سێک ئه‌مه‌مه‌له‌وماتی بێ چی پی‌یه‌ بۆ رۆشنایی کورد و چۆن به‌م سه‌قافه‌ته‌ی خۆی سه‌له‌فیه‌کان راوده‌نێ؟! ئێ باشه‌ بۆ هێنده‌ خۆی به‌ لووت به‌رز ده‌زانێ واده‌زانێ هه‌والی بنی عێز له‌لای ئه‌وه‌؟! باشه‌ بۆ له‌ دوو قوتبی سه‌ره‌کی روانگه‌ی ناپرسی له‌ ده‌زگای سه‌رده‌م که‌ ئه‌ویشی لێیه‌ کاک شیرکۆ بێکه‌س و کاک حسێن عارف؟! له‌وانه‌یه‌ (رێبین) له‌ شوێنیکی دیکه‌ بنووسێ: له‌ ژماره‌ی (٨ و ٩) ی ئاینده‌دا (نه‌جه‌ف) مان کردوه‌ به‌ سلێمانی (هه‌له‌مان کردوه‌ شه‌رمیش له‌وه‌ناکه‌ین دان به‌ هه‌له‌که‌دا بنیین) وه‌کو له‌ په‌راوێزیکی باسه‌که‌ی له‌ لاپه‌ره‌ (١٤١) ی ئاینده‌ نووسویه‌تی: ((نه‌ک هه‌ر ئه‌مه‌ به‌ لکو له‌ ژماره‌ چواری ئازادیدا هه‌له‌یه‌که‌مان کردوه‌ و (حه‌دیسێکی پێغه‌مبه‌رمان

بە ئايەت نووسىو ە شەرمىش لەو ە ناكەىن دان بە ەەلەكەدا بنىين)! كەچى منىش لەجىياتى (خەساندن) لە ژمارە (۱۵) ى گەلاوئىژى نويدا وشەى (خەتەنە)م بەكارهئىناو، ئىدى كردى بە قەمىسى عوسمان و لەم نووسىنەى ئەمجارەشى دووبارەى كردو ەو ە. گەرچى من لە (ئايىندە) ژمارە (۶) داواى لىبوردم لە خوئىنەر كردو ە دانم بە ەەلەكەمدا ناو، گەرچى من كفرم نەكردو ە، قسەى پىغەمبەر بكەم بە و ەى خودا!!

(رىين) لىردا بۆئەو ەى ئىسلامىەكانىش رازى كات و دلىان راگرئ پەناى بردو ەتەبەر و ەىەكى پىغەمبەر كەوتوو ە: (كلکم راع و كلکم مسؤل عن رعيتە). تۆ بلىى لە (پروژەكەى) رەهەند و بەرنامەكانى مەسەلەى ژيان و (صەحوەى ئىسلامى) بدەنە بەر باس و لىكۆلىنەو ە. رۆژىك بىت ئەو گرۇپەى كە رۆشنبرى خۆى لە سەرچاو ەى رۆژئاواى مەسىحىەتەو ە ەلئىنجاو ە، لە سلىمانى بىنە پىش نوئىژى موسلمانان؟! رىين بۆ قوم كردنە چاوى خەلكى دەىەوئ گرۇپە ئىسلامىەكانىش ەاندا دژ بەوانەى رەخنە لە رىين و (هاوبىرەكانى) دەگرن و يان بلىى يەكئىتى نىشتمانى كوردستان حىزبىكى دىكتاتور ە و ئىو ەش ئاگاتان لەخۆتان بئ!! يان رىين پەنا دەباتە بەر ئەم قسە كۆمىدىانە كە دەلى: (ەر بۆ نمونە ئايا دەكرىت ەر لە خۆمانەو ە كەسىك بەرىن و بە ەلېزاردەى تۆپىنى سلىمانى بلىين يارىپئ بكەن چونكى ەموو كەسىك ئازادە و مافى يارىكردنى ەىە؟) يان دەلى: (ئەى كە دىكتورىك ەەلەى كرد تووشى لىپرسىنەو ە نابىت كە ەەلەكەشى گەرە بوو دىكتورىەكەى لىناسىنرىتەو ە و زىندانى بكرئ؟). ئەو كەسەى ئەگەر لەسەر خراپى نووسىنەكانى زىندانى بكرئ دەبئ رىين ەردى بئ يان دەلى: (دەمانزانى غەفور لەم كەمەىەدا تەنبا نەبوو ە).

رَبِّينِ واده زانئ غه فور زلهيژنكي به دواوهيه به م قسهيه دهيه وي
 ئاكارى خوئ و هاوپيره كانى بشاريته وه كه دهستيكي شاراوه
 وگيره شيويتن له ريگاي دروستكردي بوختاني سياسي و ههلوستي بوش
 و به تاله وه. ئه مه ي كه ده كرى گه مه نيه بگره حه قيقه تيكه (رَبِّين) و
 هاوپيره كانى گيژي ده دن بۆ سوو ككردي كه لتورى كورد و ميژووه كى،
 ئه گينا له سه ر ئه وه موو چه واشه كردن و نا پاستيه سوور نه ده بوون. يان
 ده لئ: (له راستيدا خالئ ليكچونه كان ئه وه نده زۆرن كه مروڤ گومان
 ده كات ئه و نووسينا نه به يه كه وه يان لايه نى كه م به پرس كردن به يه كترى
 نه نو سراون).

باشه ئەگەر راست دەکا با ئەو خالە لیکچووہ کان بھینتتہ وہ تا خوینەر بھوایان پئبکات. وەلسی ئەگەر ریبین لە خەیاڵی خویدا خاالی لیکچوونیشی دۆزبیتتہ وہ، چونکی بۆچوونەکان و قسەکانی ریبین ھیندە سەرچیفین دەشی زۆربە ی نوسەر ان لە سەر چەند خاالیک یە کبگرنە وہ و بئئەوہی ئاگاشیان لە یە کدی بی. ئە من و ئە کا ک مە لا بەختیار بەر لە بلاو بوونە وہی نووسینە کانمان ئاگامان لە یە کتر نە بووہ، من بۆ شایەتی ئە م قسە یە کاتی نووسینە کە ی ژمارە (٦) ی ئاین دە م برد بۆ کا ک دلشاد عە بدوللا ئە و پئی و تە م کا ک مە لا بەختیار رە دیککی نووسیوہ. بە ماوہ یە کی زۆر دوا ی ئە وە کۆ پیە کی نووسنیە کە ی کا ک مە لا بەختیار یان بۆ ھینام، قە تیش کا ک بەختیار پئی نە و تە بووم کە چیم نووسیوہ تا بلاو نە بووہ.. بۆ یە ئە و قسە یە ی ریبین لە واھیمە بە و لاوہ ھیچی دیکە نیە و ئە سلێ نیە. یان با بزانی ریبین چۆنە سە بارە ت بە کا ک لە تیف ھە لئە ت لە م دوو یەرە گرافە دا: (من جارێکی دی دوبارە ی دە کە مە وہ کە ریزێکی تایە ب تیم

بۆ مامۆستا له‌تیف هه‌یه). .. که‌چی له‌ دوا‌ی چه‌ند په‌ره‌گرافیک به‌ توانچه‌وه ده‌لێ: (ئیدی من بێده‌نگ ده‌بم و پێیان ده‌لێم له‌بری جا‌ریک سه‌دجا‌ر ئه‌م وه‌رگه‌یژان و عه‌ره‌بی‌زانیانه‌تان په‌یروژ). .. یان له‌ په‌ره‌گرافیکێ دیکه عه‌ره‌ب وته‌نی: (ضربنی و بکی، سبقنی و اشتکی). با بزانی (رێبین) چه‌ند سادیقانه‌ قسه‌ ده‌کا، (کاک مه‌لا به‌ختیار هیچ ره‌خه‌یه‌ک جا راست بێت یان هه‌له‌ بۆی قوت ناچێ). ئێ باشه هه‌له‌ی بۆ قوت بچێ که هه‌له‌یه؟ ئه‌ی ئه‌وه‌موو جێبو و هێرش و وه‌لامه‌ چه‌واشانه چین په‌یتا په‌یتا له‌ (ناینده) ب‌ل‌اویان ده‌کاته‌وه و که‌س نابو‌ی‌ری له‌بری ئه‌وه‌ی که‌سانی دیکه قسه‌ی هه‌قیان به‌ (ها‌و‌پێکانی) ئه‌و وتووه نه‌ک خۆی؟!

(رێبین) هێنده ئاگاداری دنیا‌ی روناکبیری و سه‌قافه‌ته جیاوازی ناکات له‌نیوان ره‌خه‌ و قسه‌ی هه‌له‌ و په‌له‌ و بوختان، یان قسه‌ی بازا‌ری و جێبو‌ه‌کانی بازا‌ری بن پرده‌که و مه‌زاتخانه و کۆنه‌فروشه‌کان!! رێبین ده‌لێ: (بروام وایه هیچ هه‌لو‌یستیک هێنده‌ی ره‌خه‌گرتن ئیجابی و زیندو نیه)! سو‌ب‌حانه‌لا!! ئه‌ی ئه‌و (٢٨٠) په‌ره‌گرافه جێبو‌ه‌ی ناوده‌نی ره‌خه‌گرتنی ئیجابی؟! به‌پاستی کو‌رپینه زه‌مه‌نیکی سه‌خته کوردی تی‌که‌وتوو نه‌ک هیچ می‌لله‌تیکی دیکه. چونکی که‌سانی وه‌کو ئه‌م براده‌ره دێن و له‌سه‌ر گو‌ف‌ا‌ر و په‌پاوه‌کانی کوردستاندا جێبو به‌م و به‌و ده‌ده‌ن، به‌لگه‌ش بۆ ئه‌مه رێبین دوا‌ی (٢٨٠) په‌ره‌گراف جێبو ده‌لێ: ((کاک مه‌لا به‌ختیار و غه‌فور خۆیان ماندوو‌کردوه و خشته‌یه‌کیان له‌و قسانه‌ی من (که ئه‌وان ناوی جێبو‌یان لێناوه) ئاماده‌ کردوه و نویسه‌ ته‌وه)) کێ ئه‌م قسه‌یه بخو‌ی‌نێته‌وه واده‌زانی سه‌رنوسه‌ری گو‌ف‌اره‌که ئه‌و (٢٨٠)

په‌ره‌گرافه‌ جێبوانه‌ی ئاخیوه‌ته‌ مه‌قاله‌که‌یه‌وه‌ بێ‌ئوه‌ی ئه‌و ئاگای
لێ‌بێ‌ نه‌ک رێبین خۆی ده‌ست ره‌نگینی نواندوه‌ له‌ ریزکردندا...!! نازانم
نوسه‌ره‌کانی ره‌هه‌ند کێن؟ من به‌ هیوا قادرم نه‌ووتوه‌ دزه‌، ته‌نها
گله‌یه‌کی بچووکم له‌ به‌رزان فه‌ره‌ج کردوه‌، به‌ فاروق ره‌فیع هیچم
نه‌ووتوه‌ و ناشی ناسم، به‌ ئاراس فه‌تاحیش هیچم نه‌ووتوه‌ چونکی هیچم
لێیان نه‌دیوه‌ بۆنی وه‌رگرتنی لێ‌بێ‌. مه‌به‌ستیشم نه‌بووه‌ به‌ وردی
بیانخوێنمه‌وه‌، هه‌روه‌ها به‌ختیار عه‌لیش و مه‌ریوانیش براده‌ره‌کانم
هانیا ن ده‌دام نووسینکانیان بخوێنمه‌وه‌ بۆیه‌ ئه‌و سه‌رنجانه‌م له‌ لاله‌ لاله‌
بوون سه‌باره‌ت به‌ به‌ره‌مه‌کانیان.. گرفتیک له‌ گرفته‌ ژۆرگه‌وره‌کانی
(رێبین) ئه‌وه‌یه‌ کوردیش باش نازانێ، نه‌ک عه‌ره‌بی هه‌ر نه‌یسا، وه‌کو
به‌به‌لگه‌ له‌ ژماره‌ (٦) ی ئاینده‌ روونمانکرده‌وه‌، سه‌یری ئه‌م ته‌فسیره‌
زمانیه‌ی رێبین بکه‌ن که‌ ده‌لێ: (فلانه‌ سه‌ری کردۆته‌ سه‌ر خوێندنه‌وه‌،
یان سه‌ری کردوه‌ته‌ سه‌ر سه‌عیکردن، که‌ به‌مانای خۆته‌رخانکردن دێت).
نازانم ئه‌م قسه‌یه‌ له‌ کام گه‌ره‌که‌کانی سلێمانی به‌کار دێت؟ دیاره‌ له‌
گه‌ره‌کی تورکی ئاوا!! ئه‌م قسه‌یشی ته‌نها بۆئوه‌یه‌ و جه‌ختی له‌ سه‌ر
ده‌کات تا کاک مه‌لا به‌ختیار به‌هه‌له‌ ده‌ربکات. هه‌رچه‌نده‌ من لێ‌ره‌دا
خۆم له‌وه‌ی په‌یوه‌ندی به‌ کاک مه‌لا به‌ختیاره‌وه‌ هه‌یه‌ و تاپاده‌یه‌ک قسه‌یان
له‌ سه‌ر ناکه‌م - ئه‌گه‌ر به‌پێویستم نه‌زانی - چونکی کاک مه‌لا به‌ختیاریش
خاوه‌ن قه‌له‌مه‌ و وه‌لامی خۆی هه‌یه‌، چونکی دواچار رێبین ئه‌و
بوختانه‌مان له‌ سه‌ر ده‌کاته‌ مالّ که‌ رێکه‌وتننامه‌مان مۆرکردبێ‌ دژ به‌
(حیلفه‌که‌ی رێبین).. یان له‌ شوێنێکی دیکه‌ قسه‌یه‌کی سه‌یرتر ده‌کات:
(ئه‌رکی هه‌موو رۆشنه‌بیریکیش ئه‌وه‌یه‌ گه‌ر هه‌له‌ی بینی قسه‌ بکات و

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌لدێری جێبو

به‌به‌لگه‌شه‌وه ئاشکرای بکات.. لێره به‌دواوه ئهرکی نه‌وته‌واو ده‌بی و خه‌لکانی دیش تا دواسنوو نازادن چاوه‌ له‌ هه‌موو به‌لگه‌کان بپۆشن. سوڕبن له‌سه‌ر نه‌وه‌ی راسته‌). لاپه‌ره ۱۰۹ .. نه‌ی باشه‌ خوێنه‌ری ئازیز نه‌و نووسینه‌ی من له‌ ماره‌ (۱۵) ی گه‌لاوێژینه‌ی بلام کرده‌وه نه‌ی باس له‌ هه‌له‌ نه‌بوو به‌به‌لگه‌وه؟! که هه‌ندێ چیرۆک و رۆمانی کوردیم له‌گه‌ڵ چیرۆک و رۆمانی دنیا به‌راورد کرد به‌به‌لگه‌وه؟ رێبینیش ویستی خۆی تاقی‌کاته‌وه و بزانی چه‌ندی چۆیه و عه‌ززی عه‌زه‌لاتی زانیاری خۆی بکات له‌و رووه‌وه. سه‌یر له‌وه‌دایه‌ رێبین خۆی و (هاوبیره‌کانی) به‌راورد ده‌کا به‌ روانگه‌یه‌یه‌کان، نه‌و روانگه‌یه‌ی که واده‌زانی گۆفاری (روانگه‌) یان له‌ سلیمانی ده‌رکردوه. نه‌گه‌رچی روانگه‌ له‌ هه‌فتاکاندا په‌کی‌که‌وت به‌لام چه‌ند ناویکی دیاری لێ‌که‌وته‌وه، وه‌کو جه‌لالی میرزا که‌ریم، شیرکو بیکه‌س، حسین عارف، نه‌وه‌ر قادر جاف، فه‌ره‌اد شاکه‌لی و سه‌لاح شوان و زۆری دیکه‌ش. ئیوه‌ چیتان وتوه‌ که خه‌لکی دیکه‌ پێش ئیوه‌ جوانتری نه‌وتبێ؟ ئیوه‌ کام رۆمانتان، کام لیکۆئینه‌وه‌تان، کام قه‌سیده‌تان نووسیوه‌ له‌ هی خه‌لکی دی نه‌چۆ و یان شیواندن هی خه‌لکی دیکه‌ نه‌بی؟ یان کام لیکۆئینه‌وه‌تان نووسیوه‌ که سه‌رچاوه‌که‌ی هی خه‌لکی دیکه‌ نه‌بی و ئیوه‌ شیواندوتانه؟! من نامه‌وی زۆر به‌مه‌دا بچمه‌ خوارێ چونکی زۆرکه‌س له‌م باره‌یه‌وه‌ نووسیویانه‌ و ده‌نووسن و زه‌یفه‌کان ئاشکرا بوون..

لێره‌دا ناچمه‌وه سه‌ر نه‌و شه‌ش خاله‌ی که رێبین دووباره‌ی کردوه‌ته‌وه. چونکی له‌ ژماره‌ (۶) ی ناینده به‌ تیروته‌سه‌لی راست و درۆی نه‌و قسانه‌یم ده‌رخستوه‌وه و به‌به‌لگه‌ش. وه‌لێ دیمه‌ سه‌ر

خاڵی شه‌شه‌م که ده‌لێ (غه‌فور له‌گه‌ڵ نه‌وشه‌دا که مه‌ریوان ده‌لێ سیسته‌مه‌کان له جابریه‌وه وه‌رگرتووه، هه‌ر ده‌لێ دزه و سه‌ره‌به‌ری نووسینه‌که‌یش که (٢٣) لاپه‌ره‌ی نازادیه به نه‌قلی حه‌رفی قسه‌کانی جابری ده‌زانێ، نه‌و نووسینه ئاسمان و رێسمان له ستراتیژ و مه‌به‌ستی جابریه‌وه دوورن). جارێ قسه‌که‌ی مه‌ریوانیش مه‌گه‌ڕن نه‌و ده‌لێ (ناوی سیسته‌مه‌کان) نه‌ک (سیسته‌مه‌کان)، ته‌نانه‌ت شه‌رحه‌کانیش ه‌ی (محمود الذوادی) یه‌ که عه‌رزێ کتێبه‌که‌ی (الجابری) کردوه له ژماره (٤) ی گوژاری (عالم الفکر) ساڵی ١٩٩٠ ب‌لاوی کردوه‌ته‌وه، نووسینه‌که‌ی مه‌ریوان وریا له ساڵی ١٩٩١ دا نووسویه‌تی، وه‌کو باسمان کرد..

دیاره رێساکانی نووسین له‌لای نه‌و نه‌وه‌یه ته‌نانه‌ت نووسینی (هاویره‌کانی) خۆیشی چه‌واشه‌کات و به‌هه‌له بنووسیته‌وه یان نه‌و (٢٨٠) په‌ره‌گرافه جێیه‌وه و، من نه‌مزانیه جێیو بده‌م و لێم لاداوه و قسه‌ی هه‌ق و ره‌ق و ته‌قم کردوه. نه‌وجا به په‌یره‌که‌ری رێساکانی نووسینی داده‌نێن؟! من باسی نه‌و پاکانه‌ی رێبین ناکه‌م که له لاپه‌ره (١٣٣) ش دا دووباره‌یان ده‌کاته‌وه، چونکی سه‌ریه‌شانی خه‌لکی به‌م شێوه‌یه هه‌چ سوودیکی نیه، تق به مه‌نتیق وه‌ره پێشه‌وه نه‌و به جێیو و سووریون له‌سه‌ر بوختان وه‌لامت ده‌داته‌وه...!!

سه‌یریش له‌وه‌دایه که ده‌یه‌وی له‌و داوای لێبوردنه نکوڵێ بکات که پێرار له هۆلی کۆمه‌له‌ی هونه‌ره جوانه‌کان له سلێمانی له کاک مه‌لا به‌ختیاری داواکرد!! حال به مه‌ونیشان به‌وه، سییه‌م فێستیفاڵی سالانه‌ی بنکه‌ی نه‌ده‌بی گه‌لاویژ بوو، له رۆژی (١٧/١١/١٩٩٨) کاک مه‌لا به‌ختیار باسیکی پێشکه‌ش کرد له ژێر ناوینشانی (مه‌ده‌نیه‌ت له

کۆمه‌لێکی نیشتمان داگیرکراودا) که شاعیر کاک (قوبادی جه‌لی زاده) کۆپه‌که‌ی ده‌برده‌پێوه.. دوا‌ی باسه‌که کۆمه‌لێ که‌س هه‌لسان موداخه‌له‌یان کرد و یه‌کێک له‌وانه رێبین بوو. دنیا‌یه‌ک هێرش‌ی کرده‌ سه‌ر ده‌سه‌لاتی یه‌کێتی و باسه‌که‌ی کاک مه‌لا به‌ختیار، ئه‌ویش وه‌لامی هه‌موویانی دایه‌وه و ماقوولانه‌یش وه‌لامی رێبینی‌دایه‌وه.. ئه‌وه‌بوو به‌رله‌وه‌ی کۆپه‌که‌ ته‌واوبێ، رێبین چووه‌ سه‌ر شاتۆ و داوا‌ی لی‌بورده‌نی کرد له‌ کاک مه‌لا به‌ختیار و کاک قوباد و زۆر که‌سیش له‌وێ بوون.. که‌چی نیستا حاشا له‌وه‌یش ده‌کا!!

رێبین له‌ لاپه‌ره (١٣٨) دا هاتووه به (١٠) خا‌لی دووباره‌بوو، که ئێمه له‌ ئاینده ژماره (٦) دا به وردی رونمان‌کرده‌وه و ناپاراستی ئه‌و قسانه‌مان وه‌کو روژی نیوه‌ڕۆ ئاشکرا‌کرد. ئه‌جا بزانه‌ خوێنه‌ری ئازیز ئه‌مجار‌یش رێبین چۆن بێ به‌لگه و سه‌رچی‌فانه قسه‌ ده‌کات و ده‌لێ:

نوسینه‌که‌ی غه‌فور خۆی ناسنامه‌ی نوسه‌ریان له‌ غه‌فور سه‌ندۆته‌وه، ئاخ‌ر یه‌کێک بنووسی:

١- سیسته‌می دایک سالاری سه‌ر به‌ ده‌ره‌به‌گایه‌تی داکه‌وتووه‌ چۆن ده‌بێ به‌ نوسه‌ر.

٢- یه‌کێ بلیت ته‌وته‌م و تابۆ چیرۆکه‌ و کورتی بکاته‌وه‌ بۆ سێ په‌ره‌. چۆن ده‌بێ به‌ نوسه‌ر.

٣- یه‌کێ باسی خه‌ته‌نه‌کردن له‌ تاوانی کوشتنی باوکدا بکات به‌ چی ده‌بێ به‌ نوسه‌ر.

٤- یه‌کێک چیرۆکی کوردی به‌ نه‌قلکردنی هه‌رفی گریمانه‌یه‌کی نه‌نرۆپۆلۆگی له‌قه‌لم بدات چۆن ده‌بێ به‌ نوسه‌ر.

- ۵- یه‌كێ بلیت دایك له سیسته‌می دایك سالاریدا ده‌سه‌لاتی موته‌قی هه‌یه، له‌كوێوه ده‌بێ به‌نوسه‌ر.
- ۶- یه‌كێك وابزانیت گریمانه‌ی باوکی سه‌ره‌تای هه‌قیقه و له‌غینای تازهدا هه‌یه. چۆن و به‌چی ده‌بێ به‌نوسه‌ر.
- ۷- یه‌كێك گێژانه‌وه‌ی به‌سه‌ره‌تای رۆمانێك له‌گه‌ڵ شیکردنه‌وه‌ی رۆمانه‌که‌دا تیکه‌ڵ بکات، چۆن و به‌چی ده‌بێ به‌نوسه‌ر.
- ۸- یه‌كێك نوسیومانه (کانت) کتیبی نیه به‌ناوی (ره‌خنه‌ له‌فه‌رمانپه‌وایی) له‌وه‌لامدا بێئوه‌ی ئاماده‌ بێت یه‌ك چاره‌که سه‌عات به‌کتیبخانه‌که‌یدا بگه‌ڕێ و بزانی راستمان کردوه یان نه‌ و له‌پاش مانگیك زه‌لیلانه‌ لیتمان ده‌پرسیت به‌چیدا زانیوتانه‌ کتیبی وا نیه؟ به‌چی و چۆن ده‌بێ به‌نوسه‌ر.
- ۹- یه‌كێك به‌راوردی چیرۆکیك به‌چیرۆکیك ده‌کات که نه‌بینویه‌تی و نه‌خویندویتیه‌وه، چۆن و به‌چی ده‌بێ به‌نوسه‌ر.
- ۱۰- یه‌كێك بنووسێ ته‌وته‌م و تابۆ له‌ رۆمانیکدا ره‌نگی داوه‌ته‌وه چۆن ده‌بێ به‌نوسه‌ر بپایه‌وه)..
- به‌ره‌له‌وه‌ی وه‌لامی ئه‌و خاڵانه‌ بده‌مه‌وه، قسه‌یه‌کی کاک مه‌لا به‌ختیار ده‌هێنمه‌وه، دیاره‌ ده‌میکه‌ ئه‌م رایه‌ی ده‌ریاره‌ی ریڤین و هاویره‌کانی هه‌یه ده‌بوايه‌ ئه‌مجاره‌ تو‌ماری بک‌ردبايه‌.. ده‌لێ: ((به‌ش به‌حالی خو‌م پیم وایه‌ کاک (ریڤین) له‌ناو هاو‌پتیانی (ره‌ه‌ند) دا، له‌گه‌ڵ یه‌ك دوو که‌سی دیکه‌یان، له‌و روناک‌بیرانه‌ن، نه‌ک هه‌ر خویندنه‌وه‌یه‌کی وردیان بۆ میژوو نییه و له‌ ره‌خنه‌گرتندا بابه‌تی نین، له‌وانه‌یش زیانه‌خشته‌ر ماف به‌خو‌یان ده‌ده‌ن ره‌خنه‌ له‌ هه‌موو لایه‌ک، که‌سیک و نوسه‌ریک بگرن، به‌لام

که ره‌خنه له خۆیان بگێڕێ هه‌لده‌چن و دۆ و دۆشاو به چه‌شنێ تێکه‌لاو ده‌که‌ن که ئیتر سنووری ره‌خنه‌ی زانستی و ره‌خنه‌ی نازانستی ناهێلن، نه‌مه‌ش سه‌ره‌تای نه‌و راستیه ده‌سه‌لمێتێ که خه‌ریکه بنچینه‌کانی نه‌ودوو بونیادگه‌ریش ده‌گاته بنه‌سه‌ست، هه‌ربۆیه هه‌لچون و تووچه‌بون ده‌بیته زمانی دیالۆگ. نه‌م ره‌خنه‌یه‌ی (ریڤین) له (غه‌فور) له و بابته ره‌خنانه‌یه، که مرو‌ف ده‌یخوێنێته‌وه و له‌گه‌ڵ ره‌وتی ره‌خنه‌ی کۆنی کوردی به‌راوردیان ده‌کا، به‌زه‌یی به ره‌خنه‌ی زانستی دی‌جێتایند ده‌ژ - ۷ - لاپه‌ره ۵۴ -

ئه‌جا دیمه سه‌ر نه‌وه‌ی به‌ریز به‌م خالانه‌ی خواره‌وه وه‌لامی بده‌مه‌وه:

- ۱- ئه‌ی ده‌بی دایک سالاری له ده‌ره‌به‌گایه‌تی پێشکه‌وتوویی؟!
- ۲- من هه‌رگیز ته‌وته‌م و تابۆم کورت نه‌کردۆته‌وه، به‌لکو نه‌و سه‌ی خاله‌ی نووسینه‌که‌ی (گۆدۆلی) م هێناوه‌ته‌وه له باسه‌که‌ی به‌ ناوی (کوشتنی باوک یان قوربانی سی‌کسی) که له ژماره (۱۰) گۆفاری (النهج) بلاویووه‌ته‌وه.
- ۳- من به‌هه‌له وشه‌ی (خه‌ته‌نه‌م) به‌کارهێناوه له‌جیاتیی خه‌ساندن، به‌لام له ژماره (۶) ی ئاینده داوای لی‌بوردنم له خوێنه‌ر کردبوو. که‌چی ریڤین خۆی هه‌له ده‌کا به کیلۆ و داوای لی‌بوردنیش ناکات!
- ۴- من هه‌رگیز نه‌مووتوووه که چیرۆکی (حه‌سار) نه‌قلی حه‌رفی گریمانه‌که‌ی فرۆیده، نه‌مه هه‌لبه‌سته‌ی خۆیه‌تی، بگه‌ر من وتوومه له‌وه‌وه وه‌رگیراوه بی‌نه‌وه‌ی نوسه‌رکه‌ی ئاماژه‌ی پێبکات هه‌روه‌کو به‌رزان فه‌ره‌جیش ده‌لێ له دنیا‌ی فرۆیده‌وه‌یه به‌هه‌ندی جیاوازیه‌وه.

- ۵- من هه‌رگیز نه‌مووتوو ه‌ دایک له سیستمی دایکسالاری ده‌سه‌لاتی موته‌لقی هه‌یه، به‌لکو وتوو به‌باوک له باوکسالاریدا ده‌سه‌لاتی موته‌لقی هه‌یه نه‌میش قسه‌ییکی (گۆڤۆلی) به‌به‌لگه‌ش له ژماره (۶) ی ئاینده‌دا هه‌تاومه‌ته‌وه که چی (رێبین) به‌عه‌مدی ناجیته‌وه سه‌ری بۆنه‌وه‌ی سه‌ر له خۆینه‌ر تیک بدات...
- ۶- من هه‌رگیز نه‌مووتوو گریمانه‌ی باوکی سه‌ره‌تایی له غینای تازه‌دا هه‌یه، به‌لام قسه‌که‌ی (گۆڤۆلی) م هه‌تاومه‌ته‌وه که ده‌لی باوک ده‌سه‌لاتی موته‌لقی هه‌یه له‌و کۆمه‌لگایه‌دا. خۆینه‌ر ده‌توانی بجیته‌وه سه‌ر ئه‌و دیمانه‌یه‌ی (گۆڤۆلی) له ژماره (۱۶) ی گۆفاری (النهج).
- ۷- ئه‌ی باشه وه‌رگرتن چۆن ده‌بی؟ یان وه‌رگرتن و گواستنه‌وه‌ی حه‌رفی ئه‌وه‌یه که ته‌رجه‌مه‌ی حه‌رفی ده‌قیکی دیکه بی؟
- ۸- باشه (رێبین) به‌لگه‌ی چیه که (کانت) ئه‌و کتێبه‌ی نیه؟ یان سه‌یر و سه‌مه‌ره قسان ده‌کات که ده‌لی واده‌زانی من خواوه‌نی کتێبخانه‌یه‌کم وه‌کو کتێبخانه‌ی کۆنگرێسی ئه‌مریکا. (رێبین) راست ده‌کا ئه‌و کتێبه له کتێبخانه‌که‌ی مندا نیه، چونکی ئه‌سه‌لن من کتێبخانه‌م نیه له‌به‌رئه‌وه‌ی که رکوکیم و هه‌نده ده‌ریه‌ده‌ر کراوم ته‌نانه‌ت مالکی ئه‌وتۆشم نیه نه‌خوازه‌لا کتێبخانه...!!
- ۹- نازانم چۆن به‌کێ چیرۆکیک به‌راورد ده‌کا ئه‌گه‌ر نه‌یخویندیته‌وه؟ ئی باشه هه‌ر خۆی ئه‌وه ده‌لی که مه‌رج نیه کتێبیکی بخوینیته‌وه نه‌وجا باسی به‌کێ، ئه‌گه‌ر عه‌زه‌که‌شی بخوینیته‌وه هه‌ر باسی بۆ ده‌کری. کاتێ من پوخته‌ی چیرۆکیکی کوردی واش هه‌یه ئیدی بۆ بۆم نه‌بی قسه‌ی له‌سه‌ر به‌کم؟! ئه‌م رێبین هه‌شتا قه‌ناعه‌تی هه‌نده سه‌له‌فیه پیتی وایه گواستنه‌وه ده‌بی ته‌رجه‌مه‌ی حه‌رفی بیت!!

۱۰- بۆ ئه‌م خاله‌یش با هه‌ر خوینه‌ر بگه‌ڕێته‌وه سه‌ر گۆڤاری گه‌لاوێژی نوێ ژماره (۱۵) بۆی ده‌رده‌که‌وێ که چۆن ته‌وته‌م و تابۆ له‌ رۆمانی (پیاوی لم) دا ره‌نگی داوه‌ته‌وه یان گریمانه‌که‌ی فرۆید..

یان بزانی (ریبین) چی ده‌لێ: (من به‌ ژۆر غه‌فورم نه‌کردوه به‌ نه‌خوینه‌وار به‌ لکو پانتۆرامای هه‌له‌ و کفره‌ فکریه‌کانی خۆی نه‌خوینه‌واری ئاشکرا کردوه...)!! یان ئه‌م بالۆره‌یه‌ وه‌کو (راستیه‌کانی دیکه‌) ی هه‌ر دووباره‌ی ده‌کاته‌وه که ده‌لێ: (من گووتوووه‌ گۆران سه‌له‌فیه‌) ئه‌ی ئه‌م قسه‌یه‌ی له‌ گۆڤاری (نیستا) ژماره (۱۶) چی ده‌گه‌یه‌نێ که ده‌لێ: (به‌ راستی نالی و مه‌حوی و حاجی قادری کۆیی و گۆران و ده‌یان ناوی دی چیان لیه‌اتوووه‌ و له‌ کۆین، جگه‌ کۆمه‌لێک تارمایی و چه‌ند کتێبیکی توژگرتوو چیان لێ ماوه‌ته‌وه‌). (گۆران) یێک بووبێته‌ تارمایی و کتێبی توژگرتوو لێ ماوێته‌وه‌، ئه‌گه‌ر واتای سه‌له‌فی نه‌بێ ئه‌ی واتای چی ده‌بێ؟ ده‌بێ (ریبین) نه‌زانی وشه‌ی (سه‌له‌فی) چیه‌ بۆیه‌ ئه‌و قسه‌یه‌ دوپات ده‌کاته‌وه!! یان ئه‌مه‌یش لێره‌دا دووباره‌ ده‌کاته‌وه: (غه‌فور ده‌لێت من که‌ه‌وتوووه‌ ته‌ زه‌مکردنی شیرکۆ بێکه‌س و به‌ سه‌له‌فیم داناوه‌) لاپه‌ره ۱۳۳. ئێ با بزانی له‌ ژماره (۱۶) ی گۆڤاری (نیستا) ریبین چی ده‌لێ: (به‌لام شیرکۆ بێکه‌س له‌ هه‌موو که‌سیک زیاتر ده‌بێت ئه‌و راستیه‌ بزانیته‌ که‌ نه‌وه‌یه‌کی تازه‌ش هه‌یه‌ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ به‌ رووبه‌ پووین و نه‌وه‌یه‌کی رادیکالانه‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و میراته‌ له‌ ئیفلجیه‌ ده‌ستی پێکرد). ده‌لێ (ئه‌و میراته‌ له‌ ئیفلجیه‌)! بێگومان مه‌به‌ستی له‌ میراتی شیرکۆ بێکه‌س هاوچه‌رخه‌کانیه‌تی چونکی شیرکۆ بێکه‌س ئاگادار ده‌کاته‌وه، که‌ ده‌بێ له‌ هه‌موو که‌سیک زیاتر ئه‌و راستیه‌ بزانی.. یان ده‌لێ: (ئه‌گه‌ر غه‌فور زیاد له‌ جارێک به‌رۆکی پێ نه‌گرتینایه‌ و خه‌لکانیشی به‌ خۆی سه‌رسام نه‌کردایه‌) لاپه‌ره ۱۳۹.

که‌چی هه‌ر له‌ دێره‌کانی یه‌که‌می ئه‌و نووسنه‌یدا ده‌لێ (غه‌فوره‌ نووسینه‌کانی نه‌بوو که‌ هانیداين وه‌لامی بوختان نامه‌کانی بده‌ینه‌وه) لاپه‌ره ١٠٥.

یان ده‌لێ: (به‌لام له‌ دوا‌ی راپه‌پین و ئازادی له‌به‌ر نه‌بوونی سانسۆر پاشاگه‌ردانی هه‌یه) ئه‌مه‌ قسه‌ی غه‌فوره‌ کاک مه‌لا به‌ختیار نه‌ک هی (من)..
من تا ئێستاش داکوکی له‌و قسه‌یه‌ی خۆم ده‌که‌م و بانگه‌شه‌یشی بۆ ده‌که‌م. چونکی ئه‌گه‌ر سانسۆر هه‌بوایه‌ ئه‌م پاشاگه‌ردانییه‌ی رێبین و هاوته‌مه‌نه‌کانی نه‌ده‌بوو، به‌بێ سه‌رکۆنه‌کردن و ره‌قیب به‌که‌یفی و ماشای خۆی جێبۆی بازپای به‌خه‌لکی بدات. ئه‌و رژیمی به‌عسه‌ی که‌ ئه‌و ئیدیعا ده‌کا دژی بووه‌وه‌ و دژایه‌تی ده‌کا و منیش به‌وه‌ له‌قه‌لام ده‌دا که‌ سه‌ر به‌و رژیমে‌!! راسته‌ رژیمی به‌عس ئه‌وه‌ی بۆنی کوردایه‌تی و هاندانی کوردایه‌تی تیا بوایه‌ رێگای لێ ده‌گرت. به‌لام ده‌زگایه‌کی ره‌قابه‌ی هه‌بوو نه‌یده‌هێشت که‌س قسه‌ی سووک و جێبو دژ به‌که‌سیکی دیکه‌ بلۆکاته‌وه‌ له‌ بلۆکراوه‌کانی ئه‌ودا. وه‌لێ ئێمه‌ ئێستاش له‌ کاری حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستاندا پابه‌ندی زۆر یاسای ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ین (ده‌سه‌لاتی عێراق) که‌ به‌عس سه‌روه‌ریه‌تی و له‌سه‌رمان فه‌رزکراوه‌ وه‌کو ده‌سه‌لات به‌گوێره‌ی یاساکانی ئه‌وان ره‌فتار به‌کین چونکی ئێمه‌ تا ئێستا به‌شیکین له‌و ده‌سه‌لاته‌ عێراقیه‌ خۆشمان بێ و تره‌شمان بێ هه‌ر پێشمان ده‌لێن (شمال العراق)، ده‌سا ئه‌گه‌ر هاتوو که‌ سێک داوای ئه‌وه‌ی کرد که‌ له‌ وه‌زاره‌تی رۆشنیبری حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان به‌پێوه‌ریه‌تیه‌ک هه‌بێ به‌ناوی ره‌قابه‌ی چاپ و بلۆکرنه‌وه‌، ئه‌وه‌ ده‌بێ (رێبین) یه‌کسه‌ر بێ و بلێت ئه‌و کابرایه‌ به‌عسیانه‌ بیرده‌کاته‌وه‌، یان ئه‌و که‌سه‌ خه‌مخۆری

رەخنەى كوردى لە لوتكەى لۆژىكەو ە بۆ ەئدىرى جنىو

رەوشى كەلتور و رۆشنىبرى كوردىيە، بۆئەو ەى خلت و خەوشى تيا نەكەوئ و، نەبىتە بازارىكى بەربلاو. ەركەسىك بىت و ئەگەر پارەى ەبوو كىتبى بنووسئ و بەبئ رەقابەيش چاپى دەكا و سوكاىەتى بە رۆشنىبران و داھىنەرانى كورد بكات.

۱- باشە (رېبىن) كاتى من لە گۆڤارى ئايندە ژمارە (۶) دا ەموو ئەو قسە ەلەستە و ەلە و پەلانەى ژمارە (۵) ى ئايندە م لنگەوقوچ كردنەو بە (۳۲) لاپەرە، بۆ باسى ئەو (۳۲) لاپەرەى نەكردووە و ەاتوو نووسىنى پىشوو دووبارەكردووەتەو؟!

۲- رېبىن ئەگەر (۲۸۰) پەرەگراف جنىو بكاتە وەلام و بلىئى ئەمانە كەى جنىون، ئىدى يەكىكى وائىدىعائى چ پرۆزەىەكى رۆشنىبرى دەكات؟!

۳- ئەگەر ەالى بووبئ كە پتر لە شەش مليار مروف و چل مليون كوردىش دەزانن ژىرخان و سەرخان چىە، دەبئ چۆن پۆستمۆدېرن و ئەنترۆپۆلۆژىەك بئ؟!

۴- ئەگەر (رېبىن) بلىئ ئوفلىتتى (ەسار) كوشتنى باوكى تيا نىە و ەورپىكانى بلىين تياىەتى، ئىدى چۆن خەلكى دىكە بە سەلەفى لەقەلەم دەدات؟!

۵- (رېبىن) بلىئ رۆمانى (پياوى لم) كەى كوشتنى باوكى تياىە، كەچى ەركىتبى (أدب الفتازىا) ئەو ئىدىعائى ەلەتەكىتئ. ئىدى چۆن دەتوانن كەلەپورى كورد بخوئنەو؟!

٦- رێبین کاتێ من باسی ئەدەبی رووسی پێش شۆرشێ ئۆکتۆبەر دەکەم ئەو هاتوووە باسی ره‌وشی سیاسی روسیا ده‌کات له سەرده‌می ستالین.

٧- ئەگەر (رێبین)، (زه‌که‌ریا تامر) بکات به (فازل سامر) ئیدی چۆن ده‌بێ به ره‌خنه‌گر و باحیس و چۆن پرۆژه‌ی رۆشنی‌یری پێیه؟! ٨- (رێبین) که خه‌لکی سلێمانیه و بشلێ گۆقاری (روانگه) دوو ژماره‌ی له سلێمانی ده‌رچوو، که‌چی ئەو دوو ژماره‌یش ماده‌کانی له به‌غدا ئاماده‌ده‌کران و له (نه‌جه‌ف) چاپ ده‌کران. ئیدی چۆن ده‌بێ به ره‌خنه‌گر و میژووی کوردیش ده‌خوینێته‌وه؟! ٩- ئەگەر (رێبین) ێک بلێ مەرج نیه کتێبێک بخوینێته‌وه تا قسه‌ی له‌سەر بکه‌ی به‌لکو عه‌رزێ کتێبه‌که بخوینێته‌وه، ئیدی سه‌قافه‌تی پێیه و خه‌لکیش به نه‌خوینه‌وار له‌قه‌لم ده‌دات؟! ١٠- یان (رێبین) ده‌لێ ده‌بێ چاوه‌ به‌لگه‌کان بپۆشرێ سوور بێ له‌سەر قسه‌ی خۆی! ئەمه‌یان چ مه‌نتیقێکه؟! ١١- ئەگەر (رێبین) قسه‌ی هاویره‌کانی خۆی به‌هه‌له نه‌قل کات، (مه‌ریوان) بلێ سیستمی بورهان سیستمیکی یونانی، که‌چی رێبین ده‌لێ مه‌ریوان ده‌لێ بورهان سیستمیکی سه‌ده‌ده‌سه‌ده‌ره‌یه.

ئیدی چۆن ده‌بێ به‌ ئیریاری زه‌منی کوردی؟

١٢- ئەگەر (رێبین) وا له‌ باوکی کوردی گه‌شتبێ که بلێ مه‌لا مسته‌فا باوکی کورد بوو، حیزب و سه‌رکرده‌کانی دیکه ویستیان بیکوژن، ئاوها قورپی کردوه به‌سه‌ر (گۆدۆلێ) ی نه‌گه‌تدا.

سه‌عدی ئیبراهیم و رێبین هه‌ردی

دوو دیوی یه‌ك دراون!!

باشه‌ کاکێ (سه‌عدی) دوا‌ی ئه‌و هه‌موو راستیانه‌ له‌باره‌ی رێبینه‌وه بۆت ساغ بووه‌ که‌ کێ به‌ نه‌زانی به‌رد فرێده‌داته‌ بیره‌وه‌؟! هه‌ر له‌ هه‌مان ژماره‌ی ناینده‌ (٨ و ٩) سه‌عدی ئیبراهیم ناوی‌ک که‌ به‌ هه‌موو قسه‌ و له‌فز و بوختانه‌کاندا دیارده‌که‌وێ که‌ له‌گه‌ڵ (رێبین هه‌ردی) دوو دیوی یه‌ك دراون. باسه‌که‌ی به‌ ناوی (غه‌فور و شارلۆک هۆلمز و ...)، کۆمه‌لێ قسه‌ی بێ‌سه‌روبه‌ر و بێ‌سه‌رچاوه‌ و بێ‌به‌لگه‌ی کردوه‌ که‌ ئێمه‌ لی‌ره‌دا راستیه‌کان ده‌خه‌ینه‌ به‌رچاوی خوێنه‌ر..

ئه‌وه‌ی ئه‌و بابه‌ته‌ بخوینێته‌وه‌ ئه‌گه‌ر کاتی خۆی ته‌واو قه‌ناعه‌تی به‌ قسه‌کانی من نه‌هێنابی، ئه‌وا له‌ قسه‌کانی ئه‌مدا قه‌ناعه‌ت ده‌هێنێ به‌ ئه‌وه‌ی من وتوو‌مه‌. جاری ناو‌نیشانه‌که‌ی ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نێ که‌ (شارلۆک هۆلمز) ئه‌وانه‌ که‌ شف ده‌کات که‌ کورد ده‌لێ: (کل له‌ چاوان ده‌دزن: و موحه‌قیقی ئاسایی که‌ شفیان ناکات، جگه‌ که‌سانی (شارلۆک هۆلمز) ئاسا نه‌بێ. به‌پاستی و یستم وه‌لامی ئه‌م نووسینه‌ نه‌ده‌مه‌وه‌، چونکی سه‌رپاکی خۆی له‌ خۆیدا مه‌هزه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌یه‌. وه‌لێ بۆئه‌وه‌ی به‌ چه‌ند خاڵێک ئه‌م مه‌هزه‌له‌یه‌ و ماهیه‌تی نوسه‌رکه‌ی ئاشکراکه‌م.. نووسنیه‌که‌ی ریزکردنی پرسپاری یه‌ك له‌ دوا‌ی یه‌که‌ و قسه‌ ره‌قه‌کانی ئه‌م (سه‌عدی) ناوه‌ش ده‌که‌مه‌ لیستی‌ک و چه‌ند جاریش ناوی غه‌فور و غه‌فور سالحی هێناوه‌، وه‌کو نووسینه‌که‌ی ژماره‌ (٥) ی ناینده‌ (کاتێ غه‌فور ده‌بیته‌ چاوسا‌غیان). نووسینه‌که‌ی پرپه‌تی له‌ حوکمی سه‌رپیتی و عه‌شایه‌ری.. ئه‌م (سه‌عدی) ناوه‌یش (١٤١) جار ناوی غه‌فور و غه‌فور سالحی هێناوه‌ وه‌کو له‌ پێشه‌کی ئه‌م کتێبه‌دا له‌ سه‌لمانده‌نه‌کانی رێبین هه‌ردی له‌ ژماره‌

(۸ و ۹) گۆڤاری (ئاینده) له لیسته‌که‌دا له ژماره (۲۴) هه‌یه تا ژماره (۷۸) ..

نازانم ئه‌م براده‌ره جێبو‌فرۆشه‌یش (کاکێ سه‌عدی) به‌ زمانه‌که‌ی به‌ خه‌لکی کوردستانێ ئێران ده‌چێ، ئه‌دی بۆ نه‌هاتوه‌وه‌ لای نووسینه‌که‌ی هاوولاتی خۆی (عه‌تای نه‌هایێ) بداته‌وه‌ ده‌ریاره‌ی رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) له ژماره (۲۷) ی (رامان) نووسیویه‌تی و هه‌یچی بۆ به‌ختیارعه‌لی نه‌هیشته‌وه‌ و ته‌نانه‌ت ده‌لێ زمانه‌که‌یشی زمانێ (پاییزی به‌تیریک) ه. دیسان به‌لگه‌یه‌کی دیکه‌ بۆ ئه‌وه‌ی که سه‌عدی ئیبراهیم و رێبین هه‌ردی دو دیوی یه‌ک دراو، یان ناویکی خواستراوه‌ و هه‌یچ بوونیکی نیه‌، نه‌ له ئه‌لمانیا و نه‌ له کوردستانیش. چونکی ئه‌م رستانه‌ی خواره‌وه‌ که له‌و نووسینه‌ی رێبین دا هه‌یه‌ بۆ وه‌لامدانه‌وه‌ی کاک مه‌لا به‌ختیار له‌ هه‌مان ئه‌و نووسینه‌شدا هه‌یه‌ به‌ناوی «غه‌فور و شارلۆک و هۆلمز و...» له هه‌مان دوا ژماره‌ی گۆڤاری ئاینده (۸ و ۹):

نووسینه‌که‌ی رێبین	نووسینه‌که‌ی سه‌عدی
۱- به‌مه‌ بلێم چی؟ ئازادی بیرو؟	تیتیلی ئازادی بیرو قبول بکه‌ین.
۲- ئه‌مه‌ ئازادی بیرو و موماره‌سه‌کردنی دیموکراسیه‌؟ یان درۆکردن و بێ‌شه‌رمی.	ده‌کرێ به‌م درۆیه‌ بلێین ئازادی بیرو.
۳- ئه‌مه‌ ناوینیم چی؟ سه‌رده‌می دیموکراسیه‌ت؟ یان سه‌رده‌می درۆکردن.	ده‌کرێ ئه‌م بیرو ئاوه‌ژووکردنه‌وه‌ و شتوانه‌ به‌ ئازادی بیرو وه‌خه‌ینه‌روو.
۴- به‌مه‌ بلێم چی دیموکراسی هه‌یه‌ و بیروای ئازاد.	موباره‌کی ئازادی بیرو ئه‌وه‌ ولانه‌ش به‌ناوی ئازادی بیرو.

دیاره ئه‌مانه‌ وا تێگه‌یشتوون ئه‌گه‌ر ئازادی بیروپا و دیموکراسیه‌ت هه‌بوو نابێ به‌ که‌س بڵێن چاوت کلی پێوه‌یه‌ ئه‌گه‌ر هاتوو هه‌له‌یشی کرد، یان نابێ پێیان بڵێی ئێوه‌ به‌ره‌م و بۆچوونی خه‌لکی ده‌گۆڕنه‌وه‌ بۆ نیو روشنبیری کوردی هه‌روه‌کو (به‌ختیار عه‌لی) ده‌لێ. ئه‌گه‌ر پێیان بڵێی ئه‌وا به‌ درۆزن و شیواندن ئازادی بیروپا له‌قه‌له‌مت ده‌ده‌ن، که‌چی خۆیان جێبو ده‌ده‌ن به‌و حیزبه‌ی ده‌سه‌لاتی هه‌یه‌ له‌ ناوچه‌یه‌کی به‌ربڵاوی کوردستان و کۆپ و کۆبوونه‌وه‌ ده‌به‌ستن دژی و که‌س هه‌یچیان پێنالی و هه‌یشتا ده‌لێن ئازادی بیروپا و دیموکراسی نیه‌...!!

ئه‌م (سه‌عدی) ناوه‌ له‌ سه‌ره‌تای نووسنه‌که‌یدا وا ده‌لێ: ((راسته‌ کاک (ریبین) چی ئه‌وتوی بۆ غه‌فوور نه‌هه‌یشتۆته‌وه‌))!! . راسته‌ چونکی کاک ریبین (٢٨٠) په‌ره‌گراف جێبوی بۆ ریزکردم.. یان ده‌لێ: (تۆ رۆمیۆت له‌ جۆلیت بۆ جیانا کرێته‌وه‌، پاشا لیر له‌ لیبۆکه‌که‌ی جیانه‌که‌یه‌ته‌وه‌، لاست له‌ خه‌زال بۆ هه‌لاوی نه‌کری).

باشه‌ ئه‌مانه‌ قسه‌ی (ره‌خنه‌گره‌؟) دیاره‌ کاکه‌ سه‌عدی هه‌نده‌ له‌ رۆمانه‌که‌ی به‌ختیار گه‌یشتوووه‌ بۆیه‌ (پاییزی به‌تیریک) به‌ رۆمیۆ له‌قه‌له‌م ده‌دات و (جۆلیت) یش به‌ رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم). ئه‌م نوسه‌ره‌ ته‌نزا می‌زه‌ وه‌ها لێی تیکچوو ده‌لێ: (ئه‌دی چلۆن تۆ ته‌وته‌م و تابۆ به‌ رۆمان حاڵی بووبیت).. نازانم ئه‌م قسه‌یه‌ی له‌کۆپوه‌ هه‌یناوه‌، دواجار من که‌ی وتووومه‌ ته‌وته‌م و تابۆ رۆمانه‌؟ کاکێ سه‌عدی هه‌زم ده‌کرد ئه‌و رسته‌یه‌ت به‌هه‌ینایه‌ ته‌وه‌ که‌ من ته‌وته‌م و تابۆ به‌ رۆمان حاڵی بووم، دیاره‌ جه‌نابتان نازانن (ته‌وته‌م و تابۆ) چیه‌ وه‌کو کابرایه‌کی کشاوه‌رزی هاتووی به‌ له‌هجه‌ی موکریان قسان ده‌که‌ی. یان نازانم ئه‌م براهه‌ ئه‌م قسانه‌ی چی

ده‌گه‌یه‌نن یان شیکردنه‌وه‌ی چ فەلسەفەیه‌که . هه‌ر که ده‌لئ: (یه‌کئ وتی راسکۆ لینکۆف پیره‌ژنی نه‌کوشتووه ، پیره‌ژن راسکۆلینکۆفی کوشتووه ، وتی ماکبیث پاشای نه‌کوشتووه ، پادشا ماکبشی کوشتووه ؟). نازانم له شانوگه‌ری ماکبیث مه‌به‌ستی کام پادشایه ؟ نه‌مه چ لیکۆلینه‌وه ره‌خه‌یه‌که خۆینه‌ری نازین . یان نه‌م قسه‌یه‌ی کاک (سه‌عدی) که ئیژئ: (من له‌به‌ر روژشناپی خۆینه‌نه‌وه‌ی رۆمانه‌کاندا ده‌کرئ بێمه‌ قسان و بلیم هه‌رچیه‌ک له‌سه‌ر مه‌رگی تاقانه‌ی دووه‌م و ئیواره‌ی په‌روانه به‌قه‌له‌می غه‌فوور سالحی هاتوو له‌عمومی به‌دواداچوونه‌کانیا په‌یوه‌ندیان به‌ رۆمانه‌کانه‌وه‌ نیه‌). نه‌جاش ده‌لئ: (با له‌ کورتی بیه‌رمه‌وه نه‌وه‌موو ئیشتیبا‌هه‌ی غه‌فوور نووسیتی و واقیعه‌ن عه‌کسی رۆمانه‌که‌ن).

نازانم چۆن و به‌ چ ده‌لاله‌تیک؟ زۆر گه‌رام له‌ نووسینه‌که‌یدا ده‌لاله‌تیک واقیعی بو نه‌م ئیدیعا گه‌روه‌یی بدۆزمه‌وه ، وه‌لئ مه‌خابن...!! یان لیڤه‌دا چنی ده‌لئ و دیاریش ده‌که‌وئ که چه‌ند ئاگای له‌ نه‌ده‌ب و نه‌ده‌بی رۆماننوسین هه‌یه که ده‌لئ: (ده‌بیث له‌ پاریسدا کۆمه‌لێک قه‌مووری ئۆته‌ردام هه‌بن تاقه‌ مووری ئۆته‌ردام بیته‌ پاریسی).. دیاره نه‌م قه‌تاوقت به‌سه‌ره‌اتی نوسه‌رانی دنیا و رۆماننوسانی دنیا نه‌خۆینه‌وه‌ته‌وه ، که نه‌و قاره‌مانانه‌ی دروستیان ده‌که‌ن ره‌نگدانه‌وه‌ی که‌سانیکه به‌چاوی خۆیان دیویانه ، بۆ نمونه‌ سومه‌رست مۆم ده‌لئ: نه‌و پاله‌وانه‌ی دروستی ده‌که‌م به‌ ته‌ئکید له‌ شوپینیک دیکه له‌مه‌وبه‌ر دیومه . یان نه‌و شوپینه‌ی باسی ده‌که‌م له‌ شوپینیک دیکه هه‌بووه .. بپۆ به‌سه‌ره‌اتی دۆستۆیفسکی بخۆینه‌وه که چۆن قاره‌مانه‌کانی دروست کردوه ، هه‌مه‌نگوای بخۆینه‌وه ، چیخۆف بخۆینه‌وه ، مارکیز بخۆینه‌وه که ده‌لئ پیره‌ژن و پیره‌مێرده‌که‌ی رۆمانی (خۆشه‌ویستی له‌ زه‌مه‌نی

کولێره) دا که سایه‌تی داپیره و باپیره‌ی خۆمن، برۆ سادق هیدایه‌ت بخوینه‌وه، برۆ مه‌کسیم گۆرکی بخوینه‌وه که چۆن زۆربه‌ی رۆمانه‌کانی له ژيانی خۆیه‌وه هه‌له‌هینجاوه، ئه‌وسا بزانه قسه‌کانی خۆت چه‌ند له راستیه‌وه دوورن!! یان (سه‌عدی) ده‌لێ: (له واقیعه‌دا له دووی ئۆلیسۆس و ئۆدیپ و سیزیف بگه‌ڕێن).. به‌لام من پێت ده‌لێم که هه‌رگیز ئه‌مانه له واقیع نادۆزیته‌وه براده‌ری عازیز، چونکی ئه‌مانه ئه‌فسانه‌ن و هۆمیرۆس و سوفوکلێس دایان‌پشتوه‌ته‌وه، سیزیف پاله‌وانێکی ئه‌فسانه‌یییه و ره‌مزی بیهووده‌یی مرو‌ف ده‌گه‌یه‌نێ. ئه‌مه‌یش ئه‌وه دووپات ده‌کاته‌وه که ئه‌و کاک (سه‌عدی) یه ئه‌ده‌بی واقیعی و ئه‌فسانه تیکه‌ڵ ده‌کات و سه‌روب‌نیان نازانی! یان قسه‌یه‌کی ئیجگار سه‌یر و بێ ئه‌سل ده‌کا و ده‌لێ: (واقیع لاسایی ئه‌ده‌ب ده‌کاته‌وه نه‌وه‌کی ئه‌ده‌ب لاساییکه‌ره‌وه‌ی واقیع بێت)..!! په‌حا، نازانم ئه‌م قسه‌یه‌ی له قووتووی چه‌تاریکه‌وه هیناوه‌یه‌تی؟ یان هی چه‌ره‌خه‌گر و ئه‌دیپیکه‌؟! باشه کام واقیعه که لاسایی ئه‌ده‌ب ده‌کاته‌وه؟ تۆ بلێی ئه‌و هه‌موو شه‌رو کوشتار و جه‌نگانه‌ی له سه‌ره‌تای می‌ژوه‌وه تا ئیستا روویان داوه ده‌بی لاسایی که‌ره‌وه‌ی رۆمانی (جه‌نگ و ناشتی) تۆلستۆی بن؟ یان ئه‌و ملیۆنان چیرۆکی خۆشه‌ویستییه‌ی که له سه‌ره‌تای می‌ژوه‌وه و روویان داوه تۆ بلێی لاسایی که‌ره‌وه‌ی (رۆمیۆ و جۆلیت) ی شه‌کسپیر بن؟ باشه ئه‌م بۆ ناوی یه‌کێک له‌و ئه‌دیبان‌ه‌ی نه‌هیناوه‌ته‌وه بۆ پالپشتی ئه‌م قسه‌یه که ده‌لێ: (ده‌شتی لیستی ناویان دابه‌زێنین). ئی من چیبیکه‌م (سه‌عدی) که چیرۆکی (ئه‌ره‌ندی‌رای خه‌مبار و داپیره شه‌یتانیه‌که‌ی) مارکیزی نه‌خویندبێته‌وه، تا بزانی خالی جیاوازی و خالی له‌یه‌که‌چوونی نێوان ئه‌و داپیره‌یه و داپیره‌ی نێو رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) چییه؟ یان بزانه کێ قه‌شمه‌ری به‌ را و بۆچون ده‌کات یان ئه‌م قسه عاجباتیه ده‌کات و

ده‌لئ: (که‌چی پیره‌ژنی رۆمانی موکری، که دار و به‌ردان نه‌ماوه کۆشی له بنیادا هه‌لنه‌داوه‌ته‌وه). نازانین ئه‌م براده‌ره مه‌به‌ستی کام پیره‌ژن و کام رۆمانی موکری‌یه؟ ئه‌گه‌ر مه‌به‌ستی رۆمانی (ئه‌ژدیها) ی موکری بئ، موکری چیرۆکی واقعی‌مان بۆ نانووسیتته‌وه، بگه‌ر سه‌رجه‌م ژنه‌کانی ئه‌و رۆمانه ئه‌فسانه‌ین و خه‌یالی موکری دروستی کردون.. یان ده‌لئ: (غه‌فور نووسیویه‌تی کاتێ سه‌ره‌نگ ده‌مرئ ده‌رگای کۆشکه‌کان ده‌کرێنه‌وه به‌ده‌ردی به‌تیریک له رۆمانی پاییزی به‌تیریک). ئئ باشه من چیبکه‌م ئه‌م کاک سه‌عديه (پاییزی به‌تیریک) ی نه‌خویندوه‌ته‌وه! یان ئه‌م حوکمه چه‌واشه‌کاریه که ده‌لئ: (له کۆشکه‌که‌ی به‌ختیاردا سه‌ره‌نگێک نیه تا بمرئ) ئه‌ی باشه (سه‌ره‌نگ به‌ردی) کئ‌یه که له رۆمانه‌که‌دا وایه؟ بئگومان ئه‌م جۆره حوکمانه له قسه‌ی کاک (رئبین) ده‌چن. دواچار باشه به‌ختیاره‌لی پاله‌وانی رۆمانه‌که‌یه تا کۆشکی هه‌بئ؟ ئئ باشه هه‌ر خۆی له دوا‌ی چه‌ند په‌ره‌گرافیک خۆی به‌ درۆده‌خاته‌وه که ده‌لئ: (له پێش ده‌می ده‌رگای ژووره‌که‌ی سه‌ره‌نگ به‌دریا قووتبووه‌وه). سه‌عدي من دلنایام که تۆ نازانی رۆمانی (تیریزا پاتیستا) هی کی‌یه و نوسه‌ره‌که‌ی خه‌لکی چ ولاتی‌که، به‌لام ده‌شئ دوا‌ی ئه‌م قسه‌یه له خه‌لکی بپرسی و بزانی و وه‌لامیش به‌ده‌یته‌وه!! ئه‌گه‌ر نوسه‌ریکی ئاوها نه‌زانی (دیوی مینینه) واتای چیه ده‌بئ چاوه‌پێی چی لی بکه‌ی و چلۆن قسه‌کانی به‌سه‌لمینئ و چلۆن ئیفترازه‌کانیت پئ قبولئ بن هه‌ی خودا عافوت کا؟! ئه‌م (نوسه‌ره) هیشتا کشاوه‌ریزه بۆیه هه‌موو که‌ره‌سه‌کانی کشاوه‌ریزن وه‌کو (هه‌گه‌به و هه‌مبانه).. یان له شویننیکێ دیکه‌ی ئه‌و (نوو‌سینه) دا ده‌لئ: (غه‌غور ده‌که‌وێته هه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌تره‌وه پارچه‌یه‌کی له رۆمانی مه‌رگی تاقانه‌ی هیناوه و سه‌ده‌ده‌رسه‌د به‌دریبه له‌گه‌ڵ سه‌ره‌کی دادگا له‌ویادا (سه‌ره‌نگ به‌ردی) ده‌لئ که خودا ژنانی وه‌کی مونیره‌ی بۆیه

دروست کړدوه، تا به رگری له شه رځی نیمش بکه ن). جا منیش وتوومه: (مونیره ی تورکیش دیسان که سایه تیه که وه کو (کاترینای بیوه ژن له رۆمانی (مه سیح سهرله نوئ له خاچ دهرئ) ی کارانتراکي، دیسان ئەم دهسته واژه و قسه یه ش سهاره ت به و بیوه ژنه له رۆمانه که دا هاتووه کانزانتزاکیش له زمانی یه کیک له پال وانه کان ده لئ: (بوونی سۆزانیه که له دییه که دا شه رځی ژنان دپاریژئ و لاوان له بهرده رگاگانان دوورده خاته وه). باشه من چی بلیم ئەو رۆمانه ی نه خویندوه ته وه و ئەو حوکمه کویرانه و ئەو پاساوه بۆ سهرهنگ به دري و رۆماننووس ده هیئتیه وه؟! منیش قسه یه کی کشاوه رزی ده که م بۆ وهرامی ئەم (کا که سه عدی) یه، که ده لئ: کورد بدوینه شه رځی خوی ده کا، حه تمه ن ئەمیش ناوهای وه سهرهاتیه که ده لئ: (چاترین شت ئەوه یه خیرا قسانت بکه، به که مترین رسته و که مترین وشه، چونکه هیئنده قسه تکرر ئیحتیمالیه تی که شفیوونی ئیدیعاکانت زیاده تره)!! بۆ به لگه یه ش بزانی ن کی ئەم قسه یه ی خوی به سهردا ده سه پی. من له گوڤاری گه لاویژی نوئ ژماره (۱۵) ریک (۱۶) لاپه رهم نووسیوه له سهر ره هه ندخوازان، وه لئ نووسیینه که ی ئەو براده ره له (ئاینده) ژماره (۸ و ۹) دا، (۲۱) بیست و یه که لاپه رځی نووسیوه!! (۱۶) لاپه رځی من به به لگه وه یه، وه لئ (۲۱) لاپه رځی، ئەو هیچ به لگه یه کی نیه!! یان له شوینیکي دیکه ئەمه ده لئ: (دیاره ئەگه ر که میک ته نویرمان هه بی هه ر تیکستی که له م دونیایه دا بخوینیتیه وه کۆمه لیک تیکستی دیمان وه یادا ده هیئتیه وه...)!! باشه کاتئ ئەم قسه یه ده کا مه به ستي ئەوه یه دیفاع له به ختیار عه لی بکا، یان هیئنده ی دیکه قسه که ی به سهرابه پیئتئ که ئەو رۆمانه ی وه رگپراوه!!

دیاره ئەگه ر (پاییزی به تریریک) بخوینینه وه (مه رگی تاقانه ی دووم) مان وه یادا ده هیئتیه وه؟! وه لئ ئەگه ر سهرجه م رۆمانه کانی

دۆستۆيفسكى بخوئىتەو ە كام لە رۆمانەكانى دىكەى دىيات وەيادا دەھىتتەو ە؟! يان كام يەكئ لە رۆمانەكانى (فۆكنەر) رۆمانى دىكەت وەيادا دەھىتتەو ە؟! باشە زۆر دور نەپۆين كە رۆمانى (كاترۇمېرى بىست و پېتچ) ى (كۆنستانتان جۆرجىو) ت خوئىندەو ە چ رۆمانىكى دىكەى ئاوا دانسقە و دەگمەنت وەيادا دەھىتتەو ە؟! يان ئەم تەفسىرە سەيرەى كە دەلى: (ەشق لای لۆرانس واتە سىكس لەكاتىكدا ەشق لە ئىوارەى پەروانە تەواوى مانايەكى سۆفى و رۆحى ەيە). ەشق يان خۆشەويستى تەنھا بۆ خوداوەندى يان ئەشقىكى ئىلاھى سۆفى يان رۆحى دەبىو ئەگىنا خۆشەويستى نىوان نىز و مى مەغزايەكى سىكسى سەدەرسەدى ەيە، بۆيە دەشى سىكس لەلای (لۆرانس) مەغزايەكى سۆفى ەبى وەلى لە ئىوارەى پەروانە بەپېچەوانەو ەيە، ئەو ەيشى (ئىوارەى پەروانە) بخوئىتەو ە نەك وەكو ئەم برادەرە سەرچىغانە بخوئىتەو ە...!! يان ئەم ەوكمە سەرچىغە كە دەلى: (بەختيار كە جىھانەكەى ەزار فرسەخ لە لۆرانس دورە...!!)

بە چ بەلگەيەك ئەم قسەيە دەسەلمىنى، راست دەكا كوردستان بە ەزار فرسەخ پتر لە بەرىتانىاوە دورە!! يان بەم قسەيە ماھىەتى خۆى ئاشكرا دەكات كە دەلى: (چونكە ئەز رۆمانەكەى سەلىم نەخوئىندەو ە و باس لە چى دەكا بەلام گومانم ەيە غەفوور راستبكا)...!! بەلام قەت گومانن نەبى (كاك سەعدى) بە خوا راست دەكەم! رۆمانەكەبە ەرەببەكەى ناوى (فقھاء الظلام) ە و بەكوردى (زانايانى تارىكى) ە ژمارە (۱۹) گۆفارى كە لاوئىزىنوئىش بخوئىنەو ە كە فایلىكى تىايە لەسەر سەلىم بەرەكات بەندەش لىكۆلئىنەو ەيەكى ەيە لەسەر ئەو رۆمانە... ئىدى نازانم چى لە (بەمارىفەتلىكى) وەكو تۆ بكەم كە

ئهم جێبو هه‌زارپه‌ تۆمار ده‌که‌ی: (به‌لام ئهم ترسنۆکییه‌ی غه‌فوور له‌وه‌ی ده‌قه‌کان بخاته‌ به‌رامبه‌ریه‌ک).. عه‌ره‌ب ده‌میکه‌ وتوویه: (کاسه‌ چی تیا بێ ئه‌وه‌ی لێ ده‌پژێ). یان ئیژێ: (بێ ئه‌وه‌ی تیکسته‌که‌ی محمد خضیر و تاهیر بن جه‌لون به‌یئێ).!! جارێ که‌س داخوازی وای دیوه‌ که‌ من بچم رۆمانیک بکه‌م به‌ کوردی و له‌ گه‌ڵ چیرۆکی درێژدا به‌راوردی بکه‌م تا به‌ کاکێ سه‌عدی سه‌لمێم ئه‌مه‌ تا وه‌رگرته‌که‌ی به‌ختیار عه‌لی! ئه‌مه‌ له‌ کام ره‌خنه‌ی دنیا هه‌بووه‌، نه‌ له‌ ئێران و نه‌ له‌ توران و نه‌ له‌ ئه‌لمانیاش شتی وا نه‌بووه‌! یان باشه‌ برۆ چیرۆکی (الشفیع) ی محمد خضیر و رۆمانی (لیلة‌ القدر) ی طاهر بن جه‌لون بخوێنه‌وه‌ ئه‌گه‌ر عه‌ره‌بی زانی، دوا‌ی خوێندنه‌وه‌شیان تۆسقاڵیک به‌ وێژدان به‌ ئه‌وجا دیمه‌نه‌ لیکچوه‌ کانت بۆ که‌شف ده‌بن. یان ئهم براده‌ره‌ ئاوها له‌ دزی ئه‌ده‌بی گه‌یشتووه‌: (دزی ئه‌وه‌یه‌ تیکستیک به‌ حه‌رفی یان شو به‌ حه‌رفی و ته‌نیا پاش و پێشخسیتنی رسته‌ و وشه‌ دابریژێته‌وه‌).. منیش پێت ده‌لێم سه‌رده‌می ئه‌و دزیه‌ زه‌قه‌ به‌ سه‌رچوو، چونکی خوێنه‌ران ئیستا کاغه‌زی سپی ده‌خوێنه‌وه‌ بۆیه‌ دزی وها ئاشکرا ده‌کری.

سه‌یری ئهم قسه‌یه‌ی (کاکه‌ سه‌عدی) بکه‌ن که‌ ده‌لێ: (موکری وینه‌یه‌کی کوردستانی کیشاو ده‌که‌ فه‌رنساوییه‌ک له‌ ئه‌هلی جنس بخوێنێته‌وه‌ ده‌لێ فه‌رنسا که‌ی مه‌له‌که‌ته‌)! ئهم براده‌ره‌ ئیستاش وا تیگه‌یشتووه‌ که‌ فه‌رنسا ماخوړیکێ گه‌وره‌یه‌ له‌ دنیا، وه‌لێ نازانی ئه‌گه‌ر مه‌به‌ست له‌ ئازادی بێ له‌ نێوان نێرو مێدا ده‌سا هه‌موو دنیا‌ی گرتووه‌ته‌وه‌ و هه‌یچ ولاتیکیش نه‌بووه‌ به‌ ماخوړ. وه‌لێ پاله‌وانه‌ ژنه‌کانی رۆمانی (ئه‌ژدیها) ی موکری وه‌کو ئه‌فسانه‌ ده‌یانخاته‌ به‌رچاو، نه‌ک خه‌لکانیک هه‌بن وه‌کو مونیره‌ی تورکی و داپیره‌ دانیشتووی شاری

سلیمانی بن. و دکتاتوریکیش وهکو (به تریریک) له سلیمانی فه رمانپه وایی و کۆشک و ته لاری ته فسانه یی هه بی !!

بزانی ئه م (کاک سه عدی)یه چی ده لئ: (غه فوور مارسیل برۆستی نه خویندۆته وه، له به ره وه ی ئه م رۆمانه نزیکسی ده به رگی ته ستوره)..
ئه مه یان ته نها قسه ی نیو گیرفانه، ته گه رنا به چی ده زانی ده به رگه و ناوی ده زگای بلاوکردنه وه که ی ناھینئ، یان ته گه ر ته و کابرایه کی ته لمانیه به ته نکید ته و شاکاره کراوه به ته لمانی ده بی (کاکسی سه عدی) ته گه ر راستی کردبایه بۆ په رچدانه وه م و حه قیقه ت شتیکی له و جۆره ی ده کرد تاوه کو خۆم به ر له خویننه ران باوه ریم پیی به اتبا، ته گه رنا ته مه یان ته نها قسه ی نیو به رکه و هیچی دی.

ئه م رۆمانه ی مارسیل برۆست (گه پان به دوای زه مه نی ونبودا) کراوه ته عه ره بی له لایه ن (ئه لیا س بدیوی) وه له بلاو کراوه کانی وه زاره تی رۆشنیبری و ئیرشادی قه ومی یه له دیمه شق به سی جه لئ، کۆی هه رسی جه لئ ده که (۱۳۲۹) لاپه ره ی قه باره گه وره یه، (ئه ندرئ مۆرۆ) پی شه کی بۆ ده قه فه ره نسیه که ی نووسیوه هیچ ئاماژه یه ک به وه نادا که ده به رگ بی ته نانه ت وه رگپه ره عه ره بیه که شی (ئه لیا س بدیوی) هیچ ئاماژه یه ک به وه ناکات. من ته نها زه مانی کوردی و عه ره بی ده زانم نه شم بیستوه که به فارسی ده به رگ بی. به رگی یه که می به ناوینیشانی (لایه ک له خانوه کانی سووان) به رگی دووه میشی دوو به شه، به شی یه که م به ناوینیشانی (له سیبه ری به هاری کیژان).. (خاتوو سووان)، به شی دووه م کراوه به سی به شه وه، (شار)، (یه که م نیشته جئ له بالبیک)، (کیژان له سه ر رۆخی ده ریا).. ته وه ی ئه م (۱۳۲۹) لاپه ره یه بخوینتیه وه ده بینئ چۆن (ئیواره ی په روانه) له زۆر شویندا کورت کردنه وه و پوخته کردنی ته و

رۆمانه‌یه. من وتوومه له ئیواره‌ی په‌روانه (خه‌ندانی چکۆله) جێگه‌ی (روایه‌که‌ی) برۆستی گرتووه‌ته‌وه، له‌وێ ناوی سه‌ریحه (له‌ گه‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی ونبوودا) ناوی موبه‌هه‌مه. ئه‌گینا ئه‌م کاکه‌ سه‌عدی‌یه‌ له‌ خۆپای و بێ به‌لگه‌ و ئیسه‌پات بێ ئه‌وه‌ی قه‌ناعت به‌ که‌س به‌یئێ. سه‌یریش له‌وه‌دایه‌ تاوانبارم ده‌کا به‌وه‌ چه‌مکه‌کان و قسه‌کان ئاوه‌ژوو ده‌که‌مه‌وه، که‌چی خۆی له‌ سه‌رتاپا ئه‌و (٢١) لاپه‌ره‌یه‌دا هه‌موو ئاوه‌ژووکردن و قسه‌ هه‌لبه‌ستنه‌، واده‌زانی خۆینه‌ری کورد له‌ گوێی گا نوستووه‌!! زۆر که‌یف خۆش ده‌بووم به‌ مه‌نتیق و لوژیک قسه‌ی بکردبایه‌ و ئه‌و ته‌حلیله سه‌یرانه‌ی نه‌کردبایه‌ که‌ نه‌ک سه‌ر له‌ خۆینه‌ر تێک ده‌دا بگه‌ سه‌یریشی له‌ خۆی تیکداوه‌ و به‌روپاشی قسه‌کانی خۆیشی نازانی!! جارێ باسی هه‌ندێ شت ده‌کا ئه‌لف و بای چیرۆکه‌ و خۆینه‌ری ئاسایی ده‌یزانی! بۆ نموونه‌ ده‌لێ: (نازانم و له‌ ئێوه‌ ده‌پرسم چیرۆک و کورته‌ چیرۆک هه‌نه‌ گه‌پانه‌وه‌ی تیا نه‌بێ بۆ رابردوو!). باشه‌ کاتی من باسی هه‌ردوو رۆمانی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) و (ئێواره‌ی په‌روانه) م کردووه‌، ئیشتباهاات و لیکچوونه‌کانم هه‌تاوه‌ته‌وه‌ و باسی هونه‌ری چیرۆکم نه‌کردوه‌، تا ئه‌و په‌رسیاره‌ سه‌له‌فیه‌ بکات. یان ئه‌مه‌ پاکانه‌ عه‌جیبه‌ ده‌هه‌ینێته‌وه‌ و ده‌لێ: (ئه‌وه‌ی مایه‌ی پێکه‌نینه‌ ئه‌وه‌یه‌، گه‌ر خۆینه‌ر چاوی خۆی که‌مه‌کێک بکاته‌وه‌ بروانی ده‌بینی مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم سه‌رتاسه‌ری گه‌پانه‌وه‌یه‌ بۆ رابردوو بۆ دۆزینه‌وه‌ی هه‌قیقه‌تی کوشتنی ئه‌شه‌رف).

به‌ش به‌ حاڵی خۆم نه‌مووتووه‌ وایه‌، ئیستاش سه‌د جار ده‌لێم وایه‌، باشه‌ ئه‌گه‌ر تۆیک رۆمانی (پاییزی به‌تیریک) ته‌ خۆینه‌دبێته‌وه‌ ئه‌ویش سه‌رتاسه‌ری گه‌پانه‌وه‌یه‌ بۆ رابردوو، هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ که‌ به‌تیریک ده‌مرئ و ده‌گه‌رێته‌وه‌ بۆ سه‌رده‌می لاوی خۆی یان رۆمانی (سه‌د ساڵ گۆشه‌گیری)، وه‌لێ من چی بکه‌م که‌ تۆ به‌قه‌د نووکه‌ ده‌رزیه‌ک ئیجراج

نابێ له‌وه‌ی که‌ ئه‌و رۆمانه‌ت نه‌خوێندوه‌ته‌وه‌ بۆیه‌ ئه‌م حوکمه‌ جاهیزانه‌ ده‌ده‌ی؟! به‌ قسه‌ی ئینشا و رسته و ده‌سته‌واژه ریزکردن و هه‌یچی دی ناو‌ریزکردنی رۆمان و رۆماننووسان ئه‌وه‌ ناگه‌یه‌نی تۆ خوێنده‌وارێکی باشی.

هه‌روه‌کو له‌مه‌وبه‌روتم وه‌کو عاره‌ب واته‌نی
ویستی چاوپه‌ژێ کوی‌ری کرد. لێره‌دا هاتوو دیفاع له‌ رۆمانه‌که‌ی به‌ختیار
عه‌لی بکات وه‌لێ قوپه‌که‌ی خه‌ستهر کردوه‌ته‌وه‌، به‌ ته‌واوه‌تی خوێنه‌ر
ده‌گه‌یه‌نێته‌ قه‌ناعه‌ت که‌ ئه‌و دوو رۆمانه‌ له‌ چه‌ند رۆمانیکی جیهانی نه‌قل
کراون. چونکی قسه‌ی خۆی به‌سه‌ردا سه‌پاوه‌ که‌ ده‌لێ: (هه‌ینده
قسه‌تکرد، ئیحتیمالیه‌تی که‌ شەفبوونی ئیدیهاکانت زیاده‌تره‌).. نازانی
(دارستان) و (المصح) دوو جێگان بۆ چاک بوونه‌وه‌، بۆ چاک بوونه‌وه‌ی
ده‌روونی یان چاکبوونه‌وه‌ی نه‌خۆشی، ئه‌وانه‌ی له‌سه‌ر مه‌ی زه‌ده‌ ده‌بن،
ده‌یانبه‌ن بۆ (المصح) تا لێی رزگاریان بێ دیسان ئاووه‌وای دارستانیش
سازگاره‌ بۆ چاکبوونه‌وه‌ی هه‌موو نه‌خۆشیه‌ک، ده‌روونی بێ یان
جه‌سته‌یی بێ، بۆیه‌ ته‌ماشای ئه‌م په‌رسیاره‌ی بکه‌ن: (یاران که‌ستان
بینیوه‌ له‌ بۆ شوینی ئارام و پشووگه‌ بگه‌پێ بجێ بۆ نه‌خۆشخانه‌)..
جاری (المصح) پڕ به‌ پێستی وشه‌ی نه‌خۆشخانه‌ نیه‌، وه‌لێ له‌ کوردیدا
وشه‌یه‌کی پڕ پێستی نیه‌. وتوو مه‌ پالانه‌که‌ی (که‌پان به‌دوای زه‌مه‌نی
ونبوودا) ده‌برێ بۆ (المصح)، به‌لام له‌ (ئێواره‌ی په‌روانه‌) شه‌باهه‌تیک
نزیکی بۆ دۆزیوه‌ته‌وه‌ (دارستان).. باشه‌ (خه‌ندانی کچۆله‌) باسی ئه‌و
هه‌موو ده‌رده‌داریه‌ ده‌روونیه‌ی خۆی ده‌کات ئه‌مه‌یان نه‌خۆش نه‌بێ چیه‌.
دیاره‌ نه‌خۆش له‌لای ئه‌م (کاک سه‌عدی)یه‌ ئه‌وه‌یه‌ گه‌یه‌ی ئازاری هه‌بێ
نه‌خۆشی جه‌سته‌یی هه‌بێ فه‌قته‌!!

ئهم پرسیاره پڕحه‌ماسه‌ته: (خودایه، ئهم کابرایه چ رۆمانیکی
خوێندۆته‌وه ئیوارهی په‌روانه که‌نگی و له کوێنده‌ر ئاهه‌نگی تیا به له
دارستاندا)؟

ئهمه وه‌کو ئه‌و پرسیاره‌ی (رێبین) وایه که ده‌لێ که‌ی تاوانی
کوشتنی باوک له رۆمانی (پیاوی ام) دا هه‌یه ئیمه‌ش به‌به‌لگه بۆمان روون
کرده‌وه که پرسیاره‌که‌ی ئه‌و ئه‌سلی نیه و ئه‌و تێی نه‌گه‌یشتووه. بۆ
ئهمیش خوێنه‌ر ده‌که‌مه سه‌رپشک که رۆمانی (ئیوارهی په‌روانه)
بخوینێته‌وه.. ئهم قسه‌یه‌ش ده‌یسه‌لمینێ که سه‌عدی ئیبراهیم و رێبین
هه‌ردی دوو دیوی یه‌ک دراوێ که ده‌لێ: (ده‌بووا غه‌فوور که‌مێک خۆی
ماندو بکردایه و که‌مێ ریکی و سیستم و ماقولیات بداته قسه‌کانی،
قورسایی گه‌مه‌که‌ی غه‌فوور و براده‌ره‌کانی هه‌مووی له‌سه‌ر غه‌فووره)..
به‌وه‌شدا ده‌رده‌که‌وێ که له‌هه‌جی قسه‌که‌ی له موکریانه‌وه ده‌گۆرێ بۆ
له‌هه‌جی سلیمانی.. له‌وانه‌یش سه‌ریت ئهم براده‌ره وه‌ها شپه‌زه بووه
له‌جیات (ئیوارهی په‌روانه) نووسیویه‌تی (ئیوارهی په‌پوله). خۆی راسته
په‌روانه په‌پوله ده‌گه‌یه‌نێ به‌لام په‌روانه ناوی پال‌ه‌وانه‌که‌ی (ئیوارهی
په‌روانه) یه که ده‌لێ: (ده‌توانن بلی، دارستانه‌که‌ی ئیوارهی په‌پوله له
دارستانی فلانه رۆمان و...).. ئه‌وجا خوێنه‌ری ئابزیز بزانن ئهم (سه‌عدی
ئیبراهیم) ه‌ چه‌ند ئاگای له دنیای ئه‌ده‌ب و رۆمانه و چه‌ند ورده‌کاره له‌م
باره‌یه‌وه !!!

ئهم قسه‌یه‌ش به قسه‌یه‌کی دیکه‌ی رێبین ده‌چێ، سه‌عدی ده‌لێ:
(ئاخری قسه‌یشم ئه‌وه‌یه مارکیز که تاوێاریان کرد به‌ دزینی ملک‌یادیس
وادانێن ملک‌یادیس دزیوه، ئه‌ی باقی رۆمانه‌که‌ چ لێده‌که‌ن؟).

هه‌ر بۆ ئه‌مانه‌ت و بۆ ئه‌وه‌ی راستی قسه‌کانی بسه‌لمێنێ ده‌بووایه
بینوسیایه مارکیز ئه‌م قسه‌یه‌ی له چ کتێب و چ چاپێکه‌وتنیکدا کردوه،
من به‌شبه‌حالی خۆم نازانم ئه‌م قسه‌یه‌ له کوێ کردویه‌تی و ئیدی‌عاش
ناکه‌م زۆ ئاگاداری جیهانی مارکیزم. وه‌لێ ده‌بوو ئه‌م براده‌ره به
ئه‌مانه‌ت قسه‌ بکات. (رێبین) یش وه‌کو له‌مه‌وبه‌ر نووسیمان که قسه‌یه‌ک
به‌ده‌م لێنینه‌وه ده‌کات بێ ئه‌وه‌ی ئاماژه به‌ سه‌رچاوه‌یه‌ک بکات، ته‌نها
قسه‌یه‌کی سه‌رپێیه‌.. یان ئه‌م قسه‌ سه‌رپێی و بێ ئیلتیزامه‌ی
بخویننه‌وه: (وا فه‌رز که‌ین هه‌موو ئه‌م قسه‌انه‌ی غه‌فوور که هه‌ر کۆلکه
خوینده‌واری له به‌رده‌میا عاره‌قی شه‌رم ده‌رده‌دا، هه‌موو هه‌قیقه‌تن،
به‌لام رۆمانه‌کان بکه‌ره هه‌زار به‌ش به‌شی‌ک نیه‌.. جێی خۆیه‌تی بپرسم
ئه‌ی ئه‌و نۆ سه‌د و نه‌وه‌د و نۆیه‌ی دی بۆ کوێ ده‌به‌ی؟).

جاری نازانم مه‌به‌ستی له (رۆمانه‌کان) کامه‌ رۆمانه‌ن، دیاری
نه‌کردوون، یان ئه‌و دابه‌ش کردنه به‌ چ پێوه‌ری‌ک دابه‌شی کردوه که
ئه‌وه‌نده ورده‌کاره؟! ئه‌گینا دیار نیه‌، کامه‌ رۆمان و کامه‌ نۆ سه‌د و
نه‌وه‌د و نۆ؟!!

بۆیه منیش ئه‌گه‌ر نه‌لێم له سه‌دا نه‌وه‌د و نۆ، به‌لکو ده‌لێم
سه‌رده‌رسه‌د، سه‌عدی ئیبراهیم و رێبین هه‌ردی دوو دیوی یه‌ک دراون..
که‌لی براده‌ری‌نه ئه‌گه‌ر ئوسه‌ری‌ک، له به‌یانیه‌وه باسی - ئیواره‌ی په‌روانه -
بکات و له کۆتایی دا بلیت - ئیواره‌ی په‌پوله -!!، وه‌کو ئه‌وه‌یش
وایه له ئیواره‌وه تا دره‌نگه شه‌وی‌ک باسی عه‌نته‌ریان کرد، دواچار
کابرایه‌ک پرسی (ئه‌رێ عه‌نته‌ر پیاو بوو یان ئن بوو؟) ئیدی ئه‌م جوژه
(نوسه‌رانه) به‌ چ هه‌قی ده‌لێن فلان خوینده‌واره و فیسار نه‌خوینده‌واره؟!!

پوخته‌ی نووسینه‌که‌ی سه‌عد ئیبراهیم:

- ١- (٥٦) په‌ره‌گراف جنیو و قسه‌ی ره‌ق که‌ ته‌نها له‌ بازاپی شه‌ده‌بی
دوای راپه‌پین په‌یا‌بوه و له‌سه‌ر ده‌ست ده‌رویشه‌کانی ره‌ه‌ند...
- ٢- ئاوه‌ژووکردنی شه‌و نووسینه‌ی من له‌ گۆڤاری گه‌لاوێژی نوی ژماره
(١٥) و قسه‌ هه‌لبێزپکاندن!
- ٣- ناو‌ریزکردن بێ‌شه‌وه‌ی هه‌یج زانیاریه‌کی هه‌بێ ده‌رباره‌ی شه‌و ناوانه‌ چ
رۆماننوس بن یان رۆمان...!!
- ٤- یه‌که‌ به‌لگه‌ چیه‌ له‌گه‌ڵ قسه‌کانی دا نیه‌ ته‌نها قسه‌ هه‌لبه‌ستن نه‌بی و
به‌ دووره‌ له‌ هه‌موو بنماکانی شه‌ده‌ب و ره‌خه‌ و نووسین.
- ٥- شه‌وه‌ی سه‌رجه‌م شه‌و نووسینه‌ بخوێنێته‌وه‌ شه‌و نووسینه‌ی من
ده‌سه‌لمێنێ سه‌باره‌ت به‌ ره‌ه‌ند خوزاه‌کان یان ره‌ه‌ند
گه‌راییه‌کان.
- ٦- ٤١ جار ناوی غه‌فور و غه‌فور سالحی دووباره‌ کردو‌ته‌وه‌..
- ٧- زۆربه‌ی نووسینه‌کانی منی هه‌تاوه‌ته‌وه‌ ته‌نها به‌ جنیو و قسه‌ی ره‌ق
دیده‌ وه‌لام، بێ‌شه‌وه‌ی قسه‌یه‌ک بکات له‌ قسه‌ بجێ.
- ٨- حوكمی شه‌وه‌ ده‌دات و ده‌لێ (هه‌رچیه‌که‌ له‌سه‌ر لێكچوونی ئێواره‌ی
په‌روانه‌ و مارسیل برۆستا نووسیویه‌تی درۆیه‌). وه‌لێ وا لێی
تیکچووه‌ و راستیه‌کانی من شپه‌زه‌ی کردو‌ه‌ و ده‌زانی مارسیل
پرۆست ناوی رۆمانه‌که‌یه‌ نه‌که‌ ناوی رۆماننوسه‌که‌یه‌ !!
- ٩- وا خۆی نیشانده‌دا که‌ له‌ زۆربه‌ی شته‌کان تیگه‌یشته‌وه‌ که‌چی
نه‌هاتووه‌ شه‌مه‌ به‌به‌لگه‌ بسه‌لمێنێ و بلێ شه‌مه‌ وا نیه‌ و وایه‌، که‌چی
به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ هه‌نده‌ی دیکه‌ تیا که‌وتنه‌که‌ی زۆر سه‌خت کردو‌ه‌.

۱۰- یان ئەم رسته سه‌یره‌ی که ده‌لێ: (ته‌حه‌دای غه‌فوریش ده‌که‌م رسته‌یه‌ک به‌یئیته‌وه بلی ئەمه‌ درۆی په‌روانه‌یه) .. جا ئیمه‌ که‌ی باسی درۆی په‌روانه‌مان کردوه، ئەگه‌ر خوینته‌ر نووسینه‌که‌ی من بخوینیته‌وه ده‌ریاره‌ی (ئیواره‌ی په‌روانه) بۆی ده‌رنه‌که‌وێ که باسی درۆی په‌روانه‌ی تیا نیه و ئەم براده‌ره لێی تیکچوووه، جیاوازی له‌نیوان راستی و درۆدا ناکات!!

۱۱- گوايه باسی ئەوه ده‌کا من سێ و چوار نووسینم بۆ کوردوه‌ته‌وه و ده‌لێ: (یه‌قینم هه‌یه‌ کاری‌وا له‌ خه‌ونیشا له‌ ده‌ست و خامه‌ی غه‌فوور ناوه‌شیته‌وه). ئێ باشه‌ ئەو نووسنیه‌ی گۆفاری گه‌لاویژی نوێ و ته‌نگای گرتوون و ئۆقره‌ی لی بریون به‌ده‌ست و خامه‌ی مامۆستا کانتە؟ یان ئەو وه‌لامه‌ گورچک بره‌ی ئاینده‌ ژ (٦) بۆ (رێبین) به‌ده‌ست و خامه‌ی جه‌نابتانه‌..؟!

۱۲- یان باسی لیپرسراوی ده‌کا له‌به‌رده‌م خوینته‌ردا، باشه‌ ئەوه‌ی ئەم بیست و یه‌ک لاپه‌ره‌ پر قسه‌ی هه‌له‌ق و مه‌له‌قه‌ بخوینیته‌وه ده‌گاته‌ قه‌ناعت که‌ کێ ئەو هه‌سته‌ی نیه‌. یان ده‌لێ ده‌بوايه‌ حورمه‌تم بۆئەوی خوینته‌ر دابنایه‌، ئەم ئەو خوینته‌ره‌یه‌ که‌ ده‌بی من حورمه‌تی بۆ دابنیم؟!

رێبین ویستی چاوپڕه‌ژێ کویری کرد

له ژماره (٤) ی گۆڤاری (ناینده) دا رێبین هه‌ردی نووسینیکی
بلاوکرده‌وه به‌ناوینیشانی (له‌تیف هه‌لمه‌ت لیۆتارد ده‌کاته کوردی) دواى
خویندنه‌وه‌ی ئه‌و نویسنه‌ بۆم ده‌رکه‌وت که تارا‌ده‌یه‌ک ئه‌وه‌ی کاک له‌تیف
راست‌تره‌، بۆیه هه‌ندێ سهرنجم نووسی و دوا‌ی بیستم کاک له‌تیف
هه‌لمه‌ت خۆیشی وه‌لامی بۆ نووسیوه‌، بۆیه ویستم په‌شیمان بيمه‌وه له
بلاوکردنه‌وه‌ی‌دا. هه‌ر که له وه‌لامه‌که‌ی کاک له‌تیف دیتم
راست‌کردنه‌وه‌کانمان جودایه‌ بۆیه بپیارمدا منیش سهرنجه‌کانی خۆم
بنووسم و هه‌له‌کانی بۆ راست بکه‌مه‌وه ده‌ریبخم که له زمانى عه‌ره‌بى
چه‌ند کۆله‌واره‌..

رێبین هاتوو هه‌کو ئه‌وه‌ی خۆی عه‌ره‌بى زانیکی لێهاتوو بێ هه‌له‌ بۆ
که‌سانی دیکه راست ده‌کاته‌وه‌، به‌لام وه‌کو عه‌ره‌ب ده‌لێ: (رادى ی‌ک‌له‌ها
عما‌ها)، واتا ویستی چاوپڕه‌ژێ کویری کرد.. من لی‌ره‌دا ته‌نها په‌ره‌گرافه
عه‌ره‌بیه‌کانم وه‌رگێ‌پاوه و له‌گه‌ڵ راست‌کردنه‌وه‌کانی رێبین ده‌هێنمه‌وه.
ئه‌وجا خوێنه‌ر بۆی ده‌رده‌که‌وێ که ده‌قه عه‌ره‌بیه‌که و راست‌کردنه‌وه‌کانی
ئه‌و ته‌نیا وه‌کو ده‌لێن خوايان یه‌که‌، من به‌ش به‌ حالێ خۆم چه‌ندین
ساله‌ له‌گه‌ڵ زمانى عه‌ره‌بیدا نزیکم و مامه‌له‌ی له‌ته‌ک ده‌که‌م. هێشتا
هه‌ندێ جار ده‌که‌ومه هه‌له‌وه و ئۆریش خۆم له وه‌رگێ‌پان دوورده‌گرم،
یان لێی ده‌ترسێم. ته‌نانه‌ت وه‌کو رێبین جو‌رئه‌تى ئه‌وه‌م نه‌کردوه هه‌له‌
بۆ خه‌لکی دیکه راست که‌مه‌وه !! به‌لام ئه‌مجاره‌یان ده‌یکه‌م و ئه‌رکه
له‌سه‌ر شانم. له‌م راست‌کردنه‌وه‌یه‌دا سه‌رتاسه‌رى هه‌له‌ی زۆری کردوه‌،
هه‌له‌کردنه‌که‌ی ئه‌و وه‌کو ئه‌وه‌ وایه‌ که وه‌رگێ‌پانه‌که‌ی کاک له‌تیف

هه‌لمه‌ت سه‌د ده‌رسه‌د راسته‌ر بێ له‌وه‌ی خۆی. جارێکیان ده‌سه‌لاتدارێک سه‌باره‌ت به‌ هه‌ندێ شاعیری بێ‌توانا وتویه: (له‌به‌ر خراپیی شیعره‌کانیان به‌ر جه‌له‌دیان ده‌ن). منیش ده‌بێ لێره‌دا بلیتم سه‌باره‌ت به‌و برا وه‌رگێڕانه‌ له‌به‌ر خراپیی وه‌رگێڕانه‌کانیان به‌ر جه‌له‌دیان ده‌ن (مه‌به‌ست کاک له‌تیف نییه‌).

له‌یه‌که‌م په‌ره‌گرافدا هه‌له‌ ده‌کا: با بزانی چۆی ده‌لێ وه‌رگێڕی عه‌ره‌بی و رێبین چۆن چۆنی بۆ کاک له‌تیفی راست کردوه‌ته‌وه‌:

((قرأت ناقدأ فنيا يعبيء و يبيع و نزعہ عبر طليعية في التصوير))
 رێبین: ((به‌ره‌می ره‌خنه‌گرێکی هونه‌ریم خوێنده‌وه‌ که ته‌ژمی پاش پێشپه‌وايه‌تی ئاماده‌ و (کۆده‌کاته‌وه‌) و له‌ بازاری وێنه‌دا ده‌یفروشتی...! ئێمه‌ ئاوها‌ی وه‌رده‌گێڕین: ((ره‌خنه‌گرێکی هونه‌رم خوێنده‌وه‌ پێی ده‌کرد و ده‌یفروشت و رێبازی عیبه‌ره‌ته‌کانی پێشپه‌ویه له‌وێنه‌گرتندا)).

يعبيء = هه‌رگیز واتای (ئاماده‌کردن) نیه‌ به‌لکو لێره‌دا له‌ رسته‌که‌ دیاره‌ که مه‌به‌ستی (پێکردنه‌) و (فروشتنه‌).

تصوير = واتای وێنه‌گرتنه‌ نه‌ک وێنه‌، واتا الصورة.

نزع = ته‌ژم نیه‌، به‌لکو رێبازه‌، رچه‌یه‌، بۆچونه‌.. واتای (عبر) ی نه‌زانیه‌ بۆیه‌ په‌راندویه‌تی.. ((قرأت فيلسوفاً جديداً يكتشف ما يطلق عليه بصورة مضحكة اسم اليهودية – المسيحية و ينوي ان يضع بها نهاية للفسق الذي يفترض اننا قد نشرناه)).

رێبین ئاوها‌ی وه‌رگێڕاوه‌: ((خوێندمه‌وه‌ که تازه‌ فه‌يله‌سوفێک ئه‌وه‌ی دۆزیوه‌ته‌وه‌ که به‌شیوه‌یه‌کی پێکه‌ناوی ناوی (یه‌هود - مه‌سیحیه‌ت) ی

لێناوه و ده‌یه‌وێت به‌هۆیه‌وه کۆتاییه‌ک بۆ ئه‌و ناپاکیانه دابنێ که گوايه ئێمه‌ بڵاومان کردوه‌ته‌وه)).

ئێمه‌ش وای وهرده‌گێڕین: ((فه‌يله‌سوفیکی نوێم خوێنده‌وه ئه‌وه‌ی دۆزیوه‌ته‌وه که به‌شیوه‌یه‌کی پێکه‌نیناوی ناوی لێناوه (یه‌هودیه‌ت - مه‌سیحیه‌ت) به‌نیازه به‌مه‌ کۆتاییه‌ک دابنێ بۆ ئه‌و فسق و فجوریه‌ی که گوايه بڵاومان کردوه‌ته‌وه)).

وشه‌ی (الفسق) ناکاته (ناپاکي) نه‌گه‌ر ئه‌م وشه‌یه‌ بکه‌ینه‌ عه‌ره‌بی ده‌کاته (عدم الطهارة) او (عديم النقاء).

به‌لام (الفسق) هاوواتای (المرادف) ی (الفجور) ه‌ واتا له (فجر) ه‌وه هاتوه‌، نه‌گه‌ر ئافره‌تێ سۆزانی بێ پێی ده‌وتری (الفاجرة)، وشه‌ی (الفسق) واتا (الخروج عن طريق الحق والصواب)..

(قرأت احد فلاسفة اللغة الشباب يشكو من أن تفكير القارة الأوروبية تحت وطأة تحدي الآلات الناطقة قد تنازل للآلات عن الاهتمام بالواقع).

رێبین ئاوه‌ای راستکردوه‌ته‌وه بۆ له‌تیف هه‌لمه‌ت: (به‌ره‌می فه‌يله‌سوفیکی لاوی زمانم خوێنده‌وه که گله‌یی له‌وه‌ده‌کات بێکردنه‌وه‌ی ئه‌وروپی له‌به‌رده‌م هه‌ره‌شه‌ی ئامێره‌ قسه‌بێژه‌کاندا، پاشه‌کشیی له‌ گرنگیدان له‌ واقع له‌ پێناوی ئه‌م ئامێرانه‌دا کردوه‌)..

ئێمه‌ش ئاوه‌ای وهرده‌گێڕین: (یه‌کێک له‌ فه‌يله‌سوفه‌ لاوه‌کانی زمانم خوێنده‌وه که گازنده له‌وه‌ ده‌کا که بێکردنه‌وه‌ی کیشوه‌ری ئه‌وروپا له‌ ژێر زه‌بری ته‌حدای ئامێره‌ قسه‌که‌ره‌کاندا وازی هێنا بۆ ئامێره‌کان له‌ بایه‌خدان به‌ واقع)..

تحت وطأة = ناکاته (له‌به‌رده‌م) به‌لکو ده‌کاته = له‌ژێر زه‌بری.

تحدي = ناکاته (هه‌په‌شه) به‌لکو هه‌په‌شه واتای (ته‌دید و وعید)ه..

تنازل = پاشه‌کشه‌ نیه، پاشه‌کشه‌ ده‌کاته (التراجع).

(قرأت مفکراً ذائع الصيت يدافع عن الحادثة ضد من يسميهم المحافظين الجدد. فتحت لواء مابعد الحادثة يود هؤلاء الاخيريون، فيما يعتقد، ان يتخلصوا من مشروع الحادثة غير المكتمل، مشروع التنوير و حتى اخر المدافعين عن التنوير مثل پوپر و ادورنو لم يتمكنوا فيما يقول، الامن الدفاع عن هذا المشروع في بعض المجالات خاصة للحياة: مجال السياسة لدى مؤلف المجتمع المفتوح و مجال الفن لدى مؤلف الجمالية. يعتقد هابرماس (لا بد ان للجميع قد عرفوه..).

رێبین ئاوها‌ی وه‌رگێڤراوه: (به‌ره‌می بیریارێکی به‌ناویانگم خۆتێنده‌وه به‌رگه‌ری له‌ نوێگه‌ری ده‌کات له‌به‌رامبه‌ر ئه‌وه‌که‌سانه‌دا که به‌ پارێزگه‌رانی نوێ له‌قه‌له‌میان ده‌دات. ئه‌م بیریاره‌ بپوای وایه‌ ئه‌م پارێزگه‌ره‌ نوێانه‌ ده‌یان‌ه‌وێت له‌ ژێر ئالای پاش نوێگه‌ریدا واز له‌ پرۆژه‌ی ئاته‌وا‌ی نوێگه‌ری (یان) رۆشنه‌گه‌ری وه‌ک پۆپه‌ر و ئادۆرنۆ نه‌یان‌توانیوه‌ جگه‌ له‌ به‌رگه‌ریکردن له‌م پرۆژه‌یه‌ له‌ هه‌ندێ بواره‌ی تایبه‌تی ژياندا، کارێکی دیکه‌ بکه‌ن - بواره‌ی سیاسه‌ت سه‌باره‌ت به‌نوسه‌ری کۆمه‌لگه‌ی کرازه‌ (واته‌ پۆپه‌ر) و بواره‌ی هونه‌ر سه‌باره‌ت به‌ نوسه‌ری تیوره‌ی ستاتیكا ئادرن یورگن هابرماس (که‌ بێگومان هه‌مووان ناسیویانه‌ته‌وه)..

نه‌ک به‌هه‌له‌ په‌ره‌گرافه‌کانی وه‌رگێڤراوه‌ بگه‌ره‌ له‌خۆیه‌وه‌ بۆی زیاده‌کردون که‌ ئه‌مه‌یان ئه‌مانه‌ت نیه، بۆ نموونه‌ له‌م په‌ره‌گرافه‌دا (به‌ره‌م) و (ئاردن یورگن) ی زیاده‌کردوه‌ بۆ وه‌رگێڤری عه‌ره‌بیه‌که‌، وه‌ک

بۆلێ وه‌رگێڕه عه‌ره‌بیه‌که ناوی سیانه‌ی هابرماسی نه‌زانیه‌وه .. وشه‌ی (پاریزگار) واتای (موحافیزکار) نادات، نه‌وکه‌سه‌ی پارێزگاری شاکاریکی گه‌وره ده‌گرێته نه‌ستۆ، نه‌ک نه‌وکه‌سه‌ی ره‌وشتی کۆنی خۆی ده‌پاریزێ .. (ضد) ناکاته (به‌رامبه‌ر) به‌لکو ده‌کاته دژ. سه‌ره‌پای هه‌له‌یه‌کی زۆری چاپ له‌ په‌ره‌گرافه‌کاندا، به‌لام وشه‌ راسته‌کان دیارن وه‌کو (کۆمه‌لگی کرازه) که (کۆمه‌لگای کراوه)یه ..

نێمه‌یش وای وه‌رده‌گێڕین: ((موفه‌کیڕیکی ناودارم خۆینده‌وه به‌رگری له‌ مۆدێرنیزم ده‌کا دژ به‌وانه‌ی پێیان ده‌لێن موحافیزکاره نوێیه‌کان و له‌ ژێر ئالای پۆست مۆدێرنیزمدا وه‌کو پێنده‌چی ده‌یانه‌وێ رزگاریان بێ له‌ پرۆژه‌ی مۆدێرنیزمی ناکامل، پرۆژه‌ی ته‌نویر، ته‌نانه‌ت دوا به‌رگریکاران له‌ ته‌نویر وه‌کو پۆپه‌رو ئادۆرتۆ نه‌یانتوانی وه‌کو ده‌لێ، جگه به‌رگریکردن له‌م پرۆژه‌یه له‌ هه‌ندێ بواره‌کانی تایبه‌ت به‌ ژیان، بواری سیاسه‌ت له‌لای دانه‌ری تیوری جوانکاری هابرماس وای بۆده‌چی (ده‌شبێ هه‌موو بیناسن)) ..

((يعتقد يورگن هابرماس.. ان الحداثة اذا كانت قد اخفقت فاخفاقها يمكن في سماحها لكلية الحياة بأن تتفتت الى خبرات مستقلة متروكة لكفاءة الخبراء العنيفة)) ئه‌م وشه‌ی (العنيفة) هه‌له‌ی چاپه‌ نێمه‌ وای وه‌رده‌گێڕین: ((يورگن هابرماس له‌و بپروایه‌دايه که مۆدێرنیزم نشوستی هێنا و نشوستیه‌که‌یشی له‌وه‌دايه که رێگای داوه به‌ سه‌رجه‌م ژیان که پاره‌ پاره‌بکری بۆ لێوه‌شاوه‌یی شاره‌زایانی ..))

رێبینیش وای کورداندوه: ((يورگن هابرماس بپروای وایه نه‌گه‌ر نوێگه‌ری شکستی هێناوه له‌به‌رنه‌وه‌یه رێگه‌ی داوه به‌هه‌مه‌گی (کلی) یان

بۆئوه‌ی دابه‌ش بێ کۆمه‌لێ بوا‌ری پ‌سپۆ‌ری سه‌ربه‌خۆ له‌یه‌ک که‌ سپێ‌راون به‌ لی‌ها‌تووی سنوردا‌ری پ‌سپۆ‌ران))..

اخ‌فاق = نا‌کا‌ته شک‌ستی، به‌ل‌کو وا‌تا (نو‌شت).

ت‌فتت = وا‌تا پا‌ره‌پا‌ره‌بوون، نه‌ک دابه‌ش بوون، دابه‌ش بوون ده‌کا‌ته (الت‌وزیع). (الت‌قسیم)..

(بینما بقیت الخبرات) (العینیه المعنی غیر المتسامی) و (الشکل غیر المبین) لیس بوصفها تحریرا بل نمط ذلك الضیق الهائل الذي وصفه بودلیر منذ اکثر من قرن؟.

ری‌بین ئا‌وها‌ی وه‌رگ‌ێ‌پا‌وه: (ئه‌مه‌ له‌ کا‌تی‌ک‌دا که‌ ئه‌زمو‌نه‌ تا‌که‌که‌سیه‌ دی‌اری‌ک‌را‌وه‌کان وه‌ک ما‌نا‌یه‌کی ب‌ل‌ند‌ته‌ک‌را‌وه، و (شی‌وه‌ی نا‌دی‌ار) ما‌نه‌وه‌ نه‌ک به‌و‌پ‌یی‌ه‌ی ئازادی بن، به‌ل‌کو له‌سه‌ر شی‌وه‌ی ئه‌و بی‌زاریه‌ گه‌وره‌یه‌ی بۆ‌دل‌یر پ‌یش زی‌ات‌ر له‌ سه‌ده‌یه‌ک وه‌سف‌ی ک‌رد‌بو‌و).

ئ‌یم‌ه‌ش ئا‌وها وه‌رمان‌گ‌ێ‌پا‌وه: (له‌کا‌تی‌ک‌دا شا‌ره‌زاییه‌کان) ((نمو‌نه‌ی وا‌تای نا‌ه‌ره‌به‌رز‌ی) و (شی‌وه‌ی نه‌دی‌ترا‌و) ما‌نه‌وه‌ نه‌ک له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ی ر‌زگار‌ک‌رد‌نه‌ به‌ل‌کو له‌شی‌وه‌ی ئه‌و به‌رته‌س‌کیه‌ گه‌وره‌یه‌ی که‌ پ‌تر له‌ سه‌ده‌یه‌که‌ بۆ‌دل‌یر وه‌سف‌ی ک‌رد‌وه‌).

چه‌ند سه‌قه‌ت ئه‌م دو‌و ر‌سته‌یه‌ی وه‌رگ‌ێ‌پا‌وه.

١- العینیه المعنی غیر المتسامی: ما‌نا‌یه‌کی ب‌ل‌ند‌ته‌ک‌را‌و، جا‌رئ‌ و‌شه‌ی (العینیه) ی په‌راند‌وه، (العینیه) له‌ (عینه‌) وه‌ه‌ات‌وو‌ه وا‌تا نمو‌نه، ته‌نیا (المعنی غیر المتسامی) وه‌رگ‌ێ‌پا‌وه که‌ ئه‌و‌یش هه‌له‌یه‌..

به‌ل‌کو له‌ ((سمو‌) وه‌ه‌ات‌وو‌ه، (سمو‌) سی‌فه‌تی‌کی زۆ‌رگه‌وره‌تره‌ له‌ (ب‌ل‌ند)، الت‌سامی گه‌یشته‌ن پا‌یه‌یه‌کی زۆ‌ربه‌رز‌ی که‌سایه‌تی مرۆ‌ف یا‌ن له‌ ئه‌خلاق‌دا..

((و بناء على وصفة من البريشت فيلمر يعتبر هابرماس ان الدواء لهذا التفتت للثقافة.. وانفصالهما عن الحياة لا يمكن ان يتأتى سوى من تغير وضع الخبرة الجمالية بحيث لا تعود تجد التعبير عنها في احكام الذوق، بل حين يستخدم الاستكشاف موقف تاريخي حي، أي حين توضع في ارتباط مع مشكلات الوجود)).

من چەند پەرەگرافیکم له راستکردنه‌وه‌کانی (رێبین)م بۆ هاوڕێیه‌کی خۆی خوێنده‌وه یان خۆیشی خوێنده‌وه وتی لێی حالێ نابم، وتی له عەرەبییه‌که چاکتر حالێ ده‌بم.. ئه‌م پەرەگرافه‌ی زۆر سه‌قه‌تانه‌وه‌رگێڕاوه، ئه‌گەر راستکردنه‌وه‌که‌ی بکه‌ینه‌وه به‌عه‌ره‌بی ته‌نانه‌ت له‌گه‌ڵ ئه‌سه‌له‌که‌دا خواشیاڵان یه‌ک نیه، با بزانی چۆن کورداندویه‌تی: ((به‌پێی تیپۆلانی ئه‌لبریخت فیلمه‌ر، هابرماس بپروای وایه چاره‌سه‌ری ئه‌م لێکه‌له‌وه‌شاندنه‌ کلتوریه و جیا‌بوونه‌وه‌ی له‌ ژیاڵ، ته‌نها کاتێک ده‌شی که هه‌لومه‌رجی ئه‌زمونی ستاتیکی به‌شی‌وه‌یه‌که بگۆڕێت که گوزارشت له‌ حوکمه‌کانی چیژنه‌کا، به‌لکو کاتێ به‌کارده‌هێنرێ بۆ هه‌لوێستیکی زیندوی میژویی، واته‌ کاتێ که ئه‌زمونی ستاتیکی په‌یوه‌ندی به‌ کێشه‌کانی بونه‌وه ده‌کات)).

وصف = ناکاته (تیپۆلانی)..

الدواء = ناکاته (چاره‌سه‌ر) به‌لکو ده‌کاته (ده‌رمان)

التفتت = واتا (داوه‌شین)، (هه‌لبێزپکان)، (پاره‌ پاره).

خبرة = ناکاته (ئه‌زمون) هه‌رچه‌ندێ هه‌له‌ی چاپ کردویه به‌ (ئه‌زمومی)، واتا (شاره‌زایی). ئه‌زمون / ده‌کاته (التجربة) الذوق = ناکاته (چیژ) به‌تایبه‌تی له‌م ده‌قه‌دا، زه‌وق کۆمه‌لێ خه‌سله‌ت ده‌گرێته‌وه،

التذوق = ده‌کاته چێژوه‌رگرتن نێمه‌یش بۆی راستناکه‌ینه‌وه به‌لکو نێمه .
 ئاوه‌ای وه‌رده‌گێڕین: (به‌گوێژه‌ی وه‌سفکردنی له‌ئه‌لبریشت فیلمه‌ره‌وه
 هابرماس وای بۆ ده‌چێ که‌ ده‌رمانی ئهم پاره‌پاره‌بوونه‌ی روناکبیری و
 جیابوونه‌وه‌ی له‌ ژیان ناکرێ جگه‌ له‌ گۆپانی باری شاره‌زایی جوانکاریه‌وه
 نه‌بێ نایه‌ت، به‌جۆرێک گوزارشێ بۆ نادۆزێته‌وه له‌ حوکمه‌کانی زه‌وقدا
 بگره‌ کاتی به‌کاردێت بۆ دۆزینه‌وه‌ی هه‌لۆیستیکێ میژووی زیندوو، واتا
 هه‌رکه ده‌خزێته په‌یوه‌ندیکردنه‌وه له‌گه‌ڵ گێروگره‌فته‌کانی بووندا).

((اما الثانية فممنها اقرب الى روح كتاب (كانت) نقد الحكم.. لكنها مثلها
 مثل النقد يجب ان تخضع لاعادة فحص صارمة التي تفرضها مابعد الحادثة
 على فكر التنوير، على فكرة هدف موحد للتاريخ و للذات)).

راستکردنه‌وه‌که‌ی رێبین: ((گریمانه‌ی دوهم نزیکه‌ له‌ رۆحی
 کتێبه‌که‌ی کانته‌وه (ره‌خنه‌ له‌ داوه‌ری) به‌لام ده‌بێ وه‌ک ره‌خنه‌ بێته‌ ژێر
 رکیفی لیپرسینه‌وه‌یه‌کی سه‌ختگیره‌وه، لیپرسینه‌وه‌یه‌ک که‌ پاش
 نوێگه‌ری به‌سه‌ر رۆشنگه‌ری و به‌سه‌ر خودو ئامانجیکی یه‌کتادا بۆ میژوو
 ده‌یسه‌پێنێ)).

جاری (رێبین) وه‌کو ئه‌وه‌ی ئاگاداری سه‌رجه‌م فه‌لسه‌فه‌ی ئه‌وروپا و
 (کانت) بێ، حوکمیکێ موته‌لق ده‌دات ده‌لێ: ((جاری کانت هه‌چ کتێبیکی
 نیه‌ ناوی (ره‌خنه‌ له‌ فرمانه‌په‌وای) ی بێت دیاره‌ ژۆر له‌ خۆی رازیه‌ و له‌
 وه‌رگێڕی عه‌ره‌بی عه‌ره‌بی زانتره‌ (!!) بۆیه‌ وا به‌ ره‌هایێ کتێبی (نقد
 الحكم) ره‌تده‌کاته‌وه؟ کاکێ برا توژی له‌سه‌رخۆتان په‌له‌مه‌کن چونکی
 کورد ده‌لێ شه‌یتان په‌له‌ی کرد چاویکی خۆی ده‌رکرد، دوور له‌ رۆی
 جه‌نابتان.. دیاره‌ وه‌رگێڕی عه‌ره‌بی درۆی فه‌رمووه‌؟! کانت باسی داد و

دادگا ناکات یان باسی ناوێژوانی تۆپین (الحکم)، کانت نه‌گه‌ر کتێبی واشی نه‌بێ ده‌سا وه‌رگێرانه‌که‌ی هه‌ر هه‌له‌یه‌ چونکی له‌ سیاقی په‌ره‌گرافه‌که‌دا دیاره‌ مه‌به‌ستی ده‌سه‌لاته‌، چونکی ته‌نویر په‌یوه‌ندی به‌ ده‌سه‌لاته‌وه‌ هه‌یه‌..

اقرب = ناکاته نزیک، به‌لکو ده‌کاته (نزیکتر)

لێپرسینه‌وه = ناکاته (اعاده‌ فحوص).

صارم = ناکاته (سه‌ختگیر)

التنوير = روشن‌گه‌ری نیه به‌لکو (بیرووناک کردنه‌وه‌یه) به‌واتای پر به‌پێستی خۆی. شتیکی دیکه‌.. له‌م (راستکردنه‌وانه‌ی) دا له‌خۆیه‌وه‌ وشه‌ی داتاشیوه‌ به‌بێ هیچ هه‌ستکردنێک به‌ لێپرسینه‌وه‌.. ئێمه‌ش نه‌و په‌ره‌گرافه‌ وه‌ها وه‌رده‌گێڕین (به‌لام دووه‌میان که‌ له‌ رۆحی کتێبه‌که‌ی (کانت)ه‌وه‌ (ره‌خنه‌ له‌.. نزیکتره‌، وه‌لێ ئه‌ویش وه‌کو ره‌خنه‌ ده‌بێ بخه‌یته‌ ژێر دووباره‌کردنه‌وه‌ی پشکنینی به‌ زه‌بره‌وه‌ که‌ پۆست مۆدێرنیزم ده‌یسه‌پێنێ به‌سه‌ر بیری ته‌نویردا (بیرووناککردنه‌وه‌)، به‌سه‌ر بیرۆکه‌ی ئامانجێکی یه‌کگرتوو بۆ میژوو و خود).. ((هذا النقد هو ما استهله ليس فنگشتاين و ادورنو فحسب بل كذلك بعض المفكرين الاخرين (الفرنسيين و غيرهم) الذين لا يستحقون شرف ان يقرأهم الاستاذ هابرماس.. مما ينقذهم على الاقل من الحصول على درجات ضعيفة بسبب نزعتهم المحافظة الجديدة)).

دوا رسته‌ی ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ ده‌لێ: ((بسبب نزعتهم المحافظة الجديدة)) وای راستکردوه‌ته‌وه‌ بۆ کاک له‌تیف: (به‌تاوانی پارێزگاری نوێ).. خۆینه‌ری به‌پێژ، نزعه = ناکاته تاوان به‌لکو ده‌کاته رێباز، ره‌وشت،

(المحافظة) له (المحافظ) هوه هاتووه (موحافیزکار). ئه‌وانه‌ی ره‌وشتی خۆیان پاراستووه.. راستیه‌که‌ی وه‌رگێڕانه‌که‌ی کاک له‌تیف له‌م په‌ره‌گرافه‌ له‌وه‌ی ئه‌و راستر و نزیکتره‌ له‌ ئه‌سله‌که‌، له‌خۆیه‌وه‌ شتی بۆ زیادکردوه بۆ نمونه‌ ئه‌م رسته‌یه‌ که‌ له‌ په‌ره‌گرافه‌ عه‌ره‌بیه‌که‌دا نیه‌: (مامۆستا هابرماس - له‌به‌رئه‌وه‌ی نه‌یخوێندۆته‌وه‌ -). ئیمه‌یش ئاوه‌ای وه‌رده‌گێڕین: ((ئهم ره‌خه‌یه‌ ئه‌وه‌یه‌ نه‌ک ته‌نها فنگشتاین و ئادورنۆ ده‌ستیان پێکدوه‌ بگره‌ هه‌ندێ له‌ موفه‌کیره‌کانی دیکه‌یش (فه‌رنسیه‌کان و که‌سانی دیکه‌) که‌ شه‌ره‌فی ئه‌وه‌یان به‌رناکه‌وێ که‌ مامۆستا هابرماس بیانخوێنێته‌وه‌، که‌ به‌ لانی‌که‌مه‌وه‌ رزگاریان ده‌کا له‌وه‌ی پله‌وپایه‌ی لاوازیان به‌رکه‌وێ به‌هۆی رییازی موحافیزکارانه‌ی نوێیانه‌وه‌)).

((لكننا نجد في الدعوات المختلفة لوقف التجريب الفني نداء متماثلا للنظام رغبة في الوحدة، في الهوية في الامن او الشعبية)). به‌م جو‌ره‌ وه‌ریگێڕاوه‌ ((به‌لام له‌ بانگه‌شه‌ جیاوازه‌کاندا بۆ وه‌ستاندنێ ئه‌زمونگه‌ری هونه‌ری بانگه‌شه‌یه‌کی چونی‌ه‌ک دۆزینه‌وه‌ بۆ رێکخستن، ئاره‌زوو بۆ یه‌کێتی، بۆ شوناس، بۆ ئاسایش یان بۆ جه‌ماوه‌ری‌بوون)).

نداء = ناکاته (بانگه‌شه‌) به‌لکو ده‌کاته (بانگه‌وان)

چۆنیه‌ک = ناکاته = المتماثل، به‌لکو المتماثل = ده‌کاته له‌یه‌کچوون.
الشعبية = ناکاته جه‌ماوه‌ری‌بوون، چونکی جه‌ماوه‌ر ده‌کاته الجماهير، به‌لام الشعبیه ده‌کاته، گه‌لی، یان میله‌ته‌ی..

ئه‌و په‌ره‌گرافه‌ ئیمه‌ وه‌های وه‌رده‌گێڕین: (به‌لام له‌ بانگه‌شه‌ جیاوازه‌کاندا بۆ راگرتنی ئه‌زمونگه‌ری هونه‌ری بانگه‌وازێکی له‌یه‌کچوو بۆ سیستهم ده‌دۆزینه‌وه‌ بۆ چه‌زکردن به‌ یه‌کبوون و شوناسنامه‌ و ئاسایش و میله‌ته‌ی...)).

((اذ بادخال حركات الطليعية في عملية مزج يشعر الفنان والناسق بثقة في امكان كبتها اكبر حمالو كان سيشن هجوماً مباشراً عليها)) ئاوه‌ای لیکردوه و به‌م ده‌رده‌ی برده‌وه: (هونه‌رمه‌ند و ره‌خنه‌گر هه‌ست نه‌که‌ن سه‌رکو‌تکردنی بزوتنه‌وه‌ی پیش‌په‌وايه‌تی له‌ری ئییه‌لکیش‌کردنیه (یان له‌ری ئامیته‌کردنه‌وه) چه‌ندجار ئاسانه‌تره له هێرش‌کردنی راسته‌وخۆ و روبه‌په‌ر بۆ سه‌ری).

ئیمه‌یش بێ توانج ئاوه‌ای وه‌رده‌گێڕین: ((چونکی به‌هاویش‌تنی بزوتنه‌وه پیش‌په‌وايه‌تی بۆ نیو پرۆسه‌ی تیکه‌ل‌کردن هونه‌رمه‌ند و ره‌خنه‌گر هه‌ست به‌ دل‌نیایی ده‌که‌ن به‌وه‌ی توانای سه‌رکو‌تکردنی گه‌وره‌تره له‌وه‌ی نه‌گه‌ر هێرش‌ی راسته‌وخۆی بکاته‌سه‌ر).

((الان باستطاعته تحرير اكثر النزعات التوفيقية كلبية كطريقة لتجاوز الطابع المفتت للخبرات السابقة)).

ئاوه‌ای وه‌رگێڕاوه: (چونکه‌ توانای ئازاد‌کردنی زۆرت‌رین ته‌وژمه‌ گونجانه‌وازه سه‌گانه‌یه‌ی هه‌یه و ریگایه‌ك بۆ تێپه‌راندنی خه‌سه‌له‌تی لیکه‌له‌وه‌شاوی نه‌زموونه‌کانی پیش‌وو).

بۆنه‌وه‌ی له‌تيف هه‌لمه‌ت به‌هه‌له‌ دره‌خات خۆی له‌و زیاتره‌له‌ی کردوه، سوچ له‌قه‌باحه‌ت خراپه‌تر..

النزعات = ناکاته (ته‌وژم) به‌لکو ده‌کاته (التوجه) بۆچوون تاکه‌که‌ی (النزعة) یه، ته‌وژم ده‌کاته (التیار)..

التوفيقية = ناکاته (گونجانه‌وان)، به‌لکو له (یوفق) هوه هاتوه، ده‌توانی بڵێن دل‌په‌گرتنی دوو لایه‌ن، یان (به‌رابه‌رکردن).

الطريقة = ناکاته (ریگا) به‌لکو ده‌کاته (ریباز، شیوه)

التجاوز = ناکاته (تێپه‌راندن) به‌لکو ده‌کاته (ره‌تکردن).

الطابع = ده‌کاته (شیوه) نه‌ک (خه‌سه‌لت) ..

المفتت = ده‌کاته پارچه‌پارچه‌بوون نه‌هه‌له‌وه‌شاهه ..

الخبرات = ده‌کاته شاه‌زه‌اییه‌کان نه‌ک نه‌زمونه‌کان ..

ئیمه‌ لی‌ره‌دا وه‌های وه‌رده‌گێڕین: (له‌به‌رنه‌وه‌ی له‌توانایدایه‌ زۆرینه‌ی بۆ‌چوونه‌ ته‌و‌فیه‌ سه‌گانه‌یه‌کان رزگاریه‌کات وه‌کو رییازیک بۆ ره‌تکردنی شیوه‌ی پارچه‌پارچه‌بووی شاه‌زه‌ایی پێشینه‌کان).

((لكن الراسمالية تملك القدرة الكامنة على نزع واقعية الاشياء و الادوار الاجتماعية والمؤسسات المألوفة لدرجة أن ما تسمى بالتمثلات الواقعية لا تعود قادرة على استحضار الواقع بوصفه حنینا او سخرية كمناسبة للمعاناة وليس للشباع)).

رێبین ناوهای وه‌رگێ‌پراوه‌: (به‌لام سه‌رمایه‌داری توانایه‌کی شاراو‌ه‌ی هه‌یه‌ بۆ دامالینی واقیع‌بوون له‌ شت و ده‌وره‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان و ده‌زگا باوه‌کان، تا نه‌ و راده‌یه‌ی نه‌وه‌ی پێی ده‌گوتریت دووباره‌ پێشاندانه‌وه‌ی ریا‌لیزمانه‌، واقیعه‌ت له‌شیوه‌ی دلته‌نگی و گالته‌جاریدا زیندوده‌کاته‌وه‌ وه‌ک به‌هانه‌یه‌ک بۆ ئازارچێژان نه‌ک بۆ تێرکردن)،

التمثلات = ناکاته (دووباره‌پێشاندان) ده‌کاته له‌یه‌کچوونه‌کان، الحنین = ناکاته (دلته‌نگی) به‌لکو ده‌کاته سۆز و جۆش.

استحضار = ناکاته (زیندو) به‌لکو ده‌کاته (ئاماده‌کردن) له‌ حضوره‌وه‌ هاتووه‌. (زیندو) ده‌کاته (الحي) ..

مناسبة = ناکاته (به‌هانه) به‌لکه‌ ده‌کاته (بۆنه) ..

به‌هه‌رحال ئیمه‌ ئهم په‌ره‌گرافه‌ ناوها وه‌رده‌گێ‌پڕین ((به‌لام سه‌رمایه‌داری خاوه‌نی توانایه‌کی شاراو‌ه‌یه‌ بۆ دامالینی واقیعه‌تی شته‌کان و ده‌وره‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان و دامه‌زراوه‌ باوه‌کان، به‌راده‌یه‌ک

ئه‌وه‌ی پێی ده‌وتری له‌یه‌كچوونه‌ واقیعه‌كان ناتوانی واقیع ئاماده‌بكات ته‌نها به‌و سیفه‌ته‌ی كه‌ سۆزه‌ یان گالته‌پێكردنه‌ وه‌كو بۆنه‌یه‌ك بۆ ئیش و ئازاره‌كان نه‌ك بۆ تیریوون؟

((یبدو النزعة الكلاسیكية غير واردة في العالم یبلغ فيه عدم استقرار الواقع حدًا لا یتیح مناسبة للخبرة بل للتصنيف والتجريب)).

ئاوها‌ی وه‌رگێراوه‌: ((پێده‌چێ ته‌وژمی کلاسیزم له‌ جیهانی‌كدا جیگه‌ی نه‌بێته‌وه‌ كه‌ واقیع تیایدا ئه‌وه‌نده‌ ناسه‌قامگیره‌ كه‌ ده‌رفه‌تێك بۆ ئه‌زمون ناهێلێته‌وه‌ (جگه‌ له‌ ئه‌زمونی) پۆلێنکردن و ئه‌زمونگه‌ری)).

ئیمه‌یش وه‌ها بۆی وه‌رده‌گێرین: ((وادیاره‌ رییازی کلاسیزم له‌ جیهانی‌كدا بوونی نیه‌ كه‌ تیدا سه‌قامگیرنه‌بوونی واقیع ده‌گاته‌ راده‌یه‌ك بۆنه‌یه‌ك نا‌ره‌خسێتی بۆ شاره‌زایی به‌لكو بۆ پۆلێنکردن و ئه‌زمونگه‌ری)).

((فالتصوير الفوتوغرافي كان يضع اللمسة الاخيرة فقط في برنامج ترتيب المرئي الذي طوره القرن الخامس العشر الايطالية؟))

یه‌كه‌م شت جارێ ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ به‌هه‌له‌ نه‌قل‌کراوه‌ یان هه‌له‌ی چاپه‌: چونکی (طوره‌) نیه‌ بگه‌ (طوره‌)ه‌، چونکی بۆ (القرن) ده‌گه‌رێته‌وه‌ كه‌ نێره‌ نه‌ك مێ له‌ عه‌ره‌بی‌دا. الخامس العشر نیه‌ به‌لكو (الخامس عشر) به‌جێ (ال).

التصوير= ناکاته‌ (وێنه‌) به‌لكو ده‌کاته‌ وێنه‌گرتن (وێنه‌) واتا (الصورة).

اللمسة الاخيرة = (دوا ره‌گه‌ن) نیه‌ بگه‌ (دوا ده‌ست پیا‌هێنان) یان (دوا پیا‌چوونه‌وه‌).

ئه‌وه‌ی که زۆر سه‌یره له‌خۆیه‌وه ئیجتیهادی کردوه و به‌که‌یف و ماشای خۆی شتی دروستکردوه، وه‌رگێڕانه‌که‌ی له‌گه‌ڵ په‌ره‌گرافه‌که‌ی سه‌ره‌وه زۆر جیایه و به‌ک ناگرنه‌وه.

با بزانی ئه‌و په‌ره‌گرافه‌ عه‌ره‌بییه‌ی چۆن کردوه به‌کوردی: (وێنه‌ی فۆتۆگرافی دوا ره‌گه‌زی به‌رنامه‌یه‌ک بوو که ده‌یویست (جیهانی) ببنراو رێک بخات.. به‌رنامه‌یه‌ک که هونه‌ره‌کانی سه‌ده‌ی پانزه‌هه‌می ئیتالیا په‌ره‌یان پێدا..). ئێمه‌یش ئاوه‌ای وه‌رده‌گێڕین: (وێنه‌گرته‌ی فۆتۆگرافی ته‌نها دوا ده‌ست پیاوه‌تانی ده‌خسته‌ سه‌ر ئه‌و ته‌رتیبه‌ دی‌تراوه‌ی که سه‌ده‌ی پانزه‌هه‌می ئیتالیا په‌ره‌ی پێدا).

((بینما كانت السينما اخر خطوة في التأليف بين التعاقبات بوصفها کلیات عضوية وهو الامر الذي كان يمثل المثل الاعلى لراوايات التعلم العظيمة منذ القرن الثامن عشر)).

بزانی رێبین ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ی چۆن وه‌رگێڕاوه:

(له‌کاته‌یکدا سینه‌ما دوا هه‌نگاو بوو بۆ دروستکردنی پێکهاته‌یه‌ک له‌ دایکرونیه‌کان (یان به‌دوایه‌کدا هاتوو‌ه‌کان) وه‌ک هه‌مه‌کیه‌کی ئۆرگانیکی.. که ئه‌مه‌ش خۆی ئامانجی بالای رۆمانه‌ فێرکاره‌ مه‌زنه‌کان بووه‌ له‌ سه‌ده‌ی هه‌ژده‌هه‌مه‌وه).

التألیف = ناکاته (دروستکردن) به‌لکو ده‌کاته دانان یان نووسین چونکی له‌ سیاقی ئه‌م رسته‌یه‌دا واتا که‌ی وایه. چونکی (هو الامر) بۆ ئه‌و ده‌گه‌ڕێته‌وه و بۆ (المثل الاعلى).

المثل = ناکاته (ئامانج) به‌لکو ده‌کاته (به‌هاکان).

ئێمه به‌هه‌رحال ئاوا وه‌ریده‌گێڕین: (که‌چی سینه‌ما دوا‌هه‌نگاو بوو له‌ دانان له‌نیوان یه‌که‌ له‌دوای یه‌که‌کان به‌و سیفه‌ته‌ی سه‌رجه‌مگیری ئۆرگانیه‌، ئه‌مه‌یش مه‌سه‌له‌یه‌که‌ بوو بریتی‌بوو له‌ به‌ها به‌رزه‌کانی رۆمانه‌ مه‌زنه‌کانی فیژکاری هه‌ر له‌ سه‌ده‌ی هه‌ژده‌مه‌وه‌...).

((و سوف تتفوق الفوتوغرافيا والسينما الصناعيتين على التصوير والرواية حیثما كان الهدف هو تثبیت استقرار المرجع، ترتیبه‌ وفقا لوجهة نظر تضيفي عليه معنى يمكن التعرف عليه، اعده انتاج التركيب والقاموس اللذين یمكنان المخاطب من فك شفرة الصور والتتابعات بسرعة، وبذلك یصل بسهولة الى الوعي بهویته وكذلك الى الموافقة التي یلقاها من الاخرين.. حیث ان تلك البنیات من الصور والتتابعات تمثل شفرة تواصل مشتركة بینهم جميعاً)).

به‌پاستی من له‌ سه‌ره‌تا‌دا نه‌مویستوه هیه‌چ شتی ده‌رباره‌ی وه‌رگێپانه‌وه‌ی کاک له‌تیف هه‌لمه‌ت بلێم چونکی ئه‌و عه‌ره‌بی‌زانه‌ به‌لام کاک له‌تیف له‌ وه‌رگێپانی ئه‌م په‌ره‌گرافه‌دا سه‌رکه‌وتووتره‌ له‌و چونکی ئه‌گه‌ر خوێنه‌ر به‌راوردیان بکات ئه‌و راستیه‌ی بۆ دره‌ده‌که‌وی که‌ زۆری شیواندوه‌، سه‌ره‌تای هه‌رذوو په‌ره‌گرافه‌که‌ ره‌بتيان نیه‌، عه‌ره‌بی‌ه‌که‌ و کوردیه‌که‌، زۆر به‌ ره‌هایشه‌وه‌ ده‌لێ (راستی ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ به‌مشێوه‌یه‌) ده‌با بزانی چۆنی وه‌رگێپاوه‌ و چۆن راستیه‌که‌!! : (کاتی‌که‌ ئامانج بریتی‌بێ له‌ پته‌وکردن و سه‌قامگیرکردنی مه‌رجه‌ع و رێکخستنی ئه‌و مه‌رجه‌عه‌ به‌پێی تیروانینی‌که‌ که‌ مانایه‌کی وای بداتێ که‌ بتوانی بناسرێته‌وه‌ و کاتێ هه‌ولێ دوباره‌ به‌ره‌مه‌پێنانه‌وه‌ی پێکهاته‌ (ترکیب) و قاموس به‌شیوه‌یه‌که‌ بدری که‌ گوێگر بتوانی به‌ خێرای شفره‌ی وینه‌کان و به‌دواییه‌ کدا هاتوو‌ه‌کان (داکرونیه‌کان) بکاته‌وه‌ و به‌م شیوه‌یه‌ش

به‌ئاسانی بگات به‌ شوناسی خۆی و به‌ وه‌زامه‌ندییه‌ی که له‌ که‌سانی دیه‌وه‌ وه‌ریانده‌گریت، چونکه‌ ئهم بونیادی وێنه‌ و به‌دوای یه‌کدا هاتنانه‌، شفره‌ی په‌یوه‌ندی هاوبه‌شی نێوان هه‌موویان پیکده‌هێنێ، ئه‌وا ئه‌وکاته‌ پیشه‌سازی سینه‌ما و فۆتۆگرافی له‌ وێنه‌کردن و رۆمان به‌رزتر ده‌بن. ئه‌مه‌ش ئه‌و رێگایه‌یه‌ که به‌هۆیه‌وه‌ کارتی‌کردنه‌کان واقع - یان گه‌ر ده‌ته‌وێت - فانتازیه‌کانی ریالیزم دوچه‌ندان ده‌بن)).. زۆر وشه‌ی عه‌ره‌بی هه‌یه‌ له‌م په‌ره‌گرافه‌دا و اتاکه‌ی نه‌زانیه‌وه‌ و به‌هه‌له‌کردونی به‌کوردی، بۆ نموونه‌ وشه‌ی (الترکیب) ناکاته‌ (پیکهاته‌) بگه‌ر پیکهاته‌ و اتا (التکون)ه‌، الترکیب له‌ کرداری (رکب)ه‌وه‌ هاتوه‌.. ئیمه‌یش لی‌ره‌دا خوێنه‌رمان سه‌رپشک کردوه‌ ئه‌گه‌ر عه‌ره‌بی‌زان بێ.

ئیمه‌ش ئه‌و بېرگه‌یه‌ی که له‌ نووسینه‌که‌ی داها‌توه‌ ئاوه‌ای بۆ راست ده‌که‌ینه‌وه‌، ده‌شێ مه‌لا به‌زینیمان له‌گه‌ڵ بکات و بڵێ من عه‌ره‌بی زانم!!).

((فۆتۆگراف و سینه‌مای پیشه‌سازی به‌سه‌ر وێنه‌گرتن و رۆماندا زāl ده‌بن، له‌ هه‌رکوێیه‌ک ئامانج چه‌سپاندنی سه‌قامگیربوونی مه‌رجه‌ع بێ و ریکخستنی به‌پێی باری سه‌رنجێک که‌ واتایه‌کی پێ ده‌به‌خشێ ده‌توانی که‌ بناسرێته‌وه‌. دووباره‌کردنه‌وه‌ی به‌ره‌مه‌یه‌نانی ته‌رکیبکردن و فره‌هنگ که‌ هه‌ردوکیان وا له‌ (موخاته‌ب) ده‌که‌ن شفره‌ی وێنه‌کان و به‌دواداها‌ووه‌کانی خێرا بکاته‌وه‌. به‌مجۆره‌ به‌ئاسانی ده‌گاته‌ ئه‌وه‌ی هه‌ست به‌ ناسنامه‌ی خۆی بکات، هه‌روه‌ها به‌ وه‌زامه‌ندیه‌ش که‌ له‌ که‌سانی دیه‌وه‌ پێی ده‌گات، چونکی ئه‌و بنه‌مای وێنه‌کان و به‌دواداها‌توه‌کانی ده‌کاته‌ شفره‌ی به‌رده‌وامی هاوبه‌شی نێوان هه‌موویان)).

((المصور والروائي اذا رغبا في الايكونا بدورهما مساندين (قليلي الاهمية رغم ذلك) لما هو موجود عليهما ان يرفضا الانكباب على تلك الاستخدامات العلاجية)).

ئاوها‌ی وه‌رگێ‌پاوه: (ئه‌گه‌ر وێ‌نه‌کار و رۆماننوسیش نایانه‌وێ‌ت به‌پێ‌ی خۆیان ببن به‌ پشتیوانی (هه‌رچه‌ند که‌م بایه‌خی) ئه‌وه‌ی که‌ هه‌یه‌، ئه‌وا ده‌بێ‌ خۆیان له‌م به‌کارهێ‌تانه‌ چاره‌سه‌رکه‌ریانه‌ بپاریزن).

(اذا رغبا) ی کردوه به‌ (ئه‌گه‌ر نایانه‌وێ‌ت)، بگه‌ره واتای (ئه‌گه‌ر بیا‌نه‌وێ‌) یه‌.

(بدورهما) ی کردوه به‌ (به‌پێ‌ی خۆیان)، بگه‌ره واتای (له‌لای خۆیا‌نه‌وه) یه‌.

ئه‌م رسته‌یه‌شی ئاوها وه‌رگێ‌پاوه: (قليلي الاهمية رغم ذلك) = (هه‌رچه‌ند که‌م بایه‌خی).

جاری وشه‌ی (قليلي) کۆیه‌ واتا (جمع) ه‌ یان جووته (مثنی) نه‌ک تاک وای زانیوه ئه‌و وه‌رگێ‌په‌ عه‌ره‌به‌ به‌ کوردی قسه‌ی کردوه (قليلي) (که‌م بایه‌خی)!!

(يرفضا الانكباب) ی کردوه ته‌ ((بپاریزن)، ئه‌مه‌یش واتای هه‌ردوو وشه‌که‌یه‌ يرفضا = ره‌تی بکه‌نه‌وه‌.

(الانكباب) (خۆدادانه‌سه‌ر) یان (خۆخه‌ریک کردن).

نێمه‌یش واما‌ن وه‌رگێ‌پاوه: (وێ‌نه‌گه‌ر و رۆماننوس ئه‌گه‌ر ویستیان له‌لای خۆیا‌نه‌وه‌ نه‌بن به‌ پالێ‌شتی ئه‌وه‌ی که‌ هه‌یه‌ (سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی که‌ که‌م بایه‌خن) له‌سه‌ریانه‌ ئه‌وه‌ ره‌تکه‌نه‌وه‌ که‌ خۆیان خه‌ریک بکه‌ن به‌و به‌کارهێ‌تانه‌ چاره‌سه‌ریانه‌وه‌)..

((اولئك الذين يرفضون اعادة فحص قواعد الفن يتابعون عملاً؟ ناجحاً في الامتثال الجماعي بنقلهم بواسطة (القواعد الصحية) للرغبة الوبائية في الواقع باشياء و مواقف قادرة على اشباع هذه الرغبة)).

خوێنه‌ری ئازیز هه‌موو زمانێک که سایه‌تی خۆی هه‌یه به‌تایبه‌تی زمانی عه‌ره‌بی، وه‌کو شمشێرێکی دووده‌م وایه ئه‌گه‌ر بیزانی خێر و به‌ره‌که‌ت، ئه‌گه‌ریش نه‌یزانی ئه‌وا کاره‌ساتیکی مه‌عریفیت بۆ دروست ده‌کا. به‌ده‌ردی (رێبین) که سووره له‌سه‌ره‌وه‌ی که‌وشه‌ی (فحص) ده‌کاته (پیاچوونه‌وه) براده‌ر نه‌خێر ئه‌م وشه‌یه واتای هه‌یه له‌عه‌ره‌بیدا و به‌کوردیه‌که‌ی (پشکنینه) ئه‌ویش له‌م سالانه‌ی دوایه‌دا ئه‌م وشه‌یه‌ی بۆ دۆزراوه‌ته‌وه ئه‌گینا کورد وشه‌که‌ی وه‌کو خۆی به‌کارده‌هێنا (فه‌حس)..

(یرفضون) ی کردوه به (ئاماده‌نین)، به‌لکو واتای (ره‌تی ده‌که‌نه‌وه) الوباء = واتا (په‌تا).

ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ی وا وه‌رگێژاوه: ((ئهو که سانه‌ی ئاماده‌نین جارێکی دی به‌رێساکانی هونه‌ردا بچنه‌وه، ده‌توانن به‌هۆی یاسا راسته‌کانه‌وه ئاره‌زووی وه‌بانی خۆیان بۆ واقع به‌و شت و هه‌لۆیستانه‌ ده‌ربهرن که ئه‌و ئاره‌زووه‌ تێرده‌کات و به‌م شێوه‌یه‌ش به‌سه‌رکه‌وتووی درێژه به‌پیشه‌که‌یان بده‌ن (که برتیه له) تواننده‌وه‌ی له‌ناو گه‌ردا)).

ئێمه‌ش وای وه‌رده‌گێژین: (ئه‌وانه‌ی که ره‌تی ده‌که‌نه‌وه پشکنینی بنه‌ماکانی هونه‌ر دوباره‌بکه‌نه‌وه. به‌دوای کارێکی سه‌رکه‌وتودا ده‌چن بۆ (سه‌ردانه‌واندنێکی) به‌کۆمه‌ڵ به‌گواستنه‌وه‌یان له‌رێی (بنه‌ما راسته‌کانه‌وه) بۆ چه‌زێکی په‌تانه‌مێز له‌واقع دا به‌شت و هه‌لۆیسته به‌توانا‌کانه‌وه بۆ تێرکردنی ئه‌و ئاره‌زووه).

((و بدل ان يبحث العمل الفني فيما يجعله عملاً فنياً و فيما اذا كان سيجد جمهوراً تمتلك الاكاديمية السياسية و ترفض معايير قبلية لما هو جميل)).

ئاوه‌ای بۆ کاک له تیف راستکردوه‌ته‌وه: (له‌جیتی ئه‌وه‌ی به‌ره‌میکی هونه‌ری هه‌ولی لیکۆلینه‌وه له شتێک بدات که ده‌یکات به به‌ره‌میکی هونه‌ری و له‌جیتی ئه‌وه‌ی پتویستی به لیکۆلینه‌وه‌یه‌ک بێت له‌باره‌ی ئه‌وه‌وه که ئایا ده‌توانیت بینهرێک بۆ خۆی په‌یدا بکات (له‌جیتی ئه‌مانه) ئه‌کادیمیای سیاسی پتوهره پێش ئه‌زمونیه‌کان جوانی زه‌وت ده‌کات و ده‌یسه‌پێنێ...).

العمل = ناکاته (به‌ره‌م) به‌لکو (به‌ره‌م) به‌عه‌ره‌بی پیتی ده‌وتری (انتاج).

وشه‌ی (جمهور) له‌م ده‌قه‌دا (جمع) ه نه‌ک تاک چونکی ده‌لێ (جمهور تمتلك) و ناشکا (بینهرێک).

به‌ چ قه‌ناعه‌تێک ئه‌وه‌موو بۆچوونانه‌ی داتاشیوه‌ چۆن ده‌زانێ و به‌ چی (معايير قبلية) که پتوهره‌کانی پێش ئه‌زمونه‌کانه و نه‌یتوانیوه به‌که‌س قه‌ناعه‌ت بێنێ که ئه‌و راست ده‌کات و زۆریش له‌خۆی رازیه. براده‌ر وانابێ (بره‌ک له‌سه‌ره‌خۆ) به‌لام من خۆم تووشی ئه‌و حوکمدانه ناکه‌م بۆیه له‌جیگای وشه‌که (قبلية) به‌به‌تالی ده‌هێلمه‌وه. یان وشه‌ی (زه‌وت ده‌کات) ی له‌ کوپوه هێناوه که ده‌کاته (داگیرکردن) خۆی په‌ره‌گرافه‌که به‌عه‌ره‌به‌یه‌که‌ی دوودێر و نیوه له‌ کوردیدا ده‌کاته ئه‌وپه‌ری چوار دێر، به‌لام کردویه به‌ شه‌ش دێر و هه‌ندێک!! (له‌جیاتی ئه‌وه‌ی کاری هونه‌ری بگه‌ڕێ بۆ ئه‌وه‌ی ده‌یکا به‌ کاریکی هونه‌ریی ئه‌گه‌ره‌هاتوو

جه‌مه‌ورێك بدۆزیتته‌وه خاوه‌نی ئە‌كادی‌میایه‌کی سیاس‌ی بێ و پێوه‌ری..... ده‌سه‌پێنێ بۆ ئە‌و شته‌ی كه‌ جوانه‌..).

((التفسير الذي قدمناه للتوصله بين الفنون الصناعية والميكانيكية وبين الادب والفنون الجميلة، صحيح في خطوطه العامة لكنه يظل ذا نزعة اجتماعية و تاريخية ضيقة - او أحادية بعبارة اخرى - و اذا تجاوزنا تحفظات بنيامين و أدورنو)).

رێبێن ئاوه‌ای وه‌رگێژاوه: ((ئە‌و رافه‌کردنه‌ی سه‌باره‌ت به‌ په‌یوه‌ندی نێوان هونه‌ره‌ پێشه‌ساز‌ی و می‌کانیکه‌کان و نێوان ئە‌ده‌ب و هونه‌ره‌ جوانه‌کان پێشکه‌شمان‌کرد له‌ هێله‌ گشتیه‌کانیدا راسته‌ به‌لام ئە‌م ته‌فسیره‌ هه‌ر به‌ ته‌وژمیکی (نزعه) کۆمه‌لایه‌تی و میژووی ته‌سک، یان به‌ ده‌رپرینێکی تر - تاک ره‌هه‌ندانه‌ ماوه‌ته‌وه)).

ده‌رپرین = ناکاته‌(عبارة) به‌لکو ده‌کاته‌ (التعبير) عبارة زیاتره‌ ده‌کاته‌ رسته‌یه‌کی نووسین.

ئە‌م رسته‌یه‌ی په‌راندوه‌ (واذا تجاوزنا تحفظات بنيامين و أدورنو).!! ئێمه‌یش ئاوه‌ای وه‌رده‌گێڕین: ((ئە‌و ته‌فسیره‌ی كه‌ ئێستا پێشکه‌شمان‌کرد بۆ په‌یوه‌ندی نێوان هونه‌ره‌ پێشه‌سازیه‌کان و می‌کانیکه‌کان و ئە‌ده‌ب و هونه‌ره‌ جوانه‌کان راسته‌ له‌ هێله‌ گشتیه‌کانیدا، به‌لام به‌خاوه‌ن رێبازێکی کۆمه‌لایه‌تی و میژوویی ته‌سک - یان یه‌ك لایه‌نه‌ - ده‌مێنیتته‌وه.. به‌واتایه‌کی دیكه‌، ئە‌گه‌ر بێتو ته‌حه‌فوزاته‌کانی بنیامین و ئادورنو تێپه‌رکه‌ین یان (په‌شتگوێ‌خه‌ین)).

((فيجب ان نتذكر أن العلم والصناعة لم يعودا اكثر تحرراً من الشك المتعلق بالواقع من الفن والكتابة.. والاعتقاد في خلاف ذلك سيعني اعتناق

مقولة في نزعها الانسانية للوظيفة المفيسة توفيلية للعلوم
والتكنولوجيا...)).

ئاوهای وەرگێڕاوه: ((دەبێ لەیادمان بێت چیدی زانست و پیشەسازی
زیاتر له هونەر و نووسین له و به‌دگومانیه رزگاریان نه‌بوو که واقع ده‌خاته
ژێر گومانه‌وه. بپرواهێنان به شستیکی جیاواز له‌مه‌ش به‌مانای قبولکردن
مانایه‌کی هیومانیستانه‌یه بۆ وه‌زیفه‌ی شه‌یتاناوی زانست و ته‌کنه‌لۆژیا)).
جاری یه‌که‌م شت ئه‌م رسته‌یه‌ی له‌خۆیه‌وه خستوه‌ته سه‌ری: (واقع
ده‌خات ژێر گومانه‌وه) ئه‌گه‌ر به‌وردی چاو به‌ په‌ره‌رافه‌ عه‌ره‌بیه‌که‌دا
بگێڕین رسته‌ی وامان به‌رچاو ناکه‌وێت ئه‌و مانایه‌ بدات.. وشه‌ی
(بپرواهێنان) له‌جێی خۆی به‌کارنه‌هێناوه، وشه‌ی (المعلق) ی په‌راندوه.
وه‌لێ به‌هه‌رحال ئێمه‌ ئاوهای وەرده‌گێڕین: ((دەبێ به‌بیر خۆمانی
به‌پنینه‌وه که زانست و پیشەسازی ئیتر زۆر ئازادنین له‌و گومانه‌ی
په‌یوه‌نده به‌ واقع له‌ هونەر و نووسیندا. به‌پێچه‌وانه‌ی ئه‌وه‌ش بپروا وایه
واتای بپرواهێنان به‌ گوزارشیک له‌ رێبازه‌ مرقفایه‌تیه‌که‌یدا بۆ وه‌زیفه‌ی
مفیس‌توفیلیای زانست و ته‌کنه‌لۆژیه‌کان...)).

((فالحادثة في اي عصر ظهرت لا يمكن ان توجد دون نسف لليقين و
دون اكتشاف (افتقار الواقع للواقع) بجانب اختراع ضروب جديدة من
الواقع)).

به‌پاستی ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ی لنگه‌و قوچ کردوه‌ته‌وه: ظهورت = ناکاته
ده‌رناکه‌وێت، به‌لکو ده‌کاته (ده‌رده‌که‌وێت) وشه‌ی (توجد) که (مؤنث)ه
ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ (الحادثة) هه‌موو شتیکی لسی‌تیکداوه.. یان ئه‌م رسته‌یه
لێی نه‌گه‌یشتوووه و به‌هه‌له‌ وەرگێڕاوه (افتقار الواقع للواقع) کردویه به

(ناواقعی بوونی واقع). جارێ وشه‌ی (افتقار) تێ نه‌گه‌یشتووه. واتا (پێویستی) یان (نه‌بوونی) یان (پێداویستی) له‌وه‌ش سه‌یرتر وشه‌ی (افتقار) به‌ (فه‌قیر) تێ گه‌یشتووه.. بابزانی چۆنی وه‌رگێراوه: ((نوێگه‌ری له‌ هه‌یج سه‌رده‌مه‌یکدا ده‌رناکه‌وێت به‌بێ له‌ناوبردنی یه‌قین و دۆزینه‌وه‌ی (ناواقعی‌بوونی واقع) له‌گه‌ڵ داهێنانی شیوه‌ی تازه‌ی واقعه‌)).

ئیمه‌ش ئاوه‌ای بۆ وه‌رده‌گێڕین: ((مۆدێرنیزم له‌ هه‌ر سه‌رده‌مه‌یکدا ده‌رکه‌وێ به‌بێ ته‌قاندنه‌وه‌ی یه‌قین و به‌بێ دۆزینه‌وه‌ی (پێداویستی واقع بۆ واقع) نابێ، له‌ته‌ک دۆزینه‌وه‌ی جۆره‌ نوێیه‌کان له‌ واقعه‌وه‌)).

((فالجمال يوجد في حالة معينة (هي العمل الفني) تأتي في البداية من الزائقة دون أي تحرير مفهومي، هي شعور اللذة مستقلا، من أي اهتمام قد يثيره العمل، اذا كانت تتفق مع مبدأ الاجماع الشامل الذي قد لا نبلفه أبدا)).

العمل = ناکاته به‌ره‌م به‌لکو ده‌کاته (کار)
(الزائقة دیاره‌ هه‌له‌ی چاپه‌، نه‌گه‌ر الذائقة بێ...!)

دیاره‌ وشه‌ی (تحریر) هه‌له‌ی چاپه‌ و خۆی (تحدید) ه.

به‌هه‌رحال هه‌له‌ی چاپیش خزمه‌تی ئه‌م نووسینه‌ی نه‌کردوه‌ به‌لام هه‌له‌کان زه‌قن و دیارن.. ئیمه‌یش ئاوها وه‌ریده‌گێڕین:

((جوانی له‌ حاله‌ تێکی دیاریکراودا هه‌یه‌ (ئه‌ویش کاری هونه‌ریه‌) له‌سه‌ره‌تاوه‌ له‌ (الزائقة) وه‌ دێت بێ هه‌یج دیاریکردنێکی چه‌مکی ئه‌ویش هه‌ستی له‌زه‌ته‌ به‌ده‌رله‌ هه‌ر بایه‌خێک که‌ کاره‌که‌ بیورۆژینێ، نه‌گه‌ر هاتوو له‌گه‌ڵ مه‌به‌ده‌ی له‌سه‌ر رێکه‌وتنی سه‌رتاسه‌ری یه‌که‌بگرێ که‌ هه‌رگیز پێی ناگه‌ین...)).

وشه‌ی (الزائقة) م وه‌کو خۆی داناوه چونکی روون نیه هه‌له‌ی چاپه‌یان نا...!

رێبین ئاوه‌ای وه‌رگێراوه: ((جوانی له‌ حاله‌ تێکی دیاریکراودا هه‌یه.. که‌ نه‌ ویش به‌ ره‌می هونه‌ریه‌ و سه‌ره‌تا و به‌ له‌ هه‌ر دیاریکردنێکی چه‌مکی له‌ هه‌سته‌کانه‌وه‌ دێ، بریتیه‌ له‌ هه‌ستکردن به‌ چێژ به‌ ده‌ر له‌ هه‌ر گرنگی پێدانێک که‌ ره‌نگه‌ به‌ ره‌مه‌که‌ بیوروژینێ، به‌ مه‌رجێک له‌ گه‌ڵ ئه‌و بنه‌مایه‌دا بگونجێ که‌ هه‌موان له‌ سه‌ری رێکه‌وتون (بنه‌مایه‌ک که‌ ره‌نگه‌ هه‌رگیز نه‌ یگه‌یه‌نێ)).

((یمکننا ادراك اللامتناهي العظمة اللامتناهي القوة، لكن كل تقديم لشيء الغرض منه جعل العظمة أو القوة (مرثية) تبدو لنا غير ملائم بصورة مؤلمة)).

رێبین ئاوه‌ای وه‌رگێراوه: ((ده‌توانین ده‌رکی مه‌زنی بی‌سنور، هێزی بی‌سنور بکه‌ین، به‌ لām پێشکه‌شکردنی هه‌ر شتی‌ک به‌ مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ی مه‌زنی یان هێزمان بۆ (بینراو) بکات، نه‌گونجاو دیته‌ پێش چاومان)).

به‌راستی له‌ خۆیه‌وه‌ ئیجتیه‌ادی کردوه له‌ زمانێک که‌ سه‌ری لێده‌رناچێ و لێی نازانێ و ئه‌مه‌یش یه‌کی‌که‌ له‌ دیارده‌ ترسناکه‌کانی ئه‌ده‌ب و رۆشنی‌بری کوردی و ویستویه‌تی به‌ ئه‌نقه‌ست راسته‌کانی کاک له‌ تیف هه‌لمه‌ت به‌ هه‌له‌ ده‌رکات..

جاری (اللامتناهي) = له‌ (نهاية) هه‌و هاتوه‌ نه‌ک له‌ (بلاحدود) هه‌و. رسته‌ی کۆتایی ئه‌م په‌ره‌گرافه‌ که‌ ئه‌وه‌یه‌ (تبدولنا غير ملائم بصورة مؤلمة) ئاوه‌ای وه‌رگێراوه: (نه‌گونجاو دیته‌ پێشچاومان)!؟ راستیه‌که‌ی ئاوه‌ایه‌: (به‌شیوه‌یه‌کی دلته‌زینی ناجۆر دیته‌ به‌رچاومان)، راستی

وه‌رگێڕانه‌که‌ی ئاوه‌یاهه‌: ((ده‌توانین درکێکی راده‌به‌ده‌ری مه‌زن و راده‌به‌ده‌ری هێز بکه‌ین، به‌لام پێشخستنی هه‌ر شتێک مه‌به‌ست نه‌وه‌یه‌ تا وا بکه‌ی مه‌زنایه‌تی یان هێز ((بینراو)) بێ به‌لامانه‌وه‌ به‌شیوه‌یه‌کی دلته‌زێن نه‌گونجاوین)).

(جعلنا نرى ان ثمة شيئاً يمكن ادراكه لكن لا يمكن رؤيته او جلهه مرئياً وهذا هو موضوع الرهان في التصوير).

زۆر سه‌یر نه‌م په‌ره‌گرافه‌ی وه‌رگێڕاوه‌، هه‌رگیز به‌لای وشه‌ی (الرهان) دا نه‌چوووه‌ له‌خۆیه‌وه‌ کردویه‌ به‌ (بابه‌تی سه‌ره‌کی) به‌لام واتای (گره‌وه‌). ئیمه‌ش ئاوه‌ای بۆ ساغ ده‌که‌ینه‌وه‌: ((وامان لێ بکا شتێ ببینین ده‌شتی ئیدراکی پێبکری به‌لام ناشی ببینری یان بکریته‌ بینراو نه‌مه‌یش بابه‌تی گره‌وه‌که‌یه‌ له‌ وینه‌گرتندا...)).

((و من المسلم به ان المؤسسة الادبية كما يرثها بروسث من بلزاک و فلوبیر، قد تم تخريبها من حيث ان البطل لم يعد شخصية بل هو الوعي الداخلي بالزمن، و من حيث ان تعاقب الحكاية الذي كان فلوبیر قد حطمه، يوضع هنا موضع التسأل بسبب الضوت السردی.. و رغم ذلك لا يثار تحد جدي لوحدة الكتاب، لأوديسا ذلك الوعي.. حتى اذا كانت تؤجل من فصل الى اخر)).

رێبین ئاوه‌ای راستکردوه‌ته‌وه‌: ((ئه‌وه‌ ده‌زگا نه‌ده‌بییه‌ی پڕۆست له‌ به‌لزاك و فلۆبیره‌وه‌ به‌ میرات وه‌ریگرتوه‌وه‌، له‌و رووه‌وه‌ وێرانكرا كه‌ چیدی قاره‌مان كه‌سایه‌تیه‌ك نیه‌، به‌لكو هوشیارى ناوه‌کیه‌ به‌ زه‌مه‌ن، له‌و رووه‌شه‌وه‌ كه‌ به‌دوايه‌كه‌داهاتنی چیرۆكه‌كه‌ (كه‌ پێشتر فلۆبیر

تیکی شکاندبوو) به‌هۆی ده‌نگی گێڕانه‌وه‌وه ده‌خریته ژێر پرسیاره‌وه، به‌لام سه‌ره‌پای ئه‌مه‌ش هه‌ره‌شه‌یه‌کی جدی له‌یه‌کی‌تی کتێب، له‌ئو‌دیسای ئه‌وه‌وشیاریه‌ ناکریت. ته‌نانه‌ت گه‌ر له‌فه‌سلێکی دیش دوا‌بخری)).

ئه‌م رسته‌یه‌ی په‌راندوه له‌سه‌ره‌تاوه (و من المسلم به) که به‌لانی که‌مه‌وه ده‌کاته (حاشاه‌لنه‌گه‌ره) و ژۆر وشه‌ی دیکه‌یش، وه‌لی ئیمه‌ وای بۆ ساغ ده‌که‌ینه‌وه: ((حاشا هه‌لنه‌گه‌ره که دامه‌زراوی ئه‌ده‌بی هه‌روه‌کو پرۆست له‌ به‌ل‌زاك و فلۆبیره‌وه به‌میراتی بۆی ماوه‌ته‌وه وێران‌کرا گوايه قاره‌مان به‌که‌سایه‌تی نه‌مایه‌وه به‌ل‌کو هۆشی ناوه‌وه‌یه به‌زه‌من، به‌وپی‌یه‌ش که به‌دوا‌ها‌تانی حیکایه‌تیش که فلۆبیرتیکی شکاندبوو. لی‌زه‌دا ده‌خریته جینگای پرسیار به‌هۆی ده‌نگی گێڕانه‌وه، سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش ته‌حدای جیدی نا‌وروژینی بۆ یه‌کی‌تی کتێب، ئو‌دیسای ئه‌وه‌ش هیه، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر بێتو دوا‌بخری له‌ به‌شیکه‌وه بۆ به‌شیکێ دیکه)).

((فتماهی الکتابه مع نفسها عبر کل متاهة السرد الذي لا ينتهي، کاف لتضمن تلك الوحدة التي قورنت بوحدة فينومولوجيا العقل)).

رێبین ناوه‌ای وه‌رگێ‌پراوه: ((ته‌ماهی نوسراو له‌گه‌ل خۆیدا، له‌سه‌رتاسه‌ری پێچ و په‌نا بیک‌وتاییه‌کانی گێ‌پراوه‌دا، به‌سه‌ بۆئه‌وه‌ی ئاشکرای ئه‌وه‌یه‌کی‌تییه‌ بکات.. یه‌کی‌تییه‌که‌ له‌گه‌ل فینمۆلۆژیای ئه‌قلدا به‌راورد‌کراوه)).

نازانی به‌ چ زمانیک (ئاشکرا) ده‌کاته (تضمن)، ئه‌م وشه‌یه‌ به‌ دوو واتا دیت (مسۆگه‌رکردن) یان ناوه‌پۆکه‌دان له‌ (ضمن) هه‌وه‌ ها‌تووه. به‌لام ئیمه‌ له‌ به‌رئه‌وه‌ی هێچ واتایه‌که‌ له‌م دوو واتایه‌مان له‌ ده‌قه‌ عه‌ره‌بییه‌که‌دا له‌لا روون نیه. بۆیه ئه‌م رسته‌یه‌ راستناکه‌ینه‌وه..

((الفنان والكاتب يعملان دون قواعد لكي يصوغا قواعد ماتم عمله فعلاً
و من هنا حقيقة ان للعمل والنص سمات حدث)).

رێبین له راستکردنه‌وه‌ی ئه‌م په‌ره‌گرافه‌دا: (من هنا حقيقة) ی کردوه
به (له‌به‌ر ئه‌مه‌شه) .. (ده‌ق و به‌ره‌م) ی له‌به‌ر په‌له‌په‌لی دواوپیشتی
کردوه هه‌رچه‌ن وتمان (به‌ره‌م) واتا (انتاج) ه نه‌ک (العمل) ..

ئیمه‌یش وه‌های بۆ راست ده‌که‌ینه‌وه: ((هونه‌رمه‌ند و نوسه‌ر
هه‌ردوکیان به‌بێ رێسا ئیش ده‌که‌ن، تا چه‌ند رێسایه‌ک داپێژن بۆ نه‌و
کاره‌ی که به راستی ته‌واو بووه، حه‌قیقه‌تیش لێره‌دایه که کار و ده‌ق
شیوه‌ی رووداویان هه‌یه ..

با بزانی چۆنی بۆ کاک له‌تێف راست کردوه‌ته‌وه: ((هونه‌رمه‌ند و
نوسه‌ر بێ رێسا کار ده‌که‌ن، بۆنه‌وه‌ی رێسای نه‌و کاره‌ی به‌کرده‌وه
ته‌واوو، داپێژن، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌مه‌ش که ده‌ق و به‌ره‌م خه‌سله‌تی
روداویان هه‌یه)).

لێره‌دا وشه‌ی (فعلاً) بۆ ته‌نکیدکردنه نه‌ک (کرده‌وه) .. به‌راستی
خوێنه‌ری ئازیز ئه‌مه نمونه‌یه‌ک بوو له‌خه‌رواری نه‌و راستکردنه‌وانه‌ی بۆ
کاک له‌تێف هه‌لمه‌ت، له‌لایه‌ن رێبین هه‌ردی‌یه‌وه ..

که‌ مخوینی مه‌ نه‌ه‌ جی . .

یان بۆچوونه‌ ناکوک و فره‌ وێژیه‌کان... ۱۹

من دواى خويندنه‌وه‌ی ئه‌و نوسينه‌ی (مه‌ريوان وريا قانع) له‌ گوڤارى (ئاينده‌) ژماره‌ (۲۴) ساڵى ۲۰۰۱. له‌ به‌شى ته‌وه‌رى په‌خنه‌، له‌ ژێر ناوينشانى (ره‌خه‌ی ئيمه‌ له‌ دۆخى که‌مخوینيه‌کى مه‌نه‌ه‌جى کوشنده‌دا ده‌ژێ)، هه‌ستم به‌ زۆر ناکوکی کرد له‌ بۆچوونه‌کانى سه‌باره‌ت به‌ په‌خه‌ی ئه‌ده‌بى به‌ گشتى و په‌خه‌ی کوردی به‌ تايبه‌تى، سه‌ره‌پاى ئه‌وه‌ی خۆی گازانده‌ له‌ بێ مه‌نه‌ه‌جيه‌تى په‌خه‌ی کوردی ده‌کات که‌چى خۆی نه‌یتوانى بوو مه‌نه‌ه‌جیک بۆ ئه‌و قسانه‌ی خۆی دابنێ، بۆیه‌ که‌وتبووه‌ گه‌لى ناکوکیه‌وه‌. یان که‌ له‌ مه‌نه‌ج ده‌دوێ باسى هه‌چ مه‌نه‌ه‌جیکى نه‌کردوه‌، بگه‌ر هه‌ندێ قسه‌ی تیکه‌ل و پیکه‌ل نه‌بێ و هه‌موو پۆشنه‌بیر و نوسه‌رانى کوردی به‌ گه‌يل تیکه‌يشتوو له‌ بواری په‌خه‌و ئه‌ده‌دا. بۆیه‌ ئه‌م قسه‌یه‌ی خۆی له‌ لاپه‌ره‌ (۱۰۵)ی گوڤارى ئاينده‌ به‌سه‌ر خۆیدا ده‌یسه‌پێتم و ئه‌گه‌نا که‌سى دیکه‌ ناگرێته‌وه‌ جگه‌ له‌ خۆی و هه‌ندێ براده‌رى که‌ له‌م بواره‌ ئیش ده‌که‌ن، که‌ ده‌لێ: (ته‌نها ئه‌وانه‌ی تۆتالیتێر و تاک هه‌قیقه‌تین باس له‌وه‌ ده‌که‌ن که‌ هه‌موو شتیک ئه‌وان خۆیان خولقێنه‌رين و ئه‌وه‌ی ئه‌ینوسن و ئه‌یلێن هه‌چ په‌یوه‌ندیه‌کى نه‌به‌ میژووی ئه‌ده‌ب و نه‌ به‌ میژووی فیکر و نه‌ به‌ میژووی نوسينه‌وه‌ هه‌یه‌ و هه‌ر هه‌مووی به‌سه‌ربه‌خۆی له‌ نوکی زیڤینی قه‌له‌مه‌کانى ئه‌وانه‌وه‌

دەپژىتە ناو كايە جياوازەكانى ئەدەبى كوردى. ئاشكرايە ئەو ەش ئەم جۆرە قسانە دەكات لە چ قەيرانىكى فيكرى و مەعريفى و ئەخلاقيدا دەژى^(٣٩)!! لەو نووسىنەيدا كۆمەللى چەمك و قسەى بىئ مەنەجى دەربىرى لە دواى شەش پىرسىارى گۆفارى ئايندە كە ئەمانەن:

١- دەقى رەخنەىي خويندەنەو تىگەيشتن و دواندىنى ەيما و ئامازەكانى نىو دەقە ئەدەبىيەكەيە، كەچى لاي ئىمە رەخنە ئەو ەندە دەپەرژىتە سەر كەسايەتى نوسەر ئەو ەندە گرنگى بە كەسايەتى دەق نادات، ئەم دوو ئاراستەيە چۆن ەەلدەسەنگىنى؟

٢- پەيوەندى نىوان بەرەمەيتى دەق و رەخنەگر و خوينەر پەيوەندىيەكى نىمچە پچراوە. جارى وا ەيە دەق ەيە بەلام رەخنە نىيە، يان بە پىچەوانەو ەياخود دەق و رەخنە ەيە، بەلام خوينەر لە بەرامبەرياندا سست و كزە، ئايا پەيوەندى نىوان دەق و رەخنەو خوينەر لە ئەدەبىياتى كورديدا چ ئىشكالىيەتتىكى ەيە؟

٣- بۆچى رۆربەى كات تىگەيشتنى خويندەوارانى ئىمە بۆ رەخنە ئەو ەيە كە پاشكۆى دەقە، يان رەخنە ەمىشە دواى بوونى دەقى ئەدەبى دىت، ئايا تىكسىتى رەخنەىي نايتە مايەى ەاتنە ئاراي دەقى داەيتەرانەى تر؟

٤- بوونى دىدى ئەدەبى مولتەزىم داواكارى ەندىك بۆ پىويستى بوونى رەخنەى مولتەزىم لەسەردەمى ئەمۆدا چۆن لىكەدرىتەو ە؟

٥- ئايا نەبوونى رەخنەى بەراوردكارى ەۆكارى ئەو ەى ەندى لە نوسەران دەست والا بن لە وەرگرتن و گواستەو ەى بىرگە و ەينەى تىروانىنى نوسەرانى تر بە بى ئامازەدان؟

٦- له پانتایی پۆشنییری کوردیدا زه‌مینه‌ی دروستبوونی ره‌خه‌ی هاوچه‌رخ له ئارادایه‌؟ ته‌گه‌ر وه‌لامه‌که‌ به‌ ئایان نا له‌به‌رچی و هۆیه‌کانی کامانه‌ن؟..

() () ()

سه‌باره‌ت به‌ مه‌نه‌ج هه‌ندێ ئاماژه ده‌که‌ین، بۆ وه‌ بیره‌یتانه‌وه‌ی خوێنه‌ر که‌ کاک مه‌ریوان به‌لایدا نه‌چوو و سه‌رجه‌م قسه‌کانی بێ نمونه‌و سه‌رچاوه‌ و ژێده‌رن که‌ نووسینه‌که‌ی ده‌کاته (٢٦) لاپه‌ره‌ی گۆفاره‌که‌.. (پێنیه‌ ویلیک) سه‌ده‌ی بیسته‌م وا وه‌سف ده‌کات که‌ (بیگومان به‌ پاستی سه‌رده‌می په‌خه‌یه‌، به‌هۆی ئه‌و شوێشه‌ی که‌ له‌ مه‌نه‌جه‌کاندا پوویداوه‌) (٣٠)

(محمد مفتاح)یش ده‌لێ: (نه‌بوونی تیۆره‌کان و مه‌نه‌جه‌کان زۆر جار بوونه‌ته‌ هۆکاری واته‌واتیکی له‌فزی بنه‌مای کزو بێ سوود) (٣١).
الجوه‌ری ده‌لێ: چه‌ند هه‌نگاوێکی پێک‌وه‌یه‌که‌ که‌ توێژینه‌وه‌ر ده‌یگرێته‌ به‌ر بۆ چاره‌سه‌رکردنی مه‌سه‌له‌یه‌ک یان پتر و به‌دوایدا ده‌چێ تا بگاته‌ ئه‌نجامێک (٣٢).

مه‌نه‌جی په‌خه‌ه‌یش جودایه‌ له‌گه‌ڵ چه‌مکی نه‌خشه‌ی توێژینه‌وه‌ (البحت)، که‌ ئه‌مه‌یان (مه‌ریوان وریا) له‌ نووسینه‌که‌یدا درکی پێنه‌کردوه‌، کاتێ باس له‌ که‌مخوێنی مه‌نه‌جی په‌خه‌ی کوردی ده‌کا، له‌ ئاستی کۆمه‌لێ زانیاری تێکه‌ڵ و پێکه‌ڵه‌وه‌ خوێنه‌ر چه‌واشه‌ ده‌کات، ته‌نانه‌ت مه‌نه‌جگه‌لیکی ئه‌وتۆی دیاری نه‌کردوه‌ جگه‌ ئه‌وه‌ نه‌بێ دوو سێ مه‌نه‌جی ناوه‌زه‌د کردوه‌، که‌چی له‌ کاتێکدا دکتۆر عه‌لی جواد ئه‌لتاه‌یر به‌ ژماره‌یه‌ک ناو و مه‌نه‌ج دیاری کردوون وه‌کو: (بنه‌مایی، زمانه‌وانی،

په‌وانبێژی، په‌وشتی، زانکۆیی، سه‌ربوره‌یی، ئایینی، پۆژنامه‌وانی، ده‌روونی، سایکۆلۆژی (نفسانی)، قۆرمی (الشکلی)، قۆرمالیستی (الشکلانی)، جوانکاری (هونه‌ری)، نه‌فراندنی، په‌خنه‌ی داهینه‌ره‌کان، ئینتباعی (کارتێکردن)، کۆمه‌لایه‌تی، فه‌لسه‌فی، مارکسی، شیکاری، بونیادگه‌ری، ده‌قی...^(٢٣).

راسته‌ په‌خنه‌ی کوردی وه‌کو په‌خنه‌ی عه‌ره‌بی خاوه‌ن په‌په‌وی ته‌قلیدی و کارتێکردنه‌، که‌چی مه‌ریوان وریا له‌ زۆربه‌ی په‌خنه‌کانیدا یان له‌ ژێر کارتێکردنی مه‌نه‌جه‌ عه‌ره‌بیه‌کانه‌، یان نه‌وه‌تا مه‌نه‌جه‌کان تیکه‌ڵ ده‌کات، مه‌روه‌ها له‌ زۆر شوێنی قسه‌کانیدا و له‌ ده‌قی نه‌ده‌بی گه‌یشتوه‌ که‌ ده‌بیته‌: (به‌لگه‌نامه‌یه‌ک که‌ جگه‌ له‌ ئاشکرا کردنی پووداوه‌کانی میژوو هه‌یچی دیکه‌ نییه‌...)^(٢٤)، هه‌رکه‌ ده‌لێ: (به‌شیوه‌یه‌کی گشتی بنه‌ما فه‌لسه‌فیه‌ییه‌کانی گرنگیدان به‌ تێکست تاراوه‌یه‌کی زۆر له‌ ویوه‌ سه‌رچاوه‌ ده‌گرێت که‌ هه‌قیقه‌ت به‌ره‌نجامی کۆمه‌لێک په‌یوه‌ندی هه‌مه‌لایه‌نه‌ و له‌ ناو تێکستیشدا له‌باتی هه‌قیقه‌تێک چه‌نده‌ها هه‌قیقه‌ت ئاماده‌ن که‌ دۆزینه‌وه‌ و خۆیندنه‌وه‌ و پاشه‌کردنیان وابه‌سته‌ی دیدی خۆینه‌ری تێکست و نه‌وه‌ ده‌زگا چه‌مکی و بنه‌ما مه‌نه‌جی و خه‌یاڵه‌ ئیستاتیکیه‌یه‌ که‌ خۆینه‌ر هه‌لگرێتی)^(٢٥).

هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای وه‌لامی بۆ پرسیا‌ری یه‌که‌م، باس له‌ کۆمه‌لێ جیاوازی و دید ده‌کات که‌ ده‌لێ: (دوو دیدی ته‌واو جیاواز بۆ په‌یوه‌ندی نێوان ئینسان و هه‌قیقه‌تیش له‌ ئارادایه‌...)^(٢٦) بێ ئه‌وه‌ی نه‌ (دوو دیده‌) ئاشکرا بکات، به‌لکو ده‌چێ به‌ تان وپۆی قسه‌ی دیکه‌وه‌ که‌ زۆر جار په‌یوه‌ندیان به‌ وه‌لامی پرسیا‌ره‌که‌وه‌ نامێنێ.

یان هه‌ر له‌ باره‌ی مه‌نه‌جه‌وه‌ له‌ وه‌لامی پرسیا‌ری سییه‌مدا نه‌مه‌ ده‌لێ: (با جاریکی دیکه‌ نه‌ وراسته‌یه‌ مه‌نه‌جیه‌ دووباره‌ بکه‌مه‌وه‌ که‌

په‌خه‌ به هه‌چ مانایه‌ك پاشكۆی ئه‌ده‌ب نییه‌..^(٣٧). ئی‌مه‌ش لی‌ره‌دا
 كۆمه‌لێ پاستی ده‌هینینه‌وه كه هه‌مووی پێچه‌وانه‌ی ئه‌و قسه‌یه‌ی ئه‌وه‌.
 ده‌وتری، (هه‌موو نووسه‌ریك و په‌خه‌گریك دیدی زاتی خۆی هه‌یه‌،
 ئه‌وه‌ی كه نوسه‌ر ده‌یشاریته‌وه په‌خه‌گر ناشكرای ده‌كات) ئه‌مه‌یه‌
 ئه‌ركی په‌خه‌، نه‌وه‌كو ئه‌وه‌ی (مه‌ریوان وریا) بۆی ده‌چێ، یان ده‌وتری
 (ئه‌وه‌ی له به‌ره‌مه‌ی نوسه‌ر موجه‌په‌د بێ له‌لای به‌ره‌مه‌ی په‌خه‌گر
 مه‌لموسه‌). یان جۆرج پۆلیه‌ - ده‌لێ: (هه‌موو ده‌قیكی ئه‌ده‌بی
 ویستگه‌یه‌کی تاییه‌ كه په‌خه‌گر له‌وێ ده‌وه‌ستێ و گوتاری خۆی
 ده‌نووسی له پانتاییه‌ پێژه‌یه‌كه‌یدا).. په‌خه‌ ئه‌وه‌ نییه‌ به‌بێ دیاری
 كردن و دید كاریکی ئه‌ده‌بی بگه‌ڕێ و له‌سه‌ری بنووسی، وه‌كو ئه‌وه‌ی كا‌ك
 (مه‌ریوان) كه له‌سه‌ر كه‌مخوینی مه‌نه‌جی كوردی نووسیویه‌تی، به‌لكو
 په‌خه‌گر به‌دیدي خۆیه‌وه له‌به‌رامبه‌ر شتی‌كدا ده‌وه‌ستێ و له‌سه‌ری
 ده‌نووسی، وه‌كو دكتۆر (مه‌ند یونس) ده‌لێ: (وه‌كو وه‌ستانی (بیرگۆت)
 له به‌رامبه‌ر تابلۆكه‌ی (فێپر می‌ن) له پۆمانی (كه‌پان به‌ دوا‌ی زه‌مه‌نی
 ونبوودا)ی مارسیل پرۆست)^(٣٨).

یان ده‌وتری په‌خه‌گریش دیدی تاییه‌تی خۆی هه‌یه‌، به‌لام ده‌بی ئه‌م
 دیده‌ له‌گه‌ڵ دیدیکی دیكه‌ یه‌ك بگه‌ڕێ كه ئه‌ویش دیدی نوسه‌ره‌، به‌م
 جۆره‌ پرۆسه‌ی تیرو ته‌سه‌لیه‌ كه توكمه‌ ده‌بی، بۆیه په‌خه‌گر ناتوانی
 به‌بێ ده‌ق بوونی هه‌بێ.. یان ده‌وتری پاسته‌ كه (مانا) له‌لای نوسه‌ر
 له‌لای (په‌خه‌گر) ده‌بیته‌ (ئاماژه‌)، یان به‌ پێچه‌وانه‌وه... جیرار جینی‌ت
 ده‌لێ: (نوسه‌ر له‌گه‌ڵ كه‌ردوون قسه‌ ده‌كا، به‌لام په‌خه‌گر له‌گه‌ڵ ئه‌ده‌ب
 و ئامرازه‌كانی‌شی ئاماژه‌یه‌.. ئیدی چۆن په‌خه‌ پاشكۆی ئه‌ده‌ب نییه‌،
 یان ده‌وتری، گوتاری په‌خه‌گر به‌شیوه‌یه‌کی ناپاسته‌وخۆ گوتاری ئیشی
 نوسه‌ره‌..

یان زۆر که قسه ده‌کات ناتوانی به نموونه‌یه‌کی بچووک قسه‌که‌ی خۆی بسه‌لمێنێ، بۆ نموونه که ده‌لێ: (فه‌لسه‌فه‌ی زات و فه‌لسه‌فه‌ی دژیه زات یان ده‌ره‌وه‌ی زات.. له یه‌که‌میاندا گریمانی ئه‌وه ئه‌کریت که زاتێکی هه‌موو شتزان و خاوه‌ن هه‌قیقه‌ت و ده‌ستنیشانکه‌ر ئاماده‌یه و له مه‌وقعێکی خودایایانه‌وه ئاگاداری هه‌موو پاستی و مه‌به‌ست و ماناکانه، تاد..)^(٢٩). ئه‌م قسه‌یه ده‌کا بێ ئه‌وه‌ی نموونه‌یه‌کی هه‌بێ بۆیه خۆینه‌ر بۆی هه‌یه ئه‌م قسه‌یه به‌هی گێرفانی بزانیته‌ت، چونکی هه‌یج هه‌قیقه‌تیکی زانستی به‌بێ به‌لگه‌و تاقیکردنه‌وه نییه.. یان که ده‌لێ: (گرنگیدان به‌نوسه‌ر خۆی وه‌ک به‌شێک له‌ خۆیندنه‌وه‌ی تیکسته ده‌شیت به‌شێک له‌ نه‌ینیه‌کانی تیکستمان بۆ ده‌رخات)^(٣٠) جارێ وه‌کو په‌خه‌ زانیك له‌م به‌شه‌ی قسه‌یه‌دا هه‌ر بۆ نموونه ئاماژه‌ی به‌ په‌خه‌ گرێکی گه‌وره‌ی وه‌کو (سانت پیف) نه‌کردوه که ئه‌و له‌ ناو په‌خه‌ گرانی دنیا بایه‌خی به‌ میژووی که‌سایه‌تی نوسه‌رداوه. یان له‌ شوێنێکی دیکه ده‌لێ (هه‌ندێک تیکستیش هه‌ن بۆ خۆیندنه‌وه‌یان ناچارین بۆ ژيانی تایبه‌ت و مه‌به‌سته‌کانی نووسه‌ره‌که‌ی بگه‌ڕێنه‌وه)^(٣١) نازانین ئه‌و تیکستانه کامانه‌ن که ئه‌م داواکاریانه‌مان لێ ئه‌که‌ن؟! جارێ نوسه‌رێک که ده‌قیک ده‌نووسێ سه‌ره‌تا بۆ خۆی ده‌نووسێ دوا جار بۆ خۆینه‌ر، ئه‌و نوسه‌ره‌یش هه‌یج شتی له‌ پێش چاوانادا تا خۆینه‌ر پتووستی به‌ زانیاری هه‌بێ له‌باره‌ی ژيانی تایبه‌تی ئه‌وه‌وه تا له‌ تیکسته‌که‌ی بگات بۆ نموونه نوسه‌رێکی بۆژوازی وه‌کو (گۆگۆل) تووشی ده‌ردی سه‌ری نه‌بوه تا به‌ هه‌زار حال هه‌ولبه‌ت پاره‌ی پالتۆیه‌ک کۆکاته‌وه و بیکڕێ تا له‌ سه‌رمای سه‌ختی پوسیا بیپاریزێ و ئه‌جا هات چیرۆکیکی داهینه‌رانه‌ی وه‌کو (پالتۆ) بنووسێ، به‌لام وه‌کو فلادیمیر ناباکۆف - ده‌لێ: (مه‌به‌ستی گۆگۆل یه‌که‌م ویستویه‌تی ئیدانه‌ی کاره‌ساته‌کانی بیرۆکراتی پووسیا

بکات^(٤٣) یان ده‌لئ: (بۆ نموونه بۆ خویندنه‌وه‌ی ئەده‌بی (هه‌مه‌نگوای و مارکیزو عه‌بدولپه‌حمان مونیف) پتیوستیمان به‌ ناسینی ژیا‌نی تاکه‌ که‌سی ئەو نوسه‌رانه‌ نییه‌)^(٤٣). نازانین ئەمه‌یش له‌سه‌ر چ گریمانه‌یه‌ک پاره‌ستاره‌؟! ئەگه‌ر خوینه‌ری یان ره‌خنه‌گرێ بیه‌وی بزانی هه‌مه‌نگوای چی وای لیکردوه‌ پۆمانی (پیره‌مێرد و ده‌ریا) بنووسی نابی بزانی ئایا هه‌مه‌نگوای خۆی پاوچی بوه‌؟ یان سوودی له‌ (مۆبی دیک) وه‌رگرتوه‌ بۆ نووسینی ئەو پۆمانه‌؟ یان ئەو چیرۆکه‌ سیحراویانه‌ی نیو پۆمانی (سه‌د ساڵ ته‌نیا‌یی) مارکیز چۆن پوویان داوه‌ یان خه‌یالیکی پووته‌ بۆی هاتون، خوینه‌ر ده‌پرسی بۆ نموونه (ئۆفیلیا) ئەو کیژه‌ی نیو پۆمانه‌که‌ که‌ ده‌مری به‌رز ده‌بیته‌وه‌ بۆ ئاسمان چۆن بوو؟ به‌لام مارکیز خۆی ده‌لئ له‌ شاره‌که‌ی ئی‌مه‌ وتیان کچی‌ک مردوو به‌ره‌و ئاسمان به‌رزبوه‌وه‌، یان چۆن بزانی (عبد الرحمن مونیف) چۆن ئەوسی به‌شه‌ی پۆمانی (أرض السواد)ی نووسیوه‌ ئەگه‌ر نه‌زانی دایکی عێراقیه‌و له‌ عێراق له‌دایک بوه‌ و ژیاوه‌، بۆیه‌ زۆر گرنگی به‌و میژوووه‌ی عێراق داوه‌؟ یان ده‌لئ: (به‌لام بۆ خویندنه‌وه‌ی شیعری پامبو و شاتوگه‌ریه‌کانی ژان ژینیه‌ و شیعره‌کانی محمد عومه‌ر عوسمان و محمود ده‌رویش ناسینی وردی ژیا‌نی نووسه‌ره‌کان زۆر نه‌ی‌نی ناو تی‌کسته‌ ئەده‌بیه‌کانمان بۆ پوونده‌که‌ نه‌وه‌)^(٤٤) ئەوه‌ی شیعره‌کانی (پامبو)یه‌ سه‌ر تا سه‌ری دنیا‌ی داگیر کرد له‌سه‌ر سوپمان بی‌ته‌وه‌ی هه‌زاران خوینه‌ر ئاگایان له‌ ژیا‌نی پامبو بئ، یان ژان ژینیه‌ کاتێ له‌ کوردستان شاتوگه‌ری (کاره‌که‌ره‌کان) نمایش کران و ده‌نگ و سه‌دا و جه‌ماوه‌ریکی زۆر چوون به‌ پیری‌ه‌وه‌ و ده‌نگی دایه‌وه‌، بئ ئەوه‌ی زۆربه‌ی بینه‌ران ناوی (ژان ژینیه‌) یانیش بیستبئ. یان (گو‌له‌ به‌ده‌کان)ی بۆدلی‌ر دنیا‌ی تووشی سه‌رسوو‌رمان کرد بئ ئەوه‌ی له‌سه‌دا

نەو ەدى خوينەرانى بزانن ئەو شاعىرە نەفرەت لىكراو بەد مەستە
كىيە ؟ ..

كەچى كاك (مەريوان) لە شويتىكى دىكەى قسەكانى پىچەوانەى ئەو
قسەيەى سەرەو ە دەكات كە دەلئى: (گرىدانەو ەى دنياى خەيالى نىئو
تىكستى ئەدەبى بە ژيان و بىئوگرافىا و مەبەستەكانى نووسەر خۆيەو ە
دىدىكى كورت بىنە بۆ تىكست)^(٤٥).

يان باسى ئەو ە دەكات كە ەىچ تىكستىك بئى نووسەر نىيە، يەللام
ئەو ەى لەبىر چوو ە دەيان دەق و سەدان تىكست ەن نووسەرەكانيان
ناديارە و قەلەم و كاغەزىان بەكارنەهيتاوە وەكو ئەو دەلئى، بگرە
خاوەنى ئەو تىكستانە نەك كە ديار نىن بگرە زۆرەشيان نەخوينەوار
بوون. بەتايبەتى ئەو تىكستە دەماودەم نەقل كراوانە، ئەفسانە و داستان
و شىعرى فۆلكلورى، وەلئى دواچار خەلكى دىكە ەاتوون كۆيان
كردو ەتەو ە ئامادەيان كردو ە و نەبوونەتە خاوەنى ئەو تىكستانە، بۆ
نموونە (ئۆسكارمان) نەبۆتە خاوەن تىكستەكانى نىئو (توحفەى
موزەفەرە) .. بۆ ئەم حوكم دانە مۆتلەقەنى كاك مەريوان ەىچ بنەماو
ئەساسىيان نىيە، چونكى دەلئى: (بىگومان تىكستى بئى نووسەر بوونى
نىيە، ەموو تىكستىك بۆ ئەو ەى لە داىك بىت نووسەرەك ەلەدەستى و
قەلەم و كاغەز دىئىت و دەست دەكات بە نووسىن)^(٤٦). گەرچى ئەم
قسەيە زۆر شتىكى بەدبەيە و دەمئى سالا چەندان نووسەرى كورد ئەم
قسەيان كردو ە، گەرچى ئەم قسەيەى كاك مەريوان ەريزە نووسىش
دەگرىتەو ە چونكى ئەو ىش (ەلەدەستى و قەلەم كاغەز دىئىت و
دەستدەكات بە نووسىن) ! .

يان لە وەلامى پرسىارى دوو ەمدا دەلئى: (بارت لە نووسىنىكى
بەناويانگىدا باس لە كۆتايى نووسەر و دەسلالت و سەردەمى نووسەر

ده‌کات)^(٤٧). باشه کامه نووسینی -پۆلان بارت-؟ چونکی بارت (١٥) کتیب و چه‌ندین لیکۆلینه‌وه و نووسینی هه‌یه که له ژماردن نایه‌ن^(٤٨). وه‌کو (ئه‌فسانه‌یه‌یه‌کان)، (تویژینه‌وه‌ی په‌خنه‌یی)، (نووسین له پله‌ی سفردا)، (ره‌خنه‌و حه‌قیقه‌ت)، (چیژی ده‌ق)...تاد.

به‌لام لاوه‌کی کردنی نوسه‌ر له‌لایه‌ن (بارت)ه‌وه و پراگه‌یاندنی مه‌رگی دانه‌ریان نوسه‌ر یه‌کیکه له‌و چه‌مکانه‌ی بونیادگه‌ری که له‌ ماوه‌یه‌کی قیاسی‌دا نه‌ماو له‌به‌ین چون، هه‌روه‌ها دوا‌ی ئه‌ویش ته‌فکیکه‌یه‌ت به‌ ماوه‌یه‌کی کورت. (ئه‌و هه‌لۆیسته‌ی بارت سه‌باره‌ت به‌ دانه‌ریان نوسه‌ر جیانا‌بیته‌وه له‌و هه‌لۆیسته‌ی (بارت) سه‌باره‌ت به‌ (خود) که وه‌همیکه ئه‌گه‌ر خودی که‌سایه‌تی ده‌قی پۆمان بێ، یان خودی نوسه‌ریان خودی په‌خنه‌گر، به‌لکو ته‌نانه‌ت خودی خوینه‌ریش)^(٤٩) به‌ پێی ئه‌و قسه‌یه‌ی بارت گوايه (نوسه‌ر) یان (دانه‌ر) ده‌مری و ده‌قیکی دی دیته‌ کایه‌وه که ئه‌ویش ده‌قی په‌خنه‌گره‌، وه‌لی ده‌یان نوسه‌ر تا ئیستا مردون وه‌کو مردنی فیزیکی به‌لام وه‌کو ده‌ق و تیکست زیندوون، نمونه‌کانیش بێ ئه‌ژمارن، له‌ دۆستۆفسکی و تۆلستۆیه‌وه تا ده‌گاته ئه‌لیوت و پامبۆ، له‌ ئه‌لیوته‌وه تا ده‌گاته مارکیز... تاد. ئه‌و قسه‌یه‌ی سه‌ره‌وه‌ی مه‌ریوان وریا خه‌ته‌رناکترین شتن له‌ په‌خنه‌ی کوردیدا که تو قسه‌ی یه‌کیک بکه‌یه‌وه ئه‌لیی له‌ فلانه‌ شوین و کات و ئه‌و زاتانه‌یش بۆ شایه‌تی قسه‌که له‌وئ بوون و ئه‌وانیش شایه‌تی بۆ بده‌ن، ئه‌گینا ده‌چیته‌ قالبی قسه‌ی گیرفانه‌وه... جارێکیان من ئه‌وه‌م وت که پێین هه‌ردی و براده‌ره‌کانی زۆرجار سه‌رچاوه‌ به‌ کارناهیتن له‌ نووسینه‌کانیاندا، که چی ئه‌و به‌ قسه‌ی ناشرین وه‌لامی دامه‌وه، به‌لام ئه‌مه‌تا ئه‌م قسه‌انه‌ی مه‌ریوان سه‌رچاوه‌کانیان دیار نین و له‌ چ کتیبێکدا هاتوون؟!

یان له شوێنێکی دیکه قسه‌یه‌کی دیکه‌ی زۆر به دیه‌بانه ده‌کات:
(مه‌به‌ستی بارت له مه‌رگی نووسه‌ر مه‌رگیکی ئیستعاریه‌..)^(٥٠) ئه‌م جۆره
تروحاتانه له شه‌سته‌کاندا هه‌بوه‌و له نوسه‌رانی بونیادگه‌ریه‌وه مابۆوه.
یان له شوێنێکی دیکه ده‌لێ: (ره‌خه‌نگرانی ئیله‌ سیاسه‌ت دروستیکردون
و تا ئیستاش له‌سه‌ر ناوناوبانگێکی سیاسیه‌یه‌ ده‌ژین)^(٥١).

من ده‌لێم ئه‌مه‌ پاسته‌، به‌لام ئه‌و په‌خه‌نگرانه کامانه‌ن که پێچه‌وانه‌ی
ئه‌مانه‌ن؟ تو بلێی ئه‌و په‌خه‌نگه‌نوسانه‌ بن که شتی خه‌لکی ده‌هێنه‌وه‌ و
به‌ خوێنه‌ر کوردی ده‌فرۆشن و وه‌کو تووتی ئه‌سل شته‌کان ده‌لێنه‌وه‌؟ تا
ئێستا ئه‌مانه‌ ده‌قیکیان نه‌نووسیوه‌ له‌سه‌ر جه‌سته‌ی ده‌قیکی کوردی
بێ!

من ده‌توانم ناوی چه‌ند په‌خه‌نگه‌ر و توێژینه‌وه‌ری دنیا‌ی بۆ به‌ینه‌وه‌
که زۆریه‌یان له‌ سیاسه‌ته‌وه‌ هاتوون بۆ ئه‌ده‌ب و بوون به‌ په‌خه‌نگه‌ر،
(سارته‌ر) ئه‌ندامی حیزبی شیوعی بوو، بۆریس بۆرسۆف، ه‌ریتر مارکۆز،
لطفی خولی، ئه‌ندری مارلۆ، جۆرج لۆکاش، ئه‌رنه‌ست فیشه‌ر، پۆمان
یاکوڤسین، لۆسیان گۆلدمان و فازل سامر و یاسین النصیر و حاتم صگرو
چه‌ندان ناوی دیکه‌...

یان له جیگایه‌کی دیکه ئه‌مه‌ ده‌لێ: (ره‌خه‌نگرانی ئه‌مڕۆکه‌ هه‌ندیکیان
به‌شیکی زۆری ده‌ستگاکانی بلۆک‌کردنه‌وه‌و چاپ و میدیا‌یان له‌ ژێر
ده‌سته‌داوه‌ و هه‌ندیکێ دیکه‌یان پۆله‌کانی زانکۆیان له‌ ژێر ده‌ستایه‌وه‌ له‌وێه
پیاوه‌ی ده‌سه‌لاتی ئه‌ده‌بی و په‌خه‌نی خۆیان ده‌که‌ن. ئه‌مانه‌ به‌رده‌وام
ئه‌و دیده‌ بۆ ئه‌ده‌ب و بۆ په‌خه‌ن و بۆ تیکه‌ست و بۆ خوێنه‌ر
به‌ره‌مه‌ده‌هێنه‌وه‌ که له‌یه‌ک کاتدا تیکه‌ست و خوێنه‌ر و هه‌موو
هه‌لدانه‌ی مهنه‌جیانه‌ی قوول بۆ پامان له‌و په‌یوه‌ندیانه‌ی نووسه‌ر و
تیکه‌ست و خوێنه‌ر به‌یه‌که‌وه‌ گرێده‌دات په‌راویز ده‌که‌ن)^(٥٢).. من هه‌ر

لیره‌شدا کۆمه‌لێ ناو ده‌هێنمه‌وه بۆ (مه‌ریوان وریا) که خۆی زۆر له نووسینه‌کانیدا په‌نایان بۆ ده‌با و به‌که‌له‌ توێژهره‌وه‌ په‌خه‌گر ناویان ده‌بات، تۆ بۆلێ ئه‌مانه‌یش وه‌کو په‌خه‌گره‌کانی لای خۆمان (مه‌موو هه‌لدانیکی مه‌نه‌جیانه‌ی قوول په‌راویزه‌که‌ن)؟. بۆ نمونه (پۆلان بارت) مامۆستا بوو له (کۆلیج دۆفرانس)، فۆکۆ، دریدا، شتراس، هایدگر، ژولیا کریستیفا، التوسیر، فلادیمیر ناباکوف، تازفیتان تۆدۆرف و پۆمان یاکوبسن و بگره‌ ده‌یانی دیکه‌ مامۆستای زانکۆکانی دنیا بوون و له‌ دنیای په‌خه‌ و توێژینه‌وه‌شدا ناویان دیاره‌ و خاوه‌نی ده‌یان کتێب له‌ باره‌یه‌وه، ئه‌مه‌ جگه‌ له‌ چه‌ندینی دیکه‌ خاوه‌نی ده‌زگای چاپه‌مه‌نی و گۆڤاری به‌ناویانگ بوون، بۆ نمونه (سارته‌ر) خاوه‌نی (چه‌رخه‌ نوییه‌کان) بوو، سه‌ییل ادیس خاوه‌نی گۆڤاری (اداب)ی به‌یروتی بوو.. له‌ عێراق و ولاتانی عه‌ره‌یه‌شدا گه‌وره‌ په‌خه‌گران خاوه‌ن گۆڤار و سه‌رنوسه‌ری بلاکراوه‌ و چاپه‌مه‌نین.. له‌ قسه‌کانیشدا دیاره‌ که ئه‌وانه‌ش سه‌له‌فیه‌تی ئه‌ده‌بین چوونکی هه‌ر ئه‌وانیش نه‌وه‌یه‌کن کۆی ئه‌و ده‌زگاوه‌ دامه‌زراوه‌ و ئامرازانه‌ی له‌به‌ر ده‌ستدایه‌ !!

ئێمه‌ له‌م باسه‌دا به‌رگری له‌ په‌خه‌ و له‌ په‌خه‌گر ناکه‌ین له‌ کوردستان، وه‌لێ ئامۆژگاریه‌کانی (مه‌ریوان وریا) وایه‌ و هه‌له‌ن و له‌ قسه‌ پێزکردن و دووپاتکردنه‌وه‌ی په‌ره‌گراف و گوزارشه‌کان هیچی دیکه‌نین، یان زانیاری بێ سه‌رچاوه‌ و ژێده‌ر پێزه‌که‌ت، ئه‌ویک که نه‌توانی سووکترین پێناسه‌ بۆ شیعر و ئه‌ده‌ب دیاری بکات، ئه‌گه‌ریش بیکات به‌و پێوه‌رانه‌ ده‌بێ که به‌ خه‌یالی ئه‌ودا دێن، کاتێ ده‌لێ: (به‌لام ئه‌گه‌ر پێناسه‌ی دیکه‌مان بۆ شیعره‌بوو که تێیدا ئیتیفاقمان کردبێت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که شیعر لێدان له‌ ته‌لی عاتیفه‌ نییه‌، به‌لکو هه‌لدانیکی به‌رده‌وام و فره‌لایه‌ن و بیکۆتایی پۆحیکی پشکنه‌ر بۆ ناسینی وجود و نینسان و

جیهان^(٩٣). مەریوان وریا لەم قەسە‌یه‌یدا پێی‌ی‌ایه‌ ئه‌گەر شیعریک یان په‌خه‌نیه‌ک به‌ پێی ئه‌و پێوه‌رانه‌ی ئه‌و نه‌بێ که له‌ باسه‌که‌دا بۆی داناوێ. ده‌سا شیعره‌کانیان له‌ (شیعربوون) -الشعرية- ده‌که‌وێ، ژماره‌یه‌کی زۆری ئه‌و جۆره‌ شاعیرانه‌ ده‌مرن، هه‌روه‌ها په‌خه‌نه‌ گره‌کانیش ده‌که‌وێ، ناوی پاسته‌قینه‌ش له‌ خوێنه‌ر ده‌سه‌نێته‌وه‌. یان ده‌لێ (ره‌خه‌نه‌ گریکمان نییه‌ بتوانیت و بیه‌وێت بۆ نمونه‌ دیدی ئیمه‌ بۆ شیعەر تازە کاته‌وه‌)^(٩٤). من سه‌د ده‌رسه‌د له‌م قەسە‌یه‌دا له‌گه‌ڵیدام وایشه‌، به‌لام ئایا خۆی و براده‌رانی گۆفاری (په‌هه‌ند) توانیویانه‌ به‌و ئه‌رکه‌ هه‌لسن، یان هه‌ندی خه‌لکی تازە کار و منالکار له‌ دنیا‌ی ئه‌ده‌بدا دێن خوێندنه‌وه‌ی سه‌قه‌ت پێشکه‌ش ده‌که‌ن بۆ قه‌سیده‌کانی هه‌ندی شاعیری ناسراوی کورد، وه‌ک بلیی بیان‌ه‌وێ ئه‌و شاعیرانه‌ بکه‌نه‌ پرده‌ بۆ په‌رینه‌وه‌ بۆ پۆخ و که‌ناری په‌خه‌نه‌؟!

هه‌ر له‌ هه‌مان په‌رسیاری دووه‌مدا ئه‌سلی مه‌به‌ستی په‌رسیاره‌که‌ی له‌بیر چووه‌ و هاتوو هه‌تۆته‌ (به‌راوردکردنێک له‌ نێوان ئه‌و دیوانه‌ تازیه‌ی دکتۆر عیزه‌دین مسته‌فا په‌سه‌ول، دیوانی (گرپی دڵ) که‌ ئه‌مه‌سائ خستویه‌تی به‌رده‌می خوێنه‌ران، له‌گه‌ڵ ئه‌زمونی گۆراندا)^(٩٥).

پێی وایه‌ ئه‌گەر دکتۆر عیزه‌دین په‌خه‌نه‌گر و توێژینه‌وه‌ریکی باش بوو ده‌بێ شاعیریکی باش بێ! جارێ ئیمه‌ به‌رگری له‌ دکتۆر عیزه‌دین ناکه‌ین، چونکی وه‌کو شاعیر نه‌ناسراوه‌، به‌لکو لێکۆله‌وه‌رو مامۆستای زانکۆیه‌ چه‌ندین کتێبی ئه‌کادیمی هه‌یه‌ به‌ کوردی و به‌ عه‌ره‌بی وه‌کو (الواقعية في الادب الكردي)، (احمد خاني فيلسوفا ومفكرا) چه‌ند لێکۆلینه‌وه‌ له‌ باره‌ی ژانره‌ ئه‌ده‌بیه‌کانی کوردیه‌وه‌ هه‌روه‌ها له‌ باره‌ی پوانگه‌وه‌، ده‌بوايه‌ کاک مەریوان به‌ر له‌وه‌ی ئه‌و قەسە‌ سه‌رپێیانه‌ سه‌باره‌ت به‌ (گرپی دڵ) -ئهن‌دیشه‌ به‌ شیعری- دکتۆر عیزه‌دین بکات، له‌و

پێشه‌کیه‌که‌دا ئه‌م قسه‌ مه‌وازیعه‌ی دکتۆری بخوێنیبایه‌ته‌وه که ده‌لێ: (نێستاش ده‌لێم من شاعیر نیم و نه‌مویستوه له‌ کۆری شاعیراندا جێگه‌م بێته‌وه)^(٥٦). ئیدی مهربان وریا بۆچی له‌ زۆریه‌ی نموونه‌کاندا هاتوه‌ته‌ سه‌ر باسی (شاعیره‌تی) دکتۆر عیزه‌دین؟!.

یان له‌ شوێنێکی دیکه‌ ئه‌مه‌ ده‌لێ: (هه‌مووان ده‌زانین گۆران له‌ قه‌سیده‌یه‌کی به‌ناویانگیدا له‌وه‌ ئه‌دوێت که ناتوانێت خه‌یاڵ و هه‌ست و وێناکردنه‌کانی بخاته‌ ناوچار چۆیه‌ی هه‌لبه‌سته‌کانیه‌وه)^(٥٧).

ئهو به‌یتیه‌ی قه‌سیده‌که‌ی گۆران ئه‌مه‌یه‌ که دیاره‌ که مهربان له‌ بیرى نه‌ماوه، ئه‌گینا بۆ زانیی خۆنه‌ر ده‌یه‌یتایه‌وه:

.... (هه‌رچه‌نده‌که‌م ئه‌و خه‌یاڵه‌ی پێی مه‌ستم

بۆم ناخریته‌ ناو چوارچۆیه‌ی هه‌لبه‌ستم)...

ئه‌مه‌ی -گۆران- ئه‌زمه‌ی زۆریه‌ی داهینه‌ران ده‌گه‌یه‌نێ، که خۆی له‌ خۆیدا هه‌قیقه‌تێک پوون ده‌کاته‌وه، ئه‌مه‌ له‌و ده‌مه‌ شیعریه‌دا فریا نه‌که‌وتنی گۆران ده‌گه‌یه‌نێ تا ئه‌و خه‌یاڵه‌ بخاته‌ ناو چوار چۆیه‌یه‌ک و هه‌یج په‌یوه‌ندیه‌کی نییه‌ به‌بێ ده‌نگی دواى داهینان، مه‌کسیم گۆرکی ده‌لێ: (به‌ چه‌ندان سه‌عات له‌ پشتی میژه‌وه‌ داده‌نیستم تاکه‌ دێرێکم نه‌ده‌نووسی...)

یان باسی (بێده‌نگی) لای گۆران و (بێده‌نگی) له‌لای دکتۆر عیزه‌دین ده‌کات، که ده‌لێ: (بێده‌نگی لای گۆران بێده‌نگی دواى قسه‌ کردنیکی داهینه‌رانه‌ بێت.... لای دکتۆر عیزه‌دین بێده‌نگی به‌ر له‌ قسه‌ کردنیکی هونه‌رییه‌ جوړیکه‌ له‌ لالבוون له‌ به‌رده‌می شیعرو دنیا و دیارده‌کاندا)^(٥٨)...

مه‌سه‌له‌ی بیروکه‌ی ئه‌م (بێده‌نگی)یه‌ که مهربان وریا له‌م نووسینه‌یدا وروژاندویه‌تی. (سۆزان زونتاغ) له‌ کتێبی (جوانکاریه‌کانی بێده‌نگی)دا

باسی کردووه، که باسی (بێده‌نگی دوا‌ی قسه‌کردن ده‌کات، هه‌روه‌ها (ئیریل. ئی. فیتز) له لیکۆلینه‌وه‌یکدا سه‌باره‌ت به (بێده‌نگی) له چیرۆکه‌کانی (کلاریس لسبکته‌ر) ده‌کات له ژێر ناوینیشانی (گوتاری بێده‌نگی پۆست مۆدێرنیته له کاره‌کانی ژنه‌ نوسه‌ری به‌رازیلی، کلاریس لسبکته‌ر).. هه‌ر له‌ویدا باسی نوسه‌ریکی عه‌ره‌بی وه‌کو (ئیهاب حه‌سه‌ن) ده‌کات که ده‌لێ: (حه‌سه‌ن، چۆنه‌تی ته‌وزیفکردنی بێده‌نگی دیاری کرد به‌و پێیه‌ی که جۆریکه له مه‌جاز بۆ جیاکردنه‌وه‌ی جۆری نوێ له نووسین، که له زۆریه‌ی کولتوره‌کانی پۆژناوا سه‌ری هه‌لداو گه‌شه‌ی کرد له سالانی ۱۹۶۰-۱۹۷۰).. بۆیه باسکردنی (بی ده‌نگی) له سێ و چوار ستوونی باسه‌که‌ی مه‌ریوان که‌شفیکی نوێ نییه تا به‌سه‌ر گۆران و دکتۆر عیزه‌دیندا بیسه‌پێتی، بۆیه شتیکی تازه‌ی پیشکه‌ش نه‌کردوین. ده‌توانین عیباره‌و قسه له‌و باسه‌ی (فیتز) به‌ئینینه‌وه که له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی کاک مه‌ریوان جیاوازیه‌کی ئه‌وتۆیان نییه، بۆ نمونه ده‌لێ: (شکست ده‌هێنێ له‌وه‌ی که گوزارش بکا له‌وه‌ی هه‌راسانی کردوه، یان نه‌خشه‌یه‌ک داپۆژێ تا کۆنترۆلی ئه‌و شله‌زان و نیگه‌رانی و تێکچوونه بکات که هه‌ستی پێده‌کات)... یان ده‌لێ (توانای قسه‌کردنی نه‌ما له‌گه‌ڵ خه‌لکیدا) یان (فیتز) ده‌لێ: (بێده‌نگی له لای ئه‌و ژنه‌ نوسه‌ره به‌رازیلیه ده‌پێته گه‌رانه‌وه له‌به‌ر زه‌حمه‌تی به‌یه‌گه‌یه‌شتن و بۆ شکستی زمانیش به‌ته‌واوی هه‌روه‌کو له کاره‌کانی نوسه‌رانی پۆست مۆدێرنیته پوو ده‌دات، نوسه‌رانی وه‌کو (بۆرخیس)، (بارئیل)، (ناباکوف)، (پیکیت)...).

یان کاک مه‌ریوان له لاپه‌ره (۹۴) دا ده‌لێ: (ئه‌و ده‌رسه‌ی ئیمه له گۆرانه‌وه فێریده‌بین ئه‌مه‌یه: بۆ ئه‌وه‌ی بتوانین بێده‌نگه‌بین ده‌بی بدوین)^(۹) ئه‌وه‌ی له بیرچووه که سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی -گۆران- شاعیریکی

گه‌وره‌یه، وه‌لی هه‌ندێ شیعری هه‌یه، شیعره‌کانی دکتۆر عیزه‌دین له‌وانه
زۆر به‌هێزترین، بۆ نموونه:

(له ژێر ئاسمانی شینا

له‌پاڵ لوتکه‌ی به‌فرینا

کوردستان گه‌رام

دۆلاو دۆل پێوام)

به‌لام له گه‌وره‌یی گۆران که‌م ناکه‌نه‌وه ...

دکتۆر (عیزه‌دین) یش ده‌لێ:

پاستت ئه‌وێ بالنده بووم

ده‌ریا و کێوو ده‌شتم ئه‌بێ

سنووری زۆر خاکی گیتیم

بێ باک ئه‌دێ

به ئاستانی بابێڕۆکا

بێ ترس هه‌لچووم

گه‌پۆکی بووم

بێ ناوو ئه‌دره‌س و ئه‌لبووم...

دواجار مه‌ریوان وریا نازانی بێ ده‌نگیه‌کی دیکه هه‌یه له ئه‌ده‌دا،
بێده‌نگ بوونه‌که‌ی (رامبۆ) بۆ هه‌تا هه‌تایه، کاتێ له ته‌مه‌نی هه‌ژده
سالیدا وازی له شیعەر هێنا و پووی کرده (حه‌به‌شه) بۆ قاچاخچیه‌تی. یان
ئه‌حمه‌د هه‌ردی دوا (رازی ته‌نیاپی) هێچی ئه‌وتۆی نه‌ووت و تا سالانی
هه‌شتاکان بێده‌نگ بوو، به‌لام که‌ بێاری دا هه‌ندێ درێژه به‌و شیعراکه‌ی
(رازی ته‌نیاپی) بدات بێده‌نگیه‌ جوانه‌که‌ی (پازی ته‌نیاپی) شله‌زان، له
لوتکه‌ی به‌رزی شیعری لایه‌وه هاته‌ خواره‌وه و دیوانه‌که‌ی فراوان
کردوه...

بێگومان ئه‌و تروحاتانه‌ی مهربوان وریا له‌و نووسینه‌یدا هه‌نده‌ پهل و پۆیان هاویشتوو و فره‌ وێژیه‌کی ئه‌وتۆی تیا به‌، خۆینه‌ر له‌ ئه‌نجامدا ده‌گاته‌ ئه‌وه‌ که‌ بۆ یان ئه‌وه‌ تا ئه‌مانه‌ قسه‌ی کوردی نین یان فێردانی کۆمه‌ڵێ خۆینه‌وه‌ی به‌سه‌ریه‌که‌وه‌ و ده‌بێ بێی دێر به‌ دێر قسه‌کان به‌خته‌وه‌ سه‌رچه‌ی راسته‌قینه‌ی خۆی و ساغیان که‌یته‌وه‌ بۆی، من زیاتر بۆ ئه‌وه‌ ده‌چم که‌ خاوه‌نی خه‌یاڵێکی خۆشی ره‌خنه‌یی بێ و به‌ پێی ئه‌و خه‌یاڵه‌ خۆشه‌ مه‌رج بۆ هه‌موو شتێ داده‌نی، بۆ پێناسه‌ کردنی شیعر، بۆ پێناسه‌ کردنی ئه‌ده‌ب، بۆ پێناسه‌ کردنی ره‌خنه‌، بۆ پێناسه‌ کردنی ده‌ق و خۆینه‌ر، بۆ پێناسه‌ کردنی جوانکاری.. تاد. ئه‌و پێی وایه‌ (ره‌خنه‌ی کوردی ئه‌وه‌ته‌ی هه‌یه‌ پێ له‌ هاتنه‌ کایه‌ی ئه‌م ره‌هه‌نده‌ گرنگه‌ی ئه‌زموونی ئینسانی ئێمه‌ له‌ په‌یوه‌ندیدا به‌ تێکست و کاره‌ هه‌ونه‌رییه‌کانه‌وه‌ ده‌گریت)^(١٠)... بێگومان مه‌به‌ستی (جوانی)یه‌، یان پێگای له‌ دایکبوونی ئه‌و جوانیه‌ گرتوو!! باش ئێمه‌ش ده‌پرسین ئه‌و جوانیانه‌ی ده‌قی کوردی چیه‌ که‌ ره‌خنه‌ی کوردی باسی نه‌کردون؟! یان کاک مهربوان بۆ ئاشکرایان ناکات، تا بۆین ئه‌شه‌ه‌دوما بێلا وایه‌؟! یان ده‌لێ: (ئه‌ده‌بی ئێمه‌ خاوه‌نی کۆمه‌ڵێک تێکستی له‌ پاده‌به‌ده‌ر جوانه‌)^(١١).. ئه‌ی بۆ خۆی له‌ ده‌ره‌وه‌ی په‌و ده‌خویتی (یغنی خارج السرب) و با بێت یه‌ که‌ له‌و دوو تێکستانه‌مان بۆ بخوینێته‌وه‌، نه‌ک به‌جێته‌ سه‌ر باسیکی وه‌کو (سیسته‌می عێرفانی) که‌ کوردی نییه‌، یان نه‌ک بێت له‌ کتیی (ده‌سه‌لات و جیاوازی) وه‌کو خۆی ده‌لێ: (به‌شیکی ئۆری ته‌رخانه‌ بۆ تێگه‌یشتن له‌ هۆکاره‌کانی شه‌ری ناوخۆ و عه‌مه‌لیاتی ئه‌نفال و میکانیزمه‌کانی کارکردنی ده‌سه‌لات له‌ ولایتیکی وه‌کو عێراقدا)^(١٢). که‌ خۆی له‌ ئۆریه‌ی ئه‌و باسه‌ی بۆ ره‌خنه‌ دژ به‌ سیاسه‌ت ده‌وه‌ستی و هه‌موو قه‌یرانه‌ ئه‌ده‌بییه‌کان ده‌گه‌ڕێنێته‌وه‌ بۆ سیاسه‌ت، که‌چی دێ له‌

باتى ئەو ەى كىتەپكە لە سەر شىعرى نالى و مەخوى و گۆران و نورى شىخ
سالىح بنووسى، ئەو كىتەپ ەخاتە بەردەست، چونكى بابەتەى حازر بە
دەستە...!!

يان دەلى: (رەخنە كە ئىشكرىن نەبەت لە سەر تەكست، تەكستىش
كە جىهانەك نەبەت پەر لە بىر بۆچوون و ئىنسان و گرو و پەرۆ و
پەكدادان مەملەت و جوانى و خەمبارى و توورەى و ەتد... ئىدى چى
لەو ە ئاسانترە بەبەت بە رەخنەگرو حوكمى دۆگماى و ئايدىلۆژى و
سىياسى بەدەت...) (٦٣).

دىارە مەبەستى لەم قسەى رەخنە واتا ئىشكرىنە لە سەر دەق،
كەچى ئەم قسەى بۆچوونەكانى لە مەبەرى ەلدەو شەيئەتە كە
دەلى (رەخنە بە ەچ ماناىەك پاشكۆى ئەدەب نىيە)، ەكو دەزانىن
ئەدەب كۆمەلى تەكستە و رەخنە ئىش لە سەر ئەو تەكستەنە دەكات،
ئىدى دەبە پەشكۆى و پاشكۆى چۆن بى؟! تەنانەت (بارت) ئىش لە
قسەكانى پەشوو پەشىمان بوو ە سەبارەت بە مردنى نووسەر..

يان دەلى: (بە بۆچوونى مەلەناو ە رەخنەگريكى گەرەدا
نوسەريكى گەرەدا ەلەناو ە رەخنەگريكى گەرەدا رەخنەگريكى گەرە
پەنەنە) (٦٤).

ئەمە ئىش وانىيە، ئەگەر وابووايە شاعىريكى گەرەى ەكو (تى،
ئەس، ئەلىوت) دەستىنووسى چامەى (وێرانە خاك)ى نادا بە (ئەزرا
پارەند) تا پيا بچەتەو ە دەيان پەرەگراف و بەيتى لى لابتات، يان
بلىنسكى بەو ەموو زانستە رەخنەيەى خۆيەو شىعرەك يان پۆمانەكى
نەنووسى، چونكى ئەگەر بىنووسىبايە نەدەگەيشتە ئاستى بچووكترىن
پۆماننووسى روسيا. رەخنەگر خۆى لە خۆيدا چاودىرى ئىشى نووسەر
دەكات. راستە (مارسىل پەرۆست) مومارەسەى نووسىنى رەخنەى ەبو،

بەلام ئەو نووسىنانە تەنھا كۆمەلنى ئىنتىباعات بوون، ھەرۈەكو نووسىنەكانى (ئەليوت)، بەلام زۆر دەگمەنە پەخنەگرى گەرە بېيىتە نووسەرئىك يان شاعىرئىك يان پۇماننووسىئىكى گەرە، تەننات موخازەرەكانى فلادىمىر ناباكوف تەنھا خويىندەو ەي چەند پۇمان و دەقىئىكى گەرە بوون، ھەرۈەكو خويىندەو ەكانى (سومەرست مۇم) بۆ (۱۰) دە پۇمانى نەمرى جىھانى، چونكى ئەدەب ئامرازو ژانىرى تايىبەتى خۇي، ھەرۈەھا پەخنە و پەخنەگرىش.

يان ئەوانەي (سارتر) دەربارەي (فلۆبېر) و (بۆدلىر) نووسىويەتى، باسى سەربووردى ژانىيان دەكات بە وردى، بىئەو ەي دىارىكردىئىكى پەخنەيى نووسىيى بۆ كارە ئەدەبىيەكانيان. ئەمانە (ھەموو) نىن بەلكو (تاكىن) و دەگمەن..

يان لە ۋەلامى پىرسىارى چوارەم دا سەبارەت بە ئىلتىزام، دژى ھەموو پەخنەگرە ماركسى و وجودىو غەيرە وجودى و واقىيى دەو ەستى و خۇي پىئاسەي تايىبەتى خۇي ھەيە بۆ ئىلتىزام، يەك دنيا رىستەي پىرسىار پىز دەكات، بى ئەو ەي ھىچ پوون بكانەو ە و ئەنجامىش لەم پەرەگرافەدا دەلئى: (ئىلتىزام كاتىك دەبىتە پەرەگەزئىكى تايىبەتى داھىئان، كە باو ەشكردىئىكى بەرپىرسىارانە و فەلسەفىيانە بىت بە جىھان و كىشەكانىدا لە دىدىئىكى ئەخلاقى واشەو ە كە تىيدا نووسىن سەرقالى زىاتركردنى بىرى جوانى و بىرى بەختەو ەرى و بىرى خۇشەويستى بىت لە جىھاندا)^(۹۰).

ئىلتىزام وشەيەكى ەرەبىيە (اللتزام) بە كوردىەكەي پتر واتاي (پابەندبوون) دەدات و ھىچ تەفسىرئىكى دىكە ھەلناگرئى، واتا پابەند بوون بە كىشەيەكەو ە، پتر لەلای سارتر كىشەكە سىياسىيە، پتر ئەم ئەدەبى مونتەزىمەش لە داھىئاننى پىاليىزمى سۇشالىيىستىيە و ئەو پىئاسەيەي مەريوان و رىيا قىوول ناكات، بۆيە وجودىيەت ھىچ كاتىك مەسەلەي ئىلتىزام

ناگیرته‌وه چونکی بایه‌خ به‌ فینتۆمینۆلۆژیا ده‌دات (الظاهراتیه)، ئه‌ده‌بی
 ناما قوول و پوچگه‌رای (العبث) هه‌لقوولایی ئه‌م دیده‌ وجودیه‌یه، که
 مرقۆشی یاخیبوو (المتنرد) ئاماده‌ ده‌کات و دژ به‌و پابه‌ند بوونه
 (ئیلتیزام) ه‌ مارکسیه‌یه، (سارته‌ر) کاتێ (ده‌سته‌ چه‌په‌له‌کان) ی (الایادی
 القدره‌) ی نووسی سه‌روم‌ر دژ به‌و ئیلتیزامه‌ وه‌ستا که‌ مه‌ریوان وریا باسی
 ده‌کات! .. له‌سه‌رده‌می‌کدا (سارته‌ر) کتیبی (ئه‌ده‌بی مولته‌زیم) ی نووسی
 له‌ هه‌ندێ بیر و جودیانه‌ی خۆی پاشگه‌ز بوویۆوه ..

دو‌اجار مه‌ریوان وریا پێی وایه‌ هیچ ئه‌ده‌بی‌ک نییه‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی
 ئیلتیزام بێت و (به‌ره‌مه‌نانه‌ی هه‌ستی‌کی ئه‌خلاقی و به‌رپرسیاریه‌تی‌کی
 گه‌وره‌ به‌رامبه‌ر به‌ جیهان)^(١٧). (ئیلتیزامیش له‌لای سارته‌ر جوړی‌ک بوو له‌
 ته‌ته‌روف و ه‌یچی دیکه‌) ..

بۆیه‌ نه‌ ئه‌و ئیلتیزامه‌ سارته‌ریه‌ و نه‌ ئه‌و ئیلتیزامه‌ یوتوبیایه‌ی
 مه‌ریوان له‌ دنیای ئه‌ده‌بدا قبوول نین، یه‌که‌ میان باوی نه‌ماوه‌ و
 دو‌وه‌میشیان وه‌کو وتمان یوتوبیایه‌کی (مه‌ریوان وریا قانیه‌) ه‌ !!

دیشان مه‌ریوان له‌ وه‌لامی پرسیاری پێنجه‌میشدا هه‌مان به‌دییه‌ی و
 قسه‌ی دو‌وباره‌ ده‌کاته‌وه‌ که‌ ده‌لێ: (هه‌ر په‌خنه‌یه‌ک له‌ تیکست خۆیه‌وه‌
 ده‌ست پێبکات و سه‌رقالی دۆزینه‌وه‌ی ده‌نگ و بێده‌نگیه‌کانی ناو
 تیکست بێت په‌خنه‌یه‌کی به‌راوردکاره‌)^(١٧).

جاری مه‌ریوان وریا دیاره‌ ه‌یچی نه‌وتۆی نه‌بیستوه‌ له‌ باره‌ی (النقد
 المقارن) وه‌ که‌ ده‌یان کتیبی له‌سه‌ر نووسراوه‌ و شتوانو بۆچوونی خۆی
 هه‌یه‌ هه‌روه‌ها بنه‌ماو پێسای خۆی هه‌یه‌ بۆ خۆیندنه‌وه‌ی ده‌ق که‌ به‌
 کوردی (ئه‌ده‌بی به‌راوردکاری) یه‌و یه‌کێ له‌ مامۆستایانی کورد که‌ پسپۆر
 له‌م بواره‌ دکتۆر عه‌زیز گه‌ردیه‌و چه‌ند کتیبی‌کی هه‌یه‌، ئه‌مه‌ سه‌ره‌پای
 چه‌ند دکتۆر و په‌خنه‌گری بیانی و عه‌ره‌بی، دیاره‌ ئه‌گه‌ر ئه‌و قسه‌یه‌ی

مه‌ریوان وریا له جیی خۆی بوايه كه ده‌لئ هه‌موو (ره‌خنه‌یه‌ك له تێكستی‌ك خۆیه‌وه ده‌ست پێبكات په‌خنه‌یه‌کی به‌راوركاره) ئیدی چ پێویستی به‌و هه‌موو پسپۆرو لێكۆڵینه‌وه و کتێبانه ده‌کرد له باره‌ی په‌خنه‌ی به‌راوردکاره‌وه (النقد المقارن) كه ئیشی ئه‌وه‌یه دوو ده‌ق به‌راورد ده‌کات له هه‌موو پڕویه‌که‌وه و بێته‌وه‌ی تومه‌تی دزی بداته پال هه‌یچ کامێك له‌و دوو ده‌قه‌یان ئه‌و چهند ده‌قانه. له لایه‌کی دیکه‌وه مه‌ریوان باسی تێكستی ته‌نیا‌ی (پۆبسنس كرۆسۆ) ی ده‌کا له ئه‌ده‌ب دا كه بوونی نییه.!!

هه‌موو ده‌زانی (پۆبسنس كرۆسۆ) پۆمانه به‌ناوبانگه‌كه‌ی (دانیل دیق) یه كه ئه‌و ده‌ریاوانه‌یه تووڕه‌دریته دوورگه‌یه‌که‌وه به‌ته‌نیا‌ی هه‌له‌ده‌كات و یوتوبیا‌یه‌ك بۆ خۆی دروست ده‌کات، له‌مه‌ی‌اندا زۆر سه‌رچێفانه بۆ مه‌سه‌له‌ی به‌راوردکاری و ئه‌ده‌ب چووه. پاسته‌كار تێکردن و ئیزافه و سوود وه‌رگرتن هه‌یه، به‌لام وه‌رگرتنی ده‌قاو ده‌ق یان گواستنه‌وه‌ی بیرى كه‌سانی دیکه له قالیکی جیاواز دا نیه.. به‌و قسانه‌ی ده‌یه‌وئ هه‌ندێ پاكانه بكات بۆ هه‌ندێ وه‌رگرتنی ده‌قی ئه‌ده‌بی ده‌قاو ده‌ق، وه‌كو ئه‌وه وایه بلی ئه‌حمه‌دی خانی، پۆمیۆو جۆلیتی خوێندوه‌ته‌وه ئه‌جا (مهم و زینی) نووسیوه، یان به‌ پێچه‌وانه‌وه، كه‌چی ئه‌وه‌ی زانراوه هه‌ردوو شاعیره‌كه (شه‌كسپیر و ئه‌حمه‌دی خانی) وه‌كو خاك و وه‌كو سه‌رده‌م و ولاتیش زۆر دوورن له‌یه‌که‌وه، بگره هه‌یچان زمانی یه‌ك‌دی‌ان نه‌زانیه و بپرواش ناكه‌م (خانی) زانیییتی كه شه‌كسپیر كێیه؟

یان باسی (ئامیزانبوون) -التناهمص- ده‌كات، پێیوايه هه‌موو تێكست و ده‌قه‌كانی دنیا تێ هه‌لكیشی یه‌كدی و -التناص- ن!! بۆ ئه‌م قسه‌یه‌شی په‌نا‌ی بردوه‌ته به‌ر (ژولیا کریستیفا) كه یه‌كێكه له‌وانه‌ی

(ئالان سوکال و ژان بریمکۆنت) له کتیی: (ئه‌وانه‌ی خۆیان به‌پۆشنه‌بیره‌وه ده‌رده‌خه‌ن) پێیان ده‌لێ: (له‌ نووسینه‌کانی‌اندا به‌شیوه‌یه‌کی دووباره‌ چه‌مک و زاراوه‌ زانسته‌یه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی هه‌له‌ به‌کار دێنن یان چۆن چه‌مکه‌ زانسته‌یه‌کان به‌ خراپی به‌کار دێنن)⁽¹⁸⁾ جاری ئاوێزانبوون (التناص) زۆر جیا به‌ له‌ گه‌ڵ وه‌رگرته‌ی ده‌قیك بێ ئه‌وه‌ی ئاماژه‌ی پێ بده‌یت، ئامیزان بوون، ده‌قیك یان به‌شیك له‌ ده‌قیك ته‌وزیف بکه‌یت بۆ ده‌قیکی دیكه‌ و ئاماژه‌ی پێ بده‌یت، هه‌ر بۆ نمونه‌ چامه‌ی (ویژانه‌ خاك)ی ئه‌لیوت كه‌ چه‌ندین ده‌قی دیكه‌ی تیا ئاوێزه‌ کردوه‌و ئاماژه‌ی به‌ ده‌قه‌کان داوه‌، وه‌كو ده‌قه‌کانی (سفر التکوین) له‌ ته‌ورات و ئینجیل و چه‌ندین ده‌قی دیكه‌، یان (ولیم گۆلدنیک) بۆ نووسینه‌ی پۆمانی (پاشای می‌ش) سوودی له‌ پۆمانیکی سه‌ده‌ی هه‌ژده‌یه‌م وه‌رگرته‌وه‌ ئاماژه‌یه‌شی پێداوه‌. مه‌ریوان وریا پێی وایه‌ (هاوچه‌رخ بوون)یش میتۆد مه‌نه‌ه‌جێكه‌ له‌ فیکر و پۆشنه‌بیریدا، هاوچه‌رخ ده‌بی (المعاصر) له‌ لای ئه‌و واتای چی بێ؟ تۆ بێتی زاراوه‌یه‌ك بێ له‌ چه‌شنی پیا‌لیزم و بونیادگه‌ری و مۆدێرنیزم؟ یان په‌خه‌ی هاوچه‌رخ و نا‌هاوچه‌رخ له‌ لای ئه‌و چی ده‌گه‌یه‌نێ؟ وه‌كو زانراوه‌ په‌خه‌ن کۆمه‌ڵی میتۆد و مه‌نه‌ه‌جه‌ و شان به‌ شانی ده‌قه‌کان پێده‌کات و چه‌رخ‌ی خۆی دیاری ده‌کات و ده‌قی سه‌ده‌کان ده‌خوینێته‌وه‌، می‌ژووی مرقایه‌تیش به‌ قۆناغه‌کان دیاری کراوه‌ نه‌ك به‌ سه‌رده‌م یان چه‌رخ، چونکی چه‌رخ به‌شیكه‌ له‌ قۆناغ، چونکی قۆناغ سه‌دان ساڵ ده‌گرێته‌وه‌، وه‌لێ ده‌شی چه‌رخ سه‌ده‌یه‌ك تیپه‌ نه‌کات، بۆیه‌ كه‌ باسی (په‌خه‌ی هاوچه‌رخ) ده‌که‌ین ده‌بی چه‌مکی ئه‌و په‌خه‌ن و چه‌رخه‌ پێناسه‌ بکه‌ین، یان په‌خه‌ی به‌راوردکاری به‌ موها ته‌رات تێده‌گات، هه‌روه‌كو له‌ مه‌به‌ر و تم مه‌ریوان دیاره‌ تۆسقاڵێك زانیاری نییه‌ له‌ باره‌ی ئه‌م هه‌موو کتێبه‌وه‌ كه‌ له‌ باره‌ی

(النقد المقارن) په‌خه‌نی به‌راوردکاریه‌وه خوسراون و وانه‌یه‌کی تایبه‌تیشه له زۆریه‌ی زانکۆکانی دنیا. یه‌کێک له مامۆستاکانیشی (ئه‌دوارد سه‌عید) ه.. باشه ئه‌و چۆن له په‌خه‌نی به‌راوردکاری گه‌یشتوه؟! . بێگومان ئه‌وه‌وه‌لدانانه‌ی که له به‌واری په‌خه‌نی به‌راوردکاری کوردیدا هه‌یه، یه‌کێک له نووسینه‌کانی مه‌ریوان وریای گرتۆته‌وه بۆیه‌ واهه‌لچوه ئه‌وه‌گه‌ر بلێ هه‌موو (په‌خه‌نیه‌ک له تێکست خۆیه‌وه ده‌ست پێبکات په‌خه‌نیه‌کی به‌راوردکاره) وه‌لێ تێی نه‌گه‌یاندوین چۆن و به‌چ پێوه‌ر و مه‌نه‌جێک؟! . یان باشه کاک مه‌ریوان ده‌لێ گوايه نه‌بوونی په‌خه‌نی به‌راوردکاری زیانی گه‌وره‌ی له داهێنه‌ره‌ گه‌وره‌کانی ئه‌ده‌بی کوردی داوه؟ باشه که‌چی له‌مه‌وبه‌ر ده‌لێ هه‌موو په‌خه‌نیه‌ک له تێکسته‌وه ده‌ست پێبکات په‌خه‌نیه‌کی به‌راوردکاره! ئه‌وه‌ی ئێمه و خۆینه‌رانی‌ش بیزانین په‌خه‌نیه‌ک نییه له تێکست خۆیه‌وه ده‌ست پێنه‌کات، تۆ بلێی له‌سه‌ر هه‌وا ده‌ست پێبکات؟! له شوێنێکی دیکه‌ش زۆر نه‌قیزی بۆچونه‌کانی له‌مه‌وبه‌ری خۆی قسه‌ ده‌کات، که پێی وایه ئه‌گه‌ر په‌خه‌نی به‌راوردکاری هه‌بوو: (ساته‌وه‌خته‌ میژوویه تایبه‌تیه‌کانی ئێمه به‌ میژووی داهێنانه‌ی جیهانی تێکه‌ڵ نه‌که‌ن)^(٦٩).

که‌چی له‌مه‌وبه‌ریش باسی ئه‌وه ده‌کات که تێکستی ته‌نیا‌یی پۆینسن کرۆسۆیی نییه و هه‌موو ساته‌ وه‌خته‌کان و داهێنانه‌کان تێکه‌ڵن و یه‌ک ئه‌وی دیکه‌ پاده‌کێشی. ئێستا کورد چه‌ند پسه‌پۆریکی هه‌یه که له به‌واری په‌خه‌نی به‌راوردکاری ئیشیان کردوه‌و کتێبیان هه‌یه وه‌کو دکتۆر عیزه‌دین مسته‌فا په‌سول و دکتۆر عه‌زیز گه‌ردی... تاد.

مه‌ریوان وریا، یان وێنه‌ی (نالی) ده‌هێنێ گوايه تاوانبار کراوه به‌وه‌ی (نیستعاره‌و وێنه‌ی شیعرێ له ئه‌ده‌بی کلاسیکی عه‌ره‌بی و فارسیه‌وه دزیوه)^(٧٠). جارێکی دیکه‌ جیاوازی ناکات له نێوان دزی و به‌راوردکاری

یان کارتی‌کردن، وه‌کو له‌مه‌به‌ر وتمان تۆ ب‌لێی شه‌کسپیر و ئه‌حمه‌دی خانی (بۆمی‌وۆ جۆلیت) و (مه‌م‌وزین) یان له‌یه‌کدی دزیی؟! گه‌رچی خه‌لکێک دێن ئه‌م دوو تیکسته به‌راورد ده‌که‌ن و نا‌لێن ده‌قی له‌یه‌کدی دزراوه و ئاو‌یزان بوونیش (التناص) نین. دزینی ده‌ق زۆر جودایه له‌گه‌ڵ ئه‌م دوو شته، دزی ئه‌ده‌بی ئیستا جۆری هه‌یه، ئه‌و جۆره کلاسیه نه‌ماوه سه‌روم‌پ ده‌قیکی ئه‌ده‌بی بدزێ، به‌لکو چه‌ندین پارچه و په‌ره‌گراف له‌ ده‌قیک وهرده‌گیرێ بۆ ئه‌وه‌ی ئاماژه‌ی پێ بکری.. یان له‌ مه‌ریوان وریا چاوه‌پوانی ئه‌وه‌ی لێ ناکه‌ین ئه‌م قسه‌یه بکات: (ئه‌وه‌ی دزی ئه‌ده‌بی ده‌کات بالی‌گه‌رپێین و یژدانی خۆی مو‌حاکه‌مه‌ی بکات) ^(٧١).

ئیمه‌یش ده‌لێین باشه ئه‌وه‌ی و یژدانی هه‌بێ هه‌رگیز به‌ری په‌نجی خه‌لکی دیکه ده‌دزیت، با ئه‌و دزیه هه‌ر چیه‌ک بێ نه‌خوازه‌لا دزی ئه‌ده‌بی که ئه‌مه‌یان کاره‌ساتی فیکری م‌وقایه‌تیه؟! یان ده‌لێ: (هه‌ندێک که‌سی دیکه‌ش هه‌ن هه‌موو ویکچوونێک له‌ نێوان به‌ره‌مه‌مێکی عه‌ق‌لی و خه‌یالی نووسه‌ریکی کورد و به‌ره‌می یه‌کیکی دیکه‌ی سه‌ر ئه‌م هه‌ساره‌یه پاسته‌وخۆ به‌ دزی له‌قه‌ڵه‌م ده‌ده‌ن) ^(٧٢).

بۆ ئه‌م قسه‌یه‌ی مه‌ریوان وریا سه‌رنجی بۆ نووسینێکی وهرگێ‌پ‌دراو پا‌ده‌کیشم که له‌ گۆ‌فاری (ئاینده) ژماره ٢٢ دا ب‌لا‌ویوه‌ته‌وه، به‌ ناو‌نیشانی (خه‌لاتی ئه‌و که‌سانه ده‌کریت که دزیه فیکریه‌کان ده‌د‌ز‌نه‌وه) ^(٧٣) که عبدالله سیوه‌یلی وهرگێ‌پ‌راوه‌ته سه‌ر کوردی و تێدا هاتووه: (له‌ وولاتانی ئه‌وروپا و ئه‌مریکا ناتوانیت ته‌نها یه‌ک پیت له‌ بیر یاریک یان ئه‌دییه‌که‌وه وهرگێ‌ت ئه‌گه‌ر بێتو ناوی خاوه‌نه‌که‌ی نه‌ه‌یتیت، به‌تایبه‌تی له‌ ئینگلتزه مافی‌ک هه‌یه که پێی ده‌وتریت (مافی گواستنه‌وه‌ی فیکری)، به‌پێی ئه‌م مافه ده‌بیت پا‌ره‌یه‌کی دیاری کراو بدریت به‌و بیرپا‌ره). یان له‌و نووسینه‌دا هاتووه: (د. صلاح فضل پێ‌ی‌وايه که ده‌بی

جیاوازی بکه‌ین له نیتوان که‌له‌که بوونی زانیاری ناو لیکۆلینه‌وه‌کان و نووسینه پووناکییرییه‌کان، مه‌رجی ئه‌مانه‌تیش له‌م که‌له‌که‌بوونه‌دا بریتییه له ئاماژه‌کردن به‌ خاوه‌نی قسه‌کان، به‌م کاره‌ش ئه‌وان نابنه‌دن^(٧٤). ده‌سا منیش به‌و دکتۆر (صلاح فضل) ده‌لیم له‌لای ئه‌ده‌بی ئیمه‌ له‌م پوه‌وه‌ خه‌رمان به‌ره‌که‌ت هێنده‌ له‌م خه‌لکانه‌ هه‌ن که‌ وا ده‌که‌ن و ئاماژه‌یش به‌که‌س ناده‌ن..

سه‌رنجه‌کان زۆرن ده‌رباره‌ی ئه‌و نووسینه‌ی مه‌ریوان وریا قانیع. وه‌لێ ئه‌مانه‌ مشتیکن له‌ خه‌رواریک، جاری پسته‌کان و په‌ره‌گراف و زاواوه‌کان زۆر له‌ پاده‌به‌ده‌ر دووباره‌ کراونه‌ته‌وه‌ ویستم لیست و ئاماریکیان بۆ بکه‌م، به‌لام کات به‌ فیرۆدانه‌.. دوا قسه‌شم به‌م وته‌یه‌ی (بارت) خۆی کۆتایی پێ ده‌هێنم که‌ له‌ (چیزێ ده‌ق)دا ده‌لێ: (ره‌خه‌ خویندنه‌وه‌یه‌ واتا کۆمه‌لێ ستراتیژ و ماتۆری میتۆدی و په‌وانبیژیه‌، که‌ گوزارش له‌ خودی خۆیان ده‌که‌ن، یان له‌وانه‌یه‌ گوزارش له‌ خودی خۆیان نه‌که‌ن، هه‌یچیان نییه‌ جگه‌ له‌وه‌ی ته‌نها خودی خۆیان وه‌سف ده‌که‌ن)^(٧٥).

سه‌رچاوه‌کان:

- ۱- گوڤاری (گه‌لاوێژی نوێ) ژماره‌: (۱ و ۱۵) سالی ۱۹۹۹.
- ۲- گوڤاری (تاینده) ژماره‌ (۵ و ۶ و ۷ و ۸ - ۹) سالی ۱۹۹۹، ۲۰۰۰.
- ۳- گوڤاری (ره‌مه‌ند) ژماره‌ (۵) سالی ۱۹۹۸.
- ۴- گوڤاری (ئازادی) ژماره‌ (۲) سالی ۱۹۹۲.
- ۵- گوڤاری (ئێستا) ژماره‌ (۱۶) سالی ۱۹۹۹.
- ۶- عالم الفكر المجلد العشرون، العدد الرابع ليناير، فبراير، مارس ۱۹۹۰.
- ۷- أدب الفنتازيا مدخل الى الواقع.. ت .. ي .. ابتر. ترجمة صبار سعدون السعدون. منشورات وزارة الثقافة العراقية.
- ۸- البحث عن الزمن المفقود. ترجمة الياس بدوي، منشورات وزارة الثقافة والارشاد القومي. دمشق.
- ۹- ديموكراسى له‌ نێوان مۆدێرنێته‌ و پۆست مۆدێرنێته‌ دا. مه‌لا به‌ختيار (له‌ بڵاوکراوه‌کانى بنکه‌ى نه‌ده‌بى و رووناکبیری گه‌لاوێژ سالی ۲۰۰۰.
- ۱۰- الشعرية العربية - أدونيس - دار الاداب ۱۹۸۵.
- ۱۱- گوڤاری (النهج) ژماره‌ (۱۰) ديمه‌شق ۱۹۷۸.
- ۱۲- توفلێتى _حه‌سار_ شێرزاد حه‌سه‌ن.
- ۱۳- مه‌رگی تاقانه‌ى دووه‌م - رۆمان - به‌ختيار عه‌لى.
- ۱۴- ئیواره‌ى په‌روانه - رۆمان - به‌ختيار عه‌لى.
- ۱۵- دمشق الحرائق - مجموعة قصص - زكريا تامر - دمشق.
- ۱۶- گوڤاری (المدى) ژماره‌ (۱۴) ۱۹۹۶.
- ۱۷- گوڤاری (رامان) ژماره‌ (۲۷) و (۲۳).
- ۱۸- مارسيل بروسست والتخلص من الزمن - جبرمين بيريه. ترجمة نجيب المانع، اصدارات دار شؤون الثقافية العامة، بغداد ۱۹۸۶.
- ۱۹- رواية (فقهاء الظلام) سليم بركات.
- ۲۰- گوڤاری به‌يان ژماره‌ (۴۸) ۱۹۷۷.
- ۲۱- کۆمه‌له‌ جېرۆکى (نێچېر) محمد موکرى ۱۹۹۸.
- ۲۲- گوڤاری (ئێستا) ژماره‌ (۱۸) سالی ۱۹۹۹.
- ۲۳- گوڤاری (النهج) ژماره‌ (۱۶) سالی ۱۹۹۸.
- ۲۴- گوڤاری (په‌یڤين) ژماره‌ (۷) ۱۹۹۹.

رەخنەى كوردى لە لوتكەى لۆژىكەو ە بۆ ەلدېرى جىئو

- ۲۵- رۆژنامەى (ھاوکارى) ژمارە (۱۱۸۸ و ۱۱۹۷) سالى ۱۹۹۰.
- ۲۶- رۆژنامەى (ئاسق) ژمارە (سفر)، (۱۸ و ۳۲ و ۴۲ و ۴۳) سالى ۱۹۸۹، ۱۹۹۰.
- ۲۷- لەبارەى ديموكراسيەو ە ولامىك بق كاك مەلا بەختيار، سالى ۲۰۰۱، سليئمانى، ريئين ەردى.
- ۲۸- گۆقارى (العربى) ژمارە ۴۹۴ يەنايەر سالى ۲۰۰۰.
- ۲۹- ئايندە/ ژمارە - ۲۴، دەزگاي چاپ و پەخشى سەردەم ۱ سليئمانى.
- ۳۰- مفاهيم نقدية، رينيه ويليك، ترجمه محمد عصفور - ۱۹۸۷ - الكويت.
- ۳۱- ديناميه النص، محمد مفتاح، بيروت و الدار البيچا و ۱۹۸۷.
- ۳۲- الجوهرى، الصحاح فى اللغة و العلوم، بيروت ۱۹۷۴.
- ۳۳- على جواد الكاھر، مقدمه فى النقد الادبى، بغداد ۱۹۸۳.
- ۳۴- اتجاهات النقد الادبى الحديث فى العراق - داود سلوم - ۱۹۸۹ الموصل.
- ۳۵- ئايندە ژمارە ۲۴.
- ۳۶- ەمان سەرچاوە.
- ۳۷- ەمان سەرچاوە.
- ۳۸- الموقف البقائى العدد ۶ السنه الاولى ۱۹۹۶ العراق.
- ۳۹- ئايندە ژمارە ۲۴.
- ۴۰- ەمان سەرچاوە.
- ۴۱- ەمان سەرچاوە.
- ۴۲- محاجرات فى الادب - فلاديمير ناباكوف.
- ۴۳- گۆقارى ئايندە ژمارە ۲۴.
- ۴۴- ەمان سەرچاوە.
- ۴۵- ەمان سەرچاوە.
- ۴۶- ەمان سەرچاوە.
- ۴۷- ەمان سەرچاوە.
- ۴۸- عشرون عاما على رحيل رولان بارت، الحسن المختار، جريده البيان الاماراتيه العدد ۴۸، ۱۰/ ۱۲/ ۲۰۰۰.
- ۴۹- ەمان سەرچاوە.
- ۵۰- ئايندەى ژمارە ۲۴.
- ۵۱- ئايندەى ژمارە ۲۴.
- ۵۲- ئايندەى ژمارە ۲۴.

ره‌خنه‌ی کوردی له لوتکه‌ی لۆژیکه‌وه بۆ هه‌ڵدێری چنێو

- ۵۳ - ناینده‌ی ژماره ۲۴.
- ۵۴ - ناینده‌ی ژماره ۲۴.
- ۵۵ - ناینده‌ی ژماره ۲۴.
- ۵۶ - گپری دل - ئه‌ندیشه به شیعر، دکتۆر عیزه‌دین مسته‌فا ره‌سه‌وول، سالی ۲۰۰۱ سلێمانی.
- ۵۷ - ناینده‌ی ژماره ۲۴.
- ۵۸ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۵۹ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۰ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۱ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۲ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۳ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۴ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۵ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۶ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۷ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۶۸ - گوڤاری (العربی) ژماره (۴۹۴) سالی ۲۰۰۰ الکویت.
- ۶۹ - گوڤاری ناینده‌ی ژماره ۲۴.
- ۷۰ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۷۱ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۷۲ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۷۳ - ناینده ژماره ۲۲ ده‌زگای چاپ و په‌خشی سه‌رده‌م.
- ۷۴ - هه‌مان سه‌رچاوه.
- ۷۵ - عشرون عاما علی رحیل رولان بارت، اعداد، الحسن المختار جریده البیان الاماراتیه، بیان الثقافه العدد ۴۸، ۱۰ / ۱۲ / ۲۰۰۰.
- ۷۶ - مجلة الثقافة الاجنبية العدد الاول لسنة ۲۰۰۱، خطاب الصمت ما بعد الحداثة في اعمال الكاتبة البرازيلية كلاریس لسبکتر. ایرل، ای، فیتن، ترجمه مازن جاسم الحلو...

لە بلاوكر او ەكانى بنكەي

ئەدەبىي و رووناكبىرىي گەلاوئىژ

ژ	ناوى كتيب	جۆر	نوسەر
۱	چە پكى گون چە پكى نىرگىز	دەقى ئەدەبىي	ھىيىن
۲	نەژدىھا	رۇمان	موكرى
۳	چە پكى كورتە چىرۇكى روسى	چىرۇك	و/موكرى
۴	بەناوى ژيانەو... نەرىك فرۇم	لىكۇلىنەو	و/نازاد بەرزىنجى
۵	فەرھەنگى خەم/۴	شيعر	خەسبىب قەرەداغى
۶	سەما	كورتە چىرۇك	رەئووف بىگەرد
۷	قويادى جەلى زادە	شيعر	قويادى جەلى زادە
۸	ژوانگەي ژان و ھەژان	رۇمانە شيعر	جەمال شارباژىرى
۹	كورد و ناشورى	لىكۇلىنەو	كرىكار غەبدولا حوسىن
۱۰	بۇنئامە	قەسىدەيەكى درىژ	شىركۇ بىكەس
۱۱	لە غزمەتى ئەدەبدا	لىكۇلىنەو	مەلا بەختيار
۱۲	بازنەكانى مەلانىنى و ستراتىژى ناسايشى نەتەوى كورد	لىكۇلىنەو	مەحمود مەلا عىزەت
۱۳	سەرچاوەكانى كوردناسى	مىژو	د.فەرھاد پىربان
۱۴	باران	كورتە چىرۇك	خەسەن جاف
۱۵	داپمانى خەونەكان	شيعر	مەھمەد رەنجاو

رەخنەي كوردى لە لوتكەي لۆژىكەو ە بۆ ەەلدیری جنيو

١٦	موسافىر و چاوەڕوانى ئەورەسىنك	شيعر	ناسۆ جەبار
١٧	كەنارەكانى خەون	شيعر	شيرين.ك
١٨	چنارى شير	رۇمان	جەبار جەمال غەريب
١٩	بەسەرھاتى سىياسى كورد	روداوى سىياسى	ميرزا موحەممەد ئەمىن
٢٠	رۇژانى ئاوارەبىم لە سوئسرا	ياداشت	جەمال ئەيەز
٢١	هەلۆكانى ژيژر خاك	كورتە چيژوك	محەممەد رەشىد فەتتاح
٢٢	كەمتيار	رۇمان	كەرىم دەشتى
٢٣	چيژوكى حكومەتتىكى خەيالى	چيژوك/ميژوو	مامۇستا زىوهر
٢٤	ئەم ژوورە هيچى تيانىيە	هەلۆژاردەيەكە لە شيعرى گەلان	و/لە تيف هەلەت
٢٥	تيريزەكان و شيعرى شيركۆ بيكەس	رەخنە	كۆمەلى نوسەر
٢٦	هوشيارى دەروونى	سايكۆلۇژى	فوناد تاهير صادق
٢٧	مەلى بەفر	رۇمان	غەفور صالح عبدالله
٢٨	تەنيا مەرگ	سى دەقى شانزىيى	و: عبدالمطلب عبدالله
٢٩	رۇژنامەي كوردستان	رۇژنامە گەريى	و/شيرزاد كەرىم
٣٠	ئىمە ئەم شيعرانەمان نوسيوو	ئەدەبىي مىندالان	و/د. عەزىز گەردى
٣١	چيژوكى مەرگىكى ئاشكرا	رۇمان	و/ئەرخەوان
٣٢	سى تەل و نەنەوشە بۆكەزى كانى شيعر	رەخنە	رەئوف عوسمان
٣٣	ياداشتەكانى گىفارا	ياداشت	و/بۆرھان قانع
٣٤	ئەدەبىي كوردى و رەخنەي ئەدەبىي نوي	رەخنەي ئەدەبىي	د.كەمال مەعروف
٣٥	نزار قەباني	ئەدەبىي	تەها بابان
٣٦	كافكا	ئەدەبىي	هيعدادى حوسين
٣٧	ديموكراسى لەنيوان مۇديرنىتە و پۇست مۇديرنىتەدا	رەخنە	مەلەبەختيار
٣٨	بەنەماكانى مۇزىك	مۇزىك	ع.ج.سەگرمە

رەخنەي كوردى لە لوتكەي لۆژىكەو ە بۇ ەلد ىرى جىنيو

۳۹	شاعىرى جوانە مەرگ فەرىق ئەمىن	شيعر	ئەحمەد باومر
۴۰	يادگارى خانەقاھ	ياداشت و شيعر	بنەمالەي شىخ رەئوف
۴۱	تەنيا ئاوتەنيا باران	شيعر	عبدالطلب عبدالله
۴۲	لەكەنارى رويارى پىدرادا دانىشتم و گريام	رۇمان	و/ ياسىن عومەر
۴۳	بىن كىتىپ ەلەكەم	تىپروانىنى ئەدەبى	شىرزاەد ەسەن
۴۴	پارائەو ەلەئاو	شيعر	جەمال غەمبار
۴۵	شاتوو	چىرۇك	د. عىزەدين مستەفا
۴۶	كۆمەلگاي كوردى و پەرەسەندى ناسروشتى	لىكۆلىنەو ە	ەتتا قەرەداغى
۴۷	دەريارى ەوئەرى سەركردايەتى كردن	ساىكۆلۆژى	و: سابىر بىكر بۆكانى
۴۸	لىكۆلىنەو ەيەكى ساىكۆسۆسۆلۆژىيە لەمەر كۆمەلگاي كورد	كوردۆلۆژى	رەھىم سابىر
۴۹	مولازم تەھسىن و شتى تىرىش	ئۇقلىت	د. فەرھاد پىرپان
۵۰	دەريارى ئەدەب و مېزوو	ئەدەبى	نومىد ئاشنا
۵۱	دواى بىست سان	شانۇگەرى	ياسىن قادىر بەرزنجى
۵۲	ئاركيۆلۆژىاي زانستە مرقاايەتپەكان	لىكۆلىنەو ە	و: شوان ئەحمەد
۵۳	نەمايشى جەستە بىندەنگەكان	چىرۇك	سەمەد ئەحمەد
۵۴	گەرئەو ەبۇ ەدفا	ئۇقلىت	و: ئەحمەد عارف
۵۵	ئەلف / تىكىست	رەخنە	مەمەد نورى ئەحمەد
۵۶	سۇنپتەكانى ولىم شەكسىپەر	سۇنپتە	و: كاو ەئىبراھىم مەمەد
۵۷	رەخنەي كوردى لە لوتكەي لۆژىكەو ە بۇ ەلد ىرى جىنيو	غەفور سالىح ەبىدوللا	كۆمەلەي وتارى رەخنەيى